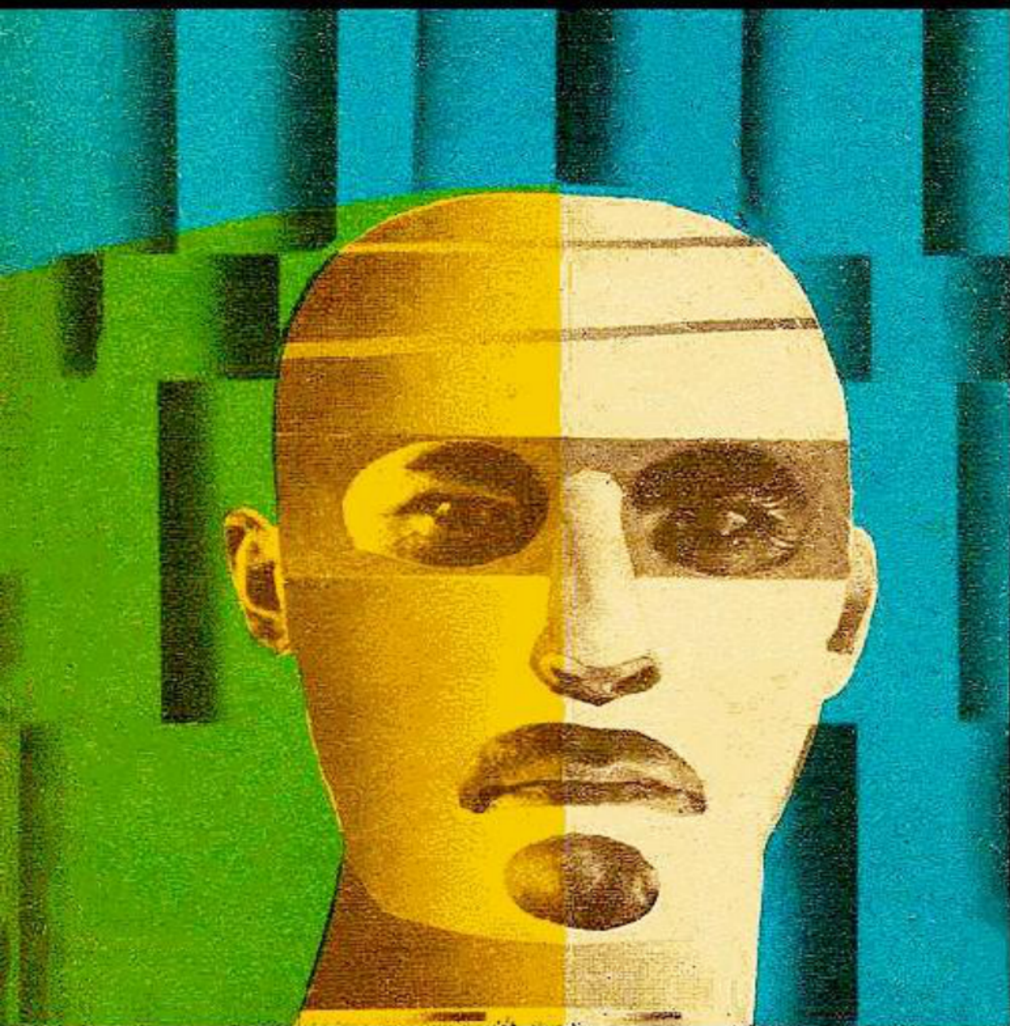
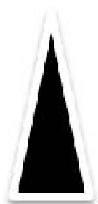
ANGELO RITIG

O TREZIRE NEOBIŞNUITĂ

EDITURA TINERETULUI

ANGELO RITIG

O trezire neobişnuită

În româneşte de Nicolae Mărgeanu şi Victoria Frîncu
Desenul copertei Cristea Condacci

Angelo Ritig
SASVIM NEOBIČNO BUDENJE
Epoha
Zagreb 1961

EDITURA TINERETULUI
1968

PERSONAJELE :

- Leo Gerdan
- Verena Gerdan
- Dino Karol
- Ana Vidassi
- Baltazar (Balto) Rintier
- Augo Bernol
- Karlo Guidoni
- Mark Sor
- Ervin Erkel
- Viktor Mendoz
- Erna Sturm

ACŢIUNEA SE PETRECE
ÎN ANUL 1980
ÎNTR-O ŢARĂ NECUNOSCUTĂ

I

Ca şi cele anterioare, şi ziua aceea se vestea a fi o zi frumoasă. Scările Palatului Justiției cunoscură încă de dimineaţă o mare animaţie. Procesul lui Dino Karol atrăsese de la început o mulţime de curioşi, şi interesul acestora nu scăzuse câtuşi de puţin, după cele aproape două săptămâni de dezbateri, timp în care interogatoriile şi depoziţiile din şedinţe căpătaseră tot mai mult un caracter de rutină şi devenise evident că nu se va mai afla nici un element nou faţă de ceea ce ştia de luni şi luni de zile. Dino, un tip brunet, cu privirea întunecată a unui violonist spaniol sau sudamerican, înalt, cu nişte braţe lungi şi sprâncene stufoase şi îmbinate, îşi pusese lacăt gurii. Şi, dacă într-un an întreg de anchete dure şi hărţuieli, cei mai experimentaţi criminalişti ai ţării nu izbutiseră să-i smulgă nici un singur nume măcar, era puţin probabil că va reuşi s-o facă bătrânul Mendoz, blajinul preşedinte al tribunalului, care, e drept, prin rezolvarea cu succes a cazului Dino Karol avea să-şi asigure o retragere la pensie glorioasă.

Karol îşi susţinea singur apărarea — caz foarte rar în justiţie — ceea ce suscitase comentarii aprinse : era sau nu în conformitate cu uzanţele această situaţie neobişnuită şi ce consecinţe procesuale ar putea decurge din ea ?

De când aflase că, în calitate de apărător, are dreptul să pună întrebări martorilor, Dino Karol abia aştepta, sau nici nu mai aştepta de fel să-i vină rândul, străduindu-se din răsputeri, de fiecare dată, să transforme depoziţia în răspunsuri la întrebările sale, să-l jignească şi să-l umilească pe martor. Totuşi, din desfăşurarea procesului, se simţea că Dino Karol nu va mai fi în stare să reziste multă vreme. Devenise palid, slăbise, avea cearcăne adânci sub ochi, faţa sa tânără — avea abia douăzeci şi opt de ani — îi era brăzdată, iar părul des, negru şi creţ, îi încărunţise subit în cele două săptămâni ale procesului. Era vădit că tânjeşte până-n ultima fibră a făpturii sale că tortura aceea cumplită să ia capăt cât mai degrabă.

În plus, şedinţa din ziua aceea se remarca încă dinainte de deschidere prin ceva nou : în banca rezervată presei stătuseră până atunci diverşi reporteri, care-şi scriau dările de seamă în timpul dezbaterilor ; de astă dată la marginea ei şi în imediata apropiere a martorilor, luase loc însuşi diriguitorul suprem al opiniei publice, preşedintele celei mai mari edituri şi întreprinderi poligrafice, Leo Gerdan. Nu mai departe decât în ajun, nu putuse participa la lansarea vasului care avea să-i poarte numele — se spusese că are puternice dureri reumatice — iar astăzi venise singur, sprijinit în baston, e adevărat, în sala de judecată, se aşezase şi, fireşte, la apariţia lui,

întreaga sală amuţise, iar gâtlejurile se întinseseră toate în direcţia sa.

Aşadar, se adevereau zvonurile după care Leo se interesează îndeaproape de proces; aşadar se adeverea că doreşte să-l ajute, să-i fie de folos preşedintelui tribunalului, vechi coleg al său de şcoală. Alături de Gerdan luase loc colaboratorul său preferat, un fel de consilier particular, care deţinea în acelaşi timp şi funcţia de secretar de presă, ziaristul Augo Bernol. Ca de obicei, purta şi în ziua aceea ochelari fumurii, iar de gât îi atârna aparatul fotografic galben-deschis deasupra căruia ieşea în evidenţi flash-ul înalt.

Preşedintele Mendoz îşi făcu apariţia în fruntea marelui complet de judecată şi toată lumea îl văzu, sau vroi să-l vadă, făcându-i un semn discret cu capul lui Leo, după care deschise şedinţa, anunţând că se va proceda la ascultarea depoziţiei lui Karlo Guidoni, funcţionar al direcţiei de criminalistică a oraşului. O clipă mai târziu, răsuna strigătul aprodului în încăperea martorilor, pentru că apoi, calm, Karlo Guidoni să intre încet în sală, să se încline în faţa instanţei şi, la un gest al preşedintelui, să se aşeze pe banca martorilor. În mână ţinea o servietă mare din piele galbenă.

— Vă numiţi Karlo - Guidoni şi sunteţi şef-adjunct al direcţiei de criminalistică a oraşului ?

— Da.

— Când v-aţi născut ?

— M-am născut la 1 iulie 1932.

— Unde ?

— La Palermo. Părinţii Maria şi Leo, le dictă Guidoni în continuare grefierilor, fără a mai aştepta întrebările. Sunt căsătorit, am doi copii.

— Bine. Din procesele-verbale şi din depoziţii reiese că dumneavoastră, împreună cu un grup de funcţionari ai direcţiei, v-aţi aflat, la 2 martie anul trecut, la locul comiterii infracţiunii, unde l-aţi prins pe inculpat.

Dino Karol sări de pe bancă şi ţipă cu o voce aspră, stridentă, care, altminteri, nu se potrivea cu înfăţişarea sa destul de plăcută :

— Nu e adevărat ! Nu e adevărat ! Nu m-au prins !

Preşedintele tribunalului interveni mirat:

— Cum adică, nu ?

— Nu, nu. M-am predat singur ! Rog să se consemneze acest lucru în procesul-verbal !

Karol se aşeză. Se ridică în schimb procurorul.

— V-aţi predat, fiindcă aţi fost silit să vă predaţi.

Karol zvâcni din nou în sus:

— N-am fost silit. M-am predat de burtă voie. Să se consemneze acest lucru!

Procurorul era un ins mărunt, cu ochi albaştri şi părul blond.

Avea o voce răsunătoare. Se vorbea în oraş că e un magistrat deosebit de abil.

— Să se consemneze ! Încuviinţă preşedintele tribunalului. Martorul Guidoni să-şi continue depoziţia !

— În ce mă priveşte, m-am trezit din somn pe la trei noaptea, începu poliţistul. Organele noastre înconjuraseră în port un antrepozit şi, în timp ce forţau intrarea, cei dinăuntru deschiseseră asupra lor un foc viu. Doi funcţionari de-ai noştri au fost ucişi. Cel puţin trei, dacă nu chiar patru bandiţi au fugit. Era întuneric beznă şi nu s-a putut stabili exact numărul lor. A fost prins doar Dino Karol.

— Din nou acelaşi lucru ! Din nou acelaşi lucru ! strigă Karol.

Preşedintele îl întrerupse pe martorul care voia să continue :

— Noi i-am audiat pe funcţionarii care au participat la descindere. De la dumneavoastră am vrea să aflăm împrejurările care au precedat infracţiunea, cum s-a făcut că organele dumneavoastră au înconjurat antrepozitul, precum şi ce s-a întâmplat după aceea, într-un cuvânt, am dori să aflăm tot ce ştiţi despre cazul în speţă. Când aţi ajuns la locul incidentului?

— Aproximativ la ora trei şi douăzeci. Tocmai erau transportaţi cei doi colegi ucişi iar Karol se afla în momentul acela în mâinile noastre. Am ordonat imediat să fie treziţi colegii de la secţia stupefiante şi am procedat fără întârziere la un scurt interogatoriu al omului capturat.

Karol se agită pe banca sa, dar de data asta nu mai interveni.

— Ce l-aţi întrebat ? se adresă preşedintele martorului.

— L-am întrebat îndată cine îi sunt complicii. A refuzat să-i divulge. Am observat că e foarte nervos ; era evident că se temea să nu destăinuie din greşeală ceva ce îl privea pe el personal, un lucru pe care apoi, în tot cursul anchetei, s-a străduit să-l tăinuiască. Când a fost prins Karol, s-a găsit lângă el un revolver din care fuseseră trase trei gloanţe. Totuşi, gloanţele ucigaşe, cărora le-au căzut victimă tovarăşii noştri, n-au fost trase din acest revolver.

Preşedintele îl întrerupse din nou, depoziţia nu voia cu nici un chip să intre pe făgaşul dorit.

— Lucrul acesta ni l-au confirmat specialiştii în balistică. Pe noi ne interesează totuşi o altă circumstanţă, care ni se pare foarte importantă şi pe care nu am examinat-o încă aici : Cum a aflat direcţia de criminalistică de antrepozit ?

Guidoni se pregătea tocmai să răspundă, când, deodată, Karol sări, îl fulgeră din ochi şi strigă cu un glas răguşit şi tăios (părea că şi-a ieşit cu totul din minţi) :

— De ce mă tor-tu-raţi ? Ce e acel lucru de care m-aş teme eu ? Ce anume vreţi să in-si-nu-aţi ? E dreptul meu să-ntreb. Onorat preşedinte, permiteţi-mi să întreb ! Ce anume in-si-nuează martorul ?

Karol se întoarse cu tot corpul spre preşedinte şi vorbea repede, că şi cum s-ar fi temut să nu-i scape ceva.

— Permiteţi-mi să-i pun martorului...

Se bâlbâia îngrozitor ; se înecă şi glasul i se stinse.

— Puneţi, rosti calm preşedintele, pe un ton cât se poate de politicos.

Karol răguşise de tot, de-abia se înţelegea ce spune. Se apucă din nou să strige, bâlbâindu-se, şi din nou i se înecă glasul :

— Vreau să ştiu ce aţi născocit! ’pun-neţi ! Ce anume insinuaţi cu acel ceva „strict personal” ?

Guidoni se ridică şi făcu câţiva paşi spre acuzat. Toată lumea întinse gâtul înainte. O tăcere mormântală se lăsă în sală. Chiar şi Dino Karol se potoli brusc, retrăgându-se în sine ; doar ochii urmară să i se rotească şi să fulgere mai departe, întunecaţi.

— Îţi dau cuvântul de onoare, rosti Guidoni tare și răspicat, că eu sunt singurul care ştiu de ce te temi. Aşa încât, denunţă-ţi complicii, căci dacă n-o faci acum, Karol, îţi jur că voi aduce aici fiinţa pentru care ţi-ai da şi viaţa numai să nu vină aici !

Acuzatul părea să-şi fi pierdut răsuflarea. Dădu să spună ceva, dar glasul îl părăsi.

— Nu voi declara nimic despre asta, spuse poliţistul, dacă dumneata te hotărăşti să vorbeşti !

Acum Karol parcă se mai reculese :

— Dumneavoastră glu... mi-ţi!

— Nu glumesc ! răspunse glacial şi neobişnuit de calm Guidoni. Dacă nu te hotărăşti chiar acum să vorbeşti, doi dintre funcţionarii noştri care stau în spatele dumitale vor primi adresa ... unui băieţel frumos ...

Karol păli de moarte ; toată sala observă aceasta. O parte dintre cei ce asistau la scenă nu se putură stăpâni şi se ridicară. Leo Gerdan îşi părăsi şi el pentru o clipă locul.

Preşedintele tribunalului vru să intervină, dar şi el parca îşi pierduse graiul: procesul luă o întorsătură ciudată şi toţi remarcară că procurorul se angajase într-o discuţie foarte însufleţită cu substitutul său.

Guidoni continui totuşi, pe un ton şi mai calm, şi mar rece decât înainte :

— Uite, voi trimite la adresa, pe care până în clipa de faţa n-o cunoaştem decât noi doi, comanda pe care ai făcut-o anul trecut... dar pe care n-ai mai apucat s-o ridici.

Guidoni scoase din servietă un costumaş gri tivit cu verde, o pereche de pantaloni scurţi şi o hăinuţă pentru un băieţaş de trei ani — trei ani şi jumătate. În sală se aşternu o tăcere de moarte, toţi erau curioşi să vadă cum va reacţiona Karol. Dino rămase că lovit de

trăsnet, apoi schiţă o mişcare stângace, că şi cum ar fi vrut să sară peste balustradă. Făcu un gest zvâcnit cu braţul, dar la fel de neîndemânatic şi, de astă dată toţi cei prezenţi văzură strălucind în mâna sa pistolul automat, de calibru mare pe care-l scosese. La rândul lui, Guidoni sări întâi într-o parte, apoi spre boxa acuzaţilor, unde se produse în aceeaşi clipă învălmăşeală, gardianul care stătea lângă acuzat încercând să-i smulgă acestuia arma. Asistenţa, uluită, îl văzu pe Guidoni lăsându-se brusc în jos. O secundă mai târziu se auzi un zăngănit metalic, că zuruitul fin al unei maşini de cusut. Guidoni se ridică instantaneu şi făcu un salt până la grilajul îndărătul căruia se afla acuzatul, chiar în momentul în care Karol se prăvălea peste balustradă ; gardianul tocmai izbutise să pună stăpânire pe pistolul automat.

— S-a împuşcat ! răcni Guidoni. Acum nu vom mai afla nimic.

Totul se petrecuse atât de repede, încât în sală nici nu apucă să se producă panică. Guidoni se aplecă încă o dată deasupra trupului lui Dino Karol ce atârna inert peste balustradă.

— Pare să mai fie viu. Chemaţi repede Salvarea!

În aceeaşi clipă unul dintre ziarişti, aruncându-şi privirea în dreapta sa, îl văzu pe Leo Gerdan stând ghemuit fără viaţă. Îi pipăi capul şi se porni să strige înnebunit:

— Preşedintele Gerdan a fost atins de glonte ! Ajutor ! A fost atins!

Karlo Guidoni întoarse capul, apoi se repezi într-acolo şi, ridicându-l pe Leo Gerdan, începu să alerge cu el în braţe spre ieşirea din fundul sălii. Din fugă, ordonă unor detectivi să-l ia pe acuzat şi să-l urmeze. La intrare, îl întâmpină un tânăr :

— Salvarea e aici ! Pentru Karol ! E ambulanţa de serviciu. Ce noroc că era aici !

— Bine ! zise Guidoni cu răsuflarea tăiata. Pentru amândoi. Fiţi atenţi, pe scări va trebui să mergem încet. Fură aduse de undeva două tărgi, îi aşezară repede pe amândoi răniţii pe ele şi porniră să coboare scările cu băgare de seamă, dar şi în mare graba totodată.

Ajungând la mezanin, surprinseră o convorbire telefonica : ziaristul Bernol transmitea senzaţionala ştire că Dino Karol încercase să se sinucidă. De tragedia şefului său nu aflase încă.

— Spuneţi-i, striga Guidoni din mers, să-i comunice imediat doctorului Rinner cele petrecute. Cred că Rinner e singurul om capabil să-i salveze. Să pregătească totul pentru operaţie !

II

O sută de ani daca ar mai fi trăit încă, şi lui Leo Gerdan i-ar fi rămas neștearsă în amintire acea după-amiază în care îşi recăpătase brusc cunoştinţa. Dacă stăruise şi până atunci în creierul lui o scânteie de conştiinţă asta nu putea şti. Se simţise aidoma unui copil la începutul formării memoriei, când un moment de viaţă, chiar întâmplător, se fixează trainic în minte, pentru a rămâne întipărit acolo ; acest element întâmplător poate să fie culoarea unui obiect, o mireasmă sau un sunet adesea bizar, perceput subiectiv şi care se asociază strâns şi temeinic cu acea reprezentare iniţială, fixând-o.

Astfel, Leo îşi aducea aminte că privise îndelung un pisoi vărgat, cu dungi albe şi sure ; privirea îi alunecase apoi pe lenjeria albă de pat, pe pătura albastră, după care se întorsese din nou la mişcările lente ale pisoiului. La rândul lui, micul animal îl remarcase şi el şi se încolăcise în jurul picioarelor de bronz ale patului: era vădit că vroia să fie mângâiat. La început, Leo îl privise fără să se gândească la nimic, cum s-ar spune cu totul absent, dar deodată îl străfulgerase gândul, nu îi venise în mirate, ci îl străfulgerase gândul că pisoiul acela cu dungi gri trebuie să fie unul din animalele de experienţă ale prietenului său, doctorul Baltazar Rinner. „Are două inimi, dacă nu chiar trei", îşi spusese şi întinsese mâna încetişor, iar pisoiul răspunsese la gestul lui, arcuindu-şi deîndată spinarea. Leon îl mângâiase, iar pisoiul se apucase să toarcă, dând din coadă.

Leo îşi aducea aminte perfect de această scenă, îşi amintea cu exactitudine că pisoiul dăduse de două ori din coadă, o dată — da, parcă îl vedea şi acum ! — în direcţia patului, a doua oară spre chiuveta pe care el, Leo, o observase, dar la care nu se gândise. În momentul acela căzuse din nou într-un somn uşor şi îşi amintise, sau poate că visase, că avuseseră şi ei un pisoi la fel cu acesta în casa părinteasca. Pisoiul celălalt se vârâse odată sub dulap, iar el, copilul, se uita în toate părţile după o mătură sau după ceva asemănător cu care să-l gonească de-acolo. Tocmai atunci, din tavan începuse să cada tencuială — şi mai departe nu-şi mai amintea. I se spusese de multe ori după aceea că fusese un cutremur mare, care pricinuise grele stricăciuni în regiunea sa natală şi că el pe atunci nu avea decât trei ani. Acum, creierul lui trecu lin peste această amintire, apoi deodată tresări — tresări că soldatul din post care aude în depărtare paşi sau că profesorul care visează că este opt şi cinci minute, iar la opt fix el trebuia să înceapă predarea unei lecţii de care depinde, să zicem, obţinerea titlului de profesor universitar.

Tot aşa, tresări şi Leo la gândul că se află la spital. E clar: camera aceea e o cameră de spital, ştie prea bine lucrul ăsta, pentru că îşi

amintise numaidecât că pisica de lângă pat e unul din animalele de experienţă ale lui Rinner. Se putea, la urma urmei, să nu se găsească în secţia lui Rinner ; se putea să nici nu fie vorba de clinica specială universitară, dar, în orice caz, era vorba de un spital — şi orice om tresare şi se sperie când se trezeşte din senin într-un astfel de stabiliment. Leo se simţi dintr-o dată cu toate simţurile treze, că un conducător-auto începător în mijlocul unei circulaţii intense.

Începu, bineînţeles, să încerce să reconstituie cum de ajunsese într-o cameră de spital. Îl cam durea capul şi cu cât se gândea mai mult cu atât îl durea mai rău, dar examină cu îndârjire situaţia şi, în cele din urmă, se păru că descurcă iţele.

Da, nu mai încăpea nici o îndoiala, se afla în secţia lui Rinner de la clinica specială universitară, instituţie cunoscută în toată lumea. De fapt, era ciudat că i se dăduse o cameră atât de simplă, fiindcă atunci când fusese internat la Balto colegul lui de școală, Rosena — avea nişte dureri de cap dubioase şi era suspectat de tumoare — primise, oricum, o cameră mai arătoasă, în primul rând mai mare. Da, aşa e, camera asta e mult prea mică, aşa încât probabil că se află totuşi în altă parte... Patru pereţi, un dulap vopsit în alb, un scaun, unul singur, patul, un pat obişnuit de spital, chiuveta fixată în zid şi deasupra ei oglinda. Şi pisicuţa asta — toate erau, într-adevăr, foarte ciudate. În care rezervă obişnuită a lui Rinner ar fi putut să intre una din pisicile cu care face el experienţe sau oricare altă pisică ? Încăperea părea destinată mai degrabă surorilor sau personalului de la bucătărie.

Lucrul acesta nu-l deranja pe Leo cine ştie cât, în afară de faptul că i se părea straniu şi inexplicabil. Iar dacă nu se afla la spital, situaţia devenea şi mai bizară. De un singur lucru îşi dădea limpede seama, şi anume, că fusese grav bolnav, şi asta vreme îndelungată. Pe măsura ce creierul său începea să lucreze normal, înţelegea tot mai clar ce se petrece cu el. Îl durea tot corpul — Dumnezeu ştie dacă se va putea ţine pe picioare. Simţea un fel de repulsie faţă de ideea de a se mişca, faţă de actul conştiinţei în general, şi, totuşi, un glas, un glas îndepărtat îi şoptea : „Nu-ţi pierde cumpătul, Leo !"

Tocmai această voce îl determină, întâi să ridice braţul, apoi să se aplece şi să mângâie încă o dată pisoiul gri-vărgat. De data aceasta nu se uită la pisoi — care se apucase din nou să toarcă şi să dea din coadă — ci la mâna lui. Era mâna lui dreaptă, pe care şi-o plimbă alene pe spatele pisoiului, o dată, de două ori, de trei ori. Şi, ciudat, văzând-o, i se păru a nu fi mâna lui. Trebuie că totuşi nu e conştient. Nu, nu e mâna lui. Mâna lui o ştia scurtă, lătăreaţă, plinuţă, cu unghii late şi scurte, iar mâna care mângâia pisica avea nişte degete lungi, cu unghii frumoase, efeminate. Întoarse mâna cu palma în sus; ciudată, străină mână ! Se apucă să-şi examineze stânga, care se odihnea pe pătura albastră. Aceeaşi impresie : pur şi simplu, nu era mâna lui.

În aceeaşi clipă îi căzu sub ochi noptiera : examinase camera, dar scăpase cu totul din vedere noptiera. Pe noptieră se afla o veioză, o lampă electrică obişnuită, iar dedesubtul ei o claviatură şi pe claviatura aceea văzu o clapă pentru lumină. Apăsă numaidecât pe clapă şi lumina se aprinse, apăsă încă o dată şi lumina se stinse. Alături, se afla încă o clapă, pesemne pentru semnalizare. Gerdan şovăi un moment, apoi apăsă cu toată puterea, îşi retrase mâinile şi aşteptă.

Răsună, undeva în depărtare, un clopoţel ; îndată după aceea ajunse până la el un zvon de glasuri, printre care i se păru a distinge unul de bărbat şi alte vreo câteva de femeie ; vocile păreau să se certe... Deodată, un gând limpede îl străfulgera : nu le vine să creadă că din camera lui s-a sunat ! Înseamnă că era grav bolnav, probabil că îl considerau în pragul morţii, altfel cum se explică ? Acum era sigur de un lucru : dacă va suna şi a doua oară, cu siguranţă că vor răsuna fără întârziere paşi pe coridor, va fi chemat doctorul Rinner sau altcineva. Ridică mâna dreaptă, întinse degetul, pipăi încet clapa şi apăsă cu putere.

Da, nu se înşelase. Vocile de pe coridor amuţiră pe dată, apoi pasul cuiva prinse să se audă din ce în ce mai aproape. Prevedea cu precizie tot ce avea să se întâmple în continuare ; infirmiera va băga capul pe uşă şi va pleca să-l anunţe pe doctor, după toate probabilităţile pe doctorul Rinner sau pe Ana Vidassi. Da, pe Ana, s-ar putea, presupunând că e de serviciu la ora aceea.

Paşii ajunseseră foarte aproape, cineva apăsă pe clanţă. O clipă păru să se răzgândească, cine ştie de ce, apoi uşa se deschise şi în cameră îşi făcu apariţia capul unei sore tinere, care închise uşa în urma ei, se uită la el şi-l întrebă:

— V-aţi trezit ? Vă doare ?

— Mă doare capul, răspunse Gerdan.

„Şi vocea cu care i-am răspuns a sunat ciudat... îşi zise el. E altfel, parcă nici n-ar fi a mea şi parcă nici limba nu mă ascultă cum se cuvine..."

Infirmiera dădu să mai spună ceva, văzu însă pisica de lângă pat, se aplecă iute şi o prinse.

— E, într-adevăr, pisica aceea cu două inimi ? întrebă Gerdan.

Sora tresări imperceptibil, îl măsură atentă şi spuse :

— E un animal de laborator, dar n-a fost încă supus la experienţe, altfel nu s-ar plimba de capul lui. Mă duc acum s-o chem pe doctoriţă.

— Pe doctoriţa Vidassi ?

Sora îl privi şi de data asta foarte mirată.

— Da, pe doctoriţa Vidassi.

— Doctorul Rinner nu e aici ?

— Doctorul Rinner e în sala de operaţie. Va coborî după ce va

termina, dacă va fi nevoie.

Sora puse brusc capăt discuţiei, deschise uşa şi ieşi.

Rămânând singur, Gerdan pricepu cu toată claritatea că ceva nu e în regulă... Dintr-o dată, îşi aduse aminte limpede de prezenţa sa în sala tribunalului. Da, Karol a tras— şi atunci acolo trebuie să i se fi întâmplat lui ce i s a întâmplat. A ridicat mâna, a deschis larg gura, a ţipat— Gerdan simţi că gândurile i se încâlcesc în minte şi că înţelesul lor îi scapă. Da, aşa a fost. Dar acum, care e acum lucrul cel mai de seamă, cel care îi ţine încleştată mintea şi pe care trebuie să-l dezlege înaintea oricărui altuia ?

Atunci îşi aduse aminte : unde era soţia lui ? Unde era Verena ? Cu doi ani în urma, se îmbolnăvise de gripă şi Verena nu se mişcase de lângă patul lui, deşi un fusese nimic grav. Nu-i mai puţin adevărat că medicii suspectează întotdeauna îndărătul oricărei boli, îndărătul oricărui simptom un proces, malign, drept care îi examinează pe pacient până în pânzele albe şi la amănuntul amănuntului. Aduseseră în camera lui tot soiul de aparate de măsurare, de control, de înregistrare, cu care îl scotociseră prin toate orificiile corpului. Că doar era de neconceput că vestitul lector Rinner să comită o greşeală oarecare, şi încă în tratamentul marelui său prieten Leo Gerdan ! Îl chinuiseră în fel şi chip, dar Verena stătuse tot timpul în preajma lui, potolindu-l când îşi ieşea din fire, împotrivindu-se medicilor când voiau să-l supună unui nou rând de analize. Îşi mutase chiar şi patul în camera lui. Era evident că pe cât îl enervau analizele, pe atât avea darul să-l calmeze şi să-l bucure prezenţa Verenei. Îşi iubea arzător soţia, cine n-o ştia! Iar acum Verena nu era lângă el. Chiar că nu e în toate minţile !. De ea, de Verena ar fi trebuit s-o întrebe întâi şi întâi pe infirmieră. Dacă ar fi aici Verena nu l-ar mai durea capul, ar fi de ajuns să-i pună mâna pe frunte pentru că durerea să-i treacă pe dată. Când va veni doctoriţa Ana, acesta va fi primul lucru despre care o s-o întrebe.

Iarăşi se auzi un schimb de voci undeva pe coridor, că și atunci când apăsase prima dată pe clapă : un glas profund de bărbat şi alte două-trei de femei. Gerdan fu tentat o clipă să sune din nou, dorea să descâlcească nodul acesta — să ceară să fie anunţată Verena să vină şi s-o aibă în sfârşit lângă el. Aşa, avea senzaţia că a suferit un accident die avion într-o ţară necunoscută ; nu s-ar fi mirat de fel dacă sora aceea i s-ar fi adresat în arabă sau spaniolă. Oameni reci şi indiferenţi, comportare rece ! Da, trebuie să vină Verena că să pună lucrurile la punct. Doctorul Rinner a cam exagerat întotdeauna, impunând o disciplină severă, absolut inutilă, în clinica specială universitară : subalternii lui, se ştie, se tem până şi de umbra lor.

Auzi apoi nişte paşi care se îndreptau către camera lui, paşii unui bărbat, dar şi ai unei femei. Cu siguranţă că nu e vorba încă de

Rinner. Trebuie să fie Ana Vidassi şi vreun alt medic oarecare. Gerdan simţi că inima îi bate mai cu putere. Le va spune fără întârziere s-o cheme pe Verena, să facă ea ordine, să dirijeze ea lucrurile mai departe.

Uşa se deschise încetişor şi el, instinctiv, îşi lipi mâinile de corp. Mâinile acelea ciudate : simţea, nu ştia de ce, că ele o să-i complice situaţia.

Intră Ana Vidassi, urmată numaidecât de un bărbat înalt, voinic, cu o privire aspră, care examina camera peste umerii Anei. Ciudat individ. Nu poate fi medic.

— Staţi un moment afară ! îi spuse Ana.

Ana şi Gerdan se priviră în ochi o clipă. În ochii lui era şi întrebare, şi mirare. Îşi dădea seama limpede că privirea lui numai aceste sentimente poate să le reflecte. Aceeaşi expresie o aveau şi ochii ei, şi faţa ei. Dar ce e cu ea ? Ei doi au fost întotdeauna buni prieteni... Doctorul Rinner e un om sucit, e adevărat, o iubeşte pe Ana, ceea ce nu-l împiedică s-o chinuiască îngrozitor. Era în stare s-o plictisească zile de-a rândul din cauza cine ştie cărui fleac, iar dacă nu-i reuşea vreo experienţă, pe ea dădea vina întotdeauna, o acuza de neglijenţă, de lipsa ei de atenţie şi de prezenţă de spirit. Veşnic îi auzea vorbind de microsecunde şi micromilimetri şi de alte asemenea unităţi de măsură, cum le-o mai fi zicând. Dar cine, dacă nu el, îi sărea de fiecare dată în ajutor bietei Ana; cine o consola, mustrându-l totodată pe încăpăţânatul, teribil de încăpăţânatul doctor; cine era sfătuitorul întregului oraş şi al regiunii întregi, şi în special al Anei ? Iar ea, ce face acum — se uită şi tace, în loc să se repeadă la el, să se aşeze pe pat, să-i pună mâna pe frunte, să facă un gest prietenesc cât de neînsemnat ! De vină trebuie să fie Rinner: Dumnezeu ştie ce dispoziţii aiurite şi ursuze i-o fi dat!

Ana continua să-l privească : „Ca şi cum i-aş fi ucis pe cineva foarte apropiat," gândi Leo şi se hotărî să păstreze tăcerea.

În sfârşit, Ana se decise să vorbească; dar vorbele îi ieşeau anevoie din gură :

— Numele dumneavoastră ?

Leo n-ar fi fost mai surprins nici dacă i-ar fi pus cine ştie ce absurdă, ce incomprehensibilă întrebare. Parcă l-ar fi izbit drept în creştetul capului şi iat-o, iat-o cum stă şi aşteaptă, încordată, ciudată, fierbând de curiozitate să audă ce-o să-i răspundă ! Dădu să spună ceva, şi atunci, din gură, sau mai exact din toată făptura, din tot trupul lui izbucni indignarea :

— Să vină imediat Verena ! De ce n-o chemaţi ? De ce n-o chemaţi pe Verena ? Ce e cu tine, Ana ?

Observă că Ana tresărise şi pălise instantaneu. Doctoriţa se îndreptă maşinal către uşă.

— Dacă nu vine imediat Verena, adăuga el, voi face scandal ! Niciodată n-am să-i iert asta lui Rinner ! Eu cred...

Ana Vidassi ieşi din cameră că luată de vânt. Dincolo de uşă o auzi rostind câteva cuvinte, apoi glasul de bărbat răspunzându-i. I se părea că-i spusese tipului acela să nu intre, să nu intre în nici un caz în cameră.

Gerdan se aplecase mult înainte şi, drept urmare, începu să-l doară cumplit capul. Cu toate astea, simţea o adâncă uşurare. Las' că le-am spus-o de la obraz de data asta! Poţi fi de o sută de ori medic, principalul e să rămâi om. Se vede că au dreptate cei ce afirmă că Rinner nu merită Premiul Nobel; o fi el un chirurg strălucit, dar nu e un deschizător de drumuri noi şi, în afară de asta, cel ce râvneşte premiul acesta însemnat trebuie să posede şi nişte calităţi umanitare. Ei bine, el are 1a dispoziţie coloanele întregii prese, ba mai mult, ar putea fi scrisă şi o carte în problema asta.

Iarăşi se auzi zgomot de paşi dinspre capătul coridorului. Leo înţelese imediat că vine Rinner. ÎI anunţaseră, pesemne de cum ieşise din sala de operaţie. După paşi, se simţea că e grăbit şi Leo se mai potoli niţel. „Până la urmă, totul se va sfârşi cu bine, îşi zise, noi, bolnavii, suntem întotdeauna nerăbdători.“

Doctorul Baltazar Rinner intră în cameră că furtuna. Deschise larg uşa, îi spuse nervos, bărbatului acela înalt — în faţa uşii se mai afla încă unul, dar Leo nu reuşi să-l vadă bine — să se ducă amândoi în altă parte, la capătul coridorului sau în altă rezervă, apoi o chemă pe Ana. Intrară amândoi în cameră şi îşi aţintiră privirile asupra lui Leo, care devenise dintr-o dată liniştit şi foarte recules, atent, concentrat. Bolnavul trebuie să dea dovadă de răbdare. Dar de Verena, îi va întreba fără întârziere.

— Să trăieşti, Balto ! Aţi anunţat-o pe Verena ?

Bine, dar tot ce se întâmplă să fie chiar aievea ?... Ceea ce vedea acum nu putea să ţină de realitate, nu era firesc, nu era normal. Observă că doctorul Rinner şi Ana Vidassi se uită miraţi unul la altul, iar chipul lui Rinner începe să se încrunte, într-un fel comic, că şi cum s-ar bucura grozav, pentru că apoi să se aştearnă pe el aceeaşi uimire nedisimulată. Balto ridică sus de tot sprâncenele, mai mult decât atât, se strâmbă, lucru pe care nu-l mai făcuse niciodată !

— Bine, dar ce se întâmplă ? întrebă Gerdan şi adăugă răspicat, silabisind cuvintele: Vă întreb — aţi anunţat-o pe Verena ?

Şi iată că Rinner spune un lucru din cale-afară de ciudat, bineînţeles dacă nu e vorba cumva de vreun vis, pentru că atunci nimic n-ar trebui să-l surprindă :

— Nu se mai bâlbâie ! Interesant, se confirmă anumite teorii!

— Nu m-am bâlbâit niciodată ! strigă Leo. I-aţi spus Verenei ? Vreau s-o am în preajma mea.

— Se pare că lucrurile au mers mai departe decât am prevăzut noi, spuse doctorul Rinner. Faceţi-i toate analizele necesare şi după aceea o să hotărăsc. Cred că nu mă voi opune transportării.

Deodată, Leo îşi dădu seama că, orice ar spune el, Rinner nu-l ia de fel în seamă. O barieră neverosimilă se interpusese între ei, intervenise ceva ce le stricase prietenia, rupsese toate legăturile vechi, extrem de vechi, dintre ei, acest ceva exista şi, cu o putere formidabilă, întorsese totul cu capul în jos. Leo înţelese dintr-o dată limpede că Verena nu va veni, că va fi cu neputinţă să vină.

Rinner şi Ana se priviră încă o dată lung, aruncară o privire fugitivă şi distrată asupra lui Leo şi se îndreptară spre uşă. Leo se agită în pat şi din nou o putere mai presus de el îl îndemnă să strige :

— Balto, Balto, te rog, te rog că pe Dumnezeu, trimite-o încoace pe Verena !

Doctorul Rinner se întoarse din călcâie, îl privi mirat şi ieşi. Leo înţelese. Era limpede că lumina zilei. Îl privise cu ochi de specialist, nu de prieten. Şi, în afară de asta, se vedea că Balto e profund preocupat şi parcă şi neliniştit.

De vreo câteva minute, încă de pe când Rinner şi Ana Vidassi se mai aflau în camera lui, în Gerdan se născuse dorinţa arzătoare de a se uita pe geam ! Numai de s-ar putea scula din pat ! De-ar pleca odată, pentru că să se poată duce la geam să se uite afară. Dacă e realitate şi nu vis, atunci clinica speciala a lui Rinner trebuie să fie aşezată pe o colină : în dreapta se deschide panorama şantierului naval, pe aceeaşi parte se înşiruie până departe clădirile de pe mal, iar în stânga se vede portul.

Gerdan îşi compusese în minte imaginea exactă şi era sigur de un lucru : dacă de la geam i se va înfăţişa această imagine, atunci tot ce trăia se dovedea un adevăr cumplit, bizar, imposibil de conceput, ilogic, dar nu mai puţin un adevăr. Poate că a înnebunit, dar nu, nu e de crezut — creierul îi lucrează normal, de asta e convins.

Se ridică din pat. Făcu încet câţiva paşi. Simţea că îi e foame. Îi era foame, într-adevăr. O clipă toate i se învârtiră în cap, şi totuşi izbuti să ajungă în dreptul ferestrei. Se afla la subsol, mai bine zis un demisol înalt, iar marea abia se zărea în depărtare, pe când panorama mai apropiata era ascunsă de un părculeţ, de nişte tufe de trandafiri şi de un gard viu. Se lăsă o secundă furat de gânduri, apoi trase la geam scaunul, se așeză pe el şi privi. Era o zi minunată ; se lăsa seara şi marea strălucea în reflexe trandafirii. Gerdan avu o strângere de inimă, dar îşi reveni numaidecât. Întinse gâtul avid. Într-o singură clipită înţelese limpede că priveliştea din faţa lui era absolut reală. Portul se afla la locul lui, de asemenea şantierul naval, rada ; recunoscu fără putinţă de dubiu până şi carcasa albă a,vasului „Leo Gerdan". Cât de bine cunoştea vasul acesta : ştiuse dinainte că vasul va

purta numele lui şi constructorii îl invitaseră în repetate rânduri pe vas, îi arătaseră instalaţiile care trebuiau să fie ultimul cuvânt al tehnicii. Gerdan aranjase că Tarconi, inventatorul unei noi instalaţii de securitate a vaselor, să viziteze oraşul, şi „Leo Gerdan” era printre primele vase din lume echipate cu noul sistem de asigurare. Gerdan îşi aminti cum, instalat confortabil în fotoliu, privise pe ecranul televizorului silueta suplă şi elegantă a vaporului împodobit cu ghirlande de flori. Era la începutul lui martie şi timpul era urât, dovadă numeroasele umbrele ridicate deasupra fluviului de participanţi la festivitate, care se grăbeau în grupuri spre port, îmbulzindu-se, în speranţa că vor prinde un loc mai bun şi mai în faţă. Vederea nu putea cuprinde mulţimea nesfârşită ; aidoma unor stoluri uriaşe de păsări pestriţe, oamenii năpădiseră colina de deasupra şantierului naval, se urcaseră pe construcţiile metalice ale macaralelor, docurilor şi atelierelor. Camera de luat vederi se plimbase câteva momente pe suprafaţa mării şi prinsese în obiectiv miile de bărci de toate mărimile, cu pânze sau cu motor, şi la sfârşit, ceva mai departe, grupul vaselor de război şi profilurile marinarilor în uniforme albe.

Societatea care se strânsese în ziua aceea la el, scriitor renumit, laureat al Premiului Nobel, era foarte amestecată. Veniseră, printre alţii, doctorul Rinner, chirurg vestit şi, la rândul lui, candidat la Premiul Nobel, Bernol, reporter la „Mediterana", al cărei preşedinte era el, Gerdan, Ana Vidassi, mâna dreaptă a merituosului chirurg şi, totodată, prietena lui.

Cineva îndreptase discuţia spre tema anului, cum era numit în oraş cazul respectiv. Era vorba de procesul lui Dino Karol, de fapt o mare afacere cu stupefiante.

Adresându-se reporterului Bernol, doctorul Rinner spusese :

— Daţi-le o mână de ajutor bieţilor criminalişti ! De un an de zile îşi bat capul cu cazul lui Dino Karol acesta, i-au fost căutaţi complicii, că la urmă şi fie adus în faţa instanţei doar el şi nimeni altcineva.

Prin această intervenţie a sa, Rinner săvârşise o imixtiune în sfera de interese a lui Karlo Guidoni, care era de asemenea prezent, şi era evident că vajnicul criminalist se va simţi dator să intervină cu o vorbă de spirit adecvată. Nu se ajunsese totuşi la un schimb mai tare de cuvinte, pentru că tocmai în momentul acela intrase în încăpere Verena, tânăra soţie a lui Gerdan, care se pregătea să se ducă 1a festivitatea lansării vasului.

— N-o să întârziem, prieteni ?

Oaspeţii se ridicaseră în grabă, îşi luaseră rămas-bun de la gazdă şi plecaseră împreună cu Verena.

În odaie rămăseseră Leo Gerdan, care era bolnav, şi criminalistul Karlo Guidoni.

— Aş vrea să vă întreb ceva, i se adresase Gerdan lui Guidoni. La ce oră depuneţi mâine mărturie în procesul lui Dino Karol ?

— Eu sunt primul martor, domnule preşedinte. Probabil că vor mai trebui îndeplinite anumite formalităţi, dar cred că voi fi audiat pe la ora nouă.

— Voi veni şi eu, spusese Gerdan. Fiţi atent, mă voi aşeza în spatele dumneavoastră. În prima bancă, adică în primul rând. Ascultaţi-mă bine, continuase Gerdan. Dino Karol a fost anchetat timp de un an de zile, şi totuşi el a reuşit să păstreze secrete numele complicilor săi. Cu toate acestea, medicii afirmă că el e o fire sensibilă, că are nervii slabi, într-un cuvânt, că nu este omul care, în mod normal, să poată rezista atâta vreme unei anchete. Ce concluzie să trag, că dumneavoastră v-aţi dovedit chiar atât de incapabili ?

— Am făcut tot posibilul, ridică din umeri Karlo Guidoni. Au venit şi colegi din alte oraşe, şi din străinătate, ştiţi şi dumneavoastră.

— Bine. Să trecem peste asta. Karol a lucrat la bancă, e adevărat, dar într-un post nu prea pretenţios. El n-a terminat decât două clase de liceu, va să zică pregătirea lui era mult sub media celorlalţi funcţionari. Vreau să spun că, în mod normal, nu poate fi el omul care a pus la cale toată maşinaţia aceea : de un an de zile ne duce de nas pe toţi! Nu numai direcţia de criminalistică o duce de nas, ci întreaga noastră opinie publică.

Karlo dăduse trist din cap, fără să spună nimic.

— În sfârșit, la ce dată i-aţi surprins pe contrabandiştii de heroină în antrepozitul din port? L-aţi prins pe Karol, dar toţi ceilalţi parcă s-au evaporat.

— Mâine se împlineşte un an. Nici nu mai ştiu de câte ori am fost nevoiţi să cerem aprobarea pentru prelungirea anchetei. Ultima dată nu ne-au mai îngăduit-o.

— Aşadar, chiar mâine, spusese Gerdan sorbind din paharul cu vin. Cum să vă spun, Guidoni, acum două luni mi-a venit o idee: ce anume i-a dat lui Dino Karol puterea să reziste unui asediu atât de îndelungat şi de teribil şi să nu se dea bătut ?

— Teama de complici, ce altă explicaţie s-ar putea găsi ?

— Vedeţi, eu am fost de altă părere, şi tocmai de aceea le-am recomandat reporterilor ziarului nostru să-şi îndrepte investigaţiile într-o anumită direcţie. E adevărat, trădătorii plătesc de obicei cu moartea, şi teama există, fără doar şi poate, dar lui trebuie să-i fi venit din altă parte această mare putere de rezistenţă.

Gerdan tăcuse un moment, după care spusese:

— Karlo, daca vreţi, daţi-mi pachetul acela.

Într-un colţ al camerei, pe *o* masă de lemn de trandafir, se afla un obiect împachetat în hârtie de culoare gălbuie. Guidoni îl luase şi i-l dăduse lui Gerdan. Acesta desfăcuse încet pachetul şi scosese din el un

costumaş gri-deschis pentru un băieţel de trei ani, trei ani şi jumătate.

— Unde l-aţi găsit ? îl întrebase Guidoni abia stăpânindu-şi nerăbdarea.

— N-am chef acum să povestesc totul de-a fir-a-păr. Karol şi-a ascuns cu dibăcie dragostea, eu însă am aflat că a achiziţionat cândva obiectul acesta. Mai bine zis, l-a comandat. L-a comandat într-un alt oraş, dar n-a mai apucat să se ducă să-l ridice. Fireşte, nu s-a mai dus pentru că nu se mai putea duce, se afla în mâinile voastre.

— Dacă-mi permiteţi, cum au găsit oamenii dumneavoastră obiectul acesta ?

— Le dădusem îndrumări precise ce anume să ceară şi unde. Dar acum nu asta are importanţă. Ascultaţi-mă ! Mâine va trebui neapărat să jucaţi un rol mare. Dino e curajos pentru că apără onoarea copilului său...

— Domnule preşedinte, probabil vreţi să spuneţi: a copilului și a mamei acestuia, nu ? S-ar putea să fie soţia lui.

— Nu cred, răspunsese Gerdan, dacă i-ar fi fost soţie, s-ar fi ştiut.

— Da, zâmbise Guidoni, după toate probabilităţile, am fi ştiut şi noi.

— Fiţi atent în continuare, Karlo ! Dino Karol a refuzat avocatul şi se apără singur. Toată lumea ştie că a ales această soluţie silit de bandă, care se teme că, faţă de apărătorul lui, Dino, chiar fără voia lui s-ar putea trăda prin vreo vorbă imprudentă.

Acum, Karol este propriul său avocat şi are dreptul să pună întrebări. Se foloseşte de acest drept şi când trebuie, şi când nu trebuie ; dacă aţi face o aluzie la copil sau i-aţi arăta, la momentul oportun, costumaşul acesta, n-ar fi exclus să se hotărască să vorbească. I-am împărtăşit planul acesta şi preşedintelui tribunalului, vechiul meu prieten Mendoz.

— Mă îndoiesc, spusese Karlo Guidoni. Avem de-a face cu o bandă diabolică, domnule preşedinte. Mă îndoiesc de succes. Ştiţi că au încercat să-i trimită pe ascuns otravă lui Dino.

— Când?

— Acum două luni. Şi, după părerea mea, această otravă nu era destinata să-i servească lui Dino pentru a otrăvi pe altcineva.

— Evident, ci că să se sinucidă, dacă şi-ar fi dat seama că nu mai poate rezista.

— Da, şi am întreprins totul pentru a afla cine i-o trimite, dar zadarnic.

Gerdan căzuse pe gânduri, apoi spusese încet:

— Costumaşul tot am să vi-l dau, oricum, încercaţi. Sunt încă optimist. E un proverb care spune că gândul şi hotărârea dintâi sunt cele mai bune.

— Veţi veni şi dumneavoastră la tribunal, domnule preşedinte?

— Voi sta chiar în spatele dumneavoastră, Karlo.

Un zgomot depărtat de motoare le întrerupsese discuția. Zgomotul, la început slab, crescuse treptat în amploare, până ce devenise strident şi foarte apropiat.

Karlo se îndreptase spre verandă, în timp ce Gerdan apuca paharul şi bea restul de vin din el.

Karlo se întoarse de pe verandă cu faţa radioasa.

— O întreagă flotilă de bărci şi vaporaşe ! Vin toate încoace să vă salute.

— Frumos... Hai pe verandă, să le privim.

Karlo îi ajutase lui Leo să se ridice şi se îndreptaseră împreună spre veranda scăldată de soare şi învăluită în reflexele perdelelor roz.

— Dar bine, domnule preşedinte, revenise Guidoni la discuţia dinainte, cum veţi veni mâine la proces ?

— Ce-a fost mai rău a trecut, spusese Leo. Aşa se întâmplă întotdeauna cu accesele astea ale mele. Astăzi mă simt mult mai bine, iar mâine voi putea să şi merg. Şi dacă va fi nevoie, mă va ajuta cineva.

Ajunseseră pe verandă şi Karlo deschisese larg fereastra mare cu doua canate de la mijloc. O întreagă flotă, vreo sută de bărci cu motor şi câteva vase manevrau în semicerc pentru a intra în golful larg din faţa vilei lui Gerdan...

Gerdan îşi amintea totul. Gândurile dădeau năvală în mintea lui cu o viteza uimitoare şi avea senzaţia că asista la proiecţia lor pe zid.

Tresări şi puse scaunul la loc, apoi se aşeză pe marginea patului. Privirea îi căzu pe mâinile care i se păruseră atât de stranii, de străine, care erau galbene că de mort şi îşi zise că poate tocmai în ele se află cheia enigmei. Simţi deodată că, dintr-o clipă într-alta, capul îi va cădea de la locul lui — chiar aşa simţi: era că şi cum cineva i-ar fi apucat capul cu amândouă mâinile, stăruind să i-l dea jos. Un moment îşi simţi capul ridicat mult deasupra corpului şi privindu-l parcă de undeva de pe o înălţime. Cu un efort suprem ridică mâna şi îşi netezi părul: era tuns scurt, iar părul era şi el din cale-afară de ciudat, aspru, ţepos, pe când el ştia că părul lui e moale, cărunt şi rărit. Ciudat lucru — împrejurimile, din punct de vedere topografic, erau aceleaşi, dar el, din cap până-n picioare, era altfel de cum se ştia. Îşi mângâia faţa: era proaspăt şi bine bărbierit, probabil că, în conformitate cu regulamentul clinicii, îl bărbieriseră astăzi de dimineaţă, în timp ce zăcea leşinat.

Leo îşi încleștă puternic mâinile una de alta şi simţi o senzaţie de uşurare. Gestul avusese darul să apropie parca capul de corp. După aceea, deodată, şi gândurile începură să se succeadă mai ordonat. Îi veni în minte un mod de rezolvare a tainei care-l învăluia. Faţa — îşi mângâie faţa cu mâinile, că şi cum s-ar spăla. Se ridică încet din pat şi,

biruindu-şi ameţeala, merse împleticindu-se până la chiuvetă. Se prăbuşi la podea, dar se ridică din nou: acolo, deasupra chiuvetei, se afla o oglindă şi ea îl atrăgea că un magnet. În cameră mai stăruia amurgul, aşa că avea să-şi poată vedea faţa în oglindă.

Se uită în oglindă, dar nu-şi crezu ochilor. Dedesubtul oglinzii era un comutator; îl răsuci, şi camera fu inundată de strălucirea luminii electrice.

Nu erau ochii lui.

Din oglindă îl privea chipul tras, nespus de jalnic, palid că de mort al lui Dino Karol.

III

Gerdan se întoarse împleticindu-se şi se aşeză pe pat Era zdrobit. Cel puţin într-o privinţă, totul devenise clar : de ce se poartă cu el cum se poartă prietenii lui cei mai apropiaţi — Rinner, Ana..., de ce nici vorbă nu e s-o poată vedea pe Verena.

Vlăjganul de la uşă — acum şi apariţia acestuia se explica : omul era de bună seamă agent al serviciului de siguranţă pus acolo să vegheze că Dino Karol, aşa zisul Dino Karol, să nu fugă cumva. Acum era clar şi de ce îl întrebase doctoriţa Vidassi cum îl cheamă. Doctorii ăştia îşi permit cam prea multe, mai pe şleau, sunt impertinenţi de-a dreptul: şi un copil şi-ar da seama că în cazul lui cel puţin, au exagerat inadmisibil cu transplantările şi intervenţiile de chirurgie plastică. E evident că i-au grefat câte ceva de la răposatul Karol — Leo nu se îndoia nici un moment că Dino Karol era mort, fiindcă, unui om viu, nu-i poţi lua bucăţi din faţă, mâinile, părul şi cine ştie cum l-o mai fi ciopârţit şi întors pe dos celebritatea asta mondială, doctorul Baltazar Rinner. Cu siguranţă că acum aşa-zisul Dino Karol, măcar că nu e altcineva decât Leo Gerdan în persoană, dres pe ici, pe colo cu niscaiva ciozvârte din corpul altuia, va fi transportat la închisoare şi după aceea judecat, deopotrivă pentru uciderea celor doi agenţi ai serviciului de combatere a traficului de stupefiante şi pentru cele petrecute la tribunal.

Gerdan se apucă să-şi pipăie pieptul, picioarele.. Degeaba, nu-şi putea da seama ce este şi ce nu este al lui. „Se pare, îşi zise, că voi cam avea de furcă până să dovedesc cine sunt şi ce sunt. Oamenii se vor uita la mutra asta antipatică, străină, şi pe urmă pofteşte de le demonstrează că eşti altcineva decât cel pe care-l înfăţişezi !“ O idee nouă îi străbătu prin minte. E imposibil că Rinner să nu ştie exact ce e la mijloc. Fie că această intervenţie este ilicită, şi că acum vrea să se spele pe mâini, fie că urmăreşte să obţină un efect extraordinar, senzaţional, şi în cazul acesta îi va lăsa pe judecători să-l judece pe aşa-zisul vinovat, pentru că, la sfârşit, să se ridice şi să spună : „Domnilor, omul pe care-l aveţi în faţă este Leo Gerdan, eu n-am făcut decât să-l aranjez niţel, inclusiv să-l întineresc cu un număr de ani şi să-l înfrumuseţez în oarecare măsură, ce e drept, cu trăsăturile mutrei gangsterului aceluia !“ Cine altul în toată lumea ar fi fost capabil de o asemenea performanţă şi în care altă clinică s-ar fi putut efectua o asemenea strălucită operaţie ?...

„Foarte frumos, îşi zise Gerdan, dar mintea nu mi-aţi deteriorat-o, nici nu mi-aţi atins-o măcar. Îmi dau seama că gândesc perfect logic, întocmai cum am gândit întotdeauna. Tot ce posed am cucerit numai prin strădaniile mele, prin muncă şi abnegaţie, în atâtea şi atâtea nopţi

petrecute la masa de lucru, aplecat deasupra maşinii de scris. De o sută de ori m-am lăsat descurajat de gândul că nimic din ce am scris nu va avea darul să placă cuiva, că voi fi masacrat de critică, dar întotdeauna o voce interioară mă îndemna să nu mă las, să perseverez, să mai fac încă un efort, să mai încerc o dată. Şi a venit timpul când criticii m-au intuit, acesta e cuvântul, m-au intuit, editorii au început să alerge după mine şi premiile şi elogiile s-au pornit potop..."

Da, toată lumea şi-a dat dintr-o dată seama că tânărul neînsemnat, atât de mediocru, de banal, după aspectul său exterior, poartă în el o forţă uriaşă, o flacără vie care dă stilului său o forţă impetuoasă, iar fabulei sale prospeţimea vântului de munte. A urmat apoi cunoştinţa cu Verena şi filmul vieţii sale s-a colorat în cele mai aprinse şi cele mai afectuoase culori... „Lasă, frăţioare, vedem noi care pe care, îşi zise Gerdan. Dacă Rinner vrea să-şi făurească o nouă glorie cu astfel de trucuri nu mă îndoiesc că va izbuti să scoată din minţi, rând pe rând, pe medici, pe jurişti, pe naiba mai ştie cine, numai că va trebui să învingă încă un obstacol, ceva mai greu : logica infailibilă, creierul neatins de bisturiu al romancierului şi poetului, literatului şi ziaristului Leo Gerdan ! Să fi prevăzut Rinner şi Ana şi acest obstacol, atunci când şi-au ticluit planul ?“

În momentul acela uşa se deschise şi în cameră intră sora, aceeaşi cu care dăduse ochii întâia dată, cu două-trei ore în urmă, când se trezise. Trăgea în urma ei o măsuţa pe rotile pe care se afla cina. Împinse măsuţa în dreptul patului lui Leo, aşeză în faţa lui farfuria, lingura, furculiţa şi cuţitul, apoi turnă în farfurie supa, care era fierbinte şi foarte concentrată.

— Trebuie să prindeţi putere, zise ea, medicul-şef vrea să vă predea mâine de dimineaţă spitalului judiciar.

„Să caut să-mi păstrez calmul, îşi zise Gerdan, acesta-i esenţialul. E absolut necesar să-mi păstrez calmul, că şi capacitatea de a raţiona. Dacă vreau să fac să cedeze forţele acelea potrivnice mie, izvorâte din egoism, din interese josnice, şi care, în chip evident, urmăresc să se facă celebre prin mine, care urmăresc să-şi sporească reputaţia, fără a se gândi ce preţ voi plăti eu pentru asta, atunci trebuie să-mi cruţ nervii. Singura mea arma este capacitatea de a gândi logic şi în ea voi găsi puterea de a-i convinge pe ceilalţi că lucrurile se înfăţişează aşa cum le prezint eu“.

Aruncându-şi ochii asupra măsuţei, Leo se miră văzând ce îmbelşugată era cina ce i se adusese.

— Cum o să pot mânca tot ce e aici ? Întrebă el.

— Multă vreme aţi fost hrănit artificial, spuse sora. Totuşi, acum, de-o lună de zile, mâncaţi aproape normal. Numai că nu vă aduceţi aminte. Aţi dormit într-una.

— O lună de zile... De cât amar de vreme mă aflu aici ?

— Astăzi suntem în douăzeci şi opt iunie, spuse încetişor sora.

Leo nu mai întrebă nimic. Ştia, data îi era întipărită în minte : la doi martie avusese loc lansarea vasului. Verena îi fusese naşă — ştia bine. Iar a doua zi avusese loc întâmplarea de la tribunal — amintirile lui se opreau la trei martie. Leo îi zâmbi blând infirmierei.

— Adevărul este că mi-e foame. Dar nu trebuie să aştepţi până ce termin, soră.

— Trebuie să vă ţin companie, răspunse infirmiera. Aşa sună dispoziţiile pentru aripa aceasta a clinicii...

Nimic mai limpede — în aripa aceasta a clinicii unde pe coridoare foiesc detectivii. Şi, în afară de asta, i-a fost adus şi un cuţit, grozavă ocazie pentru cineva să-şi cresteze un pic venele...

— Băieţii sunt de la serviciul de stupefiante ? întrebă Gerdan şi zâmbi că şi cum ar fi întrebat un lucru cu totul lipsit de importanţă.

— Unul din ei e de la droguri, răspunse sora, acela înalt. Celălalt e din partea direcţiei locale. Sora era foarte tânără, de vreo optsprezece-nouăsprezece ani, blondă şi deosebit de simpatică. Leo simţea că fata îl priveşte oarecum speriată şi că abia așteaptă să-şi isprăvească delicata misiune. Leo se mira cum de venise singură, cum de n-o însoţea unul dintre detectivi. Probabil că stau în faţa uşii, gata să intervină ; în fond, el, cel mai recent produs al clinicii universitare, încă e bolnav şi de aceea, probabil, îl socotesc inofensiv deocamdată...

„Adevărul este că situaţia e înfiorătoare", gândi Leo.

— Spune-mi, soră, ce s-a întâmplat de fapt cu Dino Karol ? Ce este cu el ? întrebă el.

Fata îl privi contrariată, depărtă braţele, dar nu răspunse nimic.

Gerdan rămase cu ochii la ea, apoi îşi dădu seama că întrebarea fusese într-adevăr absurdă.

— Iartă-mă, spuse, voiam să întreb de Leo Gerdan. Dacă nu mă înşel, victima el a fost.

Fata se uită la uşă şi stătu puţin pe gânduri. Atunci i se păru poate că are voie să spună ce ştia toată lumea.

— Desigur, dumneavoastră poate că nu ştiţi că Gerdan a căzut victimă.

Pacientul înălţă capul şi se uită la fată stupefiat. Părea cam speriată, de aceea el îi zâmbi din nou blând.

— Mort ? întrebă, convins că ea va nega.

— Desigur, răspunse fata. A murit aici în clinică, la scurt timp după ce a fost adus.

Gerdan simţi că i se încâlceşte iarăşi firul gândurilor : asta ce-o mai fi însemnând ? El ştie bine că Leo Gerdan trăieşte, chiar aşa, sub o înfăţişare uşor schimbată, iar fata afirmă că e mort.

— Spune-mi, reluă el, neștiind de fapt ce să mai întrebe, convoiul mortuar a fost mare ?

— Neînchipuit de mare, răspunse fata. Au venit delegaţii din toată lumea. Niciodată nu s-au mai adunat în oraşul nostru atâția străini ; a fost nevoie să fie găzduiţi şi prin case particulare.

Leo se aplecă deasupra supei şi începu să soarbă din ea cu lăcomie.

— Vuiau sirenele de la toate vapoarele din port. Iar coroane, de-aţi şti cât de multe coroane au fost ! Şeful nostru numai că nu urla de durere, timp de opt zile nu s-a putut vorbi cu el. Ochii îi erau tot timpul scăldaţi de lacrimi.

— Şeful dumneavoastră ? întrebă Gerdan. Doctorul Rinner ?

— Da, au fost foarte buni prieteni. Şi doctoriţa Ana, cea care a venit prima să vă vadă, prima dintre doctori, vreau să spun, la fel şi ea, zile întregi a fost zdrobită de durere...

Gerdan simţi deasupra creştetului povara unei construcţii logice impecabile, aidoma unui turn de piatră uriaş pe care numai un gigant l-ar putea dărâma. Totul era ticluit cu perfectă abilitate — Leo Gerdan fusese înmormântat cu cele mai mari onoruri, întregul mapamond îl înmormântase, participaseră delegaţii a numeroase guverne, a numeroase organizaţii publice şi private — n-are nici un sens s-o mai chestionez pe fetiţa asta. Leo Gerdan a fost înmormântat, acesta era faptul cu care trebuia să se ia la trântă. Îi veni în minte altceva :

— Spune-mi : un om atât de remarcabil... n-a fost îmbălsămat ? De obicei marii scriitori, politicieni, demnitari sunt expuşi.

Cu atenţia încordată, îşi aţinti privirea asupra buzelor fetei. Ea se aplecă şi începu să-i taie friptura de viţel din farfurie, o carne albă, foarte albă, după care îi înapoie cuţitul şi furculiţa.

— Cum să nu ! răspunse sora. Timp de trei zile s-a perindat lumea prin faţa catafalcului. Sute de mii de oameni au defilat, şi printre ei toate mărimile, cum se spune, absolut toate. Şi noi, surorile de la spital, ne-am dus într-o după-amiază şi eram îmbrăcate în alb toate. Nu vă puteţi imagina câte flori erau, iar garda se schimba într-una, studenţi, profesori, iar la sfârşit au făcut de gardă şi inginerii şi muncitorii care l-au construit pe „Leo Gerdan“, ştiţi, vasul care fusese lansat la apă cu puţin timp înainte.

— Sicriul îmi închipui că era închis, întrebă Leo în continuare. Nu l-ai văzut pe Gerdan ?

— Cum să nu ! răspunse infirmiera. Eu îl cunoşteam bine, fiindcă ţinuse o conferinţă despre ultimele sale romane chiar în clasa noastră, la liceul numărul 3. Vorbea cu mult haz, ne-am stricat de râs...

— La directorul Bars ? Liceul clasic numărul 3 ?

Gerdan îşi amintea de conferinţa aceea. I se întipărise în memorie, printre altele, pentru faptul că elevele râdeau teribil la glumele pe care le făcea el, glume destul de neizbutite de altfel. Îşi aminti de o fetiţă cu ochi negri care îi oferise un buchet mare de

trandafiri galbeni-verzui.

Sora îl privi cu oarecare mirare.

— Da, la profesorul Bars, da, la directorul Bars. V-a povestit cineva ?

— O fetişcană brunetă i-a înmânat... răposatului Gerdan un buchet mare de trandafiri galbeni, asta îndată după conferinţă, dacă nu mă înşel. Aveau o culoare ciudată, erau galben-verzui.

De data aceasta, fata tresări.

— Cum de ştiţi ? Într-adevăr... I-a dat Ariana Paulonova, o colegă de-a noastră foarte frumoasă ; s-a logodit între timp. Noi două am ales trandafirii — aveau într-adevăr o culoare puţin obişnuită, erau galben-verzui. Până atunci nici n-am ştiut că există astfel de trandafiri.

Gerdan vru să spună : „Nici eu n-am ştiut“. Rămase câteva clipe pe gânduri, apoi reluă :

— Nu mi-ai răspuns până la capăt : L-ai văzut pe Gerdan ? Ori n-ai putut să-l vezi ? Sicriul era închis ?

— Nu, nu, răspunse fata, era deschis. Cum să vă spun, de fapt sicriul nici nu se vedea : părea că Gerdan e întins pe flori, pe un munte de trandafiri şi garoafe. Zău, părea viu, părea că doarme şi că dintr-un moment în altul se va trezi, doar atât că la faţă era ceva mai palid ca de obicei. N-o să uit niciodată.

Bolnavul se uită la soră : ochii fetei erau înlăcrimaţi.

— Nu ştii exact când a fost asta ?

Fata începu să socotească.

— În martie, iar acum suntem la sfârşitul lui iunie. Sunt mai bine de trei luni. Şi în tot acest timp, dumneavoastră aţi zăcut fără cunoştinţă.

Dintr-o dată pe bolnav îl încercă o senzaţie acută de ameţeală. La fel ca adineaori: aceeaşi impresie că cineva îi smulge capul, i-l deşurubează încet... Apoi după un timp, simţi că îşi pierde treptat cunoştinţa, că se depărtează tot mai mult de cele înconjurătoare. „Asta trebuie să fie moartea“, se gândi.

Tresări violent, îşi încorda întreaga voinţă pentru a-și reveni. Dacă moare, dacă moare acum n-o să se ştie niciodată că el a fost Leo Gerdan. Toţi vor rămâne încredinţaţi că Dino Karol a fost cel salvat, că a zăcut patru luni, sau câte or fi fost, şi că în cele din urmă a sucombat totuşi. De murit, murise însă criminalul, nu victima. Nu, nu, nu — dacă moare trebuie să se ştie că cel salvat a fost Leo Gerdan. Verena trebuie să ştie că el a mai continuat un timp să existe pe lumea aceasta, că s-au petrecut cu el lucruri ciudate, inexplicabile. Verena trebuie să ştie neapărat asta! Trebuie să vină şi să vadă ce se petrece cu el, trebuie să-l scape de coşmarul acesta îngrozitor, de sentimentul teribil că va muri şi va fi aruncat la marginea cimitirului, printre cei din afara legii, şi că ea, Verena, nu va afla niciodată că el a mai trăit o

vreme în acelaşi oraş cu ea, că a tânjit după ea şi n-a contenit o clipă s-o cheme de sub funesta, groaznica-i mască...

O clipă mai târziu, privirea sa înregistra prezenţa fetei şi el se apucă s-o cheme. Nu-şi dădea seama dacă strigă sau şopteşte — buzele, limba, cerul gurii, toate îi erau ca de lemn, înţepenite.

— Strânge-mi tare mâinile. Tare de tot ! Dacă te simt, o să-mi revin în simţiri.

— Bine, îl înţelese ea. Îl apucă cu putere de mâna şi i-o strânse. El simţi atingerea şi această senzaţie avu, într-adevăr, darul să-l dezmeticească, readucându-l parcă din înaltul cerului pe pământ. Auzi şi glasul infirmierei : Acum vă simţiţi mai bine ?

— Mai bine, mulţumesc, răspunse. Mai prinde-mă încă o dată de mână. Dă-mi şi un pahar cu apă!

Fata zâmbi, dar îi îndeplini dorinţa. O vreme, rămaseră tăcuţi, apoi bolnavul întrebă :

— Cum se... cum se simte soţia lui Gerdan, Verena Gerdan ? A suferit mult ?

— Se spunea că insistă necontenit să fie lăsată în preajma corpului neînsufleţit al soţului ei : a fost adusă de doua ori, noaptea, când nu era atâta îmbulzeală. Se mai spunea că nu se va putea duce la înmormântare, dar s-a dus totuşi : era grozav de multă lume, iar noi ne aflam departe şi n-am văzut-o. Se zice că a plâns ca nebună... Dar pentru toată lumea a fost o înmormântare tare, tare tristă...

„Şi eu, care am făcut gălăgie, cerând să fie chemată imediat Verena aici“, gândi Leo răscolit de povestirea fetei. Termină în tăcere cina, ceru încă un pahar cu apă, după care opină că poate ar fi bine să i se dea vreun somnifer sau calmant.

— Se înţelege, spuse infirmiera. Doctoriţa Vidassi a prevăzut şi asta şi mi-a spus ce să vă dau. Înainte de asta însă, cei de la serviciul de siguranţă şi de la direcţia de combatere a traficului de stupefiante vor veni să schimbe câteva cuvinte cu dumneavoastră. O scurtă convorbire, atâta tot. M-am gândit că e mai bine să fiţi prevenit.

Se îndreptă spre uşă şi o deschise. Intrară doi bărbaţi; pe unul dintre ei Gerdan îl mai văzuse cu o oră-două în urmă, în spatele doctoriţei Ana Vidassi, şi îi reţinuse căutătura că de oţel a ochilor. Pe al doilea, care era mai scund, dar mai lat în umeri, îl zărise de asemenea, în fugă, când, intrând în cameră, doctorul Rinner deschisese larg uşa.

Bărbatul cel înalt se aşeză pe scaun, unicul scaun din încăpere. Sora reveni numaidecât cu încă un scaun, unul fără spetează, tot alb, şi pe acesta luă loc tipul cel scund şi lat în umeri.

— Colegul meu e aici din partea direcţiei locale de criminalistică, începu cel înalt, iar eu sunt de la poliţia internaţională de urmărire şi combatere a traficului de stupefiante. Mâine clinica universitară vă va

face ieşirea, iar noi, noi doi pe care ne vezi, te vom ridica de aici. Vom efectua transportul într-un automobil închis, vom trage perdelele... De fapt, nu vei face decât să schimbi clinica.

— Vreţi să mă împiedicaţi să văd oraşul ? întrebă Leo.

Reprezentantul poliţiei internaţionale îl privi mirat. La fel de mirat se arătă şi agentul direcţiei locale.

— Să vezi oraşul... dimpotrivă, vrem să împiedicăm oraşul să te vadă pe dumneata ! Înţelegi, ţinem să prevenim anumite incidente.

„E limpede, îşi zise Leo, cum de nu mi-a trecut prin minte..." Dacă oraşul îl considera drept Dino Karol, iar Dino, conform versiunii doctorului Rinner şi a clinicii, e asasinul lui Leo Gerdan, atunci nici n-ar fi de mirare să fie linşat a doua zi, în timpul transportului. Şi e evident asemenea act n-ar fi câtuşi de puţin pe placul celor doi reprezentanţi ai autorităţilor, care au primit ordin să-l aducă viu şi nevătămat.

— Înţelegi, Karol, continuă agentul cel înalt, că avem anumite motive să organizăm temeinic paza dumitale. N-am pierdut încă speranţa că îţi vei divulga până la urma complicii, ajutându-ne în felul acesta să lichidăm, cel puţin aici în oraş, traficul cu otrăvurile acelea infame...

Leo începea încet-încet să se reculeagă ; îşi dădea seama că urmează să fie interogat — la ce altceva se putea aştepta ? — că ancheta va fi reluata de acolo de unde o întrerupseseră Mendoz, Guidoni şi el însuşi, da, chiar el, care se amestecase prosteşte în afacerea aceea ! Acum, când Rinner îl preschimbase în Karol, acum când purta masca aceea înfiorătoare, o logică elementară îl silea să admită că numai pe acest făgaş se vor putea desfăşura evenimentele viitoare. Cu cei doi oameni din faţa sa va trebui însă să se poarte frumos, nici nu încape discuţie în privinţa asta, fireşte în aşteptarea momentului când va putea trece la contraatac.

— Înţeleg, spuse Leo şi zâmbi blajin. Dumneavoastră nu vă faceţi decât datoria. Sunt de acord cu tot ce-aţi spus...

— Mai e ceva : suntem purtătorii unui mesaj din partea şefului adjunct al direcţiei — îl cunoşti şi dumneata, e vorba de Karlo Guidoni. Îţi transmitem din partea lui şi totodată îţi dăm şi noi cuvântul de onoare că nu vom face publice acele lucruri pe care dumneata ţii morţiş să fie păstrate tăinuite — ştii la ce mă refer... Leo dădu din cap. Cum să-ţi spun, situaţia dumitale este, nici nu se putea altfel, mai grea acum, după cele petrecute în sala tribunalului, unde ai uzat de o armă de foc, decât era înainte, dar trecând peste asta, lucrurile au şi un alt aspect: noi o cunoaştem pe soţia dumitale, în schimb nu-ţi cunoaştem complicii... Soţia dumitale nu ne interesează, complicii — da, şi, de aceea, îţi oferim posibilitatea de a încheia un târg cinstit : dacă îţi denunţi complicii, nimeni nu va afla nimic despre

soţia dumitale. Mai mult decât atât, ne vom îngriji de soarta ei şi a copilului... Poţi cere orice fel de garanţii în privinţa asta. Nu e vina noastră că ai făcut uz de armă în chip atât de necugetat. Dacă am fi încheiat această înţelegere mai dinainte, n-ar fi fost exclus să-ţi salvezi chiar şi viaţa.

Gerdan începu să raţioneze febril. Mai important decât orice altceva era să fie determinaţi Rinner şi Vidassi să se pronunţe asupra cazului, dezvăluind exact ce anume săvârşiseră asupra organismului lui şi al celui al lui Karol. Învoiala pe care reprezentantul poliţiei internaţionale i-o propunea putea să fie sinceră şi cinstită, dar pe el nu îl interesa, fiindcă habar n-avea, în definitiv, cine erau „complicii săi", dar tot aşa, nu-i venea să creadă nici că serviciul de siguranţă să fi descoperit identitatea soţiei lui Karol. Probabil că n-o cunoşteau, dar asta era o chestiune secundară, în subconştient, simţea că punctul slab al barierei de oţel care i se punea de-a curmezişul era preşedintele completului de judecată, Mendoz. Trebuie să facă tot posibilul pentru a obţine cât mai neîntârziat o întrevedere cu el, o întrevedere între patru ochi, nu o discuţie în faţa completului de judecată, a procurorului şi a publicului. Înţelese numaidecât că oferta celor doi agenţi îi deschidea tocmai această posibilitate.

— Bine, rosti el, alegându-şi cu grijă fiecare cuvânt. Sunt întru totul de acord cu dumneavoastră. Regret că n-am realizat această înţelegere mai devreme. Vă rog să-mi facilitaţi, pe mâine, o întrevedere în doi cu preşedintele tribunalului. Voi discuta cu el sincer şi vă dau cuvântul meu de cinste — dacă socotiţi că am aşa ceva — că-i voi spune tot, absolut tot ce ştiu.

Cei doi agenţi se priviră lung. Nu era tocmai ce ar fi dorit ei, dar, dacă în felul acesta se ajungea la prinderea întregii bande, nu le rămânea decât să acţioneze în consecinţă.

— Totuşi... văd că nu ai încredere în noi, spuse reprezentantul poliţiei internaţionale.

— Nu e vorba de asta, spuse Leo, dar mai sunt şi alte lucruri pe care doresc să le împărtăşesc preşedintelui tribunalului. Vă jur că n-o să tăinuiesc nimic. Şi cred că, făcând aceste mărturisiri în faţa preşedintelui, e că şi cum le-aş face în faţa dumneavoastră. Insistaţi să mă primească chiar mâine.

— Vei fi transportat de aici mâine, la nouă de dimineaţă.

Începând de la şapte, ţi se vor mai face nişte analize, dar cred că doctoriţa Vidassi îţi va semna foaia de ieşire fără alte tergiversări. Aşa că, la zece, te va putea primi preşedintele.

Gerdan îi privi liniştit şi aproape cu prietenie, ca şi când ar fi căzut cu ei la învoială asupra unui lucru obişnuit. Comportamentul său însă păru cam suspect celor doi funcţionari care aveau suficientă experienţă ca să-şi dea seama că lucrurile care merg prea uşor riscă s-o

apuce cu uşurinţă pe-o cale anevoioasă.

— Poate ar fi mai bine să ne dai declaraţia astă-seară, interveni reprezentantul poliţiei locale. Ai dormi mai liniştit...

„Dar grozav mai sunteţi de zoriţi, îşi zise Leo. Îmi pun capul la bătaie că Mendoz o să mă primească mâine la opt, cel mai târziu."

— Lăsaţi-mă să trag un pui de somn şi să-mi adun gândurile, spuse Gerdan. Voi putea să vă dau date mai precise.

Agentul cel înalt îi făcu un semn colegului său de la direcţia locală.

— Bine, avem încredere în dumneata. Până acum ai tăcut cu îndârjire, dar, dacă ne spui că ai de gând să-ţi deschizi sufletul, noi te credem... Nu văd de ce ne-ai înşela. Sper că examenul medical de mâine să fie o simplă formalitate, aşa că e posibil să te conducem în faţa preşedintelui tribunalului chiar ceva mai devreme...

Se ridicară amândoi deodată şi ieşiră. Leo era mulţumit ; inima i se umpluse de optimism. După câteva minute, intră infirmiera cu o punguţă de hârtie în mână. Puse într-un pahar cu apă două pilule şi se îndreptă spre patul lui Leo.

— Mâine de dimineaţă vă voi aduce îmbrăcămintea dumneavoastră, îi spuse sora înainte de a ieşi. Ne-au fost trimise de la tribunal lucrurile dumneavoastră, aşa că mâine de dimineaţă vă veţi putea îmbrăca după plac.

Leo nu se întrebă, nu stătu să se gândească ale cui erau de fapt hainele pe care avea să le îmbrace a doua zi.

Adormi aproape instantaneu şi visă că se plimbă cu Verena prin nişte locuri ciudate, într-o învăluită lumină la fel de ciudată. Ea era tânără, tânără de tot, ca pe vremea când se cunoscuseră ; îi arăta, rând pe rând, palatele, turnurile, râul şi podurile unui mare oraş. Iar el îi mângâia braţul şi-i spunea :

— Nu-i adevărat. Biserica aceea şi podul acela se află în cu totul altă parte. Noi visăm, Verena !

Apoi, deodată, i se păru a recunoaşte în preajma lui pe Balto Rinner şi pe Ana Vidassi. Veniseră la căpătâiul lui convinşi că doarme — şi într-adevăr dormea, cu toate acestea îi auzi, şi a doua zi îşi aminti vorbele rostite de cei doi. E drept, nu era chiar sigur dacă vizita celor doi medici se petrecuse aievea ori dacă nu făcuse cumva parte din visul lui.

— Eu, în locul tău, n-aş fi procedat aşa, Balto, spusese Ana. Ce ne facem dacă omul ăsta o ţine morţiş aşa până la capăt ? De unde ştii că în el nu se află întreaga conştiinţă a lui Gerdan, inclusiv memoria, intactă ?

„Nu vor de fel să priceapă că eu sunt Gerdan şi că e vorba de conştiinţa mea, a mea proprie", reflectase bolnavul.

— Nu e cu putinţă, spusese doctorul Rinner, nu vezi ce groaznic

arată ? Nu, aşa ceva e de neconceput !

— Totuşi, eu, în locul tău, aş verifica, insistase Ana. De ce e nevoie să-l trimitem la clinica judiciari ?

Mai discutaseră mult timp încă, dar de restul convorbirii Gerdan n-avea să-şi mai amintească niciodată.

IV

Cei doi agenţi, reprezentantul poliţiei internaţionale pentru urmărirea şi combaterea traficului de stupefiante, care, în treacăt fie spus, se afla în oraş anume pentru cazul Dino Karol, şi cel al direcţiei locale a siguranţei publice, izbutiseră pesemne să convingă întregul personal al clinicii speciale universitare că nimic nu e mai important decât să fie făcut Karol să vorbească, fiindcă a doua zi, dis-de-dimineaţă, Leo fu examinat, i se luă tensiunea şi temperatura, i se cercetară ochii şi i se controlară reflexele şi, concomitent, pentru a nu se pierde timpul, fu îmbăiat, bărbierit, îmbrăcat într-unul din costumele lui Karol trimise în ajun de la tribunal. La şapte şi un sfert îi dădură o gustare de dimineaţă, bună, îmbelşugată, iar la opt fără un sfert fu urcat într-o maşină mare, neagră, căreia în prealabil i se puseseră perdele. Străbătură în mare viteză oraşul — şi ce n-ar fi dat Gerdan să-l poată contempla cât de puţin ! — apoi maşina se opri brusc. Agentul cel înalt îi atrase atenţia lui Leo :

— Bagă de seamă, scara Palatului Justiţiei are douăzeci de trepte. Urcă-le cât poţi de repede, noi vom fi tot timpul alături de dumneata !

Deschise portiera şi pe Gerdan îl orbi lumina zilei. Bătea vântul şi ploua. Îşi aduse aminte de scara aceea, pe care o urcase încet, cu demnitate, la trei martie, când venise să asiste la procesul lui Karol. Acum nu se încrucişa pe scări decât cu doi, trei inşi răzleţi. Oricine îl vedea, tresărea şi se dădea iute la o parte.

— Te vom conduce chiar acum la preşedintele Mendoz, spuse reprezentantul poliţiei internaţionale. După întrevederea cu el, vei fi trimis la clinica judiciară şi mai târziu, când vei fi complet însănătoşit, va fi reluat procesul. Probabil că noi ne vom mai vedea ; declaraţia pe care o vei da în faţa preşedintelui va mai necesita cu siguranţă unele explicaţii suplimentare.

„Da, grozav sunt de zoriţi", îşi zise Gerdan, care regreta sincer că va fi nevoit să-i dezamăgească amar. Începutul însă era promiţător...

— Bine, spuse. Vă mulţumesc că aţi accelerat chestiunea. Voi spune tot ce ştiu, puteţi fi siguri de asta !

Urcară încă vreo câteva trepte, apoi o altă scară, mai mică. Străbătură după aceea un şir de încăperi care, era uşor să-ţi dai seama, ţineau de prezidiul tribunalului.

În cele din urmă, ajunseră într-o anticamera spaţioasă, dincolo de care se afla cabinetul preşedintelui. Orologiul de pe perete arăta opt fără două minate.

— Salut ! îi întâmpină şeful de cabinet, întinzându-le mâna celor doi agenţi. Pe colegul de la direcţia locală îl cunosc, pe dumneavoastră am abia acum plăcerea... Numele meu este Niglescu,

Ian Niglescu. Preşedintele vă aşteaptă la opt fix : deci, încă două minute...

Niglescu, un funcţionar tânăr, îl privi pe deţinut cu interes, dar fără să-i acorde mai multă atenţie decât se cuvenea — ar fi fost şi deplasat, fiind vorba de un criminal atât de cunoscut.

— Avem obligaţia să-l înfăţişăm pe Karol preşedintelui, după care vom merge să îndeplinim formele necesare pentru predarea sa clinicii judiciare, spuse agentul Interpolului. Am făcut tot posibilul că inculpatul să fie interogat neîntârziat.

— Înţeleg, încuviinţă Niglescu. Aveţi foaia de ieşire ?

— Iată, acesta este originalul, pe care-l vom înmâna preşedintelui tribunalului ; copia o vom preda la clinică. Va fi nevoie să discutăm şi chestiunea asigurării pazei deţinutului la clinică ! Am dori să colaborăm în acest scop cu autorităţile judiciare.

Orologiul de pe perete se porni să bată ora opt, şi cei patru intrară în cabinetul preşedintelui.

Preşedintele îi întâmpină senin şi gânditor ; privirea i se întunecă puţin când căzu asupra deţinutului.

Agenţii îi înmânară originalul documentului semnat, la părăsirea clinicii universitare, de către doctoriţa Ana Vidassi.

Preşedintele mai dădu o dată mâna cu cei doi agenţi, după care aceştia împreună cu Niglescu părăsiră încăperea prin aceeaşi uşă pe unde intraseră. Agentul cel înalt, cel de la Interpol, nu pierdu prilejul că, înainte de a ieşi, să-i mai arunce deţinutului ce se afla în sfârşit în faţa preşedintelui tribunalului o privire elocventă ; „Vezi să nu ascunzi nimic, dacă vrei să ne ţinem şi noi promisiunea !“

— Ia loc, Karol, spuse Mendoz. Uite, aici, mai aproape de mine. Agenţii care te-au adus încoace mi-au spus că doreşti să discuţi sincer cu mine. Trebuie să-ţi spun că mi-a făcut plăcere să aud asta ; păcat că n-ai luat această hotărâre ceva mai devreme!

Mendoz era un judecător înnăscut; avea un caracter onest, o fire blajină şi dovedea întotdeauna mult tact şi multă răbdare. În timpul procesului, aproape toţi criminalii care ajungeau în faţa lui îşi scuturau povara de amărăciuni şi păcate, dar era vestit printre ei şi datorită sentinţelor în general blânde pe care le pronunţa. Aşa era comportarea sa faţă de ei la judecată, dar şi mai multă încredere le inspira atunci când vorbeau cu el între patru ochi. Adesea inculpaţii stabileau cu avocaţii lor o anumită linie de apărare, pentru ca apoi, în faţa bătrânului Mendoz, s-o părăsească definitiv, să se avânte pe panta mărturisirilor sincere, să se căiască şi să-şi dea cuvântul că o vor rupe cu trecutul.

Mendoz avea şi faima unui om deosebit de curajos, şi asta pentru obiceiul pe care-l avea de a se plimba singur, în toiul nopţii, pe străzile cele mai rău famate ale cartierului portului. Dar el ştia prea

bine că nu riscă nimic ; chiar dacă s-ar fi găsit vreunul să-l atace sau doar să plănuiască aşa ceva s-ar fi găsit îndată alţii zece care să-i sară în apărare. Nici în clipa aceea nu se temea ; el nu îngăduise niciodată ca un criminal să fie adus în faţa sa legat, oricât de impulsiv şi de deşucheat ar fi fost acesta. Ştia s-o scoată la capăt cu orice soi de oameni.

— Cum îţi merge, Karol ? întrebă Mendoz. N-ai nici un fel de dureri ? Am impresia că boala te-a schimbat niţel...

Leo ridică privirea spre el şi schiţă un zâmbet. Cât de bine îl cunoştea şi cât de mult îl iubea pe bătrânul Mendoz ! Cu Balto avea relaţii (da, aceasta era formularea cea mai potrivită — avea relaţii) de prietenie, amândoi erau oameni ajunşi, oameni de vază, pe lângă asta şi soţiile lor erau prietene între ele. Cu Mendoz era prieten cu adevărat — orice întâlnire cu Mendoz era pentru Leo un prilej de mulţumire sufletească. Se duceau împreună într-un mic local de periferie, în care Balto n-ar fi catadicsit să intre pentru nimic în lume, şi se apucau să-şi depene vechile amintiri de pe vremea liceului şi a studenţiei. Mendo, cum îi spunea el şi cum îi spuneau şi alţi prieteni, nu se supăra niciodată, orice i-ai fi spus ; povestea ca nimeni altul şi ştia să şi cânte frumos. Leo era aglomerat de treburi, iar o întâlnire cu Mendo însemna pentru el odihnă, recreaţie, nimic de mirare că uneori îşi contramandau amândoi obligaţiile, amânau şedinţele şi întâlnirile de afaceri şi evadau din oraş. Se duceau la pescuit, prindeau cât prindeau peşte şi după aceea se refugiau într-o mică localitate la treizeci de kilometri de port, unde petreceau câte o după-amiază frumoasă.

— Vrei să fumezi ? întrebă Mendoz.

— Mulţumesc, nu vreau, răspunse Leo şi-şi privi deodată mâna dreaptă. Degetul mijlociu şi arătătorul erau galbene de tutun — interesant, şi el nu vrea, nu simte nici o nevoie să fumeze.

— Ia te uită, nici de fumat nu mai fumezi ?

— Da, nu simt nici de fel nevoia s-o fac. Ca şi cum n-aş fi fumat niciodată...

— În treacăt fie spus : parcă nici de bâlbâit nu te mai bâlbâi. Al naibii de iscusit mai e şi doctorul Rinner, văd că te-a cârpit de eşti mai bun decât erai înainte. Păcat că ţi-ai înrăutăţit situaţia în halul ăsta !...

Leo se frământă în scaunul său : era conştient cât de mult va atârna în balanţă acea discuţie.

— Permiteţi-mi să vă pun o întrebare, înainte de a vă face cunoscute alte fapte noi.

— Pofteşte, hai, dă-i drumul, Karol ! răspunse Mendoz, îndreptând spre el o privire încurajatoare. Eşti propriul dumitale apărător, aşa că întreabă — poţi să-i pui întrebări chiar şi preşedintelui tribunalului.

— Aş vrea să ştiu dacă doctorul Rinner v-a comunicat ceva deosebit în legătură cu mine ?

Mendoz îl privi intrigat.

— Ceva deosebit ? Cum adică ?

— În sfârşit, nu v-a adus la cunoştinţa anumite fenomene clinice deosebite referitoare la mine ?

Mendoz luă în mână foaia de ieşire pe care i-o predase şeful său de cabinet.

— Iată, am aici foaia de ieşire — destul de sumară. E adevărat, n-a semnat-o doctorul Rinner, ci Ana Vidassi, adjuncta lui. Nu scrie decât că părăseşti clinica sănătos, cum s-ar spune, că nu prezinţi nimic deosebit din punct de vedere medical. Ni se recomandă doar să te mai lăsăm o vreme în linişte — ceea ce vrea să spună, probabil, că ar fi de dorit să mai aşteptăm câtva timp cu reluarea procesului. De fapt, s-au cam grăbit să scape de tine, draga Karol! Ce mai — cum ţi-ai venit în simţiri, cum te-au şi trimis îndărăt la penitenciar. Noi însă suntem mai înţelegători şi te internăm în clinica noastră.

— De grăbit s-au grăbit cei doi agenţi, preciza Leo, mai cu seamă acela al Interpolului. Nici nu e de mirare, abia aşteaptă să pună mâna şi pe ceilalţi contrabandişti amestecaţi în această afacere. Totuşi, doctorul Rinner ar fi trebuit să mai scrie câte ceva. Afirm că această foaie de ieşire a fost în chip premeditat mincinos întocmită.

Mendoz tresări.

— Ce spuneţi : a fost în chip premeditat întocmită mincinos ? ! E o acuzaţie gravă !

Mendoz trecuse subit la „dumneavoastră". Înseamnă că trebuie să fiu prudent... îşi zise Leo.

— Aţi observat şi dumneavoastră că nu mă mai bâlbâi. Cred că ar fi trebuit să specifice acest lucru. Fiindcă, daţi-mi voie, acesta nu este un lucru chiar atât de mărunt, şi mai sunt şi multe altele de felul acesta...

Preşedintele tribunalului trebui să recunoască în sinea lui că argumentaţia inculpatului nu e lipsită de logică.

— E adevărat, ar fi fost cazul să mă încunoștințeze. Dar spuneţi că mai sunt şi altele ?...

Leo se aşeză mai bine în scaun şi se apleca spre Mendoz.

— Să luăm un exemplu : dumneavoastră trebuia să ştiţi dacă Dino Karol vorbea sau nu franţuzeşte ? Pare-mi-se că nu s-a cheltuit chiar o avere cu educaţia lui.

Preşedintele tribunalului zâmbi amuzat.

— Ei, pe dracu ! Nu cumva, cât ai fost bolnav, ai învăţat franţuzeşte ? ! Dacă-i aşa, Rinner e un adevărat vrăjitor ! *Vous l'avez apris pendant votre maladie !*

Mendoz era foarte mândru de accentul său parizian, şi la fel era şi

Leo, aşa că discuţia continuă într-o franţuzească savuroasă.

— *Et encore plus,* spuse Leo. Aş putea să vă relatez o seamă de întâmplări petrecute în timpul şederii dumneavoastră la Paris.

— În timpul şederii mele la Paris ! se miră Mendoz. Ce poţi să ştii dumneata despre lucrurile astea ? Pe atunci nici nu erai născut!

— Să lăsăm asta deocamdată ! spuse Leo, care, de emoţie, se înroşise uşor. Eu ştiu unde aţi locuit dumneavoastră la Paris : rue Dauphine, 61. *La fille de la patronne ; Génévieve,* o femeie foarte frumoasă. Soţul gelos.

Preşedintele tribunalului îşi ţuguie tare de tot buzele.

— Trebuie să fie un caz cu totul special de telepatie. Mă tem că am putea să ne distrăm în felul acesta la infinit. Pesemne că, în timpul bolii, dumneata ţi-ai însuşit darul de a citi gânduri străine. În subconştientul meu sunt înregistrate toate aceste întâmplări pariziene, de care, fie vorba între noi, îmi amintesc totuşi destul de vag — mă rog, de Génévieve îmi aduc aminte, dar dumneata, zău aşa, citeşti din mine ca dintr-o carte...

Era exact momentul când Leo trebuia să-şi dea pe faţă atuurile.

— Nu aceasta e explicaţia, domnule preşedinte, eu nu posed nici un fel de dar de a citi gândurile altora. Altceva e a mijloc : eu ştiu exact tot ce ştia şi răposatul Leo Gerdan, toate gândurile lui, toate sentimentele lui se află rânduite în capul meu la fel de impecabil pe cât au fost într-al lui... iar aseară, când m-am uitat în oglindă, am fost cuprins de o indescriptibilă oroare dând cu ochii de chipul lui Dino Karol. Până în clipa aceea fusesem convins că sunt Leo Gerdan. Preşedintele tribunalului înmărmuri.

— Vedeţi deci, continuă Leo, cum stau lucrurile : doctorul Rinner ştie, e cu totul neîndoielnic că ştie, iar pe dumneavoastră nu v-a informat de nimic. Afirm că a făcut intenţionat aceasta omisiune.

Încetul cu încetul, preşedintele se reculese. Îl tulburase îndeosebi elocvenţa acestui Dino Karol, care, înainte vreme, avea dese şi interminabile momente de prostraţie şi, din pricină că se bâlbâia penibil, era o adevărată tortură să stai de vorbă cu el.

— Dumneata susţii că ştii tot ce ştie, mai bine zis tot ce ştia răposatul Leo Gerdan. Să te pun niţel la încercare : noi doi am avut recent o chestiune băneasca. Spune-mi, ştii ceva despre asta ?

Leo răsuflă uşurat. În sfârşit, se aflau pe drumul cel bun. Acum era sigur că nu se va trece cu uşurinţă peste toate acele ciudăţenii care se petrecuseră cu conştiinţa lui, că va fi examinată natura transplantărilor de pe corpul lui.

— Mi-am închipuit că vom discuta şi despre asta, spuse el. Gerdan v-a împrumutat nişte bani, v-a dat o parte din drepturile de autor cuvenite pentru romanul său „Munţii din ceaţă", pe care l-a vândut înainte de a-l termina.

— Ce sumă mi-a împrumutat ?

— O suta cincizeci de mii.

— Exact. Unde ne aflam când mi-a înmânat banii ?

— Pe veranda vilei lui. Dumneavoastră eraţi în acelaşi costum pe care-l purtaţi şi astăzi, iar Leo Gerdan în pijama.

— Aşa e, trebuie să recunosc că e adevărat.

— Spune-mi, Karol, reluă preşedintele după câteva clipe, dumneata ar trebui să cunoşti greaca şi latina. Răposatul Leo era un cunoscător excepţional al acestor două limbi. În plus, vorbea câteva limbi europene, pe toate cele mai importante.

— Sunt oricând gata, dacă e nevoie, să dau examen la universitate la toate aceste obiecte. *Hic ego qui fuerin tenerorum lusor amorum...*

Şi Leo declamă câtva timp, întâi din Ovidiu, apoi din Horaţiu, precum şi câteva fragmente din „Iliada" !

Mendoz îl opri printr-un gest.

— Dar viaţa intimă a lui Dino Karol, de întâmplările din viaţa... proprie nu va aduceţi aminte chiar de loc ?

— Întuneric, întuneric complet...

Şi din nou se aşternu tăcerea. Apoi, deodată, Mendoz întrebă precipitat :

— Spune-mi, în ce ordine stăteam noi în banca în clasa a şaptea de liceu — ştii doar că eram patru în banca întâi ? Leo îl privi cu tristeţe.

— Nu e bine cum procedaţi, domnule preşedinte ! Trebuie să-mi daţi crezare ! Ştiţi bine că sunteți cu patru ani mai mare decât mine... vreau să spun, decât Leo Gerdan. N-aţi stat niciodată în aceeaşi banca cu Gerdan. Prietenia dumneavoastră cu el datează din timpul studenţiei. La liceu, Gerdan vă cunoştea el pe dumneavoastră mult mai bine, aşa cum întotdeauna cei mai mici îi cunosc mai bine pe cei mai mari.

Preşedintele lăsă capul în jos şt nu răspunse nimic. Era vădit că accepta tacit noua stare de fapt. Peste câteva clipe însă îi adresă celui din faţa lui o nouă întrebare, la care numai răposatul Gerdan ar fi putut răspunde.

— Despre romanul „Munţii din ceaţă" s-a vorbit destul de mult pe la noi : se pare însă că Verena are, în momentul de faţă, unele dificultăţi de pe urma romanului.

— Nu mă mir de fel, răspunse Leo. Gerdan a primit pentru acest roman, de la editura „Novi Dan", un avans de un milion — orice s-ar zice, o sumă considerabilă, şi asta când manuscrisul nu era nici pe departe definitivat. E adevărat că el a procedat în felul acesta şi altădată, dar şi-a satisfăcut întotdeauna obligaţiile, editorii neavând niciodată a se plânge. De data aceasta, din nefericire, s-a întâmplat

povestea cu Dino Karol...

— După câte ştiu, Verena se plânge că n-a găsit banii aceia, în orice caz nu pe toţi.

— Simplu : Gerdan, din suma respectivă nu v-a împrumutat numai pe dumneavoastră...

— I-a împrumutat deci şi pe alţii ?

— Da, spuse Leo. Numai că n-aş vrea ca ancheta să urmeze această direcţie. Leo Gerdan n-a discutat cu nimeni despre lucrurile astea.

Preşedintele se cufundă în gânduri ; se impunea acum să ia o hotărâre.

— Haide să urmăm calea cea mai simplă ! Întrucât nu credem în migraţia sufletelor, trebuie să-i întrebăm pe medici ce e la mijloc. Îl voi convoca aici pe doctorul Rinner.

A, nu ! Astăzi el participă la Congresul de neurologie şi neurochirurgie ; vom putea discuta cu el abia după-amiază sau mâine.

Leo îşi făurise între timp un plan al lui.

— Dacă-mi permiteţi, domnule preşedinte, eu v-aş sugera s-o chemaţi încoace pe doctoriţa Ana Vidassi. Ea se află la clinică şi, cu siguranţă, e la curent cu cele întâmplate. Din punct de vedere formal, ar fi de asemenea în ordine : dânsa a semnat foaia de ieşire.

Preşedintele apăsă pe butonul soneriei de pe masa sa de lucru. Se auzi deschizându-se întâi uşa capitonată dinafară, apoi se deschise şi cea dinăuntru şi în birou intră şeful de cabinet.

— Doctore Niglescu, i se adresă preşedintele tribunalului, duceţi-vă după doctoriţa Vidassi. Spuneţi-i că e vorba de o chestiune deosebit de importantă şi că e rugată să vina numaidecât.

Mendoz, cufundat în gânduri, îşi aprinse cu mişcări lente o nouă ţigară.

— Spune-mi, te rog, cum s-au purtat cu dumneata cei de la clinică, după ce ţi-ai recăpătat cunoştinţa.

— Cum s-au purtat ? Simplu — că faţă de Dino Karol, ceea ce, vă daţi seama, m-a uluit ; nu puteam pricepe ce se întâmplă. Convins că sunt Gerdan, aşteptam o vorbă caldă de prieten, dar toţi se uitau la mine că la un străin... Închipuiţi-vă, Ana m-a întrebat cum mă cheamă ! Cât îl priveşte pe doctorul Rinner, acesta nici nu voia să ia în consideraţie ce îi spuneam. Acum înţeleg totul, dar în momentele acelea m-am simţit teribil de jignit. Dar ce m-a uimit din cale-afară a fost absenţa Verenei. Îmi aminteam — şi fireşte, îmi amintesc şi acum — că, acum câţiva ani, când am suferit de gripă şi exista temerea să nu fac vreo complicaţie, ea nu s-a clintit o clipă de lângă mine. Chiar şi Ana a dormit atunci la noi ; ce să vă mai spun ?

— Înţeleg, îl întrerupse preşedintele, l-am vizitat şi eu pe Gerdan atunci, în timpul bolii, şi-mi aduc aminte cum se agitau toţi — mai

mult, întreg oraşul era nerăbdător să cunoască diagnosticul. Totuşi, cum ţi-ai dat seama de noua dumitale situaţie ?

— În primul rând, mi-au sărit în ochi mâinile ; nu mi le-am recunoscut, mi s-au părut a fi ale unui străin. La drept vorbind, mă aflam încă într-o stare foarte vecină cu mahmureala de după beţie. După cum v-am spus, adevărul adevărat l-am descoperit abia după ce m-am privit în oglindă. M-am îngrozit. Trebuie să recunoaşteţi că, tocmai pentru a preîntâmpina un asemenea moment, era de datoria medicilor să mă ajute în vreun fel, să-mi explice — fiindcă nu pot crede că şi ei au fost la fel de stupefiaţi ca şi mine, încât să nu fi fost capabili să înţeleagă cum stau lucrurile şi să întreprindă ceva.

Mendoz slobozi spre tavan un fum, două de ţigară.

— Poate că experienţa le izbutise mult peste aşteptări...

— Poate, aprobă Gerdan. Totuşi, e inexplicabil faptul că, mai târziu, n-au verificat rezultatele experienţei — acolo, la clinică, o puteau face — cum de nu m-au examinat cât de cât serios ; oricum aşa ar fi fost normal să se întâmple. Doar ştim ce om pedant este doctorul Rinner ! În sfârşit, nu e exclus să se fi lăsat influenţat de cei doi criminalişti, care erau din cale-afară de grăbiţi...

— Eu cred că şi ei s-au speriat, spuse Mendoz, după câteva clipe de gândire, şi că li s-a părut că cea mai buna soluţie e să te expedieze cât mai repede. Las' să descurce judecătorul iţele !...

Lui Leo îi veni în minte şi o altă ipoteză :

— Cine ştie, Rinner, care a luat în primire doi oameni grav răniţi, în viteza aceea, o fi procedat nechibzuit...

— Sau, dimpotrivă, a procedat genial ! adăugă preşedintele tribunalului.

În clipa aceea, se auzi zgomot de uşi şi de paşi. Se deschise din nou uşa interioară şi în încăpere intră Ana Vidassi, urmată de Niglescu. Se vedea numaidecât că Ana fusese smulsă de la lucru ; părul îi era răvăşit, faţa nepudrată, buzele nerujate. Venise într-un suflet şi era vizibil tulburată.

— Mai aveţi nevoie de mine ? întrebă şeful de cabinet.

— Nu, mulţumesc ! Luaţi loc, Ana !

Niglescu privi pe rând la toţi. La Leo se uită cu insistenţă deosebită, după care ieşi, închizând cu grijă în urma sa ambele uşi. Ana se aşeză într-un fotoliu, de cealaltă parte a biroului lui Mendoz. Se uită întâi la Mendoz, apoi la Karol : părea mirată să-l vadă pe acesta stând cuminte şi liniştit în biroul preşedintelui, fără cătuşe şi fără gardian. Leo era, într-adevăr, liniştit : în sufletul lui se înstăpânea tot mai temeinic sentimentul că lucrurile evoluează bine, adică în favoarea lui.

V

Ana Vidassi putea fi considerată o femeie frumoasă, era, cum s-ar spune, o femeie „şic“, dar făptura ei, pentru a fi cochetă, avea nevoie de îngrijiri cosmetice, şi în primul rând tenul ei, care nu era lipsit de nobleţe, dar care, pentru a fi pus în valoare, cerea odihnă, linişte, aer curat şi, mai presus de orice, o viaţa plină de satisfacţie şi voioşie. Pe câtă vreme viaţa ei se scurgea într-o muncă istovitoare şi de răspundere, încărcată de eforturi, ca a oricărui medic ce deţinea o funcţie importantă ; pe deasupra, viaţa şi activitatea ei erau covârşite de nemărginita, îndârjita, supraomeneasca ambiţie a doctorului Rinner. Rinner era un maestru în meseria sa, un mare virtuos al chirurgiei, şi Ana, care datora totul numai sârguinţei şi voinţei sale de fier de a nu rămâne în urma colectivului condus de prietenul ei şi de a se menţine în cadrul acestei echipe pe locul al doilea, suferea, se zbuciuma şi era capabilă de orice sacrificii pentru a-şi realiza ţelul.

Chiar de la primele fraze pe care preşedintele Mendoz şi Gerdan le schimbară cu Ana, care se postase din capul locului pe o poziţie de apărare fermă, se văzu limpede că nu vor putea obţine nimic din partea ei. Tot ce se făcuse şi se făcea la clinica specială universitară se făcuse şi se făcea în urma dispoziţiunilor şi pe răspunderea doctorului Baltazar Rinner, profesor de neurochirurgie. Fireşte, fusese şi ea de faţa la multe dintre operaţiile efectuate de acesta, fusese prezentă şi atunci când, cu eforturi extreme, se încercase salvarea vieţii lui Leo Gerdan, care fusese adus cu inima şi plămânii grav atinşi ; de asemenea, asistase şi la intervenţia chirurgicală asupra craniului lui Dino Karol — intervenţie care, cum s-a văzut ulterior, a fost încununată de succes.

Mendoz o asculta cu atenţie : era cunoscută ca o bună profesoară. Iar acum se apucase să le ţină celor doi bărbaţi o adevărată prelegere : despre organizarea clinicii, despre eforturile depuse acolo în diverse ramuri ale medicinii, despre repartizarea muncii în clinica. Nu lăsase să fie întreruptă, iar când îi ceruseră detalii despre cele două operaţii care interesau tribunalul, ea propusese să i se ceară oficial doctorului Rinner un amplu raport în scris.

În timpul expunerii făcute de doctoriţă, Leo se ridicase de vreo câteva ori de pe scaun şi se plecase ceremonios în faţa ei ori de câte ori ea amintise că viaţa lui Dino Karol fusese salvată datorită eforturilor depuse în clinică. În ziua aceea, precizase că la un moment dat, doctorul Rinner suferise un uşor atac de cord, fără îndoială pentru că, atunci când se văzuse nevoit să înceapă a treia operaţie, era epuizat de pe urma altor două pe care tocmai le dusese la capăt. Abia atunci găsi Leo pentru întâia dată prilejul să se amestece cu succes în

discuţie :

— Probabil voiaţi să spuneţi : a treia şi a patra operaţie...

Ana se gândi puţin, după care confirmă :

— Da, a treia şi a patra.

Leo îşi dăduse de mult seama că nu vor reuşi să afle nimic de la Ana. Era evident că ea avusese o discuţie prealabilă cu şeful ei, care îi dăduse indicaţii exacte asupra felului în care trebuia să se comporte şi că ea va respecta aceste indicaţii oricât de abil ar fi fost interogată. Leo era convins că, până la urmă, cei doi medici vor ceda, dar se temea de complicaţiile ce se puteau ivi, se gândea că între timp el va avea de îndurat presiunile celor doi criminalişti, şi dumnezeu ştie ce alte pericole mai ascundea toată această tergiversare. Îndreptă spre Mendoz o privire rugătoare, şi preşedintele tribunalului ridică mâna să oprească, fie şi pentru moment, expunerea uniformă, didactică, a Anei Vidassi.

— Am stat de vorbă adineaori cu inculpatul Karol. El susţine că nu-şi mai aminteşte absolut nimic din viaţa sa, a lui Karol, dar cunoaşte uluitor de precis, şi până în cel mai mic amănunt, viaţa lui Gerdan. Închipuiţi-vă, când şi-a revenit în simţiri şi până ce nu s-a privit în oglinda, nu s-a îndoit o clipă că este Leo Gerdan însuşi.

— După părerea mea, spuse Ana, acest fenomen ar trebui supus cercetării psihopatologilor... Adresaţi-vă doctorului Rinner, care vă poate recomanda oricând un specialist, dacă nu aveţi cumva unul la clinica judiciară !

— Ascultați-mă, Ana, spuse Mendoz, sunteţi convinsă că un medic de boli nervoase oarecare va fi în stare să explice cum de acest om de aici din faţa noastră cunoaşte şi cel mai neînsemnat amănunt, care numai în memoria lui Gerdan s-ar fi putut păstra ? Întrebaţi-l ceva şi vă veţi convinge singură !

Ana zâmbi acru ; se vedea că este la strâmtoare.

— Nu am ce să-l întreb... Adevărul este că noi n-am avut nimic deosebit să vă comunicam în legătură cu el. Din punct de vedere medical, din punct de vedere chirurgical, vreau să spun. Repet: nu avem ceva comunica. Pacientul se află în faţa dumneavoastră — e viu, ce vreţi mai mult ? De neînţeles ar fi fost să nu fi suferit nici un fel de tulburări psihice, chiar şi mai mari. Chirurgul n-a efectuat însă nici o intervenţie deosebită, despre care să se fi simţit obligat să va informeze.

Leo zvâcni de pe scaun, apoi se aşezi la loc şi rosti calm, dar foarte convins de ce spune :

— Nu-i adevărat!

Ana Vidassi îşi încleştă buzele şi nu scoase nici o vorbă.

— Întrebaţi-l, doctoriță, întrebaţi-l ceva ! Mie tocmai faptul că nu sunteţi de fel curioasă îmi dă de bănuit.

— N-am avut nici un fel de secrete cu răposatul Gerdan.

Leo interveni din nou ; de astă dată nu se mai ridică în picioare.

— Nici asta nu-i adevărat.

Amândoi se uitată la Leo.

— Cu zece zile înainte de acel proces fatal, Leo Gerdan v-a împrumutat nişte bani. Dacă vreţi, pot să vă dau aici cifra exactă, toate datele posibile, vă voi indica şi unde anume şi-a notat suma respectivă. Iertaţi-mă, profesoară Vidassi, că mă văd nevoit să dezvălui acest lucru ; ştiu că Leo Gerdan nu i-a vorbit despre asta nici măcar Verenei, soţiei lui, dar, vedeţi dumneavoastră, eu lupt în clipa de faţă pentru însăşi viaţa mea... Aşa încât nu pot să ţin seama acum de reputaţia nici unui doctor, chiar dacă e candidat la Premiul Nobel şi chiar dacă mi-a salvat viaţa...

Zăpăceala doctoriţei era indescriptibilă. Mendoz se hotărî numaidecât să o încurce şi mai tare.

— Aşadar, Ana, relataţi-ne ce s-a petrecut, în ziua de trei martie, în sala de operaţie a clinicii. După cum vedeţi e preferabil să ne angajăm pe această cale, decât să ne apucăm să cercetăm toate mărunţişurile legate de Gerdan şi de dumneavoastră înşivă şi care nu interesează pe nimeni...

Ana Vidassi se sculă, dădu să spună ceva, apoi se aşeză la loc şi, în cele din urmă, izbucni în plâns. Suspina, i se scuturau umerii de plâns, înghiţea aerul ca şi cum s-ar fi sufocat ; de vreo două-trei ori se trudi totuşi să spună ce avea de spus, dar fără succes.

La fel de emoţionat era şi Leo. Mai presus de orice, era contrariat până-n adâncul sufletului. Ia te uită la femeia asta, profesor universitar, medic cunoscut, se apucă să bocească, în loc să dea la iveală, în chip cinstit, adevărul... De ce s-or fi temând ăştia doi ?

Deodată, totul îi deveni clar : se tem să nu fie învinuiţi că ei doi l-au ucis pe Gerdan, că tot transplantându-i diverse organe, până la urmă l-au omorât pe Gerdan, a cărui viaţă stătea în cumpănă. Poate că n-au făcut-o, dar cum s-o poată dovedi ? Şi nu rămâne oare întotdeauna, în asemenea cazuri, o bănuială, imposibil de risipit? Pentru opinia publică conta faptul că Gerdan murise, iar Karol fusese salvat; fireşte, dacă s-ar fi întâmplat invers, pe cel care efectuase operaţia nu l-ar mai fi ameninţat nici o primejdie...

În clipa aceea, Leo simţi din nou că-l cuprinde ameţeala : aceeaşi senzaţie că cineva îi deşurubează capul.

„Nu acum, îşi zise, în nici un caz acum.” Îşi încleştă mâna dreaptă de cea stângă şi începu s-o strângă cu putere. Se simţi mai bine.

Preşedintele tribunalului reacţiona altfel la plânsul şi lacrimile Anei Vidassi : îşi dăduse seama că e exact momentul în care să-i poată smulge o mărturisire. Lacrimile sunt întotdeauna o manifestare sinceră şi, în mod obişnuit, şi cuvintele care le urmează sunt la fel de sincere.

— Prin urmare, Ana, i se adresă Mendoz, aţi făcut o operaţie deosebită ?

Doctoriţa Vidassi dădu de câteva ori din cap — n-o lăsau încă suspinele să vorbească — apoi făcu un efort să se stăpânească şi spuse :

— Da, am făcut... Dar, profesorul mi-a interzis să vorbesc despre asta. Dacă vreţi să aflaţi ceva, întrebaţi-l pe el !

Lui Leo i se luă o piatră grea de pe suflet. Mendoz păru şi el la fel de mulţumit. Dar tocmai când se pregătea să pună o nouă întrebare sună telefonul. Mendoz, nemulţumit, mormăi nu se ştie ce, dar şi Ana, şi Leo distinseră în cuvintele acelea mormăite o înjurătură. În receptor răsună întâi glasul şefului de cabinet, iar apoi altul de femeie. După răspunsurile lui Mendoz, cei doi înţeleseră că acesta încuviinţează că femeia de la celălalt capăt al firului să vină la el.

— Verena Gerdan, spuse Mendoz. Hai, Ana, spuneţi-mi, cum s-a desfăşurat operaţia aceea deosebită ! Trebuie să fi fost ceva extraordinar de ieşit din comun, din moment ce a avut consecinţele pe care le constatăm.

Leo tresărise când Mendoz le comunicase că urmează să apară Verena. Se simţi pălind şi inima începu să-i bată mai tare.

— Nu pot să spun, răspunse Ana Vidassi, care se mai liniştise auzind că va veni prietena ei.

Peste câteva secunde, auziră toţi trei deschizându-se uşa dinafară. Lui Leo inima începu să-i bată nebuneşte. Verena ! O clipă mai târziu se deschise larg şi uşa interioară şi în prag se ivi silueta înaltă a doctorului Baltazar Rinner.

Mendoz, Ana şi Leo se ridicară toţi trei deodată că la un semn. Ochii Anei străluceau de bucurie.

Doctorul Baltazar Rinner nu salută pe nimeni, nu dădu nici măcar din cap către vreunul, stătu o clipa nemişcat între canaturi, după care trânti violent uşa în urma sa şi rosti un singur cuvânt:

— Protestez !

Era sublim şi ridicol în acelaşi timp : oricum, înalt şi zvelt, cu doi ochi albaştri mari şi frumoşi, cu părul des şi argintat, înfăţişarea sa era a unui bărbat mai mult decât prezentabil. Roti încă o dată privirea asupra celor de faţă, apoi repetă, silabisind cuvântul:

— Pro-te-stez!

Pe Leo, scena îl buimăcise : o aştepta la uşă pe Verena, pentru ca să se trezească deodată cu Baltazar proţăpit în mijlocul încăperii ca o statuie şi fulgerându-l din priviri. Cu totul fără voia lui, Leo exclamă :

— Tu eşti, Balto !

Mendoz izbucni în râs cel dintâi. Râdea cu hohote, şi râsul preşedintelui era vestit în tot oraşul; pe vremuri, la liceul clasic, profesorul de greacă explica expresia „râs homeric" prin analogie cu

hohotul nestăpânit al lui Mendoz. Se molipsi de râsul lui şi Leo.

— Ei, doctore, spuse Mendoz, nici nu ştii despre ce e vorba şi protestezi. Văd c-ai venit valvârtej încoace !

Râsul îl supără şi mai tare pe Rinner.

— Protestez, strigă el. Acest interogatoriu este absolut ilegal.

— Dar stai, omule, răspunse Mendoz, nu facem decât să stăm de vorbă, cât se poate de paşnic şi de calm. Ana tocmai ne povestea despre extrem de interesanta operaţie specială pe care aţi efectuat-o.

Balto o fulgeră în aşa fel din priviri pe doctoriţă, încât aceasta se lăsă să cadă îndărăt pe scaun ca lovită de trăsnet, iar râsul ei timid şi destul de bizar de până atunci se transformă într-un soi de scâncet.

— Doctoriţă Vidassi, se întoarse Rinner către ea de astă dată. Dumneata, după câte văd, nesocoteşti ordinele mele exprese !

— Dar dânsa a procedat în spiritul legii, doctore Rinner ! fu rândul lui Mendoz să ridice tonul; bătrânul preşedinte încercă şi el să-şi fulgere preopinentul din ochi. Justiţia are dreptul să afle adevărul. Doctore Rinner, vă invit să ne descrieţi operaţia pe care aţi făcut-o asupra inculpatului Dino Karol !

— Sau asupra lui Leo Gerdan... îl completă Leo.

Rinner îşi îndreptă privirea mânioasă spre Leo, apoi îşi repetă declaraţia de adineaori, dar pe un ton mult mai calm şi fără să mai pozeze:

— Ascultă-mă, onorate domnule preşedinte, trebuie să recunoşti că acest interogatoriu e absolut ilegal şi neavenit, în primul rând, ce anume fapt îndreptăţeşte tribunalul să ne întrebe cum am efectuat operaţia ? Dacă va fi necesar, vom întocmi un raport, pe care tribunalul n-are decât să-l utilizeze precum pofteşte.

Mendoz luă de pe masă cutia cu ţigări şi le oferi pe rând tuturor. Serviră toţi, în afară de Leo şi Ana, care făcea niţel pe supărata, fără să lase să se vadă pe cine, pe Mendoz sau pe şeful ei.

Când Leo refuză, Rinner, care ştia că Dino Karol era fumător — îl avusese doar pe masa sa de operaţii — se miră :

— Cum, dumneata, Karol, nu fumezi ? întrebă el.

— Nu mai fumează şi nu se mai bâlbâie, interveni Mendoz. Cât priveşte viaţa lui Karol, e cuprins de amnezie totală, în schimb, îşi aminteşte orice amănunt din viaţa lui Gerdan. Auzi tu, Balto, vorbeşte franţuzeşte ! Ce spui de asta, Balto ? I-ai făcut vreo operaţie specială, vreo intervenţie ieşită din comun ? Doctorul Rinner fuma scoţând rotocoale groase de fum şi tăcea.

— Ascultă, sunt convins că lui Karol i s-a făcut o intervenţie cu totul deosebită, chiar şi Ana a recunoscut adineauri că a fost o „operaţie mare". Acest lucru are o importanţă colosală pentru acuzat, fiindcă e în joc viaţa sau moartea lui.

— Nu ştiu ce-ar putea spera, mormăi Rinner. Şi nu ştiu ce

înţelegeţi prin operaţie ieşita din comun, sau, cum aţi numit-o, specială. Poate vă referiţi la extragerea glontelui din cap, la curăţirea rănii de puroi, la tratamentul cu antibiotice. Amnezia nu e o raritate în cazul unei răni de acest fel şi a leziunii creierului, iar pe proaspetele „amintiri" ale lui Karol nu dau nici doi bani...

Leo se ridică, părea că o putere dinafara lui îl împinsese să se ridice. Înţelesese clar planul doctorului Rinner : să demonstreze că n-a făcut nici o transplantare pe anumite organe de pe un organism pe altul, că a efectuat cele două operaţii separat, să prezinte afirmaţiile lui Leo, precum că-şi aminteşte de una sau de alta, ca fiind o simplă iluzie sau un truc.

— Doctore, eu voi dovedi că dumneavoastră minţiţi, strigă Leo. Există şi aparate de control şi de măsurat care vor dezvălui locul cicatricelor de pe corpul meu, se va face o anchetă în clinica dumneavoastră...

Toţi îl ascultau încremeniţi.

— Voi cere, continuă Leo să strige, să fie deshumat cadavrul îngropat sub numele lui Leo Gerdan, ca să se constate ce s-a petrecut şi cu acel corp. Şi, pe deasupra, stimate doctore, voi dovedi că nu eşti decât un laş, un individ jalnic !...

Pe Rinner îl treceau năduşelile ; vedeau cu toţii că abia se mai stăpâneşte. În sfârşit, Rinner se ridică din fotoliu şi, cu pumnii strânşi, se îndreptă spre mijlocul încăperii.

Era vădit că Leo îl săgetase drept în inimă.

Rinner se uită în jurul lui şi nu întâlni decât priviri îngheţate. De altfel, Mendoz nu-l iubea prea mult : îl considera snob. Ana încă nu-l iertase pentru admonestarea rostită în public.

— Bine, zise, mă predau. Nu sunt un laş, nu, nu sunt ! Vă voi relata totul de la început. Nu vreau să-şi închipuie cineva vreodată că lui Baltazar Rinner i-a fost teamă de urmările actelor sale... Se aşezară din nou cu toţii şi Mendoz îi trată pentru a doua oară cu ţigări.

— În ziua de trei martie au fost transportaţi la clinica speciala doi oameni răniţi mortal. Subliniez : mortal — reţineţi acest lucru. Tocmai terminasem o trepanaţie craniană la o femeie tânără. I-am luat în primire pe răniţi în cea mai mare viteză : aceştia erau, precum ştiţi, scriitorul Gerdan şi acuzatul Karol, care este aici de faţă. Amândoi, răniţi mortal. Gerdan nu mai putea fi salvat nici prin cele mai noi şi moderne metode. Iar Karol îşi zburase singur creierii. În această situaţie, pe care fotografiile o indicau clar, nu putea fi salvat nici unul, nici celălalt. Şi atunci, am luat hotărârea să încerc să-l salvez cel puţin pe unul — afirm acest lucru aici, şi acum — pe Gerdan, adică ceea ce şi el ca şi oricare alt om avea mai de preţ : să salvez creierul lui. Am scos deci acest creier din corpul lui, care din punct de vedere clinic era mort, şi, în acelaşi timp, am pregătit craniul lui Dino Karol. Am

efectuat toate acestea pe calea aşa-zisei „operaţii mari“ şi la această operaţie a participat întregul nostru colectiv chirurgical. Desigur, ceilalţi, în afară de doctoriţa Vidassi, care este adjunctul şi secundul meu, n-au ştiut că procedasem la o transplantare completă ; au crezut că este vorba de salvarea anumitor canale nervoase ale lui Dino Karol, că este vorba de unele operaţii parţiale pe creier. Operaţia a durat exact o oră şi, cum văd, a reuşit. Mă rog, am făcut ce-am putut, am salvat atât cât se putea salva. Voi înainta tribunalului un raport amănunţit, însoţit de întreaga documentaţie. Iată ce s-a petrecut, în ziua de trei martie, la clinica noastră !

Se aşternu o lungă tăcere, după care Mendoz întrebă :

— Prin urmare, dumneata ai efectuat o transplantare completă. Dacă înţeleg bine, omul acesta de aici nu mai are creierul său, ci pe acela al lui Gerdan, creierul scriitorului Gerdan. Aşa stând lucrurile ar fi... s-ar întrezări o...

Doctorul Rinner îşi trecu mâna prin păr.

— Vă voi înainta un raport exact ! Deocamdată pot să vă spun doar atât, că am făcut tot ce era omeneşte posibil în situaţia dată. Baltazar Rinner se ridică din fotoliu şi se îndreptă spre Leo.

— Iată, spuse el, aici este rana provocată de glonte. E perfect cusută şi s-a cicatrizat admirabil ; aproape că nici nu se vede. Altădată, când nu se întrebuinţa conderminul, o astfel de rană s-ar fi cicatrizat abia după douăzeci de zile. De jur împrejurul craniului se află o cusătură foarte fină, care nu se trădează la palparea cu mâna. E interesant, pe de altă parte, că cel mai mult de furcă ne-a dat părul : după cum vedeţi, Karol are un păr foarte des. Îndeobşte, înainte de operaţie, părul este ras; în cazul de faţă, pacientul n-a fost decât tuns, în mare viteză bineînţeles şi nu chiar perfect. A funcţionat, în schimb, impecabil metoda mea de sudură a vaselor de sânge ; e un procedeu descoperit de clinica noastră şi care, astăzi, în urma ultimei operaţii, poate fi considerat perfecţionat.

Leo se făcuse mic cât un şoarece şi se lăsă docil palpat pe cap de mâna doctorului Rinner, care demonstra astfel pe viu natura intervenţiilor sale chirurgicale. Totul era limpede — cum de nu-i venise şi lui, din primul moment, această idee. Bănuise că i se făcuseră o serie de transplantări, dar nu-i trecuse prin minte să caute cusăturile, o cicatrice cât de mică măcar, care să fi arătat locul unde fusese făcută intervenţia. Şi doar văzuse că era tuns foarte scurt : normal ar fi fost să se întrebe de ce trebuise Dino Karol să fie tuns.

— Voi raporta despre toate acestea tribunalului şi voi redacta şi o dare de seama amănunţita asupra operaţiei, continuă Rinner. Cât priveşte faptul că l-am predat pe Karol atât de repede, am făcut-o la insistenţa celor doi reprezentanţi ai serviciului de urmărire şi combatere a traficului de stupefiante. Fireşte, atunci când am

transplantat creierul neatins în corpul intact, dar al cărui creier era rănit letal, n-am reflectat asupra implicaţiilor psihice ale intervenţiei : acum a devenit absolut evident că, o dată cu creierul transplantat, a trecut în noul corp şi conştiinţa personalităţii, că şi întreg complexul de gândire, noţiunile, reprezentările, toţi centrii nervoşi, cu toate consecinţele ce decurg din aceasta.

În încăpere domnea o tăcere deplină. Rinner ridică uşor capul lui Leo şi îl privi în ochi. În acest gest, toţi văzură interesul firesc al medicului faţă de pacientul său.

Mendoz răsuflă uşurat.

— În sfârşit, acum totul a devenit clar — cel puţin din punct de vedere medical.

Într-atât fuseseră de prinşi de expunerea lui Rinner, încât nici nu observaseră, între timp, că intrase în încăpere Verena Gerdan : stătea nemişcată lângă uşa rămasă întredeschisă. Şi când rosti primele cuvinte nimeni nu-şi putu da seama dacă şi cât anume auzise din explicaţiile doctorului Rinner.

VI

Văzând-o, lui Leo i se opri inima în loc şi aidoma cardiacilor trebui să facă un efort pentru a inspira aer. Întâlni privirea iscoditoare şi rece a ochilor Verenei : culoarea lor verde-opal, pe care o cunoştea aşa de bine, îl învălui dintr-o dată într-un şuvoi de gheaţă. Într-o sigură clipă, el descifră în ochii aceia ura fără margini, de nestins a femeii căreia i-a fost ucis bărbatul şi căreia, totodată, i s-a spulberat şi dragostea, şi poziţia în societate, şi respectul, şi valoarea. Fusese femeia cea mai frumoasa şi mai fericită din întreg oraşul, căreia i se deschideau toate uşile, care era solicitată să patroneze diverse societăţi, mai ales de când îl însoţise pe Leo la festivitatea de decernare a Premiului Nobel. Dar atârna greu chiar şi cuvântul ei singur. O, şi încă cât valora, toată lumea ştiind că Leo e îndrăgostit de soţia sa ca un licean, că o iubeşte la fel de pătimaş ca şi la început şi că nu e dorinţă să nu i-o îndeplinească ; iată de ce toţi voiau s-o cunoască, toţi erau fericiţi să întreţină relaţii de prietenie cu ea. Ani minunaţi de viaţă i se deschideau înainte.

Şi dintr-o dată, un nebun şi un exaltat năruise toate acestea cu pistolul său automat ! Dărâmase într-o clipită tot ce fusese clădit de-a lungul unei vieţi întregi, tot ce de-a lungul atâtor ani se înfăţişase numai în lumină şi splendoare. Un singur glonte năruise totul... Ori poate că fuseseră mai multe ? Leo dădu să-şi vâre mâna pe sub cămaşă, dar îşi aminti că glontele, sau gloanţele acelea rămăseseră în corpul înhumat al lui Gerdan. Privirea de gheaţă a ochilor Verenei zdruncină din nou fragila speranţă a lui Leo, optimismul stârnit în el de comportarea binevoitoare de până atunci a preşedintelui tribunalului : îşi dădu seama fără greş că Verena va face tot ce îi va sta în putinţă spre a-l duce la închisoare sau la spânzurătoare. Femeia aceea era numai inteligenţă şi frumuseţe, cât despre relaţiile şi influenţa ei, Leo le cunoştea prea bine, mai bine că oricare altul.

De altfel, Verena nu întârzie să-şi precizeze atitudinea :

— Mulţumesc, doctore Rinner, şi ţie, şi dumitale, doctoriţă Vidassi, şi dumitale îţi mulţumesc ! Ne-ai relatat aici foarte clar şi cu sânge rece, doctore Rinner, cum l-ai asasinat pe Leo că să-l salvezi pe nenorocitul, pe netrebnicul ăsta...

Şi Verena, izbucnind într-un plâns spasmodic se repezi la unul din fotoliile goale şi se lăsă să cadă în el. Printre suspine şi sughiţuri de plâns, striga : „Ticăloşii ! Ticăloşii !“

Mendoz încercă să intervină :

— Fii rezonabilă, Verena ! Să reflectăm în linişte asupra cazului privit în ansamblu ! Vezi doar că e un caz special, care, oricum, nu poate fi judecat după legile obişnuite...

Nu apucă să termine, fiindcă Verena se ridică brusc şi se repezi la el de astă dată :

— Şi pe dumneata te-au făcut să şovăi ! Un caz special, un caz special — iată o expresie în spatele căreia se ascund cele mai sinistre ticăloşii ! Fu rândul lui Rinner să intervină :

— Scuzaţi, doamnă ! Asemenea insinuări nu admit, v-o spun răspicat! Înţelegem cu toţii suferinţa dumneavoastră şi vă compătimim, dar toate au o limită ! Eu vă voi dovedi că, în momentul în care am început transplantarea creierului, fusese constatată moartea clinică a lui Leo Gerdan. Vă asigur că nu sunt un laş, că mă voi aşeza de bună voie în banca acuzaţilor — dar să mă judece medicii, nu oameni incompetenţi.

— Nu vreau să ştiu nimic, îl întrerupse Verena, nu vreau să ştiu nimic ! Vreau doar atât, ca ucigaşul, sau ucigaşii, să fie pedepsiţi ! Întreg oraşul, întreaga ţară va fi de partea mea!

Mendoz găsi o formulă prin care s-o determine pe Verena să-şi îndrepte gândurile în altă direcţie.

— Acum va trebui, Verena, să stabilim cine este omul acesta. Dacă este Karol, îl vom spânzura, dacă este Gerdan, îl vom elibera !

— Mai poate încăpea vreo îndoiala ? Cum, sunteţi în stare să vă mai îndoiţi ? ! strigă Verena.

Mendoz, netulburat, se strădui s-o calmeze :

— Vezi dumneata, Verena, tocmai de aceea e bine că eşti de faţă. Ajută-ne şi dumneata să clarificăm chestiunea. Spune-mi ce întrebare i-ai pune lui Leo... dacă s-ar întoarce din mormânt pentru o jumătate de oră ? În legătură cu moştenirea, în legătură cu orice altceva...

Verena îl privi atentă şi rosti pe un ton mai coborât:

— Dar ce... ştie... ăsta de aici ?

— Întreabă-l, insistă Mendoz. Întreabă-l !

Verena se închise în sine, apoi, după un timp, cu privirea aţintită spre parchet întrebă :

— Unde se află manuscrisul romanului „Munţii din ceaţa" ? Leo l-a terminat, eu însă nu I-am putut găsi... Leo tuşi şi toţi observară că îi tremură glasul când răspunse :

— În mapa mea veche. În vechea mea... în mapa lui Leo Gerdan... Sunt nişte foi de culoare verde. Leo tuşi din nou şi încheie : La trei martie, când am plecat la tribunal, am pus mapa aceea pe raft, sub tabla de şah.

Verena se închise şi mai mult în sine.

— Mapa de sub tabla de şah — acolo erau nişte foi de hârtie obişnuite.

— Nu, nu, spuse Leo, ştiu absolut sigur : sunt nişte foi de hârtie verde. Manuscrisul e absolut ilizibil.

Verena se mai învioră parcă, dar îndată după aceea se încruntă,

îşi ţuguie buzele şi rosti cu asprime :

— Nu ştiu — e adevărat, sunt nişte foi verzi acolo. Am crezut că sunt nişte scrisori sau vreun manuscris trimis lui Leo pentru lectură.

— Nu, spuse Leo, acela este manuscrisul romanului „Munţii din ceaţă". „Munţii din ceaţă" — titlul e de fapt provizoriu. Înainte de a fi spânzurat, aş ţine să dictez acel manuscris — nimeni în afară de mine n-o să se poată descurca în haosul acela ; paginile nu sunt numerotate şi cuprind şi numeroase interpolări.

Rinner se amestecă în discuţie:

— După cum vedeţi, ştiinţa medicală a salvat o viaţă... Două, i-a fost cu neputinţă să salveze. Gerdan avea inima grav atinsă şi n-a putut fi salvat — a murit, iar Karol avea grave leziuni la creier. Din materialul existent, a putut fi cârpăcit un singur individ... Cine este acum individul acesta, e rândul altora să se pronunţe : al medicilor, juriştilor, biologilor, filozofilor, academiilor — cine ştie, poate că chestiunea va fi pusă la vot în parlament... Omul acesta sau va fi spânzurat, sau îţi va fi restituit ţie, Verena. Până la urmă, nu e exclus să-mi fii recunoscătoare !

Aceste cuvinte din urmă doctorul Rinner n-ar fi trebuit pentru nimic în lume să le rostească. Leo îşi dădu şi el seama numaidecât că prin această nefericită declaraţie a sa, doctorul Rinner a năruit micul şi fragilul pod care începuse să se închege, cât de cât, între o parte şi alta şi că acum poziţiile de luptă aveau să se contureze riguros. Un chirurg excepţional, dar dincolo de asta...

Verena sări că arsă : nici urmă, de astă dată, de lacrimi sau de criză nervoasă. Fulgerele împroşcate adineaori de ochii lui Rinner nu fuseseră nimic pe lângă focul verde-opaliu care se revărsă acum asupra şefului clinicii speciale universitare.

— Da, strigă ea, Leo Gerdan n-a putut fi salvat, pentru simplul motiv că a nimerit pe mâinile unui hoţ ambiţios, care nu numai că i-a făcut de petrecanie, dar i-a furat şi creierul, numai şi numai pentru a stârni senzaţie şi a dobândi false merite ştiinţifice. Hai să zicem că bărbatul meu era într-adevăr mort, dar şi atunci avem de-a face cu jefuirea unui cadavru, şi îmi închipui că şi un asemenea delict este pasibil de pedeapsă ! Un lucru este sigur, că acest creier fantomă furat, care are pretenţia să dea târcoale celor vii ca un vampir, trebuie să fie nimicit şi la fel trebuie nimiciţi, făcuţi inofensivi, acei pseudosavanţi care se ocupă cu asemenea şarlatanii ! La revedere ! Verena se întoarse din călcâie, deschise uşa şi ieşi în goană. Se lăsă o tăcere adâncă.

— Nu trebuia să-i spui aşa ceva, Balto, spuse într-un târziu Ana Vidassi.

— Ei, acum, ce-a fost, a fost, spuse Mendoz. Vă mulţumesc, doctore Rinner, şi dumneavoastră, doctoriţă Vidassi, pentru că aţi

venit şi ne-aţi furnizat aceste ample informaţii. Dumneata, Karol, vei merge la clinica judiciară să te mai întremezi niţel, după care vom aşeza cazul dumitale sub lupa justiţiei.

Mendoz vru să mai adauge ceva, dar observă că Leo păleşte brusc şi se prăbuşeşte de pe scaun. Acelaşi lucru îl observase şi doctorul Rinner ; din doi paşi, fu lângă Leo, îi săltă capul, îl bătu pe obraji, îi masă uşor mâna. Vârî apoi mâna pe sub cămaşa bolnavului şi-i frecă grupul de muşchi de deasupra inimii.

— Dacă o să-l spânzure, încheie Ana discuţia, să ştii că tu l-ai spânzurat, Balto. Nu ştiai că limba retează mai rău decât scalpelul ? !

— Şi încă cum mai retează ! surâse Mendoz. Ce spui, Karol, sau cum vrei să te numim : nu-i aşa că nici marele Gerdan n-a fost scutit în viaţă de momente furtunoase ? A avut şi el parte de drama lui...

Leo tot mai respira cu greutate, aşa că răspunse gâfâind :

— A fost totuşi o dragoste mare — de o parte şi de alta...

— Nu mă mir, nu mă mir, adăugă doctorul Rinner, căci Verena e foarte frumoasă şi trupeşă. Frumoasă femeie, dar ştie să fie şi dracul gol ! Oricum ar fi, dacă operaţia mea a reuşit, şi mă tem că a reuşit... chiar mai bine decât mă aşteptam, e absolut necesar ca omul pe care l-am salvat să nu fie lipsit pe viitor de acest elixir al vieţii sale...

În clipa aceea, la uşa îşi făcu apariţia capul ziaristului Bernol ; în ochi i se citea întrebarea : pot să intru ?

— Evident, evident, îi strigă Rinner, ceva mai îmbunat, dar poate şi cu o anumită intenţie. Cum se face că n-aţi venit până acum ? Intraţi ! Sper că veţi fi de partea mea, vreau să spun : de partea noastră.

Dar Leo simţi din nou că ameţeşte. Pereţii încăperii îşi pierdură dintr-o dată culorile, deveniră fumurii. Se strădui din răsputeri să-şi păstreze cunoştinţa trează, dar degeaba, simţea că se scufundă într-un gol imens. Ca prin vis, îl auzi pe Balto Rinner rostind :

— Repede, apă ! Ana, dă-mi telefonul. În definitiv, omul acesta rămâne totuşi pacientul meu...

VII

În aceeaşi zi, ziarele anunţară că Dino Karol a fost transferat la clinica judiciară a oraşului. Ele adăugau că era grav bolnav, că, după operaţia la care fusese supus, se iviseră complicaţii şi că pronosticurile medicilor erau sumbre. A doua zi Bernol publică în „Mediterana" o scurtă ştire din care reieşea că operaţia suferită de Dino Karol era deosebit de interesantă din punct de vedere chirurgical, constând dintr-o „transplantare de ţesuturi de la un alt bolnav". Preşedintele Mendoz, temându-se să nu se comită aceeaşi greşeală şi să nu intre în încurcătura în care se găsea autorul interesantei „operaţii", convocă o conferinţa de presă la care asistară numeroşi ziarişti în faţa cărora expuse amănunţit şi controlându-şi fiecare expresie starea în care i se prezentase Dino Karol după operaţie. În continuare, relată în detaliu declaraţiile ce i le făcuse despre operaţie profesorul doctor Baltazar Rinner şi încheie precizând că tribunalul va fixa un nou termen de îndată ce sănătatea acuzatului Karol o va permite, va examina punctele de vedere ale acuzării şi apărării şi va stabili desfăşurarea viitoare a procedurii penale. Ca replică la conferinţa de presă a lui Mendoz, apăru un nou articol de Bernol, cuprinzând scurte interviuri cu doctorul Rinner, cu Ana Vidassi, cu reprezentanţii direcţiei de criminalistică şi ai agenţiei internaţionale pentru urmărirea şi combaterea traficului de stupefiante, precum şi unul mult mai amplu cu însăşi văduva lui Gerdan. În acest articol, Bernol îşi preciza şi atitudinea proprie. El se declara a fi cu trup şi suflet de partea defunctului Gerdan, care îi fusese şi părinte spiritual, şi mentor, şi protector ; pe Verena o considera urmaşa firească şi legitimă a defunctului ei soţ. În treacăt fie spus, chiar dacă n-ar fi fost legat pe plan afectiv de familia Gerdan, Bernol tot la tabăra văduvei lui Gerdan ar fi aderat, fiindcă în totalitatea ei marea presă, cotidienele, hebdomadarele, revistele ilustrate şi umoristice se situaseră de această parte. Bineînţeles, altfel se petrecută lucrurile cu publicaţiile de specialitate şi cu cele care afişau un nivel intelectual mai înalt. Aceste publicaţii prin articole semnate cu numele întreg de diverse somităţi, fie că se situată făţiş alături de doctorul Rinner, fie că, în cel mai tău caz, adoptară o poziţie de „neutralitate ştiinţifică".

În oraş, în întreaga ţară şi în străinătate, se creară două tabere adverse, pe care, mai mult din dorinţa de simplificare, le-am putea numi tabăra Verenei şi tabăra doctorului Rinner. Lupta se ascuţi din momentul când se auzi că starea lui Dino Karol s-a îmbunătăţit. Oricum, nici chiar moartea lui n-ar fi rezolvat problema. Frumoasa şi apriga văduvă a lui Gerdan se angajă în conflictul acesta cu toată fervoarea, de parcă ar fi vrut să-şi înece amărăciunea în vâltoarea

luptei. Teza ei de căpetenie era că Dino Karol e Dino Karol, dar că în ce priveşte creierul, acesta, într-adevăr, nu-i aparţine — faptul nu se putea contesta — că e un organ furat, însuşit prin fraudă ; operaţia lui Rinner, susţinea Verena, constituia o crimă, cu atât mai condamnabilă cu cât fusese săvârşită cu rea intenţie, în chip uşuratic şi necontrolat. Spunând că transplantarea nu putea fi contestată, nu ne refeream numai la împrejurarea că Dino Karol, sau corpul lui Dino Karol, preluase integral memoria lui Leo Gerdan. Nu, ci şi la altceva: ancheta stabilise că de isprava doctorului Rinner se ştiuse din prima clipă la clinica specială universitara, la operaţie participaseră, de altfel, toţi membrii colectivului lui Rinner, fiind vorba de o aşa-zisă „operaţie mare". Aceştia efectuaseră, totuşi, doar câte o parte din ansamblul operaţiei şi nu-şi dăduseră seama că Rinner transplantase creierul lui Gerdan. Alături de doctorul Rinner doctoriţa Vidassi condusese şi ea operaţia. La sfârșit, grupul de medici văzuse că corpul lui Gerdan este considerat mort — şi, în consecinţă, predat spre înhumare. De altfel, Verena făcea tocmai din acest punct principalul ei argument, deşi se spunea că văduva lui Gerdan nu-şi înaintase încă reclamaţia şi că avocaţii ei mai lucrau încă la strângerea materialului necesar pentru dresarea acesteia. La rândul lui, doctorul Rinner căuta să-şi consolideze poziţia, prin apariţiile sale în public, prin declaraţii, articole şi conferinţe. E de la sine înţeles că el se străduia să demonstreze că, prin operaţia sa, nu făcuse nimic altceva decât să prelungească viaţa marelui său concetăţean, prelungind viaţa creierului acestuia. Toată lumea era însă de acord că situaţia Verenei Gerdan este cât se poate de delicată. Ea fusese soţia lui Leo Gerdan. Putea oare acum să-i spună tribunalul : acesta este omul cu care aţi trăit laolaltă timp de cincisprezece ani, luaţi-l îndărăt şi acordaţi-i toate drepturile materiale şi morale, dar nu numai pe acestea, ci şi pe cele fizice, nu pierdeţi din vedere nici acest aspect al lucrurilor... Dacă acesta era creierul lui Leo, toată stima pentru cei ce-l păstraseră, dar ea nu trăise numai cu creierul. Sau putea fi acceptată următoarea teză: dacă leziunile sau maladiile nervoase de mai mică însemnătate, bizareriile sau slăbiciunile unui creier reprezintă în justiţie, într-un grad mai mare sau mai mic, argumente pentru diminuarea sau ştergerea răspunderii vinovatului, completa schimbare a creierului, transplantarea unui creier străin într-un anume corp nu pledează oare pentru abolirea totală a răspunderii ? Toate acestea erau aspecte delicate ale problemei şi ele trebuiau să fie examinate din diverse perspective şi unghiuri de vedere. Am început abia cu partea judiciară. În sfârşit, trebuia să se aibă în vedere şi faptul că cea dintâi transplantare completă a unui ţesut nervos îi izbutise unui medic în condiţiuni speciale ; creierul unui om vestit, cu o conduită morală impecabilă, fusese mutat în corpul unui criminal asupra căruia plana

ameninţarea spânzurătorii. În situaţia dată, soţia criminalului se păstra în umbră — deşi se presupunea că există — iar soţia omului celebru refuza să accepte trupul criminalului că fiind acela al bărbatului ei. În situaţia dată — binevenită poate, tocmai prin caracterul ei dramatic şi prin faptul că oferea posibilitatea studierii temeinice şi, eventual, elucidării unui caz modern de migrare de suflete — era revelatorie împrejurarea că nimeni nu se interesa şi nu se zbătea să-l obţină nici pe cel ce dobândise, nici pe cel ce cedase creierul. Dar ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi fost invers, dacă, de pildă, amândouă femeile sau, în general, amândouă familiile ar fi cerut ca „hibridul" să le fie dat lor ? Dacă şi de o parte şi de alta ar fi existat soţii şi copii, amante şi părinţi, n-ar fi reclamat oare toţi aceştia cu vehemenţă : „Daţi-ne corpul, noi pe el îl ştim, noi pe el îl iubim, cu creierul ne vom descurca noi într-un fel sau altul" ?

Aşadar, o latură a problemei putea fi definită astfel : cine este omul acesta ? A doua intra de asemenea în competenţa legislatorului, urmând, fără îndoială, să fie la rândul ei supusă normării : pot fi îngăduite sau trebuie interzise astfel de transplantări complete ale creierului, poate fi îngăduită crearea hibrizilor umani ?

Se putea presupune că în viitor se vor găsi oameni care, înţelegându-se între ei, să plătească unui chirurg pentru a-i „combina". În asemenea cazuri, nu o dată ar putea fi lezate interesele unor „terţe" persoane, iată de ce legea ar trebui să reglementeze din vreme aceste situaţii, că să nu mai vorbim de altele în care transplantarea s-ar face cu de-a sila, fără a fi consultat nici cel ce ar urma să primească, nici cel ce ar urma să dea creierul. Nu se putea şti dacă „hibridizarea" nu va evolua devenind o afacere rentabilă, slujindu-se de ea atât oamenii care până atunci nu intraseră în conflict cu legea, cât mai ales tot felul de gangsteri şi criminali, care ar afla în asta un mijloc că, la ananghie fiind, să scape de urmările faptelor lor, aşa cum, astăzi, se folosesc de procedeele chirurgiei plastice.

Nu mai puţin interesante se dovediră, în cadrul discuţiilor asupra identităţii concrete a „hibridului" (Karol sau Gerdan), şi punctele de vedere ale medicinii. Partizanii lui Rinner, deci cei ce ţineau să demonstreze că e vorba de Gerdan, aduseră în dezbatere un argument dintre cele mai serioase.

Cel puţin în teorie — şi probabil şi în practică, numai că, asupra oamenilor, nu se experimentase —, hibridul în speţă, a cărui existenţă tulburase în asemenea măsură opinia publică, putea fi creat şi printr-un alt procedeu. E incontestabil : i s-ar fi putut transplanta lui Gerdan, cu sau fără consimţământul său sau al lui Karol — de altfel, acest lucru era cu totul fără importanţă — întâi o mâna a lui Karol, apoi cealaltă, apoi ambele picioare, şi tot aşa, pe rând, toate celelalte organe. Asemenea experienţe nu se făcuseră, în serie, la oameni, dar

asupra animalelor de laborator se încercaseră de multe ori ; şi când ziariştii îl întrebară pe doctorul Rinner daca operase şi el, prin acest procedeu, transplantări complete la animale, el declară fără ezitare că performanţe de acest gen se obţin, fără dificultăţi deosebite, chiar şi în institute cu un renume mult mai modest decât clinica sa specială. Fireşte, când e vorba de animalele de experienţă, nimănui nu-i pasă de identitatea unui animal sau a altuia, medicii nu-şi bat capul niciodată cu astfel de fleacuri... Dar să examinăm cazul de faţă : lui Leo Gerdan i se grefează mâinile lui Karol; cine este el acum ? Gerdan ?... I se transplantează, rând pe rând, braţele, plămânii, inima, rinichii, dar el rămâne tot Gerdan. Şi iată, în cele din urmă, din ce a fost al lui, i se lasă numai creierul — dar el este tot Gerdan, nimeni altcineva decât Gerdan. Constrâns de împrejurări, doctorul Rinner aplicase într-un mod mai simplu acest procedeu, îi grefase lui Gerdan corpul lui Karol în totalitatea sa, ceea ce nu schimba de fel datele problemei, astfel că şi rezultatul trebuia să fie acelaşi. Evident, întreaga demonstraţie se fundamenta pe ipoteza că, pentru stabilirea identităţii unei persoane, creierul este mai important decât toate celelalte organe ale corpului luate la un loc.

Dar oare adevărul acesta să fie ? Specialiştii din domeniul biologiei, de exemplu, nu putură accepta fără rezerve această ipoteză, conform căreia, la om, creierul este mai important decât restul corpului. Dacă individul uman e privit că o unitate din totalul unei sume, ca o mlădiţă a speciei al cărei principal ţel, hărăzit de natură, este să dea mereu noi şi noi mlădiţe şi astfel să perpetueze specia, atunci e destul de puţin important ce gândește fiecare individ în parte, nu e importantă sau în orice caz nu deţine o importanţă primordială funcţia sa reflectorie şi nici cea de acţionare — dependentă, mai mult sau mai puţin, de cea dintâi — ci devine esenţială funcţia sa de reproducere. Să luăm, de pildă, chiar cazul concret al lui Gerdan şi Karol. Dacă e să dăm crezare adepţilor lui Rinner, adevăratul Gerdan a supravieţuit, ca hibrid, în urma unei operaţii strălucit executate. Hibridul a moştenit, în chip indubitabil, cunoştinţele, talentul, capacitatea — cum s-ar spune — lui Leo Gerdan, şi el e capabil să dăruiască ţării şi poporului său, lumii întregi, noi şi minunate creaţii literare. Dar, aidoma unui Faust modern, el a întinerit totodată şi ce nouă şi teribilă confuzie se va produce dacă îi va fi dat să zămislească unul sau mai mulţi copii ! Ei bine, ai cui descendenţi vor fi copiii aceştia : ai lui Karol sau ai lui Gerdan ?

În oraş circula, de altfel, zvonul că Dino Karol are un copil — numai că autorităţile nu ştiu unde se află copilul — aşa că, în această privinţă, nu vom fi nevoiţi să ne limităm la o examinare exclusiv teoretici a dilemei mai sus-menţionate. O întrebare se impune în chip brutal : dacă „hibridul" va avea copii, în ce grad de rudenie se vor afla

ei cu copilul „original" al lui Karol ? Printre alte opinii, un renumit biolog susţinuse într-una din cele mai mari şi prestigioase reviste de biologie că „hibridul" va putea scrie romane, drame, nuvele, critică literară etc., întocmai cum scrisese până atunci Leo Gerdan, dar că de procreat va putea procrea numai ca Dino Karol.

Rinner însuşi ţinu o lungă prelegere pe această temă în faţa confraţilor săi. Ea stârni un foarte mare interes, ziariştii îşi rezervaseră locurile cu patrusprezece zile înainte şi veniră să asiste la ea somităţi medicale din toată ţara. Din capul locului, Rinner se desolidariza de toată agitaţia din oraş şi declară că-i este absolut indiferent cum se va soluţiona controversa din punct de vedere juridic şi care urmează să fie soarta lui Dino Karol. Repetă de câteva ori că pentru el, în timpul operaţiei, existase o singură alternativă: sau să renunţe la ambele vieţi, sau să creeze (presupunând că termenul e propriu) din două vieţi, una singură şi că această din urmă soluţie nu putea fi socotită în nici un caz drept o faptă rea. Rinner vorbi excepţional, se vedea că fiecare cuvânt fusese dinainte bine gândit şi cântărit. Nu uită să sublinieze faptul că aproape fiecare nouă descoperire, fiecare progres al spiritului omenesc este întâmpinat de contemporani cu strigăte şi proteste. În afară de aceasta, Rinner expuse în detaliu desfăşurarea operaţiei — denumită, în cadrul taberei sale, „momentul de argint" — servindu-se de proiecţii şi de diagrame. Prelegerea doctorului Baltazar Rinner făcu o impresie profundă, care se dovedi a fi şi durabilă, şi determină sporirea numărului adepţilor săi.

La un moment dat, în prelegerea sa, Rinner îşi exprimă adâncul său regret că fusese nevoit să transplanteze creierul lui Gerdan tocmai în craniul lui Dino Karol ; dar — aşa cum sublinia el însuşi — n-avusese de ales, altă soluţie nu exista pentru salvarea lui Leo Gerdan, pentru prelungirea vieţii creierului său. Dacă ar fi avut la îndemână un alt subiect similar, mai puţin dubios din punct de vedere civic ca Dino Karol, scandalul ar fi fost fără doar şi poate evitat. Dacă purtătorul amintirilor lui Gerdan ar fi fost un cetăţean paşnic, cu un trecut nepătat, nu s-ar fi produs toată tevatura aceea !

VIII

Leo — să-l numim şi pe mai departe aşa după cum se simţea el însuşi, pe „hibridul" nostru — zăcu timp de opt zile în clinica judiciară într-o stare de somnolenţă sau, dacă preferaţi, de semitrezie. Se simţea ca după ingurgitarea unei doze mult prea mari de somnifere. Îşi venea în simţiri cu groaznice dureri de cap, cu senzaţii de vomă şi după scurt timp îşi pierdea din nou cunoştinţa. În afară de asta, îl încercau şi nişte frisoane continui, temperatura corpului îi era foarte labilă — acum urca, pentru ca îndată după aceea să coboare mult sub normal, pofta de mâncare îi lipsea aproape cu totul, astfel încât medicii se gândiră să-l hrănească din nou artificial.

Medicii: medicul clinicii judiciare îl îngrijea pe Leo, întrucât aceasta intra în obligaţiile lui, dar în lupta pentru salvarea vieţii acestuia i se alăturase şi doctorul Baltazar Rinner. Doctorul Rinner nu-şi putea ierta faptul că îngăduise că Leo să fie transferat atât de intempestiv de la clinica specială universitară. Nu-şi putea ierta faptul că intrase în panică şi că îl putuseră înspăimânta consecinţele juridice ale intervenţiei sale chirurgicale. După ce depăşi primul stadiu al tulburării, rămase pur şi simplu uluit că se putuse arăta chiar într-atâta de fricos. În realitate, transplantarea pe care o făcuse constituia un succes fantastic, idealul vieţii sale, care i se păruse multă vreme de-a dreptul irealizabil, cel mult un ţel foarte îndepărtat.

Cum de putuse să-i fie teamă, tocmai lui — şi de cine, de justiţie şi de jurişti, reprezentanţii unei discipline pe care el nici n-o considera drept o ştiinţă, în adevărata accepţie a cuvântului, ci o îndeletnicire arbitrară şi, deci, discutabilă ; comparată cu medicina, ar putea fi echivalată cel mult, după părerea lui Balto, cu medicina dinainte de Pasteur ! Şi totuşi, el, bărbat curajos, care avea păreri atât de bune despre sine, se speriase de consecinţele judiciare posibile ale unei intervenţii chirurgicale desăvârşite ! Îngăduise ca acel pacient al său — pe care oricare alt medic l-ar fi ocrotit şi apărat, l-ar fi plimbat peste tot exhibându-l la diverse congrese naţionale şi internaţionale — să-i fie luat şi transferat la clinica judiciară.

Aşa că, Balto îşi lăsă atribuţiile din cadrul clinicii speciale universitare în seama Anei Vidassi şi, cum s-ar spune, se transferă din proprie iniţiativă la clinica judiciară. Din fericire, şeful acestei clinici era fostul său asistent Mark Sor, un om foarte cumsecade, care-l idolatriza pur şi simplu pe Rinner. Sor, deşi şef al clinicii judiciare, se purta faţa de Rinner că şi cum i-ar mai fi fost încă asistent. Fără să-l mai întrebe, îi procură deîndată lui Balto o somieră nouă, îi pregăti toate cele necesare, îi cedă camera sa, iar el împărţi cu adjunctul său camera acestuia.

Era, într-adevăr, de neînţeles cum de se simţise atât de bine Leo în acea zi a revenirii sale la viaţă. Îşi recăpătase cunoştinţa, luase act de noua realitate, pusese pe jăratic întreg oraşul — totul într-o singură zi, după care se prăbuşise într-un soi de delir, cu febră mare, cu dureri în tot corpul, cu transpiraţie, frisoane şi vome. Doctorul Rinner îl prevenise, de altfel, pe Sor că se aştepta la aceste reacţii : restabilirea avea să urmeze o linie sinuoasă, cu amplitudini cu atât mai accentuate cu cât condiţiunile biologice ale pacientului puteau fi considerate excepţionale.

Rinner socotea că, de fapt, era vorba de reacţia organului grefat însuşi, mai precis a centrilor cerebrali şi, în primul rând, a glandei tiroide, faţă de un corp necunoscut, în ultimul timp, ştiinţa ajunsese tot mai ferm la concluzia că celulele creierului uman sunt purtătorii unor corpusculi care îşi au propriii lor centri reflectori, pentru a nu-i numi chiar de gândire — şi, la bolnavul nostru, aceşti centri trebuiau să se găsească în chip necesar sub puternica presiune a unui întreg sistem de nervi, glande şi celule organizate în mod specific, sistem care le era străin, necunoscut şi incomprehensibil. Creierul „hibridului" se însoţise cu un partener nou. Câtă vreme bolnavul zăcuse fără cunoştinţă, contactele şi reacţia reciprocă dintre cei doi parteneri recenţi nu fuseseră puse decât în mică măsură în evidenţă — dar mai târziu, datorita puterii voinţei sale, stimulată de dorinţa de a trăi şi de a-şi crea o imagine clară despre sine însuşi, „hibridul" îşi croise, că să zicem aşa, o pârtie de luciditate în lungime de zece ore, după care, în deplină stare de cunoştinţă, se produsese brusc o reacţie gravă, dar perfect explicabilă.

După opinia lui Rinner, Leo străbătea de fapt o acută criză emoțional-hormonală.

Se poate spune că cei doi şefi de clinici nu părăsiră nici un moment patul de suferinţă al lui Gerdan. Făceau cu schimbul, ziua ca şi noaptea, şi urmăreau lupta lui Leo cu boala, cu înfrigurarea unor aprigi suporteri. Doctorul Rinner stabili de la început planul de atac şi modul în care putea fi ajutat „hibridul" să depăşească criza. Convins că în organismul pacientului se ajunsese la o intervenţie excesivă a sistemului glandelor hormonale, îi prescrise injecţii cu hormoni destimulatori, demobilizatori, în cantităţi ponderate. Rinner se temea de acel fenomen care, în popor, e denumit „năduf" şi care se mai traduce prin expresia : „a murit fiindcă l-a năbuşit trupul..."

Astfel, strategia lui Rinner consta în amăgirea organului grefat, a creierului adică ; acesta trebuia înşelat, calmat, determinat să activeze cât mai puţin. Rinner cunoştea prea bine legătura intimă dintre ceea ce numim reacţiile emoţionale şi comportarea sistemului glandular, ştia că la ceea ce, în vorbirea obişnuită, se numeşte „viaţă sufletească" participă, în felul lor, milioane de organisme de gândire, răspândite în

întreg corpul omenesc, aşa încât se strădui să acţioneze asupra emoţiilor înseşi. În primul rând, se înţelese cu colegul său de la clinica judiciară că trebuie să i se redea hibridului „statutul de existenţă" al lui Leo Gerdan, al lui Leo Gerdan cel vechi, de dinainte de operaţie. Ori de câte ori bolnavul se trezea, Rinner îl bătea uşor pe umăr şi-i spunea : „Ţin'te bine, vechiul meu prieten, nu te lăsa", iar Sor îl numea „domnule preşedinte", sau, că să fie şi mai bine înţeles — „preşedinte Gerdan".

Dacă în acea zi cruciala evenimentele n-ar fi luat o întorsătură aşa de neplăcută, dacă nu s-ar fi despărţit în termeni atât de îngrozitori de Verena (nici ieşirea aceea nu putea să şi-o ierte doctorul), Rinner ar fi rugat-o şi pe ea să vină pentru un sfert de oră la clinica judiciară să stea de vorbă cu bolnavul. În definitiv, Verena era şi ea femeie, şi, ca orice femeie, curioasă să afle ce păstrează în mintea sa acel om bizar şi în ce măsură mai este legat de ea din punct de vedere emoţional. Se căi amarnic că în ziua aceea permisese că evenimentele să se declanşeze fără controlul lui, când de fapt ar fi trebuit să presimtă, să-şi dea seama că ele se vor îndrepta spre un făgaş periculos ! Poate că nu s-ar fi produs niciodată agitaţia aceea din oraş, dacă el şi Verena s-ar fi aflat în aceeaşi tabără, dacă ei doi ar fi stat să reflecteze şi să se sfătuiască prieteneşte cum să facă să orienteze lucrurile pe calea cea bună. Cu siguranţă că Verena l-ar fi îmbărbătat pe bolnav, i-ar fi întărit puterile şi voinţa de a se însănătoşi, de a se pune din nou pe picioare.

Acum, doctorul Rinner stătea la căpătâiul lui Leo şi era în culmea fericirii ori de câte ori inestimabilul său pacient avea chef să glumească, să povestească diverse fleacuri cunoscute amândurora, ele pe vremuri.

În aceste ocazii, Rinner se străduia să vorbească cu el aşa cum se întreţinea altădată cu Leo Gerdan, sperând că şi bolnavul va adopta aceeaşi manieră de conversaţie, aprobând implicit şi strategia medicului. Dar spre marea mirare a lui Rinner, Leo, acest nou Leo nu-i spunea Balto, ci „doctore” sau „profesore” şi i se adresa cu pronumele de reverenţă. E drept că timp de câteva zile nu fusese în deplinătatea cunoştinţei sale şi i se administraseră, printre altele, şi diverse medicamente pentru calmarea durerilor, iar doctorul Rinner îşi explica reţinerea bolnavului şi prin sentimentul diminuării valorii, pe care îl provoacă adesea hormosistolinii. Dar în orele dimineţii, când Leo îşi revenea în simţiri, era pe deplin calm şi cu toate acestea i se adresa iarăşi cu „profesore” sau îi vorbea cu „dumneavoastră”, doctorul Rinner se vedea obligat să se întrebe dacă nu e vorba cumva de o atitudine absolut conştientă şi dacă n-ar fi bine să treacă şi el la „dumneavoastră". Pe de altă parte, şi doctorului Sor i se păru în câteva rânduri că bolnavul, auzindu-se numit „iubitul nostru preşedinte”, îl

privise înciudat, chiar uşor ironic, ca şi când ar fi vrut să spună : „Ce fel de preşedinte ţi-oi fi eu ţie, nu ştiu...”

Nopţile Leo le suporta mult mai greu, aşa cum se întâmplă îndeobşte cu bolnavii în stare gravă. Adesea, Leo îşi pierdea complet cunoştinţa şi corpul său devenea rigid, încât de vreo câteva ori fusese nevoie să i se facă injecţii pentru întărirea inimii. Sor, căruia Karol, ca deţinut, îi fusese pacient, spunea totuşi că nu se teme pentru „această" inimă : o bronhopneumonie virotică cu febră mare se dovedise floare la ureche pentru tânărul Dino. Acest precedent le dădea celor doi profesori cele mai mari speranţe. Acum, Leo avea şi el febră mare, era scuturat de frisoane şi delira ore în şir. Se înţelege că cei doi medici făceau în mod conştiincios toate analizele ce se puteau face fără a fi influenţată nefavorabil starea bolnavului.

Pe doctorul Rinner îl linişte faptul că hemograma se arăta cu regularitate bună, în schimb, cei doi medici comentau la nesfârşit viteza de sedimentare inconstantă şi tensiunea foarte oscilantă.

Şi Karol avusese tensiunea agitată, iar sedimentaţia a constituit dintotdeauna pentru ştiinţa o enigmă, nedescifrată până la capăt nici astăzi, dar doctorul Rinner socotea că tocmai ea oglindea tulburarea gravă provocată de lipsa obişnuinţei reflectorii între corp şi centrii cerebrali.

În timpul delirului, bolnavul vorbea la nesfârşit, vrând parca să-i demonstreze cuiva ceva. Pronunţa nume necunoscute lui Rinner, şi bineînţeles şi lui Sor. De fapt, singurul dintre numele pronunţate de Leo şi pe care cei doi doctori îl recunoscură fu cel al Verenei ! Amândoi avură impresia că bolnavul visează că o conduce pe Verena lui pe nişte meleaguri care ei îi sunt necunoscute şi că îi face cunoştinţă cu lumea de acolo, că îi prezintă pe rând diverşi oameni.

Gândindu-se că aceste crâmpeie halucinante ar putea avea valoarea lor sau că ar prezenta un oarecare interes pentru ştiinţă — mai ales dacă bolnavul ar muri — doctorul Sor îi aşeză sub pernă, astfel ca Leo să nu-l vadă, un magnetofon sensibil ; după un timp, cei doi medici derulară benzile şi trimiseră o copie a acestora la biroul lui Guidoni, „O să se bucure grozav !“ îi spuse Rinner lui Sor, cu un zâmbet maliţios, şi adăugă : „Întreaga noastră poliţie, împreună cu Interpolul, o să se repeadă să le descifreze". Şi, într-adevăr, în aceeaşi zi, fură cerute din partea biroului lui Guidoni şi benzile originale. A doua zi însă, le primiră îndărăt. Intrigat, Rinner nu se putu abţine şi îl chemă pe Guidoni la telefon : şeful-adjunct al serviciului local îi comunică, sec şi scurt, că toate numele pe care Leo le pronunţase se referă la prietenii din copilărie ai preşedintelui Gerdan. Serviciu] de siguranţă dăduse de urma a doi dintre cei pe care bolnavul îi chema în delir şi, în faţa lor, derulase benzile. Aceştia se arătară încântaţi că prietenul lor îşi aminteşte de ei atât de bine chiar şi pe patul de

moarte şi putură să identifice toate celelalte nume şi să dea amănunte despre fiecare situaţie în parte: asta s-a petrecut la pescuit, aici e vorba de nişte cuiburi de păsări, dincolo de compotul şterpelit din cămara mătuşii sau de nişte corăbioare cu pânze lansate la apă şi aşa mai departe. Când doctorul Rinner îi povesti toate acestea lui Sor, şeful clinicii judiciare opină că e foarte bine că pacientul are vise frumoase şi plăcute şi că în timpul febrei retrăieşte vizual anii copilăriei ; doctorul Rinner fu de părere că era vorba de amintiri fixate prin cele mai puternice şi mai vii reprezentări. Au fost, desigur, şi momente grele, când Rinner sau Sor, treziţi brusc din somn în toiul nopţii şi străbătând în graba coridorul lucios ca un gheţuş se întrebau fără menajamente dacă nu cumva a sosit clipa sfârşitului. În momentele acelea, bolnavul, năclăit într-o transpiraţie abundentă, o striga cu glas disperat pe Verena sau îşi chema mama ce se odihnea de mai bine de douăzeci de ani în cimitirul oraşului — întindea înainte degetele lungi ale lui Karol şi le arăta celorlalţi câte o fantasmă pentru ei invizibilă. Atunci, părea transportat în altă lume, se zbătea cumplit, căutând să-şi convingă interlocutorul nevăzut şi implorându-l, în timp ce sudoarea curgea pe el şiroaie. Doctorul Rinner apuca paharul cu suc de portocale, îi dădea să bea o înghiţitură sau două şi-i spunea calm : „Lasă asta acum, Leo, o să treacă toate şi o să fie bine".

Multe griji îi pricinuia doctorului Rinner faptul că bolnavul nu mânca aproape nimic, iar ce mânca vomita. „Ne întoarcem în fond la stadiul în care se aflase bolnavul înainte de a-şi reveni în simţiri", spunea Rinner. Dintre toate alimentele, Leo suporta cel mai bine sucurile de fructe.

Cu toate acestea, încetul cu încetul Leo se întrema. Încă din a opta zi, dar mai ales din a patrusprezecea de la internarea sa în clinica judiciară, mânca şi dormea relativ normal şi putea să facă şi câţiva paşi prin cameră. Discuta cu surorile, cu doctorii, citea o pagină-două din câte o carte. Mai mult în gluma, doctorul Rinner îi aduse, zâmbind, „Nuntaşii verzi", cunoscutul roman umoristic al lui Leo Gerdan. Dar Leo, după ce râse întâi din toată inima, spuse : „Nu, o ştiu pe dinafară" şi se întristă subit. Resemnarea şi tristeţea deveniseră stările sale sufleteşti dominante, iar după ce începu să se plimbe singur, fără să fie ajutat de nimeni, prin clinica judiciară, ceilalţi bolnavi îi povestiră doctorului Sor că acel neobişnuit tovarăş al lor se vârâ adesea în câte un ungher unde nu-l vede nimeni şi plânge.

La trei sau patru zile după ce fusese adus Leo la clinica judiciară, doctorul Sor îi spusese Lui Rinner că — după părerea sa — bolnavul va scăpa, dar se ridică întrebarea dacă va fi un om normal, dacă va putea fi fericit. „Dragul meu Mark, îi răspunsese atunci Rinner, una este să fii normal şi alta fericit. Probabil că acest hibrid al meu ar putea fi fericit, chiar dacă nu va fi normal... Omul este întotdeauna

ceea ce reprezintă el în ochii semenilor săi, iar pacientul nostru de astăzi va fi considerat inevitabil un fenomen anormal, deci şi el va fi un om anormal. E cu totul altă chestiune, dacă va face şi o psihoză oarecare, dacă, în mod obiectiv, va fi, că să spunem aşa, «normal»".

Acum, după patrusprezece zile, Rinner îi aminti lui Mark Sor de discuţia lor purtată în jurul problemei dacă bolnavul lor va rămâne sau nu un om normal şi îi mărturisi că îl preocupă intens chestiunea :

— Ştii, Mark, dacă aş fi avut răgazul să reflectez în linişte fie şi numai o jumătate de oră, cred că nu m-aş fi hazardat în ruptul capului să fac această operaţie. I-a fost de folos cuiva ? Întregul oraş s-a alarmat la gândul că un mare criminal ar putea să scape de pedeapsă, Verena Gerdan susţine că i-am omorât bărbatul, deşi este tocmai invers, şi, pe urmă, rămâne un mare semn de întrebare însăşi evoluţia viitoare a acestui om pe care eu l-am ajustat din corpul lui Karol şi creierul lui Gerdan. Nu prea mi-ar veni la îndemână să arate lumea cu degetul pe stradă la vreun nebun, spunând : Asta-i smintitul cârpăcit de Rinner !

Sor opina că nu e tocmai clinica judiciară locul cel mai potrivit pentru însănătoşirea lui Leo :

— Aici, fiecare bolnav cloceşte câte o grijă gravă a lui, fiindcă dacă n-ar cloci-o, nu s-ar afla la clinica judiciară. Trebuie să chibzuim unde să-l mutăm, dacă vrem să-i venim în mod eficient în ajutor bolnavului nostru. Aici, chiar şi un om sănătos ar face în scurt timp o psihoză...

Sor nici nu isprăvise încă, când doctorul Rinner începu să dea semne de nerăbdare.

— Just, strigă el, perfect just!. M-am gândit şi eu la asta. Mă duc să vorbesc cu Mendoz.

— Ştiţi, profesore, adăugă Sor, cred că ar trebui să i se găsească un avocat. Asta cred că l-ar linişti.

Adesea, vorbind despre Leo, Rinner şi Sor îi spuneau simplu „el".

— Desigur, încuviinţă Rinner, e absolut normal ; pe el îl chinuie şi ideea procesului. Deşi, după părerea mea, asta ar fi absurd, există totuşi riscul să fie condamnat la moarte. Iar ambianţa de aici îi aminteşte mereu de această neplăcută perspectivă.

— Clinica judiciară nu poate să-l predea decât penitenciarului... Totuși, s-ar putea cere ca acuzatul să se apere în stare de libertate. Tocmai de aceea cred că ar trebui să i se găsească un avocat.

În aceeaşi după-amiază, cei doi medici se apropiată de Leo, pe care îl găsiră în salon chibiţând pe alţi doi bolnavi ce jucau şah, şi îl invitară în biroul şefului clinicii, Rinner trecu direct la subiect:

— Nu ştiu, Leo, dacă mai e cazul să-ţi explic cum stau lucrurile. Vezi, părerea noastră e că ar trebui să-ţi iei un avocat. Karol a refuzat s-o facă, dar acum, fireşte, situaţia e cu totul alta.

Lui Leo îi străluciră ochii ; o undă nouă de speranţă părea să mijească în ei.

— Tocmai voiam să vă rog şi eu acelaşi lucru. Erkel mi-e vechi cunoscut... vreau să spun, al lui Gerdan. S-ar putea să accepte...

— Şi eu m-am gândit la Ervin Erkel, spuse Rinner, bucuros că bolnavul se trezise din apatie. Am să-i telefonez chiar acum.

În seara aceea, cei doi medici discutară pe larg cu Erkel ce linie de conduită să adopte faţă de bolnav. Doctorul Rinner le mărturisi celorlalţi doi că, a doua zi după operaţie, fusese profund îngrijorat, gândindu-se la tulburările grave care însoţesc transplantarea creierului, chiar dacă aceasta reuşeşte, şi că presupusese încă de pe atunci că, în caz de succes, va fi poate necesară încă o intervenţie neurochirurgicală pentru înlăturarea defecţiunilor funcţionale, în primul rând a celor din sfera circulaţiei sângelui.

— Ştiţi, spuse Ervin Erkel, cred că din punct de vedere juridic există elementele necesare pentru ca acuzatul să fie pus în libertate şi procesul să se desfăşoare în aceste condiţiuni. Tribunalul nu va putea evita să ia în considerare, înainte de pronunţarea verdictului, problema identităţii acuzatului — lucru care e mai uşor de stabilit în cazul unul om liber, adică în cazul unui om care se deplasează liber. Dar nu cred că tribunalul ar accepta că acuzatul să părăsească pentru un timp oraşul, şi nu ştiu ce i s-ar putea întâmpla clientului nostru dacă ar porni-o la plimbare pe stradă...

Toţi trei căzură pe gânduri.

— Eu cred, spuse doctorul Rinner, că dacă Leo ar fi pus în libertate provizorie, nu mi-ar fi greu să-l iau, pentru încă vreo câteva zile, la clinica specială universitară.

— Dar pe urmă ? întrebă Erkel. Dar să nu uit : am stat de vorbă cu procurorul.

— Cu Laurent ? întrebară, într-un glas, Rinner şi Sor.

— Da ! Laurent nu ştia că urmează să preiau apărarea — nu ştiam nici eu lucrul asta — aşa că am discutat amical, fără nici o reticenţă. Se pare că el înclină să creadă că e vorba de un al treilea om, mai precis, după el, din punct de vedere juridic, lucrurile ar sta cam aşa : e vorba fie de un al treilea om, fie de Gerdan. Dar mai degrabă de un al treilea om... E evident că nici Gerdan, nici acest al treilea om, nici unul din ei nu poate fi adus în faţa instanţei.

— Interesant, zise Sor. Întrebarea e dacă Laurent va rămâne până la sfârşit la această părere.

— Laurent e tânăr şi perseverent ; nu degeaba e poreclit procuror „de tip independent". Important este să nu se lase influenţat. Am amintit de această discuţie pentru că, probabil, Laurent nu se va împotrivi că acuzatul să fie pus în libertate.

Doctorul Rinner se gândea la altceva.

— Principala dificultate n-am înlăturat-o însă : dacă Leo va fi pus în libertate condiţionată, eu o să-l mai ţin câtăva vreme la mine la clinica specială universitară. Totuşi, atmosfera de spital nu-i este recomandabilă pentru prea multă vreme, şi atunci ce-o să facem ? Se plimbă prin oraş, i se poate întâmpla orice, pot să-l înhaţe niscaiva cetăţeni şi să-l stâlcească în bătaie. Şi e suficient să-l sperie doar, ca să ne asigurăm de o lună de recidivă a bolii. Eu mă simt răspunzător de starea sănătăţii acestui nou Gerdan, şi nu mi-ar conveni câtuşi de puţin să-l văd târându-se, grav bolnav de nervi, pe străzi. Eu i-am prelungit viaţa, iar dumneata, Mark, m-ai ajutat să i-o salvăm încă o dată. Şi nu ţin de fel să veghem din nou amândoi, nopţi la rând, cu atâta înfrigurare, la căpătâiul lui.

Tăcură cu toţii câteva clipe, apoi doctorul Rinner îşi continuă ideea :

— Deocamdată, cel mai important lucru este să i se amelioreze situaţia din punct de vedere juridic. Se va însenina numaidecât, de cum va auzi că beneficiază cel puţin de libertate condiţionată. La clinica specială universitară vom face tot ce vom putea pentru a-l înzdrăveni şi distra.

— Vroiam să întreb ceva... interveni Erkel.

— Întrebaţi, vă rog !

— Voi fi cât se poate de sincer, dar, mă veţi înţelege. Ca să ştiu cum să procedez, trebuie să fiu în deplină cunoştinţă de cauză. În oraş se vorbeşte că dumneavoastră, stimate profesore, aţi încercat să treceţi sub tăcere operaţia. Că primul care a constatat cum stau lucrurile a fost bătrânul Mendoz... E adevărat ? Se spun fel de fel de poveşti în legătură cu asta, dar eu consider că preluând apărarea lui Karol, sau a lui Gerdan (trebuie să ne înţelegem cum îl vom numi), preiau, într-un fel, şi interesele dumneavoastră.

— Ca să fiu sincer, adăugă doctorul Sor, vroiam şi eu încă mai de mult să vă pun această întrebare, dar, cum să vă spun, nu prea mi-a dat ghes inima să deschid gura...

O vreme, tăcură toţi trei, apoi doctorul Rinner dădu din mâna a lehamite:

— Vedeţi, astăzi îmi dau foarte bine seama că imediat după operaţie ar fi trebuit să anunţ ce fel de intervenţie am întreprins... Nici nu mai încape discuţie ! Dar, pur şi simplu, n-am crezut nici eu însumi că va ieşi ceva din treaba asta, am fost convins că pacientul va trăi maximum câteva ore, hai să zicem — câteva zile. Ce rost are să vorbesc, mi-am zis, să mărturisesc că l-am chinuit pe Leo Gerdan până şi în ultimele clipe ale vieţii sale... Pe deasupra, s-ar putea găsi cineva care să afirme, că noi, că eu l-am... omorât. În momentul când m-am hotărât să fac operaţia, nu m-am gândit la toate acestea...

Sor şi Erkel tresăriră.

— Da, da, nu vă miraţi, Verena Gerdan mi-a şi aruncat-o în faţă, în prezenţa preşedintelui tribunalului, a doctoriţei Vidassi şi a acestui nou Gerdan al nostru ! Mă aştept s-o declare şi în altă parte, de pildă, la vreo adunare. Şi, vedeţi, în ultimele zile ale internării lui Gerdan... mă gândesc la noul Gerdan... În clinica mea, nu mă aflam în oraş, eram plecat la congresul pentru reforma activităţii clinice. Iar când mă întorc, mi se comunică pe neaşteptate că pacientul s-a trezit. Şi nu numai că s-a trezit, dar că în ziua aceea a fost proaspăt, limpede la minte, uzând de extraordinara memorie a lui Gerdan şi ferm convins că e Leo Gerdan.

Baltazar Rinner suspină şi toţi trei rămaseră câtva timp tăcuţi.

— Ca jurist, iată cum văd eu lucrurile, încheie consiliul avocatul Erkel. Câtă vreme nu s-a ştiut nimic despre operaţie, moartea pacientului ar fi pus capăt chestiunii. Acum, când ne aflăm în situaţia pe care o cunoaştem, clientul meu trebuie să fie cât mai sănătos şi să dispună de o memorie cât mai bună, tocmai în vederea triumfului cauzei noastre. De memoria lui, stimate profesore, de asta depinde dacă va fi sau nu recunoscut drept Gerdan. Că el nu mai este Karol, cred că e de prisos să mai discutăm.

IX

În clinica specială universitară, Leo, noul Leo, se găsi de la bun început într-o situaţie ambiguă. Profesorul Rinner le ceru tuturor subalternilor săi să se poarte faţă de „hibrid" întocmai ca faţă de adevăratul Gerdan, nu numai fiindcă aceasta corespunde stării de fapt, şi această stare de fapt făcea cinste întregului personal al clinicii, ci şi din motive terapeutice : pe scurt, bolnavul avea să se bucure — şi se ştie ce confirmare strălucită, palpabilă şi materială dobândise străvechea zicală „buna dispoziţie e cel mai bun leac", prin cunoştinţele moderne despre hormoni şi secreţiile glandulare.

— Nu e cazul să vă mai explic lucruri pe care medicina le cunoaşte cel puţin de pe la jumătatea acestui secol — că supărarea, teama, tristeţea şi alte stări emotive similare sunt o otravă pentru organism, că ele sunt cauza acelor maladii pe care dr. Selye le-a denumit *emotionally inducedillnesses* — boli provocate de emoţii — iar aceste maladii reprezintă chiar şi astăzi, când medicina modernă a pus în evidenţă cu precizie cauzele şi geneza lor, optzeci sau nouăzeci la sută din totalul afecţiunilor de care suferă cei ce solicită ajutorul sau simplul sfat al medicului. Eu nu vreau — vorbi în continuare doctorul Rinner adresându-se personalului clinicii, ca omul căruia i-am prelungit viaţa — şi acest om este un strălucit scriitor şi publicist, corifeul oraşului nostru — nu vreau ca din vina sau greşeala noastră, a mea sau a voastră, să facă o nevroză sau o psihoză ; nu vreau ca neatenţia să distrugă acest creier formidabil pe care ştiinţa medicală l-a salvat.

E cazul să arătăm aici că, după discuţia cu Erkel, care, după aceea, îi mai explicase în câteva rânduri punctul său de vedere, doctorul Baltazar Rinner devenise parcă alt om. Era ca acel căpitan de vas despre care Jack London povesteşte că în toiul unei furtuni, în plină noapte, aflându-se printre stâncile ce ieşeau din apă şi între insulele din apropierea Capului Elom, a stat şi a tot stat să măsoare şi să răsmăsoare pentru a-şi da seama exact în ce punct se afla corabia sa cu cinci catarge, iar după ce i-a stabilit, în sfârşit, poziţia, a ridicat capul şi-a început să împartă ordine pe punte.

Ca el ridicase capul şi doctorul Baltazar Rinner. Înţelegea acum că se înspăimântase absolut fără nici un motiv. Din ziua operaţiei şi până de curând, deplasările sale se reduseseră la drumul în maşină de la locuinţa sa la cele două clinici ; o dată sau de două ori, pe înserat, se aventurase într-o plimbare scurtă, pe nişte străzi lăturalnice şi de două ori intrase în amfiteatru. Acum trecea pe Corso la ora celei mai mari afluenţe, însoţit de Ervin Erkel şi de un asistent tânăr de la clinica specială. Îl salutau şi cunoscuţi, şi necunoscuţi.

Leo fu transferat la clinica universitară într-un amurg din ultima săptămână a lui iulie. Era zăduf. Doctorul Rinner îl transportă cu automobilul clinicii ; conducea el însuşi, iar pe Leo îl aşeză lângă el, în spate stând şoferul. Inima lui Leo se lumină de o vagă nădejde : ţinea minte cum fusese dus, cu o lună în urmă, de la clinica specială la tribunal, în automobilul cu perdelele lăsate. Balto conducea încet : Deodată, ca şi cum şi-ar fi adus aminte de ceva, întrebă :

— Leo, n-ai vrea să te plimbi niţel ? N-ai văzut de mult locurile astea...

Vocea doctorului Rinner era aşa de autoritară, încât Leo, vrând-nevrând, trebui să primească. Cei o sută de ziarişti din ţară, precum şi cei vreo cincizeci de corespondenţi străini veniţi anume în oraş pentru a urmări cazul Gerdan-Karol ar fi dat sume nebuneşti ca să poată înregistra pe bandă discuţia dintre medic şi pacient.

— Chiar te rog, Balto... răspunse Leo. M-aş bucura.

Se plimbară cu maşina pe ţărm. Soarele strălucea deasupra palmierilor, marea se unduia în reflexe galbene şi albastre,

— Frumos e oraşul nostru, murmură Leo.

— Frumoasă e lumea însăşi !

— E frumoasă, Balto, frumoasă, minunată ! Îţi mulţumesc, Balto, pentru tot ce ai făcut pentru mine...

Leo schiţă un gest, părând că vrea să-l îmbrăţişeze pe omul care îl operase, dar se aflau tocmai la o cotitură şi câţiva trecători îi recunoscură. Unii îi salutară, iar alţii rămaseră pur şi simplu cu gura căscată, uluiţi. Leo se rezemă calm de spătarul banchetei.

Curând, între doctorul Rinner şi Leo se închegă o prietenie sinceră, căreia alianţa lor îi dădea o coloratură aparte. Acela care voia să recunoască succesul complet al operaţiei lui Rinner trebuia să recunoască implicit că supravieţuitorul este Leo Gerdan ! Balto însuşi îi spuse, într-o zi, lui Leo:

— Tu trebuie să fii sănătos, trebuie să fii senin şi vioi, optimist — chiar boala asta a ta din urmă, pe care acum ai învins-o, a fost inutilă. Noi suntem vinovaţi de ea de aceea am şi tăinuit-o, fiindcă ţi-am provocat şocuri psihice, emoţionale. Asta nu e voie să se mai întâmple ; tu însuţi ai datoria să nu mai permiţi acest lucru !

Leo mai stătu în clinica lui Rinner încă două săptămâni, care trecură de altfel repede. Dimineaţa, i se făceau diverse analize, controlul sângelui, al tensiunii, al metabolismului ; totuşi, nu-l chinuită prea mult. Îi fu înregistrată şi vocea pe banda de magnetofon, dându-i-se să citească câteva din cuvântările ţinute de Gerdan la diferite congrese. Un ziarist, care-i purta prietenie, îi aduse din fonoteca „Mediteranei” originalul acelor discursuri ale lui Gerdan, şi se făcu confruntarea între benzi, pentru a se vedea în ce măsură noul Gerdan păstrează intonaţia, pronunţia şi accentul celui vechi. Timbrul

vocii era ceva mai înalt, de parcă ar fi atacat o partitură cu câteva note mai sus, asta fiindcă Dino Karol fusese tenor, dar era totuşi vocea lui Gerdan. Lucrul acesta deveni şi mai evident atunci când, printr-o simplă răsucire de buton, vocea fu coborâtă cu două-trei tonuri.

La sfârşitul lui august, doctorul Rinner hotărî să-l instaleze pe Leo în locuinţa sa.

X

Rinner avea o locuinţă splendidă — aşa cum se cuvenea să aibă un savant de talia lui. Vila sa se învecina cu cea a lui Gerdan, şi de pe terasa mare a doctorului, Leo putea să zărească acoperişul propriei sale vile, regretând că zidurile înalte care o împrejmuiau îl împiedică să-i vadă şi pe cei ce umblau pe terasă. Doctorul Rinner avea abonament la toate teatrele din oraş, şi la concertele simfonice, iar la cele două televizoare din casă putea fi vizionat oricare spectacol. Chiar în primă seară pe care o petrecu la Balto, Leo urmări la televizor, printre altele, o adunare a partizanilor taberei „El este Karol". Spera că va lua cuvântul şi Verena, dar cel ce prezida adunarea anunţă chiar de la început că Verena Gerdan este bolnavă — „are o gripă uşoară" — şi că în locul ei va vorbi un profesor oarecare.

Rinner locuia lângă mare, foarte aproape de un golfuleţ mai ferit, astfel că Leo putea să facă baie. Dar Baltazar Rinner îl pusese să-i promită că se vor îmbăia numai împreună, asta pentru că Balto, care încă se mai temea grozav de banda lui Karol, să-l poată supraveghea.

De mâncare se îngrijea bucătarul lui Rinner. La douăsprezece precis, aducea prânzul, aşeza masa şi mânca şi el împreună cu Leo. Era un tip vesel care cutreierase jumătate globul, şi pe Leo îl desfătau poveştile sale pline de haz. De vreo câteva ori, adusese la masă şi puţin vin roşu, încălcând dispoziţiile şefului, care-i interzisese cu desăvârşire pacientului său orice fel de alcool, dar Leo susţinea că, dimpotrivă, vinul îi face foarte bine. Bucătarul râdea când Leo se apuca să explice cum, de multe ori, nu ştia dacă mâna sau piciorul aveau să-l asculte. Se întâmpla să vrea să dea din mâna, dar aceasta se mişca abia cu o secundă mai târziu, când se hotăra ea însăşi să asculte ; era suficient însă să bea ceva, cât de puţin, ca amândouă să reacţioneze prompt şi armonios, exact de-a-ndoaselea ca la ceilalţi oameni. Bucătarul îi spunea că ar trebui să meargă la „reabilitare", la dezalcoolizare adică, dar Leo strigă : „Iar la spital ? ! Pentru nimic în lume !“

Într-una din după-amieze, se vesti furtună : căzu o ploaie torenţială, însoţită şi de câteva boabe de grindină. Rinner se înţelesese cu Leo să nu deschidă decât atunci când la uşă se va semnaliza de două ori lung şi o dată scurt. Pe la şase şi jumătate, semnalizatoarele luminoase se aprinseră după semnalul convenit, şi Leo apăsă pe clapă. Uşa se deschise şi îşi făcu apariţia un bărbat înalt şi robust. Leo îi dădu drumul în antreu nu fără o uşoară strângere de inimă. Uitându-se mai bine la noul venit, îl recunoscu pe Karlo Guidoni, şeful-adjunct al direcţiei de criminalistică.

— O, Karol ! exclamă Guidoni. Mă iertaţi...

Leo se sperie şi mai tare şi se zăpăci de tot. Guidoni îi zâmbi însă binevoitor şi spuse :

— Nu vă temeţi, n-am venit să vă duc la închisoare. Am venit ca prieten.

Leo se linişti.

— Sunteţi bine păzit, domnule preşedinte, spuse Guidoni. Doctorul Rinner tremură pentru viaţa dumneavoastră. Se teme grozav să nu fiţi omorât.

— Nu cred c-o vor face contrabandiştii; doar ştiu că nu pot spune nimic despre ei.

— Nu e chiar aşa ! În astfel de chestii nu merge pe crezute. Dar hai să intrăm.

— Mă iertaţi! se scuză Leo. De zăpăcit ce sunt, am uitat să vă invit să intraţi.

Intrară în camera de lucru a lui Rinner, în care stăpânul casei nu lucra însă niciodată, şi Leo turnă în doua pahare suc de portocale ; cum am mai spus-o, doctorul Rinner eliminase complet alcoolul. Guidoni aprinse o ţigară, iar Leo îi împinse mai aproape scrumiera.

— Dumneavoastră nu mai fumaţi ?

— Eu n-am fumat niciodată, răspunse Leo şi râseră amândoi din toată inima.

— Mi-aduc mereu aminte, schimbă vorba Guidoni, de ultimul nostru consiliu ţinut în vila lui Gerdan. Atunci când am pus de fapt la cale toate câte s-au petrecut ulterior...

— În ziua aceea mă dureau groaznic genunchii, spuse Leo. Şi, ştiţi câteodată mi se pare că vor începe din nou să mă doară !

— Cum, chiar vă dor într-adevăr... măcar puţin ?

— Nu, nu mă dor, dar am mereu senzaţia că vor începe să mă doară.

— Dar să trec la obiect, să vă spun de ce m-am furişat până la dumneavoastră, domnule preşedinte. Nu spun că doctorul Rinner nu m-ar fi primit, dar am fi parlamentat cine ştie câtă vreme... Traficul de stupefiante îşi are căile şi legile sale — cine trădează cauza, pe acela îl aşteaptă inevitabil moartea. Şi de multe ori eşti ucis doar pentru că, virtual, eşti un trădător. Iar doctorul Rinner crede că pe dumneavoastră contrabandiştii v-ar putea socoti tocmai un astfel de virtual trădător.

— Bine, dar nu-şi dau seama că nu pot trăda nimic, clin moment ce nu ştiu nimic ?

— Am discutat şi despre asta, îi răspunse Karlo Guidoni. Dacă Interpolul însuşi nu ia în seamă, fără să le verifice, informaţiile pe care i le furnizează poliţiile naţionale, ce motiv ar avea bandiţii să dea crezare poliţiştilor ? Ar putea foarte bine să considere că toată povestea aceasta cu operaţia e un simplu truc — cam extravagant,

desigur, dar aşa şi trebuie să fie trucurile, extravagante, dacă vor să prindă... După părerea mea, e timpul să considerăm operaţia, boala dumneavoastră o etapă definitiv încheiată. Aş dori să reiau discuţia cu dumneavoastră, stimate domnule preşedinte, din punctul unde am lăsat-o în ziua lansării vasului „Leo Gerdan". De fapt, în ziua aceea v-aţi oferit să mă sprijiniţi şi eu am acceptat, iar acum vin să vă rog să mă ajutaţi în continuare, pe mine şi totodată şi tribunalul, ceea ce ar fi în concordanţă, de altfel, cu propria dumneavoastră intenţie. Mă adresez dumneavoastră, domnule preşedinte, absolut deschis şi fără nici o reticenţă. Dacă vom reuşi, recompensa pe care o vom primi este, cred că ştiţi, considerabilă. Asta, pe de o parte ; pe de alta — am vorbit cu procurorul : dacă se va stabili că aţi avut şi dumneavoastră un merit, faptul acesta va pleda în favoarea dumneavoastră...

— Spuneţi-mi, întrebă Leo, n-aţi mai descoperit nimic nou între timp, vreau să spun, după cele întâmplate la tribunal ?

Şeful adjunct al direcţiei de criminalistică dădu din mâna descurajat.

— Nimic. Nimic demn de a fi menţionat.

— Prin urmare, continuă Leo, din ziua aceea au trecut...

— Şase luni. Exact o jumătate de an. Focul de armă a fost tras în sala tribunalului la 3 martie, iar acum suntem la începutul lui septembrie.

— Spuneţi-mi, Karlo, n-aţi mai urmărit pista din cartierul de nord ? Mie mi-a dat serios de gândit... De fapt, mă mir că nu s-a ajuns pe calea asta la lămurirea întregii afaceri !

Karlo Guidoni ciuli urechile.

— Cartierul de nord... Ce legătură are cu... hm, cartierul de nord ! ?

Leo se adânci în gânduri. Îşi prinse capul în palme şi se închise în sine. Karlo Guidoni observă că mâinile şi capul îi tremură uşor, probabil din pricina efortului îndârjit de a-şi închega amintirile.

După un timp, înălţă capul, îl aţinti în ochi pe şeful-adjunct al direcţiei de criminalistică şi rosti rar :

— Nu, n-am de gând să va ascund nimic, dar... aveţi răbdare, să-mi aduc şi eu aminte.

Guidoni nu îndrăznea nici să sufle ; şedea nemişcat şi ar fi dat mult să-l poată ajuta în vreun fel pe Gerdan să-şi ordoneze amintirile din săptămânile premergătoare operaţiei.

— Preşedintele Gerdan a condus şi coordonat personal ancheta respectivă ; era pentru el ceva nou şi îi plăcea grozav. Chestiunea cu partea de nord a oraşului, Gerdan, în sfârşit... eu am dedus-o, punând cap la cap informaţiile primite din cinci sau şase surse diferite. Fiecare dintre ziarişti ştia câte ceva, Gerdan avea sub ochi ansamblul...

— Bine, întrebă Guidoni, dar de ce nu mi-a transmis mie

informaţiile pe care le deţinea ? De ce nu mi-a vorbit de toate acestea în ziua lansării vasului, când m-a chemat anume că să ne consfătuim ? Mi-a spus numai despre costumaşul copilului, pe când despre locul la care vă referiţi n-a suflat o vorbă, deşi era, presupun, mult mai important!

— Fără îndoială, aprobă Leo. Doi dintre cei trei contrabandişti îşi petrecuseră noaptea într-un hotel din cartierul de nord ; daca nu mă înşel la „Metropol". Acolo avea loc un bal al funcţionarilor băncii, bal care are o oarecare legătură cu afacerea noastră. Vedeţi, eu ştiam atunci toate astea, dar aşteptam să văd cum se va desfăşura în continuare procesul. Voiam să-i ofer lui Karol o ultimă şansă.

Karlo Guidoni dădu din cap.

Deodată, Leo tresări şi căzu pe gânduri că şi cum şi-ar fi amintit pe neaşteptate de ceva ; apoi, Guidoni îl văzu cuprinzându-şi cu amândouă mâinile capul şi frământându-şi-l în palme de parcă ar fi vrut să smulgă din el o idee.

— Ce e, domnule preşedinte ? întrebă Guidoni calm.

— Staţi, staţi ! V-am spus eu cumva... în sfârşit, v-a înştiinţat atunci Gerdan de convorbirea aceea telefonică ? Acuma ştiu : nu v-a înştiinţat. Nu, nu !

Guidoni tăcea. Habar n-avea de nici o convorbire telefonică.

— Am spus: telefonică ? De fapt, a fost o convorbire prin fonovizor. M-a chemat o femeie... pe Gerdan, în sfârşit. Asta se întâmpla cu o lună înainte de înfăţişarea la care s-au tras focurile de armă, la începutul lui februarie deci; îmi amintesc că vântul şuiera năprasnic, iar femeia aceea cuplase fonovizorul cu un estompator de imagine, aşa încât nu i-am distins faţa. După voce, mi s-a părut totuşi că e tânără.

Guidoni asculta încordat.

— Iată ce mi-a spus : De ce poliţia face cercetări numai printre actualii funcţionari ai băncii şi nu şi printre foştii funcţionari ?...

— Iertaţi-mă, dar de ce nu mi-aţi spus atunci.... de ce nu m-a informat preşedintele Gerdan de... ? Vă daţi seama... Înţeleg să-mi fi tăinuit povestea cu cartierul de nord, dar lucrul ăsta n-avea totuşi dreptul să mi-l tăinuiască, nu, n-avea dreptul !

— Înţelegeţi-mă, Karlo, acesta era motivul pentru care, dacă vă aduceţi aminte, Gerdan era atât de optimist în ziua aceea. Ar fi fost suficient ca Dino Karol să destăinuie indiferent ce, un element oricât de neînsemnat, dar s-o fi făcut în faţa instanţei : Gerdan v-ar fi înştiinţat chiar în aceeaşi zi de convorbirea avută, dumneavoastră l-aţi fi arestat fără nici o dificultate pe acel fost funcţionar şi toată lumea ar fi fost convinsă că dezbaterea de la tribunal a declanşat acţiunea poliţiei. Gerdan ţinea în mod expres că lucrurile să se desfăşoare în această succesiune : întâi scena de la tribunal şi abia pe urmă

capturarea bandei... fiindcă vroia că întreg succesul să i se atribuie lui Mendoz.

Guidoni încuviinţă din cap.

— Înţeleg. Ce mi-aţi spus acum e, într-adevăr, un indiciu preţios. Acum trebuie să plec.

— Am să vă conduc pe terasa de pe acoperiş, să vă arat o cărare ascunsă printre tufişuri. O să vă arăt un drum mai bun.

Ajunseră pe acoperiş şi Leo îi arătă lui Guidoni o cărare care şerpuia printre chiparoşi şi tufe de rozmarin.

— Priviţi într-acolo, femeia aceea de pe terasă parc-ar fi Verena dumneavoastră !

Leo tresări şi întoarse privirea în direcţia indicată. Pe terasa de pe acoperişul vilei vecine, deasupra zidului înalt, se vedea un cap acoperit cu păr negru şi des. Verena se aplecă peste zid, stătu aşa câteva clipe, după care se ridică şi se trase un pas îndărăt ; acum i se vedeau clar umerii, gâtul, faţa. Leo o privea cu ochii mari, aproape înfricoşat.

— Verena ! şopti. Încotro s-o fi uitând ? Verena, Verena...

Karlo Guidoni se uită stupefiat la Leo.

— Tot pe Verena o... ?

Leo dădu trist din cap.

— De vreme ce m-aţi recunoscut drept preşedintele Gerdan, ce sens are să vă miraţi că-mi iubesc soţia ? Dumneavoastră nu v-o iubiţi ? Ce vreţi, eu doar pe Verena mi-o amintesc de soţie, pe cea a lui Karol n-o cunosc...

Guidoni îl privi ţintă în ochi, de parcă ar fi vrut să-i pătrundă în adâncul sufletului.

— Ce-aş putea face pentru dumneavoastră ?

Amândoi rămaseră tăcuţi un răstimp destul de lung.

— Poate că aţi putea să mă ajutaţi, într-un fel, dar mă cam tem de Balto. Ar spune numaidecât că asta mi-ar dăuna.

Dar mă plictisesc. Acasă, am nişte fişe-proiect pentru o serie de nuvele şi însemnările acelea numai eu le pot descifra. E vorba de „Numai chipuri negre“, „Ce aduce iarna” şi „Marele reflux”. Mă tot frământ cum să fac să intru în posesia lor. Dacă aş avea posibilitatea să pătrund în vila lui Gerdan, să le caut... Le-aş găsi pe toate fără nici o greutate.

Karlo Guidoni chibzui câteva secunde.

— Voi încerca să vorbesc cu Verena Gerdan. E încă furioasă, foarte furioasă, dar poate că ar accepta totuşi să căutaţi aceste manuscrise. Acum sunt nevoit să plec. Voi reveni de îndată ce îmi va fi posibil.

XI

Leo mai rămase câtva timp pe terasa de pe acoperiş. Priveliştea ce i se deschidea din locul acela era superbă. Deasupra acoperişurilor albe se profilau pantele abrupte ale muntelui îmbrăcat în verdele păduricilor de stejar şi salcâm şi de negrul şirurilor de conifere. La ceasul acela, marea era colorată în reflexele albastre-violete ale serii, suprafaţa ei părând mai densă, mai compactă acum, ca întotdeauna după câte o ploaie mare. De cealaltă parte a muntelui trebuie să se fi înseninat, întreg ţinutul scăldându-se într-o lumină lăptoasă, indirectă. Câteva ambarcaţiuni cu pânze lunecau lin pe întinsul golfului, dând peisajului de factură impresionistă, ici şi colo, câte o pată stridentă de alb.

Dar pe Leo nu frumuseţea peisajului îl reţinea pe terasă. Stătea cu ochii aţintiţi spre acoperişul vilei lui Gerdan, şi o privea pe Verena, care se aplecase din nou peste balustradă, cufundată parcă în gânduri apăsătoare. Într-un colţ al terasei, nu departe de ea, se afla un leandru mare într-un hârdău cu pământ : de câte ori nu stătuseră ei doi tolăniţi în scaunele de răchită, cu florile roze ale leandrului deasupra capetelor, tăifăsuind şi giugiulindu-se ; miresmele trupului Verenei se amestecau cu mireasma îmbătătoare, tare, a florilor de leandru...

O văzu pe Verena scuturându-şi deodată părul negru cu reflexe albastre şi peste o clipă părăsind terasa. Deasupra zidului rămase doar coroana leandrului, lucioasă, spălată de furtună şi de ploaia torenţială.

Se lăsase bine noaptea când Leo porni să coboare agale treptele, îndreptându-se spre odaia de lucru a lui Rinner. Termină de băut sucul de portocale, după care duse cele două păhărele la bucătărie. Îşi aduse aminte că Guidoni venise în vizită într-ascuns, aşa că puse unul din pahare în aparatul de spălat vasele, apăsă pe buton şi aşeza în raft paharul spălat şi uscat.

Se întoarse, împovărat de gânduri, în odaia de lucru, unde răsfoi câteva cărţi, pe care le lăsă însă curând de-o parte. Se ridică şi deschise televizorul cel mare, punându-l pe rând în legătură cu câteva săli. Într-una avea loc un concert de muzică de Mozart, în alta se recita poezie engleză. În cea mai mare sală din oraş, „Orizont”, tocmai începuse un miting, şi când Leo proiecta imaginea pe zidul de sticlă opalină al cabinetului lui Balto, prima vorbitoare — o femeie cu ochelari, după toate aparenţele profesoara — tocmai anunţa că tema dezbaterii din seara respectivă era : „Apărarea individualităţii".

În dispoziţia în care se afla în seara aceea, Leo ar fi căutat poate altceva ; printre altele, ar fi pus televizorul în legătură cu opera, sau cu un teren de sport, sau cu un bazin de înot: la operă, de obicei, la ora respectivă, se desfăşurau programa mixte, numere de balet şi

solişti vocali.

Presimţi însă că faimoasa „apărare a individualităţii" ar putea fi ilustrată şi prin cazul său, aşa că o lăsă pe profesoară să-şi continue pledoaria.

„Succesul operaţiei executate de doctorul Rinner la 3 martie în jurul orei zece dimineaţa — menţionez data exactă pentru că acesta este un moment crucial — a pus societatea în faţa unei probleme cu totul noi : aceea a necesităţii apărării individualităţii. Societatea contemporană se întemeiază, ea fiinţează pe baza faptului că fiecare individ este desemnat exact, deţinând un nume şi un prenume ; fiecare individ este răspunzător de trecutul său şi îşi clădeşte viitorul pe faptele sale. Într-o societate în care individul este lipsit de asemenea atribute — şi lucrul acesta se mai întâmplă şi astăzi în unele părţi ale lumii, de pildă la indienii din junglele Amazonului — în care toţi indivizii poartă acelaşi nume, se adresează unul altuia cu „omule" sau cu numele colectiv al tribului, acolo nu poate fi vorba de evoluţie în înţelesul modern al termenului. Omul, individul, trebuie să poarte răspunderea faptelor sale — de aceea el trebuie să fie o entitate constantă şi continuă".

Obiectivul aparatului de luat vederi se îndreptă asupra auditoriului : apărură rânduri nesfârşite de feţe încordate, în majoritate fete şi fetişcane. Tocmai erau la modă coafurile „spumă în vânt“, şi ecranul era năpădit de capetele acoperite de clăi de păr moale — blond, castaniu sau negru. Mai mulţi tineri treceau printre rânduri, distribuind nişte foi volante.

Conferenţiara continuă :

„Ştiinţa progresează, deschide perspective noi cunoaşterii, dar e cazul să ne întrebăm, sunt toate cuceririle ei pozitive ? Creierul omenesc, aflat în strânsă conexiune cu corpul, creierul, care se dezvoltă şi moare o dată cu acesta, a constituit până acum principala garanţie a integrităţii individului. În urma operaţiei pe care profesorul Rinner a făcut-o pe corpurile scriitorului Leo Gerdan şi a contrabandistului de stupefiante Dino Karol, specia umană a fost lipsită de această garanţie. Corpul, la fel ca altădată unele organe ale sale, poate fi detaşat în întregime de creier şi trimis să circule în lume unit cu un creier străin. Creierul îi poate fi luat unui om şi atribuit altuia, se pot face chiar şi afaceri pe această cale, cu aceleaşi josnice metode de care s-a servit omenirea de-a lungul veacurilor pentru a intra în posesia unei mărfi sau a alteia. Creierul a devenit o marfă, un articol de comerţ. Ar trebui poate să mă corectez, într-o oarecare măsură să spun că n-a devenit încă — dar consider că asta n-are importanţă, fiindcă dacă n-a devenit încă, va deveni de îndată ce ştiinţa medicală, de îndată ce chirurgia va ajunge să stăpânească la perfecţie procesul transplantării creierului."

Aplauze puternice o întrerupseră pe conferenţiară ; şirurile de „spumă în vânt“ se tălăzuiră, parcă sub presiunea suflului de aer produs de aplauzele sutelor de mâini entuziaste.

„Dacă vom depista la timp pericolul şi dacă tot la timp vom stabili metodele eficiente pentru combaterea ameninţării ce planează asupra noastră, am şi câştigat prima bătălie hotărâtoare împotriva pericolului însuşi. Poate că mai avem un răgaz de zece-douăzeci de ani — depinde în ce măsură întreprinderea lui Rinner a fost o scânteie genială, ce avans are el faţă de chirurgia contemporană în general. Ţin să subliniez aici că nu-l învinuiesc de nimic pe profesorul Rinner ; în fond, prin dramatismul cazului Gerdan-Karol, el n-a făcut altceva decât să ne atragă atenţia asupra pericolului pe care îl avem de înfruntat ; dacă nu el, ci alţii, peste zece sau douăzeci de ani, ar fi făcut o operaţie similară, atunci, spre dezastrul nostru, metoda transplantării creierului ar fi fost perfecţionată în zece sau douăzeci de luni, iar noi n-am mai fi apucat nici să ne dezmeticim, necum să mai şi stabilim măsurile prin care să ne păstrăm în siguranţă creierele, fiecare în ţeasta sa proprie..."

„Cine o fi femeia asta vorbăreaţă ?“ se întrebă Leo în sinea lui.

Auditoriul, în picioare, aplauda.

Conferenţiara, cu faţa radioasa, ţinând pesemne să-şi savureze pe îndelete succesul oratoric, îşi şterse ochelarii, bău şi o jumătate de pahar de suc, după care continuă cu o voce mai potolită :

„Vă mulţumesc, dragi prieteni ! V-am anunţat că vom examina sistematic formele în care ni se înfăţişează acest pericol cu totul neaşteptat — într-adevăr, mai curând ne-am fi aşteptat la atacul seleniţilor sau al marţienilor !.,. În continuare, vor lua cuvântul în faţa dumneavoastră personalităţi din diverse domenii ale vieţii noastre publice, care îşi vor expune opiniile asupra problemei aflate în dezbatere, după care vom trece la discuţii. Vă mulţumesc încă o dată că mi-aţi încredinţat cinstea de a prezida această adunare şi dau cuvântul concetăţeanului dumneavoastră Louis Peters, profesor la şcoala superioară pedagogică din localitate, specialist în problemele de educaţie, binecunoscut dumneavoastră tuturor. Cu acest prilej, amintesc că profesorul Louis Peters a mai luat de doua ori cuvântul în cadrul adunărilor clubului nostru de dezbateri şi că, de fiecare dată, cuvintele domniei-sale au lăsat ascultătorilor o impresie vie şi durabilă."

Ultimele cuvinte ale vorbitoarei fură acoperite de aplauze. La tribună urca profesorul Peters. Părea să fie într-adevăr binecunoscut auditoriului care îl salută cu aplauze călduroase — îl cunoştea bine şi Leo, pentru că îi publicase în mai multe rânduri articole în „Mediterana", printre altele, despre cele mai moderne metode de asimilare a limbilor străine, despre odihnă şi evitarea oboselii în

timpul studiului, despre problema aplicării pedepselor în şcoala.

„Voi fi scurt, începu profesorul Peters, şi vă voi mărturisi sincer de ce anume : studioul de televiziune, proprietarul sălii în care ne aflăm, ne-a limitat timpul destinat discuţiei de astă-seară. Noi am cerut să ni se cedeze sala pentru întreaga seară, deci nelimitat — şi ce răspuns credeţi că ni s-a dat: «La ora zece, vom televiza adunarea adepţilor lui Rinner. Studioul nostru trebuie să păstreze în această chestiune o atitudine neutră şi să creeze condiţii pentru o discuţie cu adevărat liberă pe tema în cauză». Cred că veţi fi de acord cu mine dacă îmi voi exprima, aici şi acum, protestul faţă de atitudinea conducerii studioului de televiziune : convingerea mea adâncă este că în această chestiune nu are ce căuta neutralitatea, bunăvoinţa faţa de o parte ca şi de cealaltă ! Nu poţi avea aceeaşi atitudine faţă de cei ce apără memoria marelui nostru Gerdan şi faţă de cei ce urmăresc să-l scape pe criminalul Dino Karol de pedeapsa meritată. Şi, în afară de asta, nu poate fi pus celebrul şi indiscutabil marele nostru concetăţean, profesorul Rinner, alături de un criminal ; dacă el însuşi i s-a alăturat, noi n-o vom face ! Iată de ce strigăm aici cu hotărâre : Trăiască Rinner, moarte lui Karol !“

Întreg auditoriul se ridică şi se porni să aplaude furtunos, în timp ce pe Leo îl treceau fiorii.

„Dacă ştiinţa va continua să meargă pe acest drum, exclamă profesorul, într-o bună zi ea va ajunge să transplanteze chiar şi numai anumite părţi ale creierului, să-i răpească unui om sau altuia anumiţi centri pe care acesta şi i-a format, poate, printr-o muncă grea şi istovitoare ; în urma succesului chirurgical al lui Rinner, totul a devenit posibil. Închei afirmându-mi convingerea fermă că, din punct de vedere pedagogic, e necesar să luptăm împotriva transformării transplantării creierului în fenomen de masă — că să spun aşa. Acest fenomen ar putea să ducă la stingerea ambiţiilor în rândurile generaţiei tinere."

Deşi asistenţa era formată în mare majoritate din oameni tineri, chiar foarte tineri, toată lumea aplaudă cu frenezie. „Haidade, îşi zise Leo, dacă o fi să mă spânzure, cel puţin voi şti că în urma mea tineretul o să se pună serios cu burta pe carte !“

Vorbitorul se înclină de două-trei ori, după care prezidenta o anunţă la cuvânt pe Eva Traian, pictoriţa. Leo fu foarte surprins descoperind-o pe Eva, care se distingea prin deosebită energie în plasarea tablourilor proprii, în tabăra Verenei. Verenei nu-i plăceau nici de leac tablourile ei, şi când Leo se vedea nevoit să cumpere câte un tablou de-al Evei, nu se încumeta pentru nimic în lume să încerce să atârne în vreuna din încăperile vilei sale produsul respectiv al aşa-zisului curent „somnambulist" a cărui adeptă era Eva. E drept că, în schimb, tablourile ei se găseau într-un număr considerabil risipite prin

birourile redacţiei „Mediteranei“, dar Eva ştia bine că soţia lui Gerdan n-o înghite şi că numai de aceea nu poate trece pragul dintre „Mediterana" şi vila directorului acesteia. Iar acum — iat-o şi pe ea aici !

„Poate vă aşteptaţi să vorbesc despre influenţa operaţiei lui Rinner asupra creaţiei artistice şi a vieţii artiştilor. Sunt convinsă că această influenţă nu va fi favorabilă şi că se vor lărgi enorm posibilităţile şi câmpul de activitate ale impostorilor, care sunt şi astăzi o adevărată pacoste. În legătură cu acest subiect am audiat cu toţii, acum două săptămâni, o conferinţă care a tratat problema multilateral şi exhaustiv, aşa încât eu n-aş mai avea ce adăuga. “

Eva întinse mâna după paharul cu suc de pe masă, dar era vădit că n-o făcea de sete, ci cu scopul de a-şi puncta vorbele cu un gest de efect. Îşi scutură apoi capul, şi chica mare de „spumă în vânt“ începu să-i fluture spectaculos.

„Îmi propun să vorbesc în calitate de femeie, exclusiv de femeie... Consider că despre cazul acesta îngrozitor, despre această operaţie infernală, săvârşită, de altfel, de un savant autentic, de un chirurg fără doar şi poate remarcabil se vorbeşte cu prea puţină ură şi cu prea puţină patimă.

I-am auzit, şi nu numai pe adversarii noştri, susţinând cu mulsă indiferenţă că n-ar fi exclus ca Dino Karol, pe care l-au înzdrăvenit cei mai buni specialişti ai noştri, care se plimbă că un trântor privilegiat prin oraş, care s-a instalat confortabil într-una din cele mai luxoase şi mai modern amenajate vile din împrejurimi, ca acest om să fie Leo Gerdan în carne şi oase ! Să fie cu putinţă una ca asta ? — vă veţi întreba dumneavoastră. Iar eu vă asigur că persoanele care gândesc astfel nu sunt nişte persoane oarecare : ca artistă independentă şi consacrată, am posibilitatea să pătrund în felurite cercuri şi inimi. Vă întreb : e oare cu putinţă să permitem ca văduva marelui nostru scriitor să fie forţată să-l primească în chip de soţ legitim pe ucigaşul soţului ei iubit ? Acest înspăimântător, acest îngrozitor Karol — omul căruia îi e ruşine de soţia sa, în aşa măsură încât nici criminaliştii cei mai încercaţi n-au izbutit să descopere identitatea şi domiciliul acelei femei — acest Karol, în virtutea unor legi strâmbe şi pe baza dreptului pe care societatea noastră se pregăteşte să i-l dea, stă gata să apuce în labele sale de tâlhar, cum îşi înhaţă prada o fiară, pe cea mai frumoasă şi mai inteligentă femeie din oraşul nostru. Şi conducerea televiziunii mai pretinde să se păstreze imparţială şi neutră în această problemă ! Mă simt îndreptăţită să declar : Atâta vreme cât Karol nu va fi condamnat, nu voi garanta nici pe propriul meu corp, iar dacă va fi întinată cinstea Verenei, va fi întinată cinstea tuturor femeilor acestui oraş, a femeii ca femeie însăşi. Cred că noi femeile trebuie să abordăm chestiunea securităţii individului în primul rând din acest punct de

vedere..."

În sală răsunară aplauze entuziaste : fetele se cocoţată pe scaune, îndemnându-şi şi însoţitorii să le urmeze exemplul. Conferenţiara vru să continue, să rostească poate vreo frază şi mai tare, dar nu apucă s-o facă, fiindcă, aşa cum se văzu clar pe ecran, toată lumea întoarse deodată capul în aceeaşi direcţie, spre intrare probabil ; apoi în imagine apăru un grup compact de tineri — studenţi sau elevi — care intrară vijelios în sală, îndreptându-se spre tribună. Izbucniră câteva strigăte, dar Leo nu distinse ce anume se striga. În aparat răsună un şuierat pătrunzător şi se văzu mulţimea tălăzuindu-se. Deasupra capetelor se ridicară mai multe ciomege care, în clipa următoare, se abătură pe spinarea cuiva. Deodată, geamul mare al sălii sări în ţăndări de parcă ar fi fost de gheaţă, iar în secunda următoare ecranul se prefăcu într-o placă opalină monocoloră. Apăru faţa drăguţă a crainicei, care anunţă cu glasul cel mai dulce din lume că transmisia din sala „Orizont" s-a întrerupt din motive tehnice şi că urmează un program de muzică din opere. Pe ecran îşi făcu imediat apariţia cunoscutul cântăreț de operă Romei, care în zilele acelea întreprindea un turneu în oraş ; bineînţeles, nu era o transmisie directă, ca aceea din sala „Orizont".

În aceeaşi clipă, pe strada din spatele vilei lui Gerdan izbucniră claxoanele automobilelor poliţiei. „Bine că Verena nu era în sală", îşi zise Leo, care se apuca să asculte cu încântare cum Romei, în genunchi, îi implora pe curtenii ducelui de Mantua să-i redea fiica răpită.

Romei a cântat „Cortigiani, vil razza..." cu multă căldură şi fără să distoneze o singură dată măcar, deşi nu e uşor să cânţi îngenuncheat şi târându-te pe duşumea. Cântăreţul mai cântă „Eri tu...“ într-o maniera aleasă, apoi deodată, Leo văzu licărind cele trei semnale luminoase, unul lung şi două scurte.

„Guidoni, îşi zise, probabil că a şi discutat cu Verena..."

Erau, însă, doctorul Rinner, doctorul Sor şi bucătarul. Bucătarul se duse de îndată la bucătărie, iar cei doi medici, după ce îşi atârnară în tăcere în cuier mantalele de ploaie, se aşezară în fotolii.

Doctorul Rinner era supărat, era vizibil că are ceva pe suflet. La Leo nici nu se uita măcar.

— Ascultă, Balto, te văd cam supărat... Tocmai am urmărit la televizor o întrunire a adversarilor noştri.

— Oh, adversari, ripostă Balto, ce să zic, grozavi adversari ! Dacă omul pe care-l ştiu eu va fi spânzurat, apoi află că s-a spânzurat singur ! Pe tine sunt supărat, dragul meu ! Nici chiar în halul ăsta n-ar fi trebuit să ne strici socotelile, ce naiba !

— Guidoni !... şopti Leo.

— Da, Guidoni, creierul ăsta birocratic, care însă de data asta s-a arătat şiret nevoie-mare. Şi cât m-am străduit că să împiedic una ca asta, şi uite că, totuşi, individul şi-a făcut mendrele !

— Nu înţeleg.

— Guidoni a fost aici, la tine ?

— Da... dar...

— Şi doar mi-a promis — uite, Sor mi-e martor — s-a angajat că n-o să te tracaseze, că n-o să te interogheze ! Dumnealor au cerut să li se dea posibilitatea să-i supravegheze pe toţi câţi vin în contact cu tine sau încearcă să se apropie de tine şi, mă rog, le-am oferit această posibilitate. Te-au spionat la spital şi acum te spionează şi aici. Dar până acum şi-au ţinut promisiunea că nu te vor stingheri direct. În sfârşit, cum să-ţi spun, ei împărtăşesc punctul de vedere conform căruia nu se ştie încă, frate dragă, dacă tu eşti Karol sau Gerdan — în orice caz mai degrabă înclină să accepte prima variantă decât pe a doua. Şi uite-i că acum au îndrăznit să treacă la unele acţiuni la care nu ne-am fi aşteptat !

— Tot nu înţeleg ce e rău în faptul că l-am...

Balto nu-l lasă să continue.

— Cum nu e rău, cum să nu fie rău ! Tu, chiar tu însuţi, şi e vina ta, nu a lui, Guidoni, i-ai oferit nişte date, nişte informaţii pe care nu le putea obţine de la nimeni altcineva decât de la tine — şi acum serviciul de siguranţa în păr, cu toate grupele de şoc, e în stare de

alarmă. Să-i vezi cum aleargă — ca vântul ! Unul din şefii agenţilor mi-a spus adineauri că în scurt timp cazul va fi lămurit definitiv, că s-au şi operat unele arestări şi că, după socotelile lor, nu mai târziu decât mâine dimineaţă, se va da un comunicat pentru presă. Au şi fost convocaţi ziariştii pentru mâine la orele nouă.

— Bine, îndrăzni să intervină Leo, dar Guidoni...

— Acest Guidoni s-a obrăznicit rău de tot! Un detectiv de-al lor şi unul din arestaţi au fost răniţi, pentru că s-au „împroşcat" niţel cu plumb unul pe celălalt; s-a obrăznicit în aşa hal, încât a îndrăznit să mă întrebe dacă n-ar putea să-i transporte pe oamenii ăştia la clinica specială universitară, dându-mi de înţeles că am devenit specialist în focuri de armă şi în răni juridico-criminale.

— Poate ar trebui să li se schimbe creierele... îndrăzni să insinueze Mark Sor.

Balto îi aruncă nişte priviri fioroase.

— Cunosc eu pe alţii în oraşul ăsta cărora ar trebui să li se schimbe creierele ! Dar spune-mi, Leo, spuneţi-mi, onorate domnule preşedinte şi stimat pacient, când aţi vorbit cu Karlo Guidoni, şeful — de acum îl putem numi liniştiţi şef şi nu adjunctul direcţiei de criminalistică a oraşului ?

— N-a trecut nici o oră. Mai era încă lumină. Poate să fi trecut cel mult o oră şi un sfert.

— Bineînţeles, n-au stat să piardă vremea. Nu ştiu ce dracu le-ai spus, că maşinile serviciului de siguranţă gonesc ca turbate prin tot oraşul, în stânga şi-n dreapta, întreg aparatul e în stare de alarmă, gata să se războiască pe viaţă şt pe moarte !

— Drept să-ţi spun, nu văd nimic rău în treaba asta, spuse Leo. Să se descopere odată !

— Nu vezi nimic rău ? Dragul meu, trebuie să-ţi spun că vechiul preşedinte Gerdan era ceva mai perspicace decât cel nou. Înţelegi, nu vreau în ruptul capului ca poliţia să se amestece fără rost în cazul tău. Nu vreau să te împovărezi cu dracu ştie ce anchete în legătură cu contrabanda de stupefiante cu care nu ai nici în clin, nici în mânecă. Nu înţelegi că astea sunt treburi de-ale lui Karol, nu ale lui Gerdan ?

— Păi eu nu înţeleg, îndrăzni să observe Sor, cum de au tras atât de repede concluziile ! Domnule preşedinte, trebuie să le fi destăinuit nişte secrete teribil de importante !

— Nicidecum, se apără Leo, n-am făcut decât să le atrag atenţia asupra unui singur lucru pe care mi l-am amintit. De fapt, asupra a două lucruri. Mă rog, nimeni nu mi-a spus să tac !

— Omul nu se poate gândi chiar la toate, mormăi Rinner, apoi, întorcând capul în direcţia bucătăriei, îi strigă bucătarului : Un whisky, te rog, dar tare ! Un sfert sifon ! Iar după aceea adu ziarele şi dă-i-le domnului Gerdan.

Gerdan despături ultimul număr al „Mediteranei" şi întoarse pagina. Rinner comenta :

— Mă mir că nu l-au pus chiar pe pagina întâia. Bernol ăla e un măgar fără pereche, o să mă răfuiesc eu odată cu dumnealui ! Ca să vezi ce-au mai inventat de data asta! Chipurile, „el“ n-a putut găsi manuscrisul romanului „Munţii din ceaţă", şi nu l-a putut găsi fiindcă nu ştia unde se găseşte. Şi n-a ştiut, fiindcă „el “ e Karol şi nu Gerdan, toată povestea fiind o înscenare şi o şarlatanie. Să găsească „Munţii” ! Parcă vorbea de nişte coli verzi, coli verzi, coli verzi... Ascultă, Leo, nu cumva ai încurcat culorile ? De altfel, noi te-am examinat şi am constatat că nu eşti daltonist. Când ai vorbit de fapt tu cu ei despre „Munţi" ?...

— Acum două zile, m-a chemat la fonovizor o fată de la spitalul tău. O blondină cu ochi negri... Am discutat îndelung cu ea, avea un zâmbet atât de dulce şi de drăgălaş! M-a întrebat de manuscrisul „Munţilor" : spunea că au fost controlate toate hârtiile lui Gerdan, conform indicaţiilor date de mine la primul interogatoriu de după operaţie — atunci când cu întâlnirea aceea furtunoasă cu Verena — ştia totul cu precizie, aşa încât am fost convins că tu ai informat-o, aşadar, spunea că, conform indicaţiilor mele, au căutat în rafturi şi au găsit, într-adevăr, nişte foi verzi, dar nu era manuscrisul „Munţilor"... Spunea că „Munţii..." nu sunt nicăieri. I-am explicat încă o dată totul în amănunţime.

— E clar, murmura Rinner. O ziaristă de la „Mediterana“ ! Dacă aş avea dovezi, aş acţiona-o în judecată pentru treaba asta. Aşa... i-ai servit adversarului un argument în plus.

Bucătarul împinse în încăpere căruciorul cu cina, o cină rafinat alcătuită. Sorbiră pe îndelete supa de raci.

Din nou se auzi trecând în goană unul din automobilele direcţiei de criminalistică. Sunetul strident al sirenei ajunse până la urechile lor,

— Goneşte la „Orizont", spuse Leo. Pare-mi-se că acolo a ieşit cu bătaie. Transmisiunea a fost întreruptă.

— Care bătaie, care „Orizont" ? ! Dacă s-au luat la bătaie, s-a ocupat de ei poliţia de cartier şi atâta tot. De gonit, goneşte poliţia criminalistica, întărită cu cea specială. Auzi bâzâitul elicopterului ? Tot al lor e. Or fi reluat transmisia din sala „Orizont"...

Ridicându-se, Rinner conectă televizorul cu sala „Orizont". În sală se făcuse ordine între timp şi acum vorbea reprezentantul translatorilor la conferinţele internaţionale, care protesta cu toată vehemenţa împotriva furtului cunoştinţelor de limbi străine „care se învaţă cu atâta greutate, iar de acum înainte vor putea fi furate cu cea mai mare uşurinţă !“

Cei doi medici plecară la fel de precipitat precum veniseră. Leo

închise televizorul, apoi, obosit, închise şi ochii. Se înfundă în fotoliu, apăsă pe întrerupătorul care stingea toate becurile din casă. Se făcu întuneric deplin. Îi mai ajunse o dată la urechi sunetul strident al sirenei maşinii serviciului de siguranţă, apei, aproape extenuat de emoţiile acelei zile, adormi pe nesimţite.

XIII

Visă că e la judecată şi că e interogat despre nenorocitele acelea de foi verzi, manuscrisul „Munţilor..." Merseseră cu el şi la el acasă — o clădire ciudată, în care nu mai călcase niciodată, dar care era totuşi casa lui, locuinţa lui, a lui şi a Verenei. Era o clădire uriaşă, iar ei doi ocupau în ea o singura odăiţă. Şi Verena era altfel de cum o ştia — avea un păr moale şi mătăsos şi era micuţă şi subţire ca paiul.

Se trezi şi văzu că lumina lunii pătrunsese în casă. Cum de putuse crede că fiinţa aceea firavă din vis este Verena — voinica, trupeşa, minunata Verena !

Şi deodată, îi veni în minte ideea ciudată, care puse stăpânire pe el în aşa măsură, încât se trezi cu totul. Nu, era sigur acum, nu se înşelase asupra culorii hârtiei ! Gerdan avea un obicei ieşit din comun : nu putea suferi hârtia albă ; îşi făcea pe foi de hârtie verde, albastră, roşie însemnări încâlcite şi ilizibile, după care îşi dicta apoi la dictafon cărţile, astfel că fiecare operă literară era legată în memoria sa de o anumită culoare.

În clipa următoare, Leo aprinse lumina şi începu să se îmbrace. Deschise dulapul în care se aflau hainele lui Karol, care îl însoţiseră şi la clinica universitară şi la cea judiciară ; îngândurat, îmbrăcă primul costum care-i căzu în mâna şi încălţă pantofii care-i veniră mai bine. Se duse la bucătărie, văzu că bucătarul lăsase nişte vin într-o sticlă, luă sticla şi goli vinul dintr-o sorbitură. „Roşu, verde, albastru", murmură el în timp ce cobora pe scări ca mânat de o forţă căruia nu i se putea împotrivi. „Roşu, verde... mâine s-ar putea să fiu din nou la tribunal, pe urmă la vreo clinică, şi la alta, şi iar la alta, şi tot aşa plimbat ca un urs şi sucit pe toate părţile..."

Coborî la parter şi intră în camera în care dormea uneori bucătarul sau câte cineva din personalul clinicii speciale universitare, alteori vreuna din femeile de serviciu. Odată, când coborâse să-l caute pe bucătar, Leo zărise pe o poliţă o cheie. Camera era şi acum deschisă, şi cheia se afla pe aceeaşi poliţă, doar niţel clintită de la locul ei. Era o cheie mare, din acelea cu care se încuie porţile.

La mare, se ieşea din vila printr-o poartă înaltă şi lată din lemn de stejar, din care se deschideau alte porţi mai mici. Cheia pe care o luase Leo servea pentru această ieşire. Deschise încet, cu băgare de seamă, una dintre portiţe, aruncă o privire spre mare, se uită atent în dreapta şi în stânga, apoi ieşi şi, furişându-se pe lângă poartă şi zid, se îndreptă spre gardul viu de rozmarin înalt.

După cele două-trei ploi torenţiale de vară din ultimele zile, temperatura coborâse cu vreo zece grade ; era răcoare, iar tufele şi arbuştii de rozmarin, palmierii, chiparoşii vibrau în lumina lunii.

Stropii de ploaie de care erau încărcaţi licăreau că nişte perle întunecate. Strălucea şi întinsul mării, unduindu-se, iar cărarea lunii, care se sfârşea la zece paşi de tufele de rozmarin, îndărătul cărora stătea ascuns Leo, era galbenă-aurie şi compactă, de-ţi venea să te avânţi sprinten în goană pe spinarea ei.

„Roşu... verde..." îi reveni lui Leo în minte acelaşi gând de adineaori şi, cu infinită precauţie, trecu de cealaltă parte a gardului de rozmarin ; în trecere, sperie o pasăre, care ţipă încetişor. Leo aşteptă, răsuflând liniştit, să i se potolească bătăile aprige ale inimii şi abia după aceea porni mai departe. Forţa care-l mâna înainte nu slăbise de fel.

Ieşind din vilă, Leo era conştient că nu trebuie să se întâlnească în drumul său cu nici un om ; oricine ar fi fost, l-ar fi dus îndărăt în camera lui, în patul lui — sau... Fie că erau oamenii lui Rinner, fie pândarii lui Karol sau agenţii lui Guidoni — spioni sau oameni puşi să-l păzească, totuna era, întâlnirea cu ei i-ar fi întrerupt excursia nocturnă, i-ar fi răpit marea, unica ocazie de a atinge unul din ţelurile sale mult râvnite.

Leo nu pornise nepregătit în expediția sa nocturnă : de o sută de ori, de-a lungul nopţilor, străbătuse în gând cei maximum trei sute de metri ce despărţeau vila lui Rinner de cea a lui Gerdan ; cunoştea fiecare şerpuire a drumului, fiecare tufă de pe margine şi fiecare pietricică. Îl frământa de multă vreme gândul cum să facă să ajungă la vila lui şi să-şi găsească manuscrisele. De fiecare dată, îl năpădeau amintirile. Se revedea în cercul prietenilor lui cei mai apropiaţi, discutând politică sau jucând şah. Dar cât de repede trece timpul, nu trece — zboară ! Erau zile când Verena rămânea în mare de dimineaţă până scara, cu vreo prietenă venită în vizită, se scălda, se plimba cu barca cu motor, făcea schi pe apă sau se îndeletnicea cu pescuitul subacvatic. Leo, Rinner şi încă vreo câţiva sportivi pasionaţi dintre proprietarii vilelor din împrejurimi scufundaseră vreo douăzeci de automobile vechi şi două goelete de-a lungul coastei şi se îngrijeau ca în ambarcaţiunile şi vehiculele scufundate să se pună regulat hrană pentru peşti : conform instrucţiunilor pentru pescari şi crescătorii de peşti, în fiecare zi erau zvârlite în apă zeci de kilograme de anşoa şi de grâne. Adesea, Verena îşi punea scafandrul autonom, un aparat simplu cu un tub uşor de oxigen, cobora la douazeci-treizeci de metri adâncime, se strecura printre algele albastre-verzi, care pe vreme de furtună se legănau alene, în ritm egal, şi apoi se întorcea la suprafaţă cu rodul pescuitului ; dacă era timp frumos mai rămânea vreo oră întinsă pe nisip. Serile, era ostenită frântă şi dormea dusă, ca sub efectul unui somnifer puternic, până a doua zi dimineaţa. Noaptea târziu, Leo se urca pe scara de serviciu, o scară de fier din spatele vilei, se retrăgea încet în camera lui de lucru şi se culca. Din

dormitorul ei, Verena nu putea vedea lumina, aşa încât el mai zăbovea vreo zece minute să citească o pagină-două dintr-un roman demult început şi veşnic neterminat, îşi arunca ochii peste vreun manuscris şi peste notiţele luate în cursul zilei şi apoi adormea. Acum, gândurile îl purtau pe acelaşi drum. Trebuia să meargă vreo două sute de metri pe o cărare de-a lungul mării şi să ajungă la un drum transversal, care, chiar din faţa vilei lui Gerdan, pornea de-a lungul ţărmului până la şosea ; cam la treizeci de metri înainte de a ajunge la şosea, trebuia să se strecoare printr-un gard viu, un adevărat desiş, plin de spini. E adevărat că pe partea interioară, gardul viu era dublat de un grilaj de metal, dar intervalul dintre barele de fier era destul de mare şi într-un loc anume, chiar acolo unde gardul viu era mai încâlcit, barele transversale de fier puteau fi săltate în sus pe bara principală, deschizându-se astfel o trecere.

Astfel, visând cu ochii deschişi, în gând sau mai bine-zis purtat pe aripile arzătoarei sale dorinţe, se strecurase de nenumărate ori prin desişul gardului viu, săltase barele de fier şi sărise cu băgare de seamă înăuntru. Foarte aproape era acolo o pergola în stil neoantic, un pavilion cu o masă şi câteva scaune. Într-un colţ al pavilionului, pe o etajeră triunghiulară se afla un bust de bronz al lui Cicero, o copie reprezentându-l pe vestitul orator roman cu expresia sa posomorâtă, atât de caracteristică, şi cu adânci cute de îngrijorare săpate pe frunte. Bronzul, deşi gol pe dinăuntru, era greu. În scobitura aceea a bustului lăsase Leo cheia de la uşa ce se afla în capul scării de serviciu, scara de fier de care am mai vorbit. În plină zi, în plină lumină, când, absolut treaz, chibzuia la planul lui nocturn, lui Leo i se părea o nimica toată să pătrundă noaptea în camera lui de lucru, să scotocească printre manuscrise, să dea de urma nenorocitelor acelora de „Munţi...” să ia apoi şi alte câteva manuscrise după care tânjea, în primul rând nuvelele, pe care el însuşi nu se sfia să le considere excepţionale, şi, o jumătate de oră mai târziu, să părăsească pe nesimţite casa. Nu, nu se gândea să fure hârtiile acelea — i le-ar fi dat îndărăt Verenei, erau ale ei doar. Dar ar fi arătat în felul ăsta că ştie unde a pus un lucru, şi că ştie totodată ce trebuie să facă cu el : ar fi pus manuscrisele la punct urgent; le-ar fi dictat la dictafonul lui Rinner. Numai să aibă răgaz pentru treaba asta, să nu înceapă iarăşi să-l poarte pe la tribunal, pe la clinica judiciară, să-l supună la tot felul de confruntări şi interogatorii !

Leo trase cu urechea, încordat, apoi se furişă afară din tufişurile gardului viu. Era ud leoarcă pe haină de stropi de ploaie, dar şi transpirat, aşa că, ieşind pe cărare, stătu întâi să se scuture bine, ca o pisică sau un căţel plouat, făcându-şi totodată vânt cu haina pentru ca aerul răcoros să-l pătrundă până la cămaşă şi la piele. Abia după aceea o porni pe cărarea acoperită cu pietriş după care o părăsi urmând

gazonul verde de pe margine...

La marginea potecii erau două bănci de lemn, şi vara rareori se întâmpla ca Leo să-l conducă pe Rinner spre casă — sau Rinner pe Leo — şi să nu vadă pe vreuna din bănci, sau chiar pe amândouă câte o pereche îmbrăţişată.

Dintr-o ochire rapidă, Leo se încredinţa totuşi că băncile erau neocupate. Nici nu era de mirare — până târziu în noapte plouase torenţial şi era şi destul de frig. Leo se temea că, în ciuda vuietului valurilor mării, să nu i se audă paşii pe pietriş, aşa încât îşi continuă drumul pe brâul de gazon de deasupra potecii. Îl pătrunsese răcoarea nopţii, dar nu-i păsa. Trecu prin spatele celor două bănci, când deodată, i se păru că aude paşi. Îşi făcuse înainte calculul unde s-ar putea ascunde, indiferent în ce parte a aleii s-ar afla ; auzind paşii, se înfundă numaidecât într-o tufă de tamariscă. Tufa era deasă, şi când intră în ea, un roi de flori uscate se risipi de pe crenguţele gingaşe.

Paşii se auzeau tot mai aproape, dar Leo îşi dădu repede seama că nu sunt paşii unui om, şi parcă o piatră grea i se luă de pe suflet. În lumina lunii, desluşi silueta unui câine mare. Nu era cumva vreun dog dresat de-al poliţiei ? Nu, era un câine obişnuit — o corcitură mai degrabă, şi abia acum înţelese Leo de ce nutrise toată viaţa simpatie şi milă pentru zăvozi şi dulăii ţărăneşti. Adulmecând în vânt, câinele trecu pe lângă bancă, preocupat pesemne de nişte pofte personale, şi se îndepărtă pe pietrişul albicios luminat de lună. „Poate tot am norocul să pun piciorul în gradina mea“, îşi zise Leo.

Înainte de cotitură, pe aleea care ducea de-a lungul mării la şosea se afla un rond mare de flori pe care se ridica o statuie de marmură — înotătorul. Consiliul orăşenesc, ţinând să-l ajute pe un tânăr artist, îi achiziţionase acea statuie, în legătură cu care apoi părerile membrilor consiliului fură însă foarte împărţite. După achiziţionarea statuii începu o discuţie aprigă unde anume să fie amplasată. Ideea de a plasa în mijlocul rondului de flori de la răscrucea aceea îi aparţinuse de fapt Verenei, Leo asumându-şi obligaţia de a face să „treacă" propunerea prin consiliu. În itinerariul său nocturn, Leo nu uitase nici de grădiniţa respectivă : ştia că acesta este locul unde va trebui să se păzească să nu-şi atragă „umbra" asupra sa. Îşi făcuse planul să se comporte ca un trecător oarecare, cu chef de plimbare în roiul nopţii, să se urce până la statuia de marmură şi s-o contemple visător, preţ de câteva clipe. Dacă s-ar întâmpla să treacă cineva, avea să se aşeze un moment pe iarba din faţa statuii şi să aştepte până ce omul se va îndepărta pe cărăruia de lângă mare. De la rondul de flori până la locul unde urma să se înfunde, cât mai rapid posibil, în gardul viu ce mergea de-a lungul zidului şi grilajului ce înconjurau vila lui Gerdan, nu erau decât vreo cincizeci de paşi, şi pe această porţiune nu trebuia să fie văzut de nimeni.

Dar Leo îşi schimbă brusc planul : se afla tocmai la răscruce, de unde se vedeau, pe toată lungimea lor, şi drumul transversal care ducea la şosea, şi cărarea ce şerpuia de-a lungul ţărmului. Nicăieri, nici o suflare. Îşi mai încordă o dată auzul, apoi se repezi spre stânga, în direcţia gardului. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Iute ca o pisică, se înfundă în desiş, pipăi zidul şi cercetă cu privirea grădina.

La cinci-şase paşi în faţa sa, văzu pergola aceea în stil neoantic. Cele şapte coloane ale ei străluceau în lumina lunii. Ceva mai departe, se vedea fântâna arteziana ; apa nu curgea, astfel că lumina lunii nu se putea reflecta în izvorul artificial şi în căderile de apă.

Leo stătu întâi să-şi tragă sufletul, apoi se apucă să pipăie barele din partea interioară a grilajului. Trebuia să dea acolo de zăvorul care asigura partea mobilă a grilajului. Nu-şi făcea probleme dintr-asta : dacă zăvorul era cumva înţepenit sau prins cu lacătul — deşi nu fusese niciodată prins cu lacătul — avea să sară peste grilaj. E adevărat că vârfurile unora dintre bare erau ascuţite, dar nu se putea să nu reuşească.

Dădu peste zăvor, îl forţă puţin şi-l trase. Apoi împinse barele, şi în grilaj se desfăcu un pătrat liber. Leo se urcă pe zid, având grijă să nu atingă crengile ţepoase ale gardului viu, şi trecu încet prin deschizătură. Se afla în grădina casei lui.

XIV

O clipă-două, stătu să cuprindă cu privirea priveliştea atât de familiară, aflată în plină bătaie a lunii : iedera care se căţăra pe pavilionul în stil neoantic, irişii sădiţi de-a lungiri pârâiaşului artificial, chiparoşii înalţi înșirați pe lângă zid şi pe lângă grilajul întunecat, ferestrele înalte ale vilei, care era cufundată în linişte şi în întuneric. La douăzeci de paşi, deasupra pinilor şi tufelor de liliac, se profila scara de serviciu, aidoma unei scări de vapor, numai că era în spirală. Pe scara aceasta trebuia să se caţere şi, la capătul ei, să deschidă o uşă verzuie foarte simplă. Apoi trebuia să străbată grădina de iarnă şi să-şi urmeze drumul de-a lungul unui coridor care dădea într-o încăpere centrala spaţioasă, care avea o verandă mare cu vederea la mare. În stânga se afla dormitorul lor, în care acum Verena dormea singură — sau era de presupus că dormea singură. Bucătăreasa lor, dacă mai era la ei, dormea la parter şi tot la parter mai locuiau şi doi bătrâni care îngrijeau de gradină — pentru lucrările mai mari, soţii Gerdan angajau de obicei întreprinderea horticolă locală. Ferestrele de la parter dădeau spre mare şi era exclusă eventualitatea să-l vadă cineva apropiindu-se de vila.

Leo chibzuise bine totul, îşi ticluise în amănunt planul, rămânea însă în suspensie un punct esenţial : cheia. Dacă cheia nu se afla la locul vechi, acolo unde o lăsase fostul, vechiul Gerdan, atunci n-avea altceva de făcut decât să se retragă şi să plece precum venise. Dacă ar fi luat-o cu el... dar nu putuse lua nimic din fosta sa viaţă, chiar dacă ar fi prevăzut cele ce aveau să se întâmple, tot n-ar fi putut. E drept că ar fi putut să găsească altă ascunzătoare pentru cheie, nu sub un acoperiş, ci undeva afară, dar în cazul acesta ar fi existat riscul să ruginească sau s-o găsească cineva din întâmplare.

Leo ştia că, până în dreptul scărilor, nimeni nu-l putea vedea. Se asigurase mai de mult de lucrul ăsta ; cercetând o dată de sus, de pe scări, împrejurimile pavilionului, observase că copacii, foarte înalţi toţi, acoperă complet porţiunea respectivă a grădinii. De aceea intră foarte liniştit în pavilion, având însă grijă să nu-i scârţâie paşii pe nisipul presărat între zid şi pavilion.

În pavilion, întunericul era aproape desăvârşit ; copacii înalţi şi coloanele albe de marmură nu îngăduiau razelor lunii să răzbată în interior. Pavilionul era bine aerisit, vârful cupolei fiind retezat, lăsând o deschizătură pentru impluviu. Leo tresări uşor ; simţise că obiectele dinăuntru erau altfel aranjate ; raftul cu fragmente de figurine romane fusese mutat ceva mai încolo, şi cineva adusese în pavilion şi una din cele doua amfore pe care el le ştia instalate în grădina de iarnă, chiar deasupra scării de serviciu. Dacă fusese clintit din loc şi bustul de

bronz al lui Cicero, atunci şi cheia de dedesubt fusese luată ; şi de bună seamă că Verena s-o fi întrebat, plină de mirare, cine a pus-o acolo ; în cele din urmă şi-o fi dat seama, şi asta abia după moartea soţului, cum făcea acesta de se întorcea acasă fără să fie văzut sau auzit de nimeni. Neputându-şi stăpâni un tremur de nerăbdare, Leo ridică mâna în direcţia colţului în care trebuia să fie etajera triunghiulară pe care ştia că se află bronzul. Da, era tot la locul lui ; degetele tremurânde ale lui Leo se apropiară de faţa oratorului roman, îi pipăiră nasul, ochii şi cutele de pe frunte, ca şi cum s-ar fi temut să caute de-a dreptul în ascunzătoarea unde trebuia să fie cheiţa de metal. În cele din urmă, îşi făcu totuşi curaj, prinse din spate bustul şi-l împinse înainte. Făcuse gestul nervos şi prea brusc, şi cheia căzu pe dalele de marmură, cu un zgomot metalic.

Leo tresări, dar rămase liniştit. Nu se clinti nimic nici în grădină, nici în casă. Se aplecă şi ridică de jos cheia ; luând-o în mâna, simţi că este cheia cea bună, cea la care se gândise cu înfrigurare atâtea zile la rând.

Ieşi din pavilion cu cheia de metal strânsă bine în mână, să nu-i cadă cumva în iarbă, unde acuma, noaptea, i-ar fi fost aproape imposibil s-o găsească. Înainta pe aleea ce-i era atât de familiară, simţindu-se parcă mai sigur de el, mai liniştit. Ştia că, nu mai târziu, peste câteva minute, va pătrunde în odaia lui de lucru, nestingherit de nimeni.

Puse piciorul pe prima treaptă a scării. Plăcile de metal erau fixate bine şi nu se mai auzi nici cel mai slab zgomot. Leo urcă încet, una după alta, treptele metalice, numărând în gând... zece, unsprezece, doisprezece — ştia perfect că, în total sunt şaisprezece. Aproape de capul scării se aplecă uşor şi introduse cheia în broască, încă de pe când se afla pe treapta a patrusprezecea. Operaţia trebuia făcută cu extrema prudenţă : deschiderea unei uşi îi trezeşte de obicei pe cei care dorm în casă numai dacă primul zgomot, cel care perturba liniştea, îi trezeşte. Pe om nu-l trezeşte din somn intensitatea zgomotului, amplitudinile undelor sonore, ci legătura pe care o face în subconştient între sunetul perceput şi viaţa, lumea sa intimă. Iar scrâşnetul metalic al cheii înseamnă o uşă deschisă, după cum ţârâitul soneriei fonovizorului înseamnă întâlnirea, peste o clipă, cu imaginea şi vocea unui cunoscut, iar al celei de la uşă, vizita cuiva. Cu degetele tremurânde, dar foarte prudent, vârî cheia în broască şi dădu s-o răsucească, încet, foarte încet.

Nu reuşi. Încercă încă o dată : tot nu merge. Puse mâna pe clanţă, că să ridice un pic uşa, şi deodată spre mirarea şi consternarea lui, simţi că uşa se deschide — nici nu fusese încuiată !

Se furişă în micul vestibul cu pereţii de sticlă şi de acolo trecu în grădina de iarnă. Era vară, şi sera era aproape goală ; de altfel, aici

erau păstraţi doar palmierii, care pe un frig mai mare puteau să îngheţe, lămâii, portocalii, mimozele şi diverse alte plante. Se simţea totuşi un miros pătrunzător de flori — de garoafe parcă — risipite prin vase şi glastre.

Leo se opri din nou să-şi mai tragă răsuflarea, să i se potolească bătăile vijelioase ale inimii. La zece metri de acolo, la capătul coridorului, se află Verena... O fi singură ? Au trecut mai multe luni — cine ştie, poate că a început o nouă viaţă. Leo se întristă niţel, dar tocmai gândul acesta păru să-i dea puteri noi şi să-l împingă înainte ; calm şi cu fruntea sus, străbătu grădina de iarnă şi intră în coridor.

Coridorul îl purtă cinci-şase metri în direcţia mării, apoi coti în unghi drept paralel cu ţărmul. Îşi dădu seama din prima clipă că pe coridor nu se operase nici o schimbare, toate obiectele se aflau în vechile locuri : trei postamente de lemn pentru busturi de marmură sau de bronz, o oglindă veneţiană, mare, două lăzi de zestre ţărăneşti, străvechi. Călca pe un covor african adânc. La dreapta, era uşa camerei lui de lucru. Se luptă o clipă cu dorinţa de a merge până la capătul coridorului, să arunce măcar o privire în sala mare de la mijloc, dacă nu s-o străbată şi să întredeschidă uşa dormitorului. Îşi spunea, căutând să justifice faţă de sine nebuneasca-i intenţie, că ar trebui totuşi să se asigure, să vadă ce face Verena, să se convingă că nu se mai află şi altcineva la etajul întâi al vilei. Se stăpâni totuşi şi apăsă încet de tot pe clanţa uşii odăii sale de lucru, o întredeschise, intră şi trase cu grijă uşa în urma lui.

Camera aceea dădea spre grădină ; avea şi un balconaş care dădea şi el spre grădină. Uşa de la balcon era închisă şi perdelele, nişte perdele simple, din pânză trainică și deasă, erau lăsate. Leo se duse întâi la uşa aceea şi coborî jaluzelele de lemn. Apoi veni în mijlocul încăperii, pipăi masa şi scaunele şi aprinse lampa mică de birou. O lumină albastru-verzuie inundă odaia.

Era o încăpere foarte simplă, camera de lucru a lui Leo Gerdan, în care fusese elaborată o operă atât de bogată. Lângă zid, în partea opusă grădinii şi balconului, se afla un divan de lemn de culoare deschisă, cu o etajeră lată pentru cărţi. De-a lungul tuturor pereţilor se înşiruiau rafturi pentru cărţi şi manuscrise, iar lângă divan, două scaune, care puteau fi transformate în fotolii, şi masa de lucru. Nu exista nici televizor, nici fonovizor, nici măcar o vază pentru flori ; atunci când Leo se adâncea în lucru, nu-i mai trebuia nimic.

Totuşi, acum, uitându-se atent prin cameră, observă şi prezenţa unor flori. Într-un colţ, pe o etajeră, fuseseră îndepărtate alte obiecte şi aşezată o vază grea, galbenă, în vază se aflau câteva orhidee albastre — bizare flori şi excesiv de scumpe. Fusese înlocuit şi un tablou : în locul unei copii după un tablou de Manet reprezentând un pod într-o dimineaţă cu ceaţă uşoară, prin care era irizată lumina

răsăritului, atârna un portret al lui Leo Gerdan, o fotografie artistică, totodată şi ultima sa fotografie, executată de un cunoscut fotograf de artă, Rubin. Leon Gerdan cel din fotografie se uita, dus pe gânduri, undeva în gol, în timp ce, învăluit într-o lumina stinsă, îşi mângâia cu mâna părul rărit, cărunt şi moale. Leo rămase cu ochii aţintiţi la fotografie, şi, fără să vrea se apucă de părul său tuns scurt, aspru, şi des. Oftă şi se apropie de rafturile de pe peretele dinspre coridor.

Acolo se afla şi raftul pe care-l indicase cu prilejul acelei întâlniri hotărâtoare din cabinetul lui Mendoz, când doctorul Rinner dezvăluise natura intervenţiei sale chirurgicale. Pe al patrulea raft de sus se afla o cutie mare de lemn, un şah primit ca premiu cu prilejul unui turneu în care Leo Gerdan obţinuse un loc fruntaş în clasament — iar sub cutia aceea Gerdan pusese, în ajunul şedinţei fatale de la tribunal, foile verzi cuprinzând notiţele, notiţele „gata", cum le numea el, destinate romanului „Munţii din ceaţă". Primul gest al lui Leo, se înţelege, fu să ridice cutia de şah. Dedesubtul cutiei era un teanc de foi roşii... Roşii ! Prima greşeală, foile erau roşii. Luă primele două foi de deasupra şi văzu că greşeala nu se rezuma la culoare. Nu erau câtuşi de puţin însemnările pentru „Munţii"... Acelea erau notiţele pentru cele câteva nuvele aflate aproape de stadiul de a fi dictate : „Numai chipuri negre", „Ce aduce iarna" şi „Marele reflux". Leo rămase cu ochii la manuscrise şi îşi aminti că lucra tocmai la nuvelele acelea când venise în vizită Mendoz : jucaseră o partidă de şah şi, după ce terminaseră, aşezase cutia deasupra teancului de hârtii... Da, şi acum ? Unde e romanul ? S-a înşelat, dar s-a înşelat asupra culorii : notiţele nuvelelor erau aşternute pe hârtie roşie, iar el fusese convins că foile de sub cutie sunt verzi. Ce culoare avea hârtia pe care scrisese romanul ?

Deschise, aproape inconştient, sertarul etajerei. Acolo găsi ceea ce se aştepta să găsească : o fotografie mare a Verenei. O scoase din sertar, apoi se rezemă de masă, de masa lui, că să se liniştească şi să-şi adune gândurile. Deodată tresări violent şi duse mâna la inimă : în uşa balconului stătea Verena. Intrase pe nesimţite, sau poate că fusese atât de absorbit de căutarea manuscrisului, încât nu auzise deschizându-se uşa balconului.

XV

O dată cu Verena, pătrunse în odaie şi un curent de aer rece care învolbură lunga cămaşă de noapte de pe ea ; peste cămaşa de mătase roz, Verena îmbrăcase o haină de casă scurtă din muselină albă. Părul negru şi lung îi cădea pe umeri şi era umed de stropii de ploaie ce se strecurau de pe copaci şi de pe acoperiş pe balcon. Verena închise încet uşa, fără să-şi desprindă privirea de la Leo. Acesta încremenise în locul unde fusese surprins, incapabil să facă o mişcare, să rostească o vorbă ; strângea în continuare fotografia la piept şi se uita ţintă la Verena, ca hipnotizat.

— Ce e de făcut acum, Karol, îl întrebă Verena cu glasul uşor răguşit, pe cine se cuvine să anunţ : pe agenţii poliţei criminalistice sau pe infirmierii lui Rinner ?

Un val de tristeţe năpădi inima lui Leo.

— Nu fiţi atât de neîndurătoare ! murmură el. Am venit să caut manuscrisele de care aveţi nevoie. Le voi găsi numaidecât. Ştiu că vă trebuiesc şi de îndată ce le voi găsi, vor trebui să fie dictate la dictafon.

— Am vorbit la telefon cu redacţia. V-aţi trădat complicii.

Leo se apropie precipitat de scaun, se aşeză şi îşi prinse capul în palme.

— Nu sunt complicii mei, nici nu am ce trăda. I-am împărtăşit lui Guidoni ceea ce ştiam... nu uitaţi că posed memoria lui Gerdan. Gerdan obţinuse unele indicii prin ziariştii săi, care, după cum ştiţi şi dumneavoastră, întreprinseseră o anchetă particulară, pe seama ziarului. Bernol, Slima, Nanaco, ei anchetaseră cazul. I-am spus lui Guidoni ce ştiam de la ei! Asta nu înseamnă că mi-am trădat complicii.

— Cum adică, întrebă Verena, de la ei deţineaţi informaţiile ?

Leo ridică din nou capul. Se uitară febril unul în ochii celuilalt.

— I le-am comunicat lui Gerdan, şeful lor. Iată de unde ştiam... Trebuia să vin neapărat în noaptea asta. Neapărat. Cine ştie dacă aş mai fi avut vreodată prilejul.

— Bine, spuse Verena şi schiţă un zâmbet rigid care-i preschimbă faţa în mască, dar ce intenţionaţi să faceţi cu manuscrisele ?

— Am încasat bani pentru ele, bani pe care i-am cheltuit aproape pe toţi. Mă simt dator să definitivez aceste manuscrise : ştiu că aveţi dificultăţi din pricina lor.

Verena zâmbea în continuare, la fel de rece şi de rigid.

— Cred că aveţi o conştiinţă excesiv de sensibilă, Karol. Vă faceţi scrupule inutile. Nimeni nu vă poate trage la răspundere pentru că Leo Gerdan, omul pe care l-aţi expediat pe lumea cealaltă, nu s-a achitat

de toate obligaţiile înainte de a muri.

Leo se ridică, uitându-se însă neclintit la Verena. Ea observă că îi tremură mâinile.

— Vă rog, nu mă mai numiţi „Karol". Nici alţii nu mă mai numesc aşa. Mai bine nu-mi mai ziceţi în nici un fel! Iertaţi-mă, voiam să vă ajut. Simţeam că o pot face.

Verena îl măsură din cap până în picioare.

— Mulţumesc. Ce-aţi luat din sertar ? Puneţi imediat la loc ce aţi luat !

Leo strânse la piept fotografia şi murmură :

— Ea mea. Nu mai e a dumneavoastră, fiindcă aţi dăruit-o.

Verena îşi ridică privirile, se uită la locul gol din sertar şi spuse calm :

— N-o să ne certăm pentru atâta lucru.

— Lăsaţi-mi-o mie, Verena Gerdan, spuse Leo şi, deodată, se porni să tremure din tot trupul. Simt că n-o să mai trăiesc mult. Nici doctorul Rinner nu e convins că voi suporta până la capăt urmările operaţiei şi în afară de asta, Dumnezeu ştie cum o să se termine procesul. Aşa încât lăsaţi-mi mie această fotografie : în schimbul ei, vă voi preda manuscrisele gata pentru tipar. Haideţi să facem târgul : vă asigur că veţi rămâne în câştig.

— Sunteţi un bun actor după câte văd. Voiaţi probabil să vă surprind în această postură — în momentul în care vă însuşeaţi fotografia mea. Romantic şi mişcător !

— Nu ştiam că o să veniţi. Eram convins că dormiţi în odaia din faţă, în dormitor. Nu ştiu ce-aţi căutat pe balcon.

— Oricum, n-o să dispuneţi dumneavoastră unde am dreptul şi unde nu să mă aflu în casa mea ! În treacăt fie zis, cum aţi intrat în posesia cheii ?

Leo dădu din cap obosit, descurajat.

— Ştiam unde lăsa Gerdan cheia când venea noaptea târziu acasă — daca nu vreţi să acceptaţi ideea că am lăsat-o acolo eu însumi. Iat-o !

Leo scoase cheia din buzunar şi o puse pe masa.

— De o sută de ori am... de o sută de ori a intrat Gerdan aici neobservat. Aş fi găsit manuscrisele şi vi le-aş fi înapoiat redactate.

Afară se auzi vântul șuierând şi, îndată după aceea, se porni şi ploaia răpăind în geamuri. Verena puse mâna pe clanţă şi controlă dacă închisese bine uşa de la balcon,

O vreme, rămaseră tăcuţi, studiindu-se reciproc cu priviri înfrigurate şi întunecate. Apoi, Leo întoarse capul înspre unul din rafturile cu cărţi. Deodată, o văpaie i se aprinse în ochi. Dintr-un salt, fu lângă raft şi se apucă să azvârle pe jos teancuri după teancuri de cărţi şi hârtii. Înlătură un teanc de cărţi care numai că nu căzură pe

raft, şi prinse în mână un teanc gros de hârtii roşietice. Câteva clipe, nu-şi putu reveni din emoţie, dădu să se repeadă afară, se întoarse spre Verena — îi lipseau cuvintele. În sfârşit, se lăsă să cadă pe divan, trase lampa aproape şi desfăcu legătura.

„Munţii din ceaţă", bâigui el gâfâind. Iată manuscrisul, l-am găsit ! Titlul e provizoriu, un titlu de lucru, destul de stângaci, dar am altul în minte. Nu ştiu de ce credeam că foile sunt verzi...

Verena se dădu mai aproape şi i se uită peste umăr, parcă nevenindu-i să creadă.

— Manuscrisul acesta l-am avut în mâna. Mă îndoiesc însă să fie manuscrisul romanului pentru care s-a plătit un avans de un milion...

Gerdan se afla într-o stare de excitaţie extremă : răsfoia filele roşii ale romanului, vorbea de unul singur, rostind cuvinte fără şir. În cele din urma, se întoarse spre Verena, făcându-i semn din ochi şi din mâini să se aşeze lângă el şi îi întinse câteva dintre foi.

— Uite, Verena, foaia asta ţi-am... v-am arătat-o, mi-aduc bine aminte, de îndată ce am scris-o. Uite-aici am desenat măgăruşul pescarului, pe spinarea căruia a ajuns străinul în munţi. Pe tine te-a pufnit râsul, Verena, ziceai că ar fi cazul să facem şi noi doi o excursie pe măgari...

Verena se aşeză ezitând lângă Leo, privi desenul şi în cele din urma îşi aminti și ea :

— Da, da, țin minte... Leo se fudulea grozav cu măgarul ăsta, de parcă ar fi fost un desen de Dürer. Tocmai aveam musafiri când m-a chemat.

Leo îi aruncă o privire şi preciza :

— Se afla la tine Ana Vidassi, doctoriţa, iartă-mă că-ţi vorbesc cu „tu“, dar mi-e mai uşor şi pe deasupra am atâtea să-ţi spun şi timpul trece... Se afla la tine Ana şi, dacă nu mă înşel, şi austriecele acelea două, prietenele tale, şi parcă şi un bărbat, poate Balto, nu mai ştiu exact. Vru să mai spună ceva, dar Verena îl opri, aşezându-şi mâna peste mâna lui ; şi-o trase însă îndărăt numaidecât, de parcă s-ar fi fript.

— Dumneata văd că-ţi aminteşti exact toate amănuntele ! Într-adevăr erau la mine austriecele şi cu Ana. Dar n-a fost Balto, ci Bernol — el le-a şi adus pe austriece.

— Da, da, Bernol, îi veni lui Leo să strige, mi-a telefonat şi mie cu câteva ore înainte la „Mediterana“, anunţându-mi sosirea austriecelor. Asta se petrecea anul trecut, prin octombrie.

— Ciudat ! făcu Verena.

Leo era în continuare în culmea fericirii : manuscrisul, găsise manuscrisul ! Peste toate amărăciunile şi peripeţiile lui din ultimele săptămâni şi luni, ascunsese în străfundul sufletului o rană care-l rosese cumplit, gândul că manuscrisele acelea erau pierdute pentru

totdeauna. Gerdan lucrase mult la romanul său, petrecuse nopţi şi nopţi de-a rândul scriind şi visând. Verena îi citi bucuria pe faţă.

— Deşi n-ai lucrat dumneata la romanul acesta, ţi-ar fi părut totuşi rău dacă s-ar fi pierdut, nu-i aşa ?

Leo o privi extrem de uimit.

— Cum n-am lucrat ? ! Dar cine a lucrat ? Adesea, la clinica judiciară, bolnav de moarte fiind, pe când mă zvârcoleam în febră sau mă simţeam stors de puteri, mă gândeam că la romanul acesta am lucrat mai mult decât la oricare altul, cel puţin în ultimele luni am lucrat ca un nebun, numai să-l văd terminat şi să mă achit de obligaţie.

Leo o prinse pe Verena de mână şi se apucă să-i strângă tare degetele. Era un obicei al lui Gerdan pe care ea îl cunoştea bine, şi câteva clipe ea îşi lăsă mâna într-a lui.

— Şi sufletul din mine mi l-am dat pentru romanul asta. Sunt convins că şi crizele mele de reumatism tot din pricina surmenajului s-au produs. Şi tu spui că n-am lucrat la cartea asta ! Cum să nu-mi fi părut rău dacă s-ar fi pierdut ?

— Iartă-mă, spuse Verena, dar e interesant un lucru : Leo nu mi-a spus niciodată lucrurile astea, nu mi s-a plâns niciodată...

— Nu v-a mărturisit el chiar toate fleacurile... S-a ferit întotdeauna să vă spună ceva ce ar fi putut să vă întristeze. Dacă s-ar fi plâns că e bolnav, dumneavoastră nu l-aţi fi lăsat să lucreze. Dar era stăpânit în permanenţă de febra creaţiei, avea în el acel vierme care te roade şi te îndeamnă să scrii, să creezi fără încetare, sorbea din el însuşi acel elixir care se numeşte bucuria creaţiei. Gerdan îşi iubea scrisul la fel cum vă iubea şi pe dumneavoastră. Şi eu aş vrea să încep să scriu numai să pot, numai să fiu lăsat în pace, să mă reculeg şi să duc la capăt ce am aşternut în diverse caiete de notiţe sau ce am în minte.

Rămaseră tăcuţi o vreme, ascultând răpăitul ploii pe geamul uşii.

— Probabil că o să pot isprăvi ceea ce a copt mai de mult ; sper că o să-mi îngădui şi o să găsesc atâta putere în mine câtă îmi va trebui pentru asta. Trebuie să-mi pun la punct şi nuvelele... nuvelele lui Gerdan, n-are importanţă ale cui sunt — cred că îţi dai seama şi singură că trebuiesc neapărat terminate. Asta e, oricât, mai important decât faimoasa dispută; va fi umila mea persoană spânzurată sau, dimpotrivă, recompensată pentru strădaniile ei...

Omul acela începea să-i placă Verenei : de astă dată îi prinse ea însăşi mâna, spunându-i cu un zâmbet:

— Poate, din punctul de vedere al literaturii...

Leo se uita concentrat drept înaintea sa. Pe neaşteptate apucă mâna Verenei într-ale sale.

— Mi-aduc aminte când am intrat noi doi — soţii Gerdan, în

sfârşit, dacă n-am fi fost noi doi aceia — pentru prima dată în vila asta. Abia se terminase construcţia, şi adusesem cu noi nişte mobilă, restul urmând să-l cumpărăm. Câţi ani să fie de-atunci — vreo zece, nu-i aşa ? — ştiu că era în mai şi că înainte de a veni încoace fusesem cu Mendoz şi cu biata Ines, care a murit între timp, la „Acvariu", unde cinasem. Tu, Verena, poate nu-ţi mai aduci aminte : stăteai în capul mesei, îmbrăcată într-o rochie galbenă, nespus de frumoasă şi aveai la gât un colier de mărgele din chihlimbar negru. După aceea, cum spuneam, am venit aici şi am rămas nu ştiu câte ceasuri fără să ne îndurăm să părăsim viitorul nostru cămin. Ploaia bătea alene în geamuri, iar tu sporovăiai într-una, plănuind cum să aranjezi camerele. Spuneai mereu : aici o să punem masa, scaunele, dincoace vitrina, aici fotoliile... Rânduiai în închipuire până şi florile şi plantele decorative de pe terasă. Eu mă gândeam la altceva, eram cam absent; eram preocupat de piesa aceea a mea, „Şi totuşi, suntem bărbaţi" — îţi aduci aminte, asta se întâmpla cu câteva luni înaintea celui mai mare succes al meu în teatru...

— Nu mai îmi aduc aminte, dar ştiu că adesea, în timp ce eu vorbeam pe el îl furau alte gânduri.

Leo, trecând sub tăcere observaţia Verenei, confirmă fără voia sa spusele ei.

— Îmi aduc aminte ca acum, că erau flori pe masă, nu ştiu ce fel de flori, liliac parcă. Tu te bucurai nespus de mult că vei putea aranja vila noastră după placul tău, că avem destui bani ca să ne putem permite orice mic capriciu. Tocmai îmi apăruse o ediţie de opere alese şi, afară de asta, încheiasem contracte cu trei teatre pentru piesele „Vânătorii orelor pierdute", „Stăpânul verde" şi „Întinsul mării n-are sfârşit". Stăteai aici, lângă lampa asta şi îţi străluceau ochii — vezi, m-am ferit să schimb lampa — ochii îţi străluceau verde-deschis, cum îţi strălucesc şi acum, şi atunci, pe neaşteptate, ai rostit nişte cuvinte care... Mi-am adus aminte de ele în zilele din urmă şi mi mi-au mai ieşit din minte...

— Ştiu la ce te gândeşti, spuse Verena. El m-a dojenit atunci aspru pentru cuvintele acelea. Şi în timp ce mă certa, vedeam bine că nu se gândeşte, ca de obicei, la altceva...

— Spuneai că presimţi că ne pândeşte o nenorocire. Îmi spuneai că eşti fericită, că viaţa pe care o duci e prea frumoasă şi că te temi că vreo întâmplare nefastă să nu spulbere totul. Mi-am adus aminte de asta acum, când acea întâmplare nefastă s-a produs... Dar trebuia să te cert atunci : căci ce gust are fericirea, viaţa, oricât de frumoasă, dacă te chinuie presimţirea ? Asemenea presimţiri strică totul. Eram şi eu foarte mulţumit că ne mutasem în vila noastră cea nouă, dar eram mulţumit mai presus de toate că te vedeam pe tine mulţumită şi fericită. Şi nu mă chinuia nici o presimţire...

Leo apropie încetişor mâinile Venerei de faţa sa şi îi sărută palmele. În timp ce le săruta, ea îşi spunea că n-ar fi trebuit să-i permită un asemenea gest — dar cum să se fi reţinut, când acesta era chiar obiceiul lui Leo cel dinainte. Îl repet de o sută de ori : apropia de buze mai întâi o mâna, apoi pe cealaltă, săruta palmele pe rând, după care se apuca să dezmierde degetul mic ; acela era mezinul, cel deosebit de îndrăgit.

Leo îşi înfundă faţa în palmele Verenei, apoi se ridică brusc.

— E frumos când omul se bucură de lucrurile lui. Noi, bărbaţii, suntem în bună măsură lipsiţi de bucuria asta — ne iubim munca, soţia sau amanta, dar obiectele nu le iubim cum le iubiţi voi.

Verena surâse.

— Îmi amintesc, Verena, cum am ales noi doi lampa asta. Am colindat cu maşina de la un magazin la altul. Câte lămpi nu ţi-au trecut prin mână, în dimineaţa aceea ! Nu puteam de fel să înţeleg ce socoteli îţi faci tu, cu ce le compari când le iei în mână sau le pui pe vreo mobilă din magazin, ca să le examinezi mai bine. Mă întrebam dacă nu cumva vrei să-ţi dai seama cum se va reflecta lumina lămpii în odaie, ce umbră aruncă lampa — căci tu abia văzuseşi o dată camerele, iar complet mobilate nu le văzuseşi de loc. Nici măcar nu alesesem sau comandasem mobila atunci, iar aici, pe locul ăsta, se afla divanul meu cel vechi, care e acum la parter.

— Acum e totuna... spuse Verena. Dar e ciudat... Verena îşi trase mâinile şi îşi potrivi părul. Vezi, acum când m-am convins că dumneata îţi aduci, într-adevăr, aminte de absolut toate amănuntele, raporturile dintre noi au devenit foarte ciudate ! Cum să-ţi explic — dumneata parcă ai fi fost prezent peste tot şi în toate momentele — şi când a început dragostea mea cu Leo, şi în ziua şi în noaptea nunţii, şi la începutul căsniciei noastre — pe atunci nu prea aveam cine ştie ce bani şi trebuia să facem economii. Dumneata ştii chiar totul...

— Totul, Verena, spuse Leo, grav. Şi cum ai venit prima dată la mine, şi cum m-ai întrebat în seara aceea ce cred despre tine, iar eu ţi-am răspuns că te iubesc şi că, în general, nu cred nimic, şi cum am fugit pe opt zile din oraş, în munţi, la „Gorski cvijet“. Îmi amintesc cum te supărai pe mine, cum ne ciondăneam şi cum ne împăcăm apoi, îmbrățișându-ne fierbinte, fierbinte...

— Trebuie să mai discutăm pe îndelete despre toate astea : Leo se ferea să-mi spună anumite lucruri, poate mi le spui dumneata... Dar situaţia mea de acum e stranie, cred că nici o altă femeie n-a trăit aşa ceva : să existe un om care să ştie totul despre ea, ca şi cum ar fi trăit împreună cincisprezece ani, şi care, totuşi, n-a stat cu ea sub acelaşi acoperiş.

Leo se aprinse din nou.

— Dar cum n-am stat sub acelaşi acoperiş ? ! Dar cine a stat lângă

tine, dacă nu acest nefericit creier al meu, pe care Rinner l-a scos dintr-un trup ciuruit pentru a-l aşeza pe un alt soclu ? Da, da, asta este expresia cea mai potrivita — l-a aşezat pe un alt soclu. Şi nu e în cauză numai memoria, nu e vorba numai de memoria mea, de amintirile mele, eu n-am asistat la toate întâmplările astea în chip de simplu spectator sau de cititor al unui roman : trupul tău, Verena, eu nu l-am privit doar, el a fost al meu de sute şi sute de ori, mai mult decât acesta pe care-l am acum şi decât pe cel pe care l-am avut. Toate astea le-am trăit, şi cum le-am trăit! Verena, biata, prostuţa mea Verena, cum de nu vezi, cum de nu simţi că o dată cu tot ce a rămas în capul meu, a rămas în mine şi dragostea mea pentru tine, dragoste care în cei cincisprezece ani n-a făcut decât să crească, să devină şi mai înflăcărată !

Leo începu să-i strângă degetele, mâinile, ca ieşit din minţi. O cuprinse apoi de mijloc şi simţindu-i trupul gol şi musculos, îl trase lângă el, îl lipi de al lui. Ea se abandonă, în braţele lui, incapabilă să reziste acelei chemări.

— Verena ! o strigă Leo, apoi o strânse şi mai tare în braţe, sărutându-i părul. Dintotdeauna te-am ştiut aşa, rea şi încăpăţânată ! Fii şi tu o dată măcar mai înţelegătoare, oare nu vezi că prin tine, oamenii aceia vor să mă ducă la spânzurătoare ? Verena, prostuţă mică, vrei să mă ucizi încă o dată !

Cu o mişcare bruscă, Leo stinse lampa de pe masă şi în cameră se făcu întuneric ; doar printre perdele răzbătea de afară o pală de lumină, care făcea să scânteieze ochii celor doi. Verena îl mai privi o dată lung, pe Leo, apoi strânse cu putere pleoapele, îl îmbrăţişa pe bărbatul de lângă ea şi strigă :

— Spune ceva, te rog, spune ceva !

Îmbătată de plăcere, străbătută totodată de fiori reci, Verena îl strângea pe Leo în Braţe, dându-i-se cu tot mai multă ardoare şi dorind, dorind năprasnic ca el să-i spună ceea ce ea auzise de atâtea ori, ceea ce auzise numai ea. Ea însuşi, în dragoste era tăcută.

XVI

Leo se desprinse încet, aproape pe nesimţite, din îmbrăţişarea frumoasei femei ; îşi mai trecu o dată mâinile peste umerii, sânii, coapsele pe care adineaori le ţinuse atât de strâns încleştate în braţele sale, de a căror mireasmă de floare, îmbătătoare, se lăsase pătruns până-n adâncul cărnii sale fremătânde. Îşi mai trecu o dată obrajii săi peste ai ei şi-i simţi lacrimile sărate şi fierbinţi : o mai sărută o dată, de două ori, de nenumărate ori, de parcă şi-ar fi luat rămas bun de la acea clipă miraculoasă şi fără întoarcere.

— Verena, murmură, oca şi cum s-ar fi temut să nu trezească pe cineva. Vezi, te iubesc la fel ca atunci când ai venit întâia oară la mine, că atunci când am fost împreuna la „Gorski cvijet“.

În odaie era întuneric. Ei doi stăteau strâns lipiţi unul de altul, fiecare aşteptând parcă să vadă ce va zice, ce va face celălalt, care-i va fi primul gest. Leo simţea încă pe obrazul lui mângâierea obrazului Verenei, care tot mai era ud şi fierbinte.

— Verena, acum toate vor fi din nou ca şi altădată. Spune şi tu ceva !

Ploaia răpăi violent în geamuri ; o rafală de vânt zgâlţâi cercevelele şi în odaie pătrunse un curent de aer umed.

— Verena, întrebă Leo, nu ţi-e frig ? Vântul bate chiar în peretele ăsta. Ce-ar fi să mă reped după o pătură sau după capotul tău ? Ştiu unde sunt.

Întinse mâna spre lampă, dar ea i-o apucă cu putere ; se ghemui mai tare lângă el, şi el simţi inima Verenei bătând pe pieptul lui.

— Verena, ţi-aduci aminte cum ai venit întâia oară la mine ? întrebă el. Mă rugaseşi să te ajut să înveţi pentru examene : aveai de furcă cu matematica, cu care nici eu nu mă descurcam prea grozav. Cernea o ploaie ca şi cea de acum, iar tu veniseşi la mine plouată, udă leoarcă. Ţi-aduci aminte, spune ?

Verena tăcea, mişcând doar buzele, fără grai. Leo îi simţea răsuflarea fierbinte, febrilă, după care tânjise frenetic de-a lungul atâtor nopţi, şi genele — genele ude şi lungi ale Verenei — atingându-i obrazul, ca într-un zbor de fluture.

— Pantofii îţi erau uzi de tot, la fel şi ciorapii. A trebuit să ţi-i descalţi. Ţi-am încălzit picioruşele în palme, ţii minte ?

Întinse mâna şi apucă piciorul Verenei mai jos de gleznă. Era rece, şi el se apleca să-i sărute glezna şi degetele.

— Ţie ţi-e frig, Verena ; n-ai voie să răceşti tocmai acum. Mă duc după pătură. Ţii minte cum am început atunci să ne sărutăm şi cum ne-am sărutat, aşa, la nesfârşit ? Cu o clipă înainte, cu o jumătate de oră înainte, erai departe de mine ca o stea, ca cea mai îndepărtată stea

din univers, şi dintr-o dată, mi-ai devenit cea mai apropiată dintre toate făpturile lumii. Aşa a fost şi acum — până ieri, cât de departe eram unul de celălalt...

Verena începuse să dârdâie. Se cuibărise înfrigurată la pieptul lui Leo şi nu-l lăsa însă nici să aprindă lumina, nici să se scoale.

Deodată, o rafala de vânt scutură copacii din grădină încovoindu-le crengile, şi uşa de la balcon se deschise năvalnic. Vântul răbufni în odaie, răsturnând ceva de pe masă. Leo dădu să se ridice, dar Verena îl trase îndărăt. Se sculă ea, închise repede uşa de la balcon şi ieşi în fugă din cameră.

Leo se ridică şi aprinse lumina. Văzu că vântul măturase de pe masă şi câteva foi de manuscris şi se apucă să strângă febril colile de hârtie, verzi şi roşii. Le aşeză la loc pe masă, luă din raft o carte şi o puse peste teancul de manuscrise. Se uită primprejur şi mai culese de jos o foaie pe care n-o observase, mâzgălită cu rânduri dese de notiţe câteva clipe, Leo se adânci în lectura lor.

Uşa odăii de lucru a lui Leo se deschise şi intră Verena. Îmbrăcase altă cămaşă de noapte, purpurie, iar pe braţ avea cuvertura de mătase. Se apropie întâi de lampa de masă şi o stinse repede, apoi îl lăsă pe Leo s-o îmbrăţişeze şi s-o poarte din nou pe canapea. Cât ai clipi din ochi se vârâră sub cuvertura de mătase. Leo simţi că femeia de lângă el tot mai tremură. Vântul deschise iarăşi uşa de la balcon, fără s-o dea de perete de astă dată ; Leo vru să se scoale şi să se ducă s-o închidă, dar Verena se lipi de el.

— Vorbeşte-mi ! îi spuse. Vorbeşte-mi, te rog, spune-mi ceva, orice !

— Ce vrei să-ţi spun ?

— Spune-mi ce vrei. Povesteşte-mi, spune-mi ceva, nimic nu mi-a plăcut vreodată mai mult decât să-ţi ascult vocea pe întuneric...

Tăcură câteva clipe, apoi Leo înlătură o şuviţa de păr care acoperea urechea Verenei.

— Ştii, Verena, nu o dată m-am întrebat : ce s-ar fi întâmplat dacă Dino Karol l-ar fi nimerit pe Gerdan în cap, iar pe el în inimă. Dacă ar fi fost invers...

Ea tresări violent şi se ridică brusc. În ochi îi jucau reflexele luminii ce se strecura de afară.

— Şi tu te-ai gândit la asta ? aproape că strigă Verena. Şi eu tot la asta mă gândesc, numai la asta, tot timpul mă gândesc la asta. Dacă Leo s-ar fi întors la mine cu alt creier, cu creierul lui Karol... Şi dacă ar fi ştiut numai el adevărul. El, Rinner, Ana...

Leo încerca s-o tragă pe Verena înapoi lângă el. Dar ea îi dădu la o parte mâna, suspinând, şi continuă precipitat, pe nerăsuflate :

— Am examinat îndeaproape situaţia asta, ştii, sub toate laturile... De aceea, în ultima vreme, cum să-ţi spun... am început şi eu, în sinea

mea, dar numai în sinea mea, n-am mărturisit-o nimănui... am început să ţin cu adversarii... cu cei ce susţin că tu eşti Gerdan. Poate că e absurd, dar tocmai gândul acesta m-a făcut să şovăi... Karol s-ar fi trezit şi s-ar fi simţit grozav de bine văzându-mă pe mine lângă el. Atunci el ar fi... oh, îngrozitor !

Leo se ridică şi el într-o rână :

— Da, s-ar fi trezit aici, în vila noastră, medicii ar fi fost la căpătâiul lui, oraşul ar fi jubilat. S-ar fi trezit aici ca acel cerşetor din Bagdad pe care califul Harum-al-Raşid, vrând să facă o glumă, l-a îmbătat cu vin de curmale şi a poruncit să fie purtat în palatul lui şi îmbrăcat în veşminte de calif. Karol era, în felul lui, şiret, ar fi început repede să joace rolul preşedintelui Gerdan, aşa cum cerşetorul din „O mie şi una de nopţi" a făcut pe califul. Cine ştie ce-ar fi hotărât apoi tribunalul... Nu putem şti, de altfel, nici ce va hotărî în cazul meu...

— Dar, Leo, tu vorbeşti de toate astea revoltător de calm, ca despre ceva ce nu te priveşte prea tare, pe când... dar dă-ţi seama, ar fi fost îngrozitor ! Bineînţeles, aş fi fost nevasta lui, m-aş fi bucurat c-a rămas în viaţă, iar el s-ar fi bâlbâit, ar fi tăcut ca să nu se trădeze, făcându-mă să cred că e din cauza operaţiei, iar când, mai târziu, s-ar fi aflat adevărul — vezi tu, pe tine, la început, te-am respins, iar acum sunt, a ta şi mi se pare, nu ştiu cum, firesc să fie aşa... Iar dacă Balto ar fi recunoscut, Guidoni s-ar fi apucat să dezgroape vechea poveste ; l-ar fi încolţit pe bărbatul acela al meu, făcându-l să-şi trădeze complicii, fiindcă el, da, el, i-a cunoscut pe ceilalţi contrabandişti... Bafto s-ar fi apărat: creierul lui Gerdan era ciuruit şi i-am transplantat alt creier, rinichiul pot să-l înlocuiesc şi cu unul din plastic, pe când creier din material plastic, până acum... oh, mai bine aşa !

Deodată, Verena se cutremură toată, ca într-o convulsie. Leo o prinse uşor în braţele lui şi se lăsă cu ea pe pernă.

Prin uşa balconului pătrundea parfumul dulce, îmbătător, al florilor de leandru, de chiparos şi de rozmarin.

XVII

O jumătate de oră mai târziu, Verena şi Leo stăteau alături pe canapea, răsfoind manuscrisul „Munţilor din ceaţă”. El comenta capitolele, episoadele, reproducea unele dintre dialoguri, explica, după un termen pe care-i plăcea să-l folosească, „infrastructura" psihologică a cărţii. Verena mai ascultase o dată toate astea; pe aceeaşi canapea, iarna trecută, dar pe atunci manuscrisul romanului nu era decât pe jumătate terminat.

Pe vremea aceea, prin decembrie anul trecut, Leo începuse tratativele cu editorii, mai mulţi dintre aceştia arătându-se dispuşi să plătească anticipat întreaga sumă cuvenită ca drepturi de autor. În cele din urmă, se înţelesese cu editura „Novi dan“, care preluase drepturile şi urma să reprezinte interesele autorului şi pentru traducerile editate în străinătate ; acesta era de altfel şi unul din motivele pentru care editura plătise anticipat şi cu atâta promptitudine suma prevăzută în contract.

— Va să zică, ne-ai dus de nas, şi pe mine, şi pe editor, râse Verena, foarte veselă. Ai luat şi ai cheltuit banii, iar pe noi ne-ai lăsat să ne descurcăm cum om şti...

— Nu vorbi aşa, n-a fost vina mea, n-am insistat eu să primesc banii. Editorii îşi au socotelile lor, ştii tu cum vine treaba asta...

Verena râdea cu poftă. Nu se putea spune că era pe deplin convinsă că procedase bine, dar noaptea aceea i se părea mult, mult mai frumoasă decât atâtea altele dinainte, şi sorbea acum cu nesaţ aerul reavăn al nopţii, freamătul ploii şi, mai presus de toate, prezenţa acelui bărbat straniu, pe care-l simţea adânc devotat şi a cărui patimă o învăluia fierbinte.

— Nu vorbi aşa ! Dar bine, nu vei fi vrând acum să preiei toate ce i se cuvin lui Leo Gerdan, minus obligaţiile ?

El zâmbi şi rămase pe gânduri. I se părea, într-adevăr, că merită să reflecteze la această problemă.

— Interesant, rosti el domol, urmărindu-și gândurile, eu deţin memoria lui Gerdan, viaţa sa interioară, şi totuşi, de multe ori, am senzaţia că altcineva, nu eu, a săvârşit faptele de odinioară ale lui Gerdan, Ştii, e ca şi cum ar fi trecut un noian de ani de la toate întâmplările acelea... Spune, Verena, nu ţi se pare şi ţie că viaţa ta de fetiţă a trăit-o altcineva, nu tu ? Eu mă simt aidoma unui bărbat care nu-l mai recunoaşte pe băiatul ce a fost el însuşi cândva şi care, fireşte, a crescut, s-a schimbat...

— Poate. Într-adevăr, aşa te simţi când meditezi asupra propriului tău trecut; bineînţeles, nu eşti unul şi acelaşi, de pildă, la cincisprezece şi la treizeci şi cinci de ani. Tocmai asta şi este problema : de la

operaţia ta n-au trecut decât şase luni, şi toată lumea îşi închipuie că tu eşti fie Karol, aşa cred unii, fie Leo Gerdan, dar cel dinainte, neschimbat întru nimic. Nimeni nu se gândeşte că ar fi putut rezulta o a treia persoană.

— Adevărul este, Verena, că au mai fost destule asemenea cazuri chiar şi la noi : câţi oameni n-au plecat peste ocean în căutare de lucru sau au căzut prizonieri în război şi nu s-au întors decât după zece-douăzeci de ani! Au revenit acasă la nevestele lor, cu vechiul creier, cu memoria lor, cu amintirile despre prima întâlnire, dar trupul, cu un cu totul alt trup...

Verena îl mângâie pe păr şi spuse rar :

— Ei s-au întors bătrâni. Iar tu ai revenit mai tânăr.

Tăcu câteva clipe, apoi reluă aproape în şoaptă :

— Câţi ani a avut Karol ?

— Acum, la zece octombrie, ar fi împlinit douăzeci şi nouă.

Verena tresări şi întrebă repede :

— De unde ştii ?

El zâmbi şi-i sărută urechea.

— Toma Necredinciosul ce eşti ! Parcă nu ştii că lui Leo Gerdan i-au trecut prin mână actele lui Dino Karol, şi printre ele, bineînţeles, şi actul de naştere. Parcă în ultima vreme, înainte de a fi ciuruit de gloanţe la tribunal, s-ar mai fi ocupat şi de altceva decât de cazul Dino Karol ! Sau, mă rog, dacă preferi, eu m-am ocupat...

Stropii de ploaie ciocăneau insistent în geamuri, iar pe balcon vântul aprig aplecase până la pământ leandrul.

— N-o să poţi pleca prea curând acasă, spuse Verena. Va trebui să înnoptezi la mine.

— Să înnoptez... zâmbi Leo. S-a şi făcut dimineaţă.

Verena se aplecă spre el. Îi era frig, tremura.

— Ce-ar fi să fac puţină cafea ?

Leo, rămas singur, luă din nou în mână, febril, manuscrisul „Munţilor". Răsfoi câteva pagini, apoi renunţă, se simţea prea obosit; căscă lung. Puse manuscrisul deoparte, îşi acoperi faţa cu palmele şi căzu pe gânduri. „Verena e din nou a mea, îşi zise. Acum le voi arăta tuturor de ce sunt în stare, acum, când o am din nou pe ea."

Şi, într-adevăr, abia acum se simţea ca pentru întâia data născut, abia acum înţelegea că prelungirea vieţii lui fusese un act ce merita osteneala. Ce fusese el până în seara aceea — o creatură pe care câţiva oameni o sileau să se îndoiască de sine, să lase în seama altora să lupte pentru el, pentru salvarea vieţii lui. „Acum nu mă mai tem ! jubilă în el un glas al fericirii. Acum nu ne mai temem... noi doi..,“

Pe Leo îl durea deseori capul, îl durea câte o zi, două, neîntrerupt, până ce durerea înceta brusc. I se părea acum că şi cu durerile de cap se sfârşise, la fel şi cu palpitaţiile, mult prea frecvente. Da, acum se va

însănătoşi cu adevărat ! Îi părea rău că adunarea din sala „Orizont" se terminase de mult, altfel s-ar fi dus în mijlocul acelei adunări, să le strige în faţă tuturor : Iată-mă, sunt aici, sunt gata să răspund la toate întrebările voastre ! Cât de meschine erau creierele acelor oameni, care huiduiau în loc să proslăvească uriaşa putere a ştiinţei, ce se dovedise capabila să realizeze o performanţă uluitoare ! Ea îi salvase şi prelungise viaţa, dar aşa cum, în faţa acelei victorii fără egal, Rinner însuşi se înspăimântase, se spălase pe mâini şi dăduse să se ascundă, el însuşi se înspăimântase şi se purtase că un laş. În schimb, Verena acceptându-l din nou drept bărbatul ei, recunoscuse marea forţă a ştiinţei, şi se plecase în faţa ei, înţelesese sensul adânc al neverosimilei, măreţei întâmplări...

Verena intră în cameră aducând tava cu cafeaua aburindă. Turnă cafea în două ceşti şi se aşeză lângă Leo. El sorbi din cafea şi spuse :

— Te prefaci că nu ştii că mie îmi plac toate lucrurile cu o bucăţică şi jumătate mai dulci...

Verena zâmbi şi scoase din buzunarul capotului de muselină o pungă mică de nylon cu bucăţele de zahăr. Tot mai tremura, deşi în odaia de lucru a lui Leo nu era frig.

— Eşti la fel că bătrânul Mendoz, spuse Leo. Şi el m-a iscodit tot aşa. I-am declamat din Horaţiu şi Ovidiu, i-am povestit diverse întâmplări ştiute doar de el şi de Leo, şi, după toate, îl aud deodată că zice : „Ţii minte, în clasa a şaptea am stat amândoi în aceeaşi bancă..." Dar el e cu patru ani mai mare decât mine, nu făcea decât să mă pună a încercare. Nu i-a venit prea bine când i-am spus-o.

— Ce crezi, întreba Verena, cum să procedăm şi ce să întreprindem de acum încolo ? Ce atitudine să adoptăm ? Lucrurile, oricum, au mers cam prea departe, mă refer la cele de până acum.

Leo ridică privirea spre ea. Lui i se părea că bătălia e definitiv câştigată. Atâta doar — să fie sănătos şi în putere. Şi ce mai urlau femeile acelea, pictoriţa şi celelalte: „Nu puteţi s-o siliţi pe Verena..." Şi iată că Verena e a lui...

— Va trebui să mă împac cu toţi, spuse Verena, dar nu de asta îmi pasă mie. Dacă crezi că nu e bine să înnoptezi aici, vei veni mâine la mine. Or să te tracaseze, s-ar putea să mai ai de furcă şi cu cei de la direcţia de criminalistică. Părerea mea este că ar trebui să-i spui totul şi lui Balto.

Leo tresări, întinse mâna şi luă de pe masă cheia, cheia lui, pe care Gerdan cel dinainte o lăsase în pavilionul neoantic şi pe care el, Gerdan cel de acum, o găsise la locul ei.

— Vino mâine cât mai devreme, de îndată ce vei putea să dispari.

— Ce zici : să las cheia tot în pavilion, sub bustul lui Cicero ?

— Poţi s-o laşi. Ştii — cheia asta eu am văzut-o, dar am lăsat-o în acelaşi loc.

Leo o privi mirat.

— Ai văzut probabil că am făcut curăţenie în pavilion şi că l-am aranjat altfel. Bătrâna Selina a găsit cheia şi mi-a spus : Asta e rămasă de la răposatul preşedinte, vreţi s-o luaţi ? Şi mi-a povestit că Gerdan sau, mă rog, tu puneai cheia în pavilion, te-a văzut ea, dar a tăcut din gura, pesemne că ţinea cu tine...

— Dar tu ?

— Am lăsat cheia sub bust, zicându-mi : jumătate din oraş susţine că Leo Gerdan trăieşte — deci, dacă-i adevărat că trăieşte, să se întoarcă acasă pe unde se întorcea de obicei...

Tăcură amândoi, cufundaţi în gânduri.

— Vino mâine cât mai devreme ! Aş vrea să-mi ajuţi să pun în ordine nişte socoteli de-ale mele, adică ale noastre. Gerdan — adică tu, mi-ai lăsat o situaţie foarte încurcată. Nu ştiu ce-mi aparţine şi ce nu. Îşi fac apariţia tot felul de creditori de care n-am auzit niciodată nimic, după cum nu ştiu nici cine îmi datorează mie bani, ştiu însă că trebuie să am destui datornici. Pe de altă parte, ieri, ducându-mă la „Mediterana", redactorul-şef mi-a spus de la obraz : „În ciuda marelui respect pe care vi-l port, n-ar trebui să uitaţi că sunteţi totuşi doar văduva lui Gerdan, nu preşedintele Gerdan însuşi".

— Îţi voi spune exact cine cât îţi datorează şi, la rândul meu, cui îi sunt eu dator şi ce sume datorez. Să ştii însă că unele sume le voi trece sub tăcere ; nici Gerdan cel dinainte nu voia să se afle anumite lucruri — cred că e cazul să i se respecte dorinţa...

— Aş vrea să cumpăr nişte lucruri şi doresc grozav să plec în prima cursă a lui „Leo Gerdan". Ce părere ai, s-ar putea aranja ?

Leo stinse din nou lumina şi o trase pe Verena lângă el.

— Vom călători împreună, Verena.

Deodată, Verena sări că arsă. Tresări şi Leo. Ferestrele erau inundate de o lumină roşie vie, camera întreagă părea cuprinsă de vâlvătăile unui rug uriaş.

— Arde vila noastră ! strigă Verena şi sări de pe canapea.

Fără să mai piardă nici o clipă, începură amândoi să se îmbrace. Leo se repezi la uşa balconului şi o deschise larg. Se linişti îndată văzând că nu vila e în flăcări, ci că lumina vine de undeva de pe mare. Se întoarse în grabă la Verena, o prinse de mână și porniră în goană de-a lungul coridorului. Ea îl urmă fără să mai întrebe nimic. Străbătură în fugă salonul cel mare şi ajunseră gâfâind pe verandă.

Leo deschise grăbit geamul de la mijloc : îl deschisese de multe ori înainte şi-i cunoştea perfect mecanismul. Priviră spre mare. Ploaia stătuse şi întreaga întindere, de la vila până la şantierul naval, era învăluită într-o lumină orbitoare galbenă-roşiatică.

Deodată, Verena strânse cu putere mâna lui Leo.

— Priveşte ! Vaporul !... Arde „Leo Gerdan" !

Leo se uită şi se răsuci numaidecât cu tot trupul spre Verena.

— Te rog, repede ! Unde sunt cheile de la barca cu motor? Trebuie să mă duc acolo. Trebuie să mă duc neapărat ! Te rog, Verena !

Verena îl îmbrăţişa şi începu să-l sărute.

— Nu te duce, Leo, te rog nu te duce ! Te rog, rămâi aici ! Nu te las ! Ce poţi tu să faci pe vas ?

— Trebuie să mă duc ! strigă Leo. Trebuie ! Dă-mi cheile ! Bine, le iau şi singur, ştiu unde sunt. Mi-a explicat cândva Tarconi însuşi, inventatorul, cum funcţionează dispozitivele de siguranţă de pe vas. Probabil că nu e nimeni acolo care să ştie cum să le pună în funcţiune.

Leo tremura aprig, că scuturat de friguri. Verena îşi dădu seama că nu-l va putea îndupleca să nu se ducă, se hotărî şi ea în aceeaşi clipă şi dădu fuga în dormitor de unde se întoarse înfăşurată într-o manta largă şi lungă. Ţinea în mână o legătură de chei. Se repeziră amândoi spre coridor.

— Pe aici ajungem mai repede, striga Leo, alergând spre grădina de iarnă. Coborâră pe scările de fier în gradină. Dădură ocol casei şi ieşiră în capul treptelor de piatră ce duceau la mare.

XVIII

Alergară până la debarcader, Verena sări cea dintâi în barcă. Cu o mişcare dibace, Leo desprinse lanţul şi sări şi el în barca cu motor, chiar în momentul în care Verena făcea contactul electric. Reactorul zumzăi încet şi motorul se porni să funcţioneze.

„Leo Gerdan" era ancorat la trei sau patru kilometri în larg. Într-un minut, aveau să fie lângă vaporul care ardea cuprins de flăcări trandafirii.

— Parcă a mai pălit lumina de pe vas. Poate că au şi stins incendiul, spuse Verena. Te rog, păzeşte-te, Leo. N-ar avea nici un sens ca tocmai acum...

— Probabil că se lucrează în trei schimburi pe vas, şi, că de obicei, al treilea schimb a fost imprudent. Nu înţeleg de ce n-au pus în funcţiune dispozitivul de stingere a incendiilor al lui Tarconi. Într-o secundă, dispozitivul acesta elimină oxigenul din toate încăperile vasului : peste tot sunt panouri care avertizează echipajul să nu se despartă de masca cu oxigen.

Se aflau la numai patru-cinci sute de metri de vapor. Verena micşoră puţin viteza.

— Fii atent, Leo, te rog! De acum încolo, gândeşte-te şi la mine !

Leo o strânse cu putere la piept, spunându-i :

— Condu barca înspre pupa : văd că acolo au fost coborâte scările de salvare.

— Uite ! strigă Verena. Abia acum se dă semnalul de alarmă.

Dinspre şantierul naval răsună şuieratul pătrunzător al sirenei şi, o clipă mai târziu, „Leo Gerdan" fu învăluit în lumina reflectoarelor. Din rada şantierului porniră în larg vreo zece vase mici de salvare, îndreptându-se cu toată viteza spre vaporul în flăcări.

Verena conduse barca până la pupa vasului şi opri lângă scările de salvare. Vasul era înconjurat de un nimb orbitor de lumină, şi nu-ţi puteai da seama dacă şuroaiele acelea de lumină erau ale incendiului ori ale reflectoarelor de la şantierul naval. „Mantaua", îşi aminti Verena şi, cu o mişcare iute, şi-o luă de pe umeri şi o aruncă pe spinarea lui Leo.

Leo o îmbrăţişa cu putere pe Verena şi apucă apoi scara. Ea deplasă barca încă puţin, şi Leo începu să se caţere. Micile vase de salvare ale şantierului se apropiaseră între timp. Ele se îndreptau spre proră şi se vedea cum erau ridicate în grabă scările de incendiu, de pe care, câteva secunde mai târziu, porniră să ţâşnească şuvoaiele de apă, care sclipiră în toate culorile curcubeului, de parcă ar fi fost ziuă plină.

Verena îl văzu pe Leo traversând în goană puntea. Acum, pe

punte forfoteau marinarii şi muncitorii, şi Verenei i se păru că unul din grupuri transportă un rănit. Primele scări ale vaselor de salvare atinseră puntea, şi dintr-o dată, pe scări şi de acolo, pe vapor, începură să se scurgă echipele de salvare ; oamenii purtau costume ignifuge, rezistente la temperaturi înalte. Toţi aveau pe faţă măşti.

Verena deplasă încă puţin barca, de astă dată înspre mijlocul vasului. Deodată, lăsă să-i scape un ţipăt de spaimă : prora vasului fusese cuprinsă de o flacără puternică şi îndată după aceea, izbucni o explozie cumplită. Întreg vaporul se cutremură.

Verena îi văzu pe oamenii de pe punte zvârlindu-se pe burtă. În clipa următoare însă, extinctoarele începură din nou să funcţioneze. În port, reflectoarele se stinseră, pentru ca serviciul de salvare să se poată orienta mai uşor. Acum nu se vedea decât coloana înaltă de flăcări de la prora vasului. De-a lungul scărilor de salvare, pe care se urcase Leo, coborau oameni cu măşti şi în uniforme de pompieri, purtând pe tărgi trupurile unor oameni ce erau răniţi, dar care tot atât de bine puteau fi şi morţi. Îngrozită, Verena apropie barca şi mai mult.

Flacăra înaltă de la proră trecu brusc de la o culoare roşie-aprinsă la una gălbuie, palidă, apoi, deodată, o pâclă verde-cenuşie învălui întreg vasul. Flăcările pieriră de parcă le-ar fi luat cineva cu mâna.

Oamenii de pe punte se ridicară în picioare şi se răspândiră în fugă în toate părţile. De pe scara înaltă de pe unul din vasele de salvare răsuna un glas puternic :

— A fost pus în funcţiune dispozitivul de stingere a incendiului ! Dispozitivul de stingere a incendiului funcţionează ! Toată lumea de pe vas — măştile pe faţă ! Incendiul a fost stins ! Opriţi extinctoarele şi lăsaţi să treacă vasele sanitare !

Verena dădu încet ocol vaporului şi se apropie de un vas-ambulanţă alb, care tocmai acostase la tribordul lui „Leo Gerdan". Văzu deschizându-se automat pe bordajul lateral al vasului o targă largă, prin care fu coborât un pod transparent, construit dintr-un material asemănător cu sticla. Doi oameni cu feţele şi mâinile bandajate fură transportaţi în vasul-ambulanţă, urmaţi îndată după aceea de încă câţiva. Verena tocmai se întreba dacă n-ar trebui să se urce şi ea pe podul acela şi să pătrundă în vapor, când îl văzu pe Leo, care era purtat şi el spre vasul-ambulanţă. ÎI recunoscu numaidecât, după mantaua ei, cu care era acoperit. Chiar şi pe întuneric se vedea că e foarte palid la faţă, mâna stângă îi era bandajată.

Verena vru să acosteze şi să sară pe pod, dar îl auzi pe Leo schimbând câteva cuvinte, pe care nu le înţelese, cu infirmierii care-l duceau. Şovăi o clipă, şi în acest timp vasul sanitar porni motoarele şi se îndreptă cu toată viteza spre uscat.

XIX

Comunicatul serviciului de poliţie în legătură cu accidentul de pe vasul „Leo Gerdan" fu extrem de lapidar. Schimbul de noapte, se spunea în comunicat, neglijase luarea măsurilor de siguranţă necesare şi, din cauza neatenţiei unui sudor, se produseseră două explozii în depozitul auxiliar. La izbucnirea incendiului se ajunsese pentru că dispozitivul de stingere fusese pus în funcţiune abia după a doua explozie, când incendiul încetase, de altfel, imediat.

Totodată, căpitănia portului anunţă că vaporul „Leo Gerdan" va pleca în cursă cu şapte sau opt zile mai târziu decât fusese prevăzut : pe ziua de douăzeci sau douăzeci şi unu septembrie.

Relatările din ziare erau ceva mai ample. Omul din echipaj însărcinat ca în caz de alarmă sau de pericol de incendiu să pună în funcţiune dispozitivul antiincendiu al lui Tarconi fusese, din nefericire, rănit la prima explozie ; dintre toţi accidentaţii el suferise de altfel leziunile cele mai grave. Incendiul ar fi luat cu siguranţă, proporţii, mai ales că, după a doua explozie, care fusese şi cea mai puternică, ar fi cuprins şi compartimentele mai spațioase ale vaporului, dacă în acel moment critic n-ar fi fost pusă în funcţiune aparatura care blochează instantaneu alimentarea cu oxigen. Câțiva tehnicieni şi marinari nu reuşiseră să-şi pună la timp măştile, astfel că fusese nevoie să li se facă ulterior respiraţie artificială, dar nu se înregistrase nici un caz mortal.

Chiar de a doua zi, în oraş începură să circule cele mai abracadabrante zvonuri. Se vorbea că pe vapor fusese rănit şi noul Leo Gerdan, care fusese găsit leşinat lângă manivela aparatului de stins incendiul; că avea o rană la mână, că pierduse destul de mult sânge şi că fusese nevoie să i se facă şi lui respiraţie artificială - neavând-o, nu-şi putuse pune masca de oxigen. Marinarii de pe vas susţineau că Leo fusese omul care pusese în funcţiune dispozitivul de stingere a incendiului, salvând astfel vasul; se dovediră cu toţii oameni oneşti, nici unul din ei neîncercând să-şi aroge meritul respectiv. Declaraţiile lor făcură o senzaţie atât de mare, încât o întrunire a adversarilor lui Rinner anunţată pentru aceeaşi seară se transformă într-o dezbatere academică, strict teoretică, a unor probleme de etică, iar către sfârșit, un participant îl întrebă foarte calm pe cel ce conducea şedinţa dacă ştie ceva despre faptul că, hibridul, omul care provocase atâta tulburare în oraş şi în întreaga ţară, salvase vasul ce purta numele marelui scriitor cu care el însuşi „hibridul", se afla în nişte raporturi de identitate atât de bizare. Preşedintele adunării declară că buna-credinţă şi cinstea omului în cauză nu pot fi puse la îndoială, aşa încât pare să fie adevărat ce se vorbeşte despre el ; totodată îşi exprimă

uimirea că autorităţile nu dăduseră un comunicat mai complet.

O senzaţie şi mai mare produse vestea - răspândită tot de marinarii de pe „Leo Gerdan" - precum că Verena Gerdan fusese văzuta într-o barcă cu motor ce staţionase lângă vasul în flăcări, recunoscuseră cu toţii barca cu motor vestită prin frumuseţea ei a preşedintelui Gerdan şi, în afară de asta, la lumina aceea vie, putuseră citi cu uşurinţă şi numărul de înregistrare. În repetate rânduri, în stare de semiconștiență în care se afla, „hibridul" o chemase pe Verena, iar apoi, trezindu-se, le rugase pe infirmiere s-o anunţe că trăieşte şi că nu e accidentat prea grav. Toate aceste zvonuri determinară conducerea poliţiei ca, într-o completare la comunicat, să precizeze că la salvarea vaporului participase şi „persoana pe care prof. dr. Baltazar Rinner, directorul clinicii speciale universitare, a salvat-o de la moarte prin transplantarea creierului. După toate indiciile, aportul persoanei sus-menţionate la acţiunea de salvare a vasului poate fi apreciat drept deosebit de eficient. Se pare că, în ultimul moment, înainte ca incendiul să se generalizeze, tocmai persoana sus-menţionată a pus în funcţiune aparatura de blocare a oxigenului, ceea ce a avut ca efect stingerea instantanee a focului. Persoana respectivă e rănită uşor la mâna stângă şi, întrucât n-a avut la îndemână mască de oxigen, a fost salvată la momentul oportun făcându-i-se respiraţie artificială."

În aceeaşi seară, ziarele publicară o declaraţie a Verenei Gerdan. Toate strădaniile „Mediteranei" de a primi în exclusivitate interviul sau, cel puţin, de a se număra printre ziarele care urmau să publice declaraţia rămaseră fără rezultat, Verena fiind în continuare supărată foc pe redactorul-şef şi pe directorul ziarului. Ea declară că „în urma dorinţei reciproce, se ajunsese la o întâlnire între ea şi Leo Gerdan, căruia profesorul Rinner îi salvase viaţa prin înlocuirea în cea mai mare parte a corpului său cu altul. Cu prilejul acestei întâlniri, care avusese loc în vila soţilor Gerdan, Leo găsise fără dificultate manuscrisele sale cele mai importante, romanul „Munţii din ceaţă”, precum şi mai multe nuvele şi îi făgăduise ei, Verenei, întreg sprijinul pentru reglementarea chestiunilor aflate în litigiu. În noaptea respectivă, Leo, care lucra în odaia sa de lucru, observase izbucnirea incendiului pe vasul „Leo Gerdan". O trezise numaidecât pe ea, pe Verena, şi îi ceruse să-l ducă până la vapor, spunându-i că se teme că schimbul de noapte nu va şti să pună în funcţiune mecanismul de stingere a incendiilor (cu ocazia vizitei sale în oraş, inventatorul Tarconi îi explicase preşedintelui Gerdan modul de funcţionare a acestor aparate). Ea se opusese întâi, temându-se că Gerdan să nu se arunce în braţele morţii, dar în cele din urmă cedase şi îl dusese în cea mai mare viteză pe Leo Gerdan la pupa vasului în flăcări, unde era coborâtă scara de salvare, pe care Leo se urcase pe punte. „Sunt convinsă că Leo a salvat vasul".

Verena îşi încheia declaraţia cu aceste cuvinte: „Nu ştiu ce hotărâre va lua tribunalul în legătură cu vinovăţia sau nevinovăţia lui Leo Gerdan, mai bine-zis, în legătură cu identitatea sa, fiindcă de această problemă depinde şi rezolvarea celeilalte. În ceea ce mă priveşte, eu voi face tot ce-mi va sta în putinţă pentru ca lui Leo Gerdan să i se recunoască identitatea pe care o indică şi creierul său, şi toate atributele sale spirituale, care nu sunt în nici un caz acelea ale unui om oarecare sau, cu atât mai puţin, ale unui criminal".

A doua zi, „Mediterana" publică, e adevărat, cu litere mărunte şi în josul paginii a doua, declaraţia Verenei, pe care tot oraşul o şi ştia pe dinafară. Declaraţia făcuse pretutindeni senzaţie, şi frontul inamic, atât cel din oraş cât şi din ţară, se clătina puternic. Chiar şi din comunicatul Ministerului Afacerilor Interne — redactat în termeni foarte precauţi, fiecare cuvânt fiind cântărit cu grijă — reieşea că linia oficiala se păstra în continuare neutră, pentru ca acum, deodată, văduvă lui Gerdan să-şi schimbe pe nepusă masă poziţia şi să treacă în tabăra apărătorilor — cum preferaţi, ai lui Karol, ai lui Gerdan, ai „hibridului" sau ai „persoanei căreia profesorul Rinner i-a salvat viaţa prin transplantare". Toate întrunirile anunţate fură amânate.

Doctorul Rinner jubila. Fusese trezit dimineaţă, cam pe la trei şi jumătate, şi anunţat de cele întâmplate. Ordonase numaidecât ca Leo să fie transportat la clinica specială universitară. Dispusese de asemenea ca şi ceilalţi răniţi de pe vas, în număr de şapte, să fie duşi la aceeaşi clinică. De la infirmieri află apoi că în vecinătatea vasului incendiat fusese văzută barca cu motor cu reacţie a preşedintelui Gerdan şi, în barcă, o femeie înaltă, îmbrăcată într-o rochie albă sau o cămaşă de noapte ; deşi la drept vorbind, nu prea-i venea să creadă, se gândi că Leo şi Verena s-or fi întâlnit într-un fel oarecare — poate că discutaseră în prealabil prin fonoviziune. La clinica specială universitară, lui Leo i se administrase din primul moment un calmant, şi el căzuse într-un somn profund ; în acest timp, i se controlase automat respiraţia, tensiunea, pulsul şi, întrucât totul era în ordine, doctorul Rinner ordonă să fie lăsat să doarmă până ce se va trezi singur. Dis-de-dimineaţă, profesorul Rinner îl chemă pe doctorul Sor de la clinica judiciară, în primul rând fiindcă îi era recunoscător şi pentru că nutrea faţă de el sentimente de prietenie, iar în al doilea rând, fiindcă, cine ştie, se putea întâmpla ca Leo să fie din nou internat la clinica judiciară şi, în felul acesta, colaborarea dintre el şi colegul său să continue sau să se repete.

În după-amiaza acelei zile agitate, Sor şi Rinner stăteau în camera profesorului de la clinica specială universitară, beau cafea şi fumau. Rinner se declara mulţumit de starea tuturor bolnavilor săi, iar Sor râdea vesel şi nu contenea să-l felicite pentru succesul obţinut.

— Dragul meu Balto, declară Sor la un moment dat, şi se vedea că

e foarte sincer, păi ţie ţi-a fost adus pe masa de operaţie un scriitor muribund, iar tu ai redat oraşului şi statului un erou ! Asta zic şi eu succes chirurgical !

Şi Sor începu să râdă cu hohote tunătoare.

— Ştii, Mark, i se adresă doctorul Rinner, acum mai aştept o singură persoană : pe Verena Gerdan : fac pariu că va sosi dintr-o clipă într-alta la spital. Bănuiesc că acum în sufletul ei se dă o luptă aprigă. E o femeie mândră şi nu-i vine uşor să se înfăţişeze lui Rinner şi să-i spună : „Iartă-mă, Balto, am cam exagerat..."

— În definitiv, ea ar trebui să-ţi fie mai recunoscătoare decât oricine : pe masa de operaţie ţi-a fost adus bărbatul ei, un om destul de în vârstă, încărunţit şi chel, un unchiaş, ce mai — şi ce să vezi : i se întoarce îndărăt un bărbat tânăr şi plin de avânt, care se apucă să salveze vapoarele de la dezastru ! Ar trebui să-ţi sărute şi mâna, zău aşa !

— Eu cred că Leo acesta al meu s-a furişat binişor în timpul nopţii la Verena sau a vorbit cu ea prin fonoviziune. Altfel nu se explică cum de l-a dus ea până la vapor. N-ar fi exclus ca idila asta conjugală să dureze de mai multe zile, iar eu habar să n-am de nimic. Poate o fi aflat ceva despre treaba asta Karlo Guidoni.

Dar Verena nu veni. Pe la patru după-amiază, avocatul Erkel îl anunţă pe Rinner că Verena îl chemase la ea vrând să se sfătuiască cu el în calitatea sa de avocat al lui Leo şi că el consideră că e necesar să se ducă. În seara aceleiaşi zile, pe la opt, Erkel îl chemă din nou ca să-l anunţe că Verena îl chemase pentru a cădea de acord asupra conţinutului unei declaraţii pe care ea intenţiona s-o dea publicităţii. Redactaseră împreună acea declaraţie, în care Verena aducea la cunoştinţa opiniei publice că dânsa îl condusese pe Leo la vaporul incendiat şi că va lua măsurile necesare pentru ca lui Leo Gerdan, căruia profesorul universitar dr. Rinner îi salvase viaţa, înlocuindu-i cea mai mare parte a corpului cu altul, să i se recunoască fără rezerve calitatea de cetăţean al statului şi identitatea impusă de creierul sau, de conştiinţa şi atributele sale spirituale. Doctorul Erkel mai adăugă că Verena Gerdan urmează să vină încă în acea zi la clinica speciala universitară pentru a-l vizita pe omul în care i se pare firesc să-l recunoască pe soţul ei şi pentru a-i mulţumi totodată şefului clinicii pentru excepţionala sa intervenţie chirurgicală.

Clinica specială universitară era aşezată pe o colină şi în faţa ei se afla un vast teren de parcare ; un spaţiu şi mai mare se afla înăuntru zidurilor clinicii. Atât în faţa clinicii cât şi în curte se adunase o droaie de oameni. Veniseră şi rude şi prieteni de-ai marinarilor şi maiştrilor de pe „Leo Gerdan” internaţi în clinică (mulţi dintre ei cu scopul de a-şi oferi sângele în eventualitatea că vreunul dintre accidentaţi ar fi avut nevoie de transfuzie), dar mai numeroşi erau obişnuiţii gură-

cască la pândă după vreo nouă întâmplare senzaţională. Într-adevăr, spre seară, apărură două automobile de ultimul tip; la volanul unuia dintre ele se afla Verena Gerdan, alături de doctorul Ervin Erkel, iar în celălalt doi cunoscuţi ziarişti.

Se stârni rumoare şi mulţimea făcu loc cu greutate automobilelor să treacă. Toată lumea presimţea că a doua zi ziarele aveau să publice ştiri şi declaraţii dintre cele mai senzaţionale...

Înconjurată de cei trei bărbaţi, Verena urcă scările largi ale clinicii universitare. Era liniştită, fiindcă vorbise dis-de-dimineaţă prin fonoviziune cu Ana Vidassi. Se măsuraseră lung una pe cealaltă prin aparatul care reproducea perfect şi culorile şi orice tresărire a muşchilor feţei. Ana îşi revenise cu greu din uimire: rămăsese grozav de surprinsă văzând în aparat chipul Verenei şi reglă de două ori imaginea, nevenindu-i să-şi creadă ochilor. Se miră şi mai tare când Verena îi spuse că s-a împăcat cu „pacientul acela al vostru", că ea, dacă nu i-l va răpi cumva tribunalul, îşi va duce viaţa cu el, întrucât îl consideră drept soţul ei şi că va lupta din răsputeri pentru punerea sa definitivă în libertate şi, totodată, pentru a-i fi recunoscute toate drepturile, morale şi materiale, ale lui Leo Gerdan. Ana i se plânse că încă nu se împăcase „de tot" cu Balto şi că nu-şi poate da seama ce e în capul lui; ea, care o compătimise pe Verena, avea ea nevoie acum de compătimirea prietenei sale ! La sfârşit, îi promise Verenei că o va ţine la curent din oră în oră cu starea sănătăţii lui Leo.

Doctorul Rinner, Ana Vidassi şi doctorul Sor o întâmpinară pe Verena în capul scărilor. Calmă şi sigură de ea, fără să clipească măcar, Verena se apropie de Rinner şi-i spuse :

— N-o să ne mai ciondănim de aci încolo, Balto !

Balto se înclină şi-i luă mâna, ba mai mult, o clipă se gândi chiar să i-o sărute, dar ea nu-i lăsă răgazul, fiindcă se apropie şi mai mult de el, îl îmbrăţişa şi-l sărută apăsat pe obraji. După aceea se întoarse spre Ana Vidassi şi, cu lacrimi în ochi, o îmbrăţişă şi pe ea, sărutând-o de mai multe ori. Se întoarse, în sfârşit, şi spre doctorul Sor şi, cu un gest regesc îi întinse mâna : „Am auzit totul şi vă mulţumesc din suflet". Mark se pierdu cu totul, se aplecă şi sărută frumoasele, prelungile degete ce-i fuseseră întinse.

Se auzi ţăcănitul bliţurilor şi holul de marmură scânteie de luminile aparatelor. Balto îşi conduse oaspeţii în sala de consfătuiri a clinicii. O invită pe Verena să se aşeze în capul mesei. Ana, doctorul Sor şi el se aşezară deoparte, iar Ervin Erkel de cealaltă parte a mesei.

— Fii binevenită printre noi, Verena, rosti doctorul Rinner, în vreme ce, în sinea sa, îşi zicea : „N-ai decât să mi te împotriveşti şi de acum încolo cât vei vrea, dreptatea totuşi de partea mea este !“

— Mulţumesc şi pentru urare şi pentru tot, răspunse Verena. Trebuie să mărturisesc că mai ales Ana mi-a lipsit foarte, foarte mult.

Sunt încredinţată că voi toţi mă veţi ajuta să readucem lucrurile în stadiul în care erau înainte de ziua fatală a procesului.

— În privinţa asta, te va putea ajuta în primul rând doctorul Erkel, preciză Rinner. Îmi pare bine că ai fost de acord cu alegerea noastră şi că l-ai acceptat pe doctorul Erkel.

Ervin Erkel zâmbi.

— Acum doctorul Erkel susţine atât interesele lui Leo, cât şi pe ale mele. Am căzut de acord asupra faptului că aceste interese sunt întru totul identice.

— Deznodământul acesta fericit mă bucură în special pe mine, spuse Rinner, fiindcă în situaţia de acum îmi va fi mai uşor să-l îngrijesc pe Leo. După toate prin câte a trecut, a devenit foarte emotiv, şi se ştie că...

— Deosebit de emotiv a fost el întotdeauna, îl întrerupse Verena, vă asigur. E drept că faţă de ceilalţi făcea pe calmul, pe flegmaticul, dar eu cred că-l cunosc mai bine decât oricine. Se deschise uşa şi intră în încăpere o infirmieră tânără — aceeaşi care, cu câteva săptămâni în urmă, constatase cea dintâi că bizarul pacient al clinicii se trezise, în sfârşit, după grava operaţie. Ca şi rândul trecut, intră fâstâcindu-se în încăpere şi rosti aceleaşi cuvinte ca şi atunci, mai puţin numele bolnavului, pe care-l înlocui cu cel nou. Pacientul Gerdan se trezise.

XX

Doctorul Rinner dădu să se ridice de pe scaun, dar se răzgândi şi se mulţumi să-i spună tinerei infirmiere :

— Anunţă-l pe preşedintele Gerdan că vom veni imediat. Apoi se întoarse spre ceilalţi : Ca să nu vă miraţi, încă de data trecută când a fost internat în clinica noastră, am ordonat întregului personal să-l numească Gerdan şi să se poarte faţă de el ca faţă de preşedintele Gerdan. După cum vedeţi, ordinul meu continuă să fie respectat.

— Ar mai fi o chestiune de discutat, interveni Verena. Sub un anumit raport, cel puţin, situaţia lui Leo Gerdan, pacientul dumneavoastră, stimaţi medici, s-a schimbat radical. Până acum, el n-a avut un cămin al lui şi de aceea, cred, l-aţi ajutat, ţinându-l internat când într-o clinică, când într-alta, sau invitându-l în casa ta, Balto. Acum nu mai e nevoie de aşa ceva, acum are unde să locuiască, şi tocmai de aceea, v-aş ruga insistent să-i faceţi cât mai repede ieşirea din clinică. Sunt convinsă că acasă o să se simtă mai bine şi dacă e să se însănătoşească, vă asigur că acasă se va restabili mai repede decât într-un spital.

Toţi cei de faţă îşi îndreptară privirile spre doctorul Rinner, care tuşi sec şi rămase pe gânduri ; după câteva clipe, spuse, nu prea sigur pe el :

— Fireşte, Verena, ai dreptate. Leo e în stare de libertate, chiar dacă numai până la proces, în orice caz nu e arestat, aşa încât eu îl pot ţine internat în clinică numai cu asentimentul lui. Rana de la mână nu e gravă, mai degrabă e vorba de un şoc traumatic pe care, probabil, de altfel, bănuiesc că l-a trecut cu bine în timpul somnului. Totuşi, v-aş sfătui pe amândoi... ar fi de dorit să mai rămână aici o vreme pentru control. Ştii că a suportat o operaţie extrem de grea şi deşi au trecut de atunci şase luni, nu e exclus să mai apară complicaţii.

— Şi ce crezi : când ar putea Leo veni acasă ? Îl întrebă Verena.

— Ştiu eu... cel mai devreme, să zicem, peste trei sau patru zile.

Se îndreptară cu toţii spre uşa, discutând încă. Rinner, dându-se la o parte că s-o lase pe Verena să iasă prima, apăsă pe clanţă pentru a-i deschide, când, deodată, uşa se deschise dinafară şi în pragul sălii de consfătuiri a clinicii se ivi Leo. Era destul de palid la faţa. Mâna stângă îi era bandajată.

Leo dădu cu ochii de Verena şi, amândoi deodată, izbucniră într-un râs vesel. Apoi Verena se repezi, îşi încolăci braţele în jurul gâtului lui Leo şi se pomi să-l sărute cu frenezie. Nu părea să-l stânjenească de fel nici scânteierea bliţurilor, nici faptul că erau priviţi de nenumăraţi oameni, cunoscuţi şi necunoscuţi. Nu le păsa de nimic.

Apoi, Verena se desfăcu din îmbrăţişare, îşi potrivi părul şi spuse :

— Balto mi-a spuse adineaori că vei putea veni acasă peste trei sau patru zile.

Leo o privi foarte decepţionat.

— Şi eu care am crezut că ai venit după mine !...

— De data asta am şi venit, spuse Verena. De asta am venit, dar, vezi, Balto consideră...

— În orice caz, eu aş prefera să merg acasă, urmă Leo. Mi-am amintit unde se află şi alte manuscrise. Şi în dormitor mai sunt două nuvele pe care le-am părăsit mai demult, dar aş vrea să le reiau : „Noaptea de după ceartă" şi „Pentru noi despărţirea nu există". Ştii, chestia asta de la mână e un fleac. La drept vorbind, nu înţeleg cum de mi-am pierdut cunoştinţa. Adineaori, când m-am trezit din nou la spital, mi-a fost teamă să nu-mi fi schimbat iarăşi înfăţişarea ! Am răsuflat uşurat când mi-am revăzut în oglindă chipul — adică mutra asta a lui Dino Karol... Decide-te, Balto — dacă e nevoie, pune vreun asistent de-al tău să mă însoţească, să mă îngrijească acasă. Tu eşti cu maşina, Verena ?

Leo se uită în ochii Verenei plin de speranţă.

— Vezi şi tu, Balto, că cel mai înţelept lucru ar fi să ne laşi să plecăm împreună. Să vină Ana cu noi, bănuiesc că în ea ai totală încredere. Chiar aşa — de ce să rămână Leo aici ?

Balto se hotărî să dea cărţile pe faţă.

— Poimâine urmează să mă viziteze nişte profesori din străinătate. Vor dori, cu siguranţă, să-l vadă pe celebrul meu pacient — şi cum să le spun că nu li-l pot arăta ?...

— Vino la noi împreună cu profesorii aceia. Avem unde să-i primim. Toţi câţi sunteţi aici, vă rugăm să vă consideraţi invitaţi ! Anunţaţi-ne însă sosirea prin fonoviziune !

Rinner căzu din nou pe gânduri.

— E-n regulă ! strigă Leo. Ştiu, măsurători, demonstraţii, grafice, tensiunea, hemograma encefalograma, cardiograma, graficul greutăţii, al metabolismului... Voi veni la clinică în clipa în care mă vei chema să mă exhibezi în faţa stimabililor profesori... Dar acum, lasă-mă acasă. Îţi dau cuvântul de onoare că voi veni imediat ce vei trimite după mine !

Doctorul Rinner îşi desfăcu larg braţele :

— Poftim, Verena, ia-ţi-l !

— Ana, tu hai cu noi ! Ia cu tine numai cele strict necesare.

Ochii Anei Vidassi se luminară. Verena o îmbrăţişa cu afecţiune.

— Vino, vino, Ana, iar pe tine, Balto, te aşteptăm de cum îţi termini treburile aici. O să-ţi punem cina deoparte.

Leo se aplecă spre Verena. Toată lumea observă că formau o pereche cât se poate de reuşită : el era cu o jumătate de cap mai înalt decât ea, deşi ea purta tocuri înalte. Înainte, ori de câte ori se pregătea

să se ducă undeva însoţita de soţul ei, Verena avea grijă să-şi pună pantofi cu tocuri joase...

Ieşiră din clinică la braţ. Mulţimea fremăta, dar nimeni nu fluiera, după cum nici nu aplaudă nimeni. Nimeni nu strigă : „Trăiască Gerdan !, dar nici „Moarte lui Karol !“ Era, într-adevăr greu să adopţi o poziţie !

Verena conducea maşina ; lângă ea stătea Leo, iar în spate Ervin Erkel şi Ana. Cei doi ziarişti se urcară în maşina lor şi porniră în urma automobilului din faţă.

— N-ar trebui să coborâm perdelele ? întrebă Leo ; ceilalţi nu-şi putură da seama dacă glumeşte sau vorbeşte serios.

— De ce ? se miră Verena. Ce vrei să spui cu asta ?

— Când m-au transportat de la clinica lui Balto la tribunal, agenţii poliţiei locale şi ai Interpolului au găsit de cuviinţă să coboare perdelele automobilului.

— De atunci s-au schimbat multe, răspunse Verena. Chiar şi eu m-am schimbat. Ţi-ai adus aminte cu adevărat şi de alte nuvele ?

— Păi, nu... Le am doar în minte, o să-ţi spun eu. Dar oricum, aş vrea să continuăm acasă...

— Ce să continuăm ?

Leo rămase cu ochii îndreptaţi spre forfota străzii şi nu răspunse. Verena îl privi cu ochii plini de zâmbet.

XXI

Verena plănuise să-l determine pe Leo să pună, în primul rând, în ordine chestiunile materiale şi abia după aceea să treacă la redactarea „Munţilor din ceaţă" şi a nuvelelor, adică să-şi imprime la dictafon, atât cât va apuca, notiţele. Leo voia să se consacre de îndată romanului şi nuvelelor, iar de chestiunile materiale să se ocupe printre picături. În cele trei zile pe care le petrecută singuri în casă, „îndărătul baricadelor", finisă doar treizeci de pagini din roman ; în schimb, chestiunile financiare erau, bineînţeles, în întregime descurcate.

În a treia zi, seara târziu, extenuat de pe urma unei activităţi atât de variate, pe Leo îl fură somnul funcţionarului care se ştie în cele mai armonioase relaţii cu şeful lui direct, iar Verena urcă pe terasa de pe acoperiş. Trecuse de unsprezece. Verena dădu ocol zidului ce înconjura terasa, apoi stătu îndelung să contemple grădina şi marea. Deodată, observă că în micul golf din faţa casei intrase o barcă cu motor, care curând, micşoră viteza şi apoi se apucă să lumineze cu reflectorul vila lor. Verena se aplecă peste zid şi aşteptă. Un timp domni liniştea, apoi din barcă răsună o somaţie.

— Aici Rinner şi Erkel. Deschideţi-ne imediat sau deschidem noi foc aprig asupra vilei ! Numărăm până la cincizeci !

„Baricada" căzuse deci... Câteva minute mai târziu, medicul şi avocatul lui Leo urcau treptele vilei.

— Ei, ce credeaţi voi, spuse doctorul Rinner vesel, că puteţi rămâne la infinit în dulcea voastră sihăstrie ? Tocmai voi doi !

— Am smuls totuşi timpului trei zile... chiar noi, ăştia de care vorbeşti, răspunse Verena pe acelaşi ton.

Se duseră apoi cu toţii în bucătărie, unde conveniră îndată asupra componenţei cinei. Verena introduse în aparatul de gătit conservele, carnea congelată, legumele şi fructele alese şi fixă pe tabloul de comandă durata şi gradul de prăjire sau de fierbere al fiecărui fel.

— Balto, ţie ţi-a plăcut întotdeauna friptura mai în sânge, nu-i aşa ?

— Ia te uită, văd că nu m-ai uitat de tot ! răspunse doctorul Rinner. Verena băgă în priză self-service-ul, un aparat în care încăpeau concomitent recipiente cu mâncare de toate mărimile ; apăsă pe butonul numărul „4", indicând persoanele ce urmau să ia masa, şi apoi se îndreptară toţi trei spre veranda cu pereţi de sticlă. Verena turnă pentru fiecare băutura preferată : lui Leo şi lui Erkel vin, iar lui Balto îi turnă, fără să-l mai întrebe, gin înjumătăţit cu apă, inițiativă pe care acesta o aprobă cu un zâmbet.

— Avem să vă comunicăm o serie întreaga de noutăţi, spuse Rinner.

— În legătură cu procesul ? întrebă repede Verena.

— Bineînţeles.

— Hai atunci, zi-i repede, îl îndemnă Verena, oprindu-l însă îndată : Stai, stai, te rog, mă duc să aduc cina.

În multe case, self-service-ul venea din bucătărie automat. Bătrânul Leo şi Verena păstrau unele obiceiuri demodate — toată lumea o ştia. Astfel că Verena trebui să se ducă la bucătărie, să introducă în priză motorul de tracţiune şi să manevreze manivela care punea în mişcare instalaţia.

Self-service-ul era construit în formă de masă, o masă foarte comodă, de altfel. Nu le rămase decât să-şi ia câte un scaun şi să se aşeze la masă. Verena apăsă pe un buton, tăblia de deasupra se trase în lături, intrând singură în partea de jos a aparatului şi pe masă îşi făcură apariţia patru farfurii pline cu supă, laolaltă cu toate ustensilele trebuincioase.

— Aşa, acum poţi să povesteşti, Balto !

— Prin urmare, continuarea procesului a fost fixată pentru vineri, nouăsprezece. Vă mai rămân cinci zile de idilă. Se pare că tribunalul intenţionează ca, înainte de toate, să dezbată problema operaţiei mele.

— Sau a mele... interveni Leo. Bine, dar ce înseamnă acest „înainte de toate"; dacă se dezbate problema respectivă, ce mai rămâne de dezbătut ?

— Nu le-am comunicat vestea cea mai importantă, se precipită Erkel. Cred că eşti de acord, dragă doctore, că e vorba de un element capital în desfăşurarea procesului.

— Sigur că da, se grăbi să încuviinţeze Rinner. Voi n-aţi citit ziarul de... nu mai ştiu de când. Nu ştiţi că au fost prinşi şi ceilalţi membri ai bandei. Căpetenia bandei a fost un oarecare Rocus Markard, cel care a fost rănit în momentul arestării şi care a decedat ulterior în clinica mea — vă amintiţi, omul pe care m-a rugat Guidoni, şeful direcţiei de criminalistică, să-l internez la mine.

— Şi tu l-ai internat, dar nu te-ai grăbit să-i transplantezi şi un alt creier, râse Leo.

— Nu mai fac nici o transplantare de creier până ce operaţia asta n-o să devină o chestie pe care s-o poată face şi doctorul Mikes de la urgenţă, i-o reteză Balto Rinner. Trebuie să-ţi spun că, ulterior, Guidoni m-a căutat personal ca să-mi explice de ce a insistat să-i primesc pe răniţi în clinica mea : agentul rănit îi era un bun prieten, iar cât îl priveşte pe Markard, ţinea să fie salvat cu orice preţ că să-l poată face să „cânte“. Şi se poate spune că le-a ieşit pasienţa : prietenul şefului a scăpat, iar Markard, înainte de-a se cărăbăni pe lumea cealaltă, s-a hotărât să facă mărturisiri complete... Acum, de afacerea Karol toată lumea e sătula până-n gât, şi forurile superioare le-au recomandat alor noştri să urgenteze lucrurile. Iată de ce s-a fixat

pe vineri continuarea procesului ; întâi şi-ntâi se vor decide ce să facă cu tine, adică cu Dino Karol. În orice caz, chiar dacă vei rămâne în continuare Dino Karol, nu vei apărea decât în postura de al doilea sau al treilea acuzat, în ce priveşte gradul de vinovăţie.

Leo se cufundă în gânduri, Verena se apucă să-l mângâie pe păr şi pe frunte, arătându-i prin acest gest că orice s-ar întâmpla, se afla sub o puternică protecţie.

— Ce se aude cu nevasta sau prietena lui Carol ? întrebă Leo.

— Povesteşte dumneata, Ervin, te rog ! îl rugă Balto Rinner pe avocat. Sparanghelul ăsta e grozav, l-ai primit proaspăt, nu-i aşa, Verena ?

— Chestiunea referitoare la soţia sau prietena lui Karol are mai multe aspecte, începu Erkel. În primul rând, nu se ştie dacă direcţia de criminalistică, în speţă Guidoni, a aflat elemente noi în legătura cu persoana respectivă.

Rinner ridică repede capul din farfurie.

— Ştiţi, alaltăieri seara s-a anunţat că Guidoni a fost numit şeful direcţiei. Succesul lui se datorește informaţiilor furnizate de tine, nu-i aşa, Leo ? Se vorbeşte că a fost propus pentru o înaltă distincţie. Unele ziare au insinuat că Guidoni ţine să-şi respecte cuvântul dat prietenului lui — acesta fiind tu, stimate preşedinte Gerdan — şi de aceea n-o aduce pe amanta sau soţia lui Karol în faţa instanţei. Toţi scribii ăştia sunt în continuare adepţii teoriei că pacientul nostru e de fapt Karol, care, vedeţi dumneavoastră, ţine morţiş ca opinia publică să nu afle cine sunt soţia şi copilul lui. Pe aceeaşi linie, ei susţin că tu, dragă preşedinte, ţi-ai trădat tovarăşii uzând de memoria lui Karol, nu a lui Gerdan, drept care ţi s-a făgăduit dinainte că soţia şi copilul tău nu vor fi aduşi în faţa instanţei.

Verena nu se arătă prea impresionată, cu atât mai puţin timorată, de toate aceste veşti. Ridică paharul de vin şi rosti, senină şi bine dispusă :

— Orice-ar fi, vom lupta !

— Acum, când suntem cu toţii laolaltă, ne vine uşor ! replică Leo. Sunt însă consternat de atitudinea celor de la „Mediterana". Mă întreb de ce s-or fi cramponând de poziţia adversă ?...

— Ştiţi cum se întâmplă, spuse Erkel între două înghiţituri, când moare preşedintele unei instituţii, toată organizarea acesteia se dă peste cap. Fiecare o porneşte înainte de capul lui şi pe urmă nu-i vine la socoteală să întoarcă macazul. Într-un fel, e normal.

Balto zâmbi şi ridică sprâncenele uşor.

— Să fim drepţi, ei s-au păstrat ferm de partea ta, Verena. Acum se-nţelege, nu e simplu să facă brusc o întoarcere de 180 de grade...

— N-au fost de partea mea, acum îmi dau seama perfect, au fost împotriva lui Leo al meu, împotriva lui Leo al nostru. El le sta că un

spin în ochi, pentru nimic în lume nu vor să-l vadă reluându-şi vechea poziţie în oraş, vechile prerogative. Dar o să vedem noi, până la urmă, care pe care !

Ridicară cu toţii paharele.

— Trăiască „momentul de argint", inclusiv urmările lui ! toasta Ervin Erkel.

— Va să zică aşa... continuă doctorul Erkel. Şi acum să trecem la un alt aspect al complexului caz Karol, aspect pus în evidenţă — amănuntul nu e lipsit de interes — tot de faimoasa „Mediterana". Ziarul acesta a publicat pe prima pagină imaginea vilei în care ne găsim, însoţită de următorul text : „Perechea adulteră Verena Gerdan şi Dino Karol în luna de miere ?“ Fireşte, dacă există, într-adevăr, o soţie a lui Dino Karol, cu sau fără copil, şi dacă, în ciuda operaţiei, Leo a rămas tot Karol, atunci această Ana, Eva sau Mary Karol e perfect îndreptăţită să-şi acţioneze soţul în judecată pentru adulter, nu-i aşa ? Dar iată că „Mediterana“ nu se opreşte aici, ci strecoară, foarte fin, printre rânduri, şi o altă supoziţie : nu cumva noul şef al poliţiei, faimosul, capabilul Karlo Guidoni, în dorinţa de a-l scuti pe prietenul său Dino Karol de o noua încurcătură, o ţine în mod intenţionat deoparte pe soţia lui Karol ?... Trebuie să remarc totuşi că legenda de sub fotografie a fost publicată însoţită de semnul întrebării. Nimeni nu spune nimic, toţi fiind ocupaţi cu diversele feluri de fripturi şi garnituri.

— După părerea mea, reluă discuţia Verena, toţi cei ce se arată înverşunaţi împotriva lui Karol, care nu mai există, sunt de fapt interesaţi ca Gerdan să nu mai reapară, l-am făcut o înmormântare fastuoasă, i-am dat onorurile cuvenite, am ţinut fel de fel de cuvântări la catafalcul lui, i-am împodobit mormântul cu coroane, i-am prezentat condoleanţe văduvei în cuvinte alese — gata, ajunge, e cazul să punem punct! Karol să rămână Karol, iar văduva văduvă.

— Este foarte interesant, pe de altă parte, aduse şi Erkel un argument în sprijinul acestei idei, că „Mediterana" şi celelalte vreo câteva ziare care susţin acest punct de vedere, pe undeva îi iau apărarea lui Karol. Cică el ar fi fost ultima spiţă de la roată în afacerea cu stupefiantele, că numai greutăţile materiale, nevoia de a-şi întreţine femeia şi copilul l-au împins pe această pantă, că n-a avut, că n-are un caracter urât, dat fiind că a apărat până la capăt, sacrificându-se şi pe sine însuşi, anonimatul familiei sale şi că, în plus, n-a ucis pe nimeni.

— Cum aşa — n-a ucis pe nimeni ? întrebă Verena.

— Păi da, pe agenţii aceia, se pare că nu el i-a ucis. Karol n-a recunoscut niciodată această crimă, susţinând că se înţelesese cu ceilalţi contrabandişti că în nici un caz nu vor face uz de armă. Nici pe Leo n-a intenţionat să-l ucidă : a vrut să se omoare pe el şi l-a nimerit din greşeală pe Gerdan.

— Eu credeam că a vrut să tragă în Guidoni, spuse Verena. Leo asculta foarte concentrat toată acea discuţie. Până atunci, nu se discutase atât de deschis, în prezenţa lui, despre culpa lui Karol.

— Chestiunea e foarte controversată, spuse Erkel. Nici gardianul care s-a repezit primul la Karol şi i-a smuls revolverul nu şi-a putut da seama de intenţiile acestuia. Se pare că întâi a vrut să tragă asupra lui însuşi, dar când gardianul l-a împiedicat s-o facă, a îndreptat ţeava spre Guidoni, mai mult de ciudă, de furie - hai să-i spunem mânie de moment, în orice caz, determinat de o stare emoţională. Guidoni s-a ferit şi victima a fost alta. Karol a folosit momentul de panică şi s-a împuşcat în cap. S-ar putea recurge acum, susţin ziariştii respectivi, la un fel de compromis : Karol să fie pedepsit, dar nu cu prea multă străşnicie, fiindcă chiar dacă a tras asupra lui Guidoni, ceea ce nu e câtuși de puţin sigur, a făcut-o pradă unei emoţii violente. Aşadar, după părerea lor, deznodământul ar trebui să fie cam acesta : lui Karol să i se dea o pedeapsă uşoară – un an-doi de închisoare, pe care ar putea-o petrece, eventual, la clinica judiciară sau la cea universitară, unde n-are decât să fie supus la diverse analize şi experienţe. Poate fi pus chiar şi în libertate pe cauţiune sau să i se dea o pedeapsă cu suspendare : important este să fie găsit vinovat, să nu fie achitat, să nu poată deschide el însuşi apoi un proces civil prin care să ceară stabilirea adevăratei sale identităţi. Cât priveşte adulterul - să se descurce între ei, cum or şti, Karol şi nevastă-sa. Verenei îi scăpărară ochii.

— Toate astea sunt fleacuri, spuse ea, aici de faţă se află mărturia vie a strălucitei operaţii a lui Balto, în întregime reuşită. Creierul lui Gerdan trăieşte mai departe, deci el însuşi continuă să trăiască. Eu o ştiu cel mai bine.

În clipa aceea se auzi melodiosul semnal al fonovizorului.

Verena se duse la aparat şi apăsă pe clapă. Pe ecran apăru figura Anei Vidassi.

— Dragă Verena, începu Ana, ai cărei ochi se luminară de un zâmbet. Când ai putea să-mi acorzi o jumătate de oră ?

— Dar de ce n-ai venit acum, cu Balto ? întrebă Verena.

— A trebuit să rămân la clinică. Aş putea veni mâine de dimineaţă la voi ? Să zicem pe la unsprezece.

— Vino la noi la masă ! spuse Verena. Veniţi cu toţii ! Să vie şi Balto, de altfel, lui o să-i spun chiar acum.

— Nu ştiu dacă va putea veni. Anunţă-l că profesorii pe care-i aştepta sunt aici, la clinică. Întreabă-l dacă nu vrea să-i chem la aparat. Balto auzise convorbirea;

— Spune-i că mă întorc numaidecât la clinică !

Ana ar fi vrut să discute ceva şi cu Balto, dar el refuză să se ducă la aparat, spunând că vor putea discuta şi la spital.

— Te şi duci, Balto ? întrebă Leo, care ar mai fi vrut să discute. Era anxios şi, înconjurat de oameni, se simţea mai în siguranţă.

— Trebuie să plec, profesorii aceia sunt de vină, îi răspunse Rinner. Ar vrea să te vadă pe tine. Unul dintre ei este profesorul Lindstrom ; mi-a spus că l-a cunoscut pe preşedintele Gerdan.

— Cristian Lindstrom ? întrebă Leo. A făcut multă vreme parte din conducerea Organizaţiei mondiale a sănătăţii. Îl ştii şi tu, Verena.

— Tipul acela înalt, cu un păr neobişnuit de blond ? întrebă Verena.

— Chiar el, răspunse Balto. Cu atât mai bine că vă cunoaşteţi. Dacă tot pregăteşti prânzul, pregătește-l pentru câteva persoane în plus ; eu optez tot pentru meniul de astă-seară.

— Dar ce vor de fapt Lindstrom şi colegii lui ?

— E o poveste lungă, răspunse doctorul Rinner. Sau, dacă vrei, scurtă. Mi-au adus doi noi pacienţi.

— Nu înţeleg, spuse Leo.

— Un oarecare Greene are o tumoare ultramalignă la plămâni - ştiţi, unul din cazurile, unul din cele cinci la sută care sunt şi astăzi incurabile - şi a găsit un muribund cu tumoare la creier.

— Şi vrea că tu să-i hibridizezi ! strigă Leo, uluit.

— Bineînţeles, i-am refuzat categoric. Doctorul Rinner nu mai face hibrizi. Nici tu, Leo, să nu încerci mâine să mă îndupleci, chiar dacă ei ar putea să-şi închipuie că tu vrei să rămâi unicul hibrid... Că vrei să păstrezi exclusivitatea...

— Ce idee ! râse Leo. Auzi ! Ca şi cum aş fi o carte rară sau un timbru rar !

XXII

La reluarea sa, procesul lui Dino Karol stârni şi mai mare vâlvă decât la deschidere. Mapamondul întreg se pregătea să-l urmărească. Transplantarea de creier efectuată asupra inculpatului, cu toate consecinţele ce decurgeau de aici, dădea reluării procesului o notă specială, care, pe plan local, se reflecta în polemica înverşunată în care se angajaseră cele două grupuri de ziare. În oraş circulau fel de fel de zvonuri şi de supoziţii ; în general, două erau părerile dominante — după una din ele, noul Leo (aceasta era denumirea care intrase în uz, „hibridul" şi alte asemenea formule artificiale nefiind agreate de public) avea să fie condamnat, pur şi simplu, dar la o pedeapsă nu prea aspră, întrucât nici nu era cine ştie ce vinovat ; după a doua opinie, nu se putea să nu se ţină cont într-o măsură mai mare sau mai mică de consecinţele operaţiei la care fusese supus inculpatul, drept care procesul avea să fie suspendat din nou, până ce factorii competenţi se vor pronunţa asupra identității omului din boxă.

Oraşul era literalmente împânzit de aparate de fonoviziune : ecranele erau instalate pe străzi, în pieţe, în localuri. Se anunţase că Globoviziunea va transmite în direct dezbaterile procesului. În preajma reluării acestuia, nu existase revistă ilustrată din lume care să nu fi publicat fotografiile protagoniştilor : „a noului Leo", a Verenei Gerdan, soţia sau amanta acestuia, a doctorului Rinner, a doctorului Sor, a lui Erkel şi, în sfârşit a lui Guidoni, omul căruia i se atribuia meritul de a fi capturat atât de rapid pe contrabandiştii de stupefiante. În port ancoraseră numeroase iahturi particulare, precum şi alte vase aparținând diferitelor agenţii de presă şi marilor ziare. Locurile fuseseră reţinute cu o serie de zile înainte, şi cu toate că procesul urma să aibă loc în cea mai mare sală de şedinţe a tribunalului, un amfiteatru cu trei mii de locuri, solicitările, nu putură fi nici pe departe satisfăcute.

Preşedintele tribunalului, împreună cu judecătorii, ţinu o consfătuire prealabilă cu procurorul şi reprezentanţii apărării, în urma căreia se luă hotărârea ca martorii să fie interogaţi în următoarea ordine : întâi şeful direcţiei de criminalistică, Karlo Guidoni, apoi Peter Gert, fost funcţionar al băncii şi, deci, fost coleg al lui Karol, dar numai relativ la acţiunile lui Karol; în şedinţa de după-amiază urma să compară în faţa instanţei doctorul Rinner, care avea să se refere la natura intervenţiei sale chirurgicale. În dimineaţa zilei următoare, avea să vorbească procurorul, apoi doctorul Erkel, apărătorul inculpatului. După care, tribunalul avea să se retragă pentru deliberare, urmând să ia o hotărâre în legătură cu desfăşurarea pe mai departe a procesului.

Toată lumea îşi dădea seama că procesul va atinge punctul culminant o dată cu depoziţia profesorului Rinner, care urma să explice în faţa opiniei publice cum se petrecuseră lucrurile în realitate : prin ce mijloace scosese din corpul rănit mortal al lui Leo Gerdan creierul, pentru a-l transplanta în corpul, la fel de grav rănit, al lui Dino Karol. Se ştia — circulau chiar mai multe versiuni în legătură cu asta — că, la început, Rinner voise să treacă sub tăcere adevărul, să tăinuiască natura operaţiei, dar că apoi, operaţia reuşind peste aşteptări... Într-adevăr, succesul operaţiei nu-l putea nimeni contesta ! Toate acestea făceau ca audierea lui Rinner să fie aşteptată cu teribil interes.

Se mai zvonea că se pusese în discuţie în consfătuirea de la tribunal şi eventualitatea audierii Verenei Gerdan. Într-adevăr, dacă era vorba să fie interogat un martor demn de toată crezarea în legătură cu memoria noului Leo, cu tot ce îşi amintea acesta sau, în definitiv, cu ce uitase, atunci, fireşte, nici nu putea fi găsit un martor mai competent decât Verena. Dar, totodată, Verena ar fi fost un martor mult prea părtinitor, chiar şi niţel compromis, la urma urmei, aşa încât Erkel, cel puţin aşa se spunea, nu insistase în mod deosebit ca Verena să fie interogată, cu atât mai mult cu cât procurorul ar fi declarat că s-ar putea obiecta că nu sunt interogaţi şi unii martori ceruţi de acuzare.

Timpul era minunat: nici urmă de nor pe bolta însorită. Leo îşi amintea, nu fără o uşoară strângere de inimă, de ziua aceea mohorâtă, cu vânt şi ploaie, îmbibată parcă de o neţărmurită tristeţe, de o infinită deznădejde, când fusese transportat întâia oară de la clinica specială universitară la tribunal. Simţea pretutindeni în jurul lui curiozitatea dezlănţuită a mulţimii, îi recunoscu pe ziarişti, dintre care mulţi îi erau sau îi fuseseră amici, pe fotoreporteri, pe operatorii de la televiziune, care-şi mânuiau de zor aparatele. Aruncă apoi o privire în josul scării : impozantul edificiu al Justiţiei era împresurat de o masă compactă de oameni.

Intrară în holul central. Aici era mai puţină lume ; de la prima aruncătură de ochi, îţi dădeai seama că toţi cei de aici aveau tichete pentru sala de şedinţe. Doi gardieni ai tribunalului se apropiată grăbiţi de Leo.

— Dacă doriţi, putem să vă arătăm drumul...

Leo înţelese pe loc : trebuia să se separe de Verena. Oricum, el rămânea unul dintre acuzaţi.

Urcă două trepte şi ajunse la galeria care lega marea sală a tribunalului de aripa în care se afla arestul. Fu condus în boxa acuzaţilor şi i se indică un loc pe bancă. Îşi aruncă privirea spre publicul din faţa sa. Şirurile lungi de scaune se întindeau în formă de semicerc. În rândul întâi. o văzu pe Verena, care-i zâmbea.

XXIII

Ca la un semn, publicul amuţi şi se ridică cu zgomot în picioare. Se ridicaseră toţi, şi apărătorii, şi acuzaţii, şi procurorul, şi substitui acestuia. Îşi făcură apariţia, intrând unul câte unul, preşedintele Viktor Mendoz, apoi cei patru judecători, toţi în togă. Mendoz examină cu privirea sala, pe acuzaţi, pe reprezentanţii acuzării şi ai apărării. Se aşeză şi făcu şi asistenţei semn să se aşeze.

Preşedintele tribunalului îşi trase în faţă dosarul şi, o clipă mai târziu, anunţă şedinţa deschisa.

— Declarând deschisă dezbaterea de astăzi, spuse apoi Mendoz, trebuie să reamintesc completului hotărârea luată ieri la propunerea procurorului. Întrucât direcţia de criminalistică a intrat în posesia unor elemente noi relative la culpa acuzatului Dino Karol, urmează că procurorul să extindă acuţi de acuzare. Pe de altă parte, dat fiind că în persoana acuzatului Dino Karol au survenit schimbări de natură biologică, în urma operaţiei la care a fost supus pe data de 3 martie anul curent, se impune cu necesitate audierea în primă urgenţă a şefului direcţiei de criminalistică, Karlo Guidoni, care a condus ancheta organelor de poliţie, precum şi a profesorului doctor Baltazar Rinner, autorul intervenţiei chirurgicale menţionate. După aceea, tribunalul va audia propunerile acuzării şi ale apărării şi va adopta deciziile corespunzătoare.

Mendoz făcu o scurtă pauza, după care se întoarse către unul din grefieri:

— Să fie introdus şeful direcţiei de criminalistică.

Îşi făcu apariţia Karlo Guidoni ; înalt şi bine făcut, îmbrăcat într-un costum nou, de culoare închisă ; părea că în ultimele zile mai crescuse cu câteva degete... Se înclină în faţa preşedintelui tribunalului şi apoi luă poziţia de drepţi.

„Exact ca atunci, se gândi Leo. Numai că data trecută îl vedeam din spate..."

În inima lui Leo se strecură un fior.

— Stimate şef al direcţiei de criminalistica, i se adresă preşedintele lui Guidoni, la ultima înfăţişare aţi fost audiat în legătură cu faptele care au dus la arestarea lui Dino Karol, cu care prilej complicii săi au reuşit să fugă. Doreşte acuzarea sau apărarea să pună martorului vreo întrebare suplimentară referitoare la evenimentele respective ?

Nici acuzarea, nici apărarea nu avu de pus întrebări.

— Atunci vă rugăm să ne relataţi cele văzute de dumneavoastră în şedinţa din trei martie anul curent, precum şi evenimentele ce le-au premers.

În marea sală se aşternu tăcerea.

— După cum probabil vă amintiţi, domnule preşedinte, la doi martie a fost lansat, într-un cadru festiv, vaporul „Leo Gerdan". În ajun, mă chemase prin fonoviziune Leo Gerdan, ilustrul nostru scriitor şi publicist şi totodată preşedinte al ziarului „Mediterana", cel mai mare cotidian al nostru, propunându-mi să ne întâlnim. Preşedintele Gerdan avea o criză acută de reumatism, îl dureau genunchii, motiv pentru care n-a putut participa la lansarea festivă a vasului ce-i purta numele. Am urmărit amândoi la televizor festivitatea, după care am discutat, timp de aproximativ o jumătate de oră, despre felul în care trebuia să mă prezint a doua zi în faţa acestei onorate instanţe.

Guidoni făcu o pauză, îşi trase răsuflarea şi îi aruncă o privire lui Leo.

— Preşedintele Gerdan era de părere că, cu puţină diplomaţie, ca să spun aşa, Karol ar putea fi determinat să vorbească, să-şi divulge complicii. La cererea expresă a preşedintelui lor, câţiva reporteri de la „Mediterana“ întreprinseseră o anchetă pe cont propriu şi descoperiseră că Dino Karol are un copil, depistând, în diverse oraşe din ţară, magazinele de unde Karol achiziţionase anumite obiecte de îmbrăcăminte pentru copilul său. Preşedintele Gerdan mi-a înmânat un costumaş de copil, urmând să mă prezint cu obiectul respectiv în faţa instanţei. Dino Karol avea nervii zdruncinaţi la maximum, devenise extrem de irascibil, şi preşedintele Gerdan presupunea că starea sa nervoasă se explica prin temerea că opinia publică să nu descopere identitatea copilului său şi, bineînţeles, a mamei acestuia.

Guidoni păru să stea în cumpăna câteva clipe, apoi adăugă :

— Prin aceste acţiuni ale sale, preşedintele Gerdan dorea să contribuie la bunul mers al anchetei. Eu i-am primit ajutorul şi sugestiile lui cu recunoştinţă.

Preşedintele Mendoz zâmbi şi dădu uşor din cap.

— Nu ştiu dacă mai e nevoie să relatez aici cum a decurs audierea mea din ziua de trei martie anul curent; evenimentele sunt cunoscute. Din păcate, prevederile preşedintelui Gerdan că vederea îmbrăcămintei copilului său îl va tulbura profund pe inculpatul Dino Karol s-au dovedit a fi mai mult decât exacte. După ce Dino Karol a strigat de mai multe ori : „Voi nu ştiţi nimic ! Voi nu ştiţi nimic ! Minţiţi !“, şi după ce, ca replică la vociferările sale, i-am arătat costumaşul copilului, l-am văzut cu consternare scoţând un pistol automat : am recunoscut pe loc calibrul şi marca şi, ştiind că e vorba de o armă cu douăzeci de gloanţe, am fost din primul moment conştient de gravitatea pericolului. Mă aflam prea departe de inculpat pentru a-l putea imobiliza la timp ; mi-am dat seama că mă va ciurui înainte de a ajunge la el. Toate acestea s-au petrecut într-o fracţiune de secundă. L-am văzut apoi pe gardianul din boxă înşfăcându-l pe

Karol dintr-o parte. În aceeaşi clipă Dino Karol şi-a îndreptat pistolul spre tâmplă, dar dându-i-se peste mână, a împroşcat gloanţele în faţă, precizez că acestea sunt simple impresii, că aşa mi s-a părut că s-au petrecut lucrurile. Între timp, eu mă repezisem spre Karol, eram însă prea departe şi, în momentul când a apăsat pe trăgaci, m-am azvârlit la pământ. După cum ştiţi, nenorocirea a făcut că imediat în spatele meu să se afle Leo Gerdan — el ţinuse ca în timpul depoziţiei mele să stea în apropierea mea — şi astfel gloanţele l-au nimerit pe el, în inimă şi în plămâni.

Guidoni îndreptă spre preşedintele Mendoz o privire care voia să spună : asta e tot ce ştiu.

— Spuneţi-ne, îl întrebă Mendoz, ulterior aţi mai venit în contact cu acuzatul Karol ?

Guidoni roti în jurul său o privire deconcertată. Părea că se străduieşte să înţeleagă tâlcul întrebării preşedintelui tribunalului ; ochii îi căzură apoi asupra lui Leo şi şeful direcţiei de criminalistică prinse capătul firului.

— La fel ca toţi cetăţenii oraşului, am aflat bineînţeles şi noi, cei de la direcţia de criminalistică, de operaţia pe care profesorul Baltazar Rinner împreună cu colaboratorii săi a făcut-o, în cadrul clinicii speciale universitare, asupra lui Gerdan şi Karol. Ca să fiu mai precis : am dispus din prima clipă de informaţii conform cărora asupra lui Karol s-a încercat reînnoirea unui anumit ţesut, dacă mă exprim bine, din regiunea creierului, dar, fireşte, n-am bănuit că e vorba de o intervenţie atât de radicală. Având în vedere natura îndatoririlor direcţiei noastre, l-am pus sub cea mai strictă supraveghere atât pe bolnavul Dino Karol cât şi toate persoanele care au venit în contact cu el, în speranţa că vom da de urmele complicilor lui. Urmărirea acestor persoane n-a dus însă la nici un rezultat. În cele din urmă, ne-am convins de exactitatea declaraţiilor profesorului Rinner în legătură cu natura operaţiei. N-am mai pus la îndoială succesul deplin al acesteia. Lăsând la o parte alte considerente, din punct de vedere criminalistic, Dino Karol nu mai există !

Karlo Guidoni se întrerupse, pentru a-i permite preşedintelui tribunalului să-i pună eventual o altă întrebare. Mendoz însă, îi făcu semn să continue.

— Deşi mă puteam aştepta să fiu criticat pentru această iniţiativă, m-am decis la un moment dat să mă sfătuiesc cu acuzatul... să-l întreb ce ar întreprinde el pentru a prinde restul bandei de contrabandişti. Trebuia, într-un fel sau altul, să urnesc ancheta din punctul în care se împotmolise. Ţin să subliniez că, adresându-mă acuzatului, apelam la memoria, la informaţiile deţinute de Leo Gerdan, nu de Dino Karol. M-am dus la el, la locuinţa profesorului Rinner, şi chiar din primul moment mi-am dat seama că procedasem inteligent. Acuzatul mi-a

oferit nişte date extrem de utile, pe care le deţinea prin reporterii de la „Mediterana“, şi, în afară de asta, mi-a relatat şi convorbirea pe care, cu o luna de zile înainte de întâmplările din sala de judecată, Leo Gerdan a purtat-o prin fonoviziune cu o femeie necunoscută, care, pentru a nu fi văzută, acţionase estompatorul de imagine. Femeia aceea îi spusese lui Gerdan să-i întrebe pe anchetatori de ce întreprind cercetări numai printre actualii funcţionari ai băncii, de ce nu investighează şi printre... foştii funcţionari ai băncii. În urma acestei discuţii cu inculpatul, am pus în stare de alarmă întreg aparatul poliţienesc şi, la o jumătate de oră după aceea, au şi fost operate primele arestări ; din păcate, s-a ajuns şi la un schimb de focuri care s-a soldat cu mai multe victime. Nu ne-a fost greu să conchidem cine era acel fost funcţionar al băncii la care făcuse aluzie interlocutoarea lui Gerdan şi, la descindere, l-am găsit în compania unui complice care ţinea legătura cu contrabandiştii din străinătate.

— Discuţia aţi avut-o cu inculpatul, aici prezent ? El v-a relatat convorbirea cu femeia necunoscută ? întrebă Mendoz.

— Da, spuse Guidoni, şi mă folosesc de prilej pentru a-i mulţumi, în numele meu şi al direcţiei de criminalistică.

În sală se produse rumoare, şi preşedintele se văzu obligat să ridice mâna. Publicul se linişti pe dată.

— Ar fi trebuit să vă exprimaţi recunoştinţa şi faţa de femeia necunoscută care l-a informat pe preşedintele Gerdan. Direcţia dumneavoastră a aflat cine a fost această femeie ?

În sală se aşternu o tăcere apăsătoare. Karol Guidoni dădu din cap.

— Presupun că această fentele a fost prietena lui Karol şi totodată mama copilului său, Ema Sturm. Probabil că intenţia ei a fost să-l ajute pe Karol, considerând, şi pe bună dreptate, că situaţia acestuia s-ar uşura, dacă pe banca acuzaţilor s-ar afla şi alţi vinovaţi.

Acum cei din sală îşi dădură seama că şi dincolo de zidurile clădirii toată lumea amuţise, în aşteptarea unor noi şi senzaţionale dezvăluiri. Prin ferestrele marii săli de judecată răzbătuse până atunci, necurmat, un vuiet neluat de nimeni în seama şi de care abia acum, când încetase brusc, cei dinăuntru deveniseră conştienţi.

— De ce : „probabil" ? De ce n-aţi interogat-o personal pe Ema Sturm ?

— Îndată după acea convorbire prin fonovizor, Ema Sturm a plecat din ţară. Câteva zile mai târziu, şi-a găsit moartea într-un accident; maşina ei s-a ciocnit cu o altă maşină şi ea a rămas moartă pe loc. Accidentul a avut loc cu o lună înainte de a fi trase focurile de armă în sala de şedinţe a tribunalului, şi — mă văd obligat să folosesc din nou acest cuvânt — probabil că Dino Karol se temea să nu fie amestecat în afacere şi copilul său a cărui mamă era moartă şi al cărui

tată urma să fie condamnat la închisoare pe viaţă sau la spânzurătoare. Acum, când toate acestea au fost clarificate, am rugat Interpolul să ancheteze încă o dată împrejurările în care a murit Ema Sturm. E de presupus că fusese chemată în străinătate de bandă, care voia să scape de ea şi că, înainte de a pleca, i-a comunicat acea informaţie lui Gerdan. După cum am aflat de la inculpatul aici de faţă, Gerdan n-a transmis informaţia nici direcţiei noastre, nici colaboratorilor săi de la ziar, în speranţa că va mai primi şi alte indicii de la femeia necunoscută, în cazul că, cel puţin un timp, va păstra discreţia asupra celor aflate.

Karlo Guidoni se uită la Leo şi acesta dădu din cap.

Publicul, care până atunci îşi ţinuse răsuflarea, începu să respire mai în voie. Sala se porni să zumzăie şi, timp de câteva clipe, se auzi desluşit şi vuietul din stradă. Preşedintele tribunalului ridică din nou mâna :

— Acuzarea sau apărarea au de pus vreo întrebare şefului direcţiei de criminalistică ?

Erkel ridică mâna şi preşedintele făcu semn că încuviinţează.

— Pe mine m-ar interesa să ştiu dacă ultimele descoperiri ale direcţiei de criminalistică, în legătură cu care am fost informaţi aici de şeful acestei instituţii, contribuie la clarificarea întrebării : a tras sau nu Dino Karol, anul trecut, când au fost ucişi în port doi dintre agenţii direcţiei ?

Preşedintele Mendoz îi făcu semn lui Guidoni că poate să răspundă.

— Contribuie, evident. L-am interogat pe arestatul Markard, înainte că acesta să intre în comă ; declaraţia sa este anexată la dosar. În afară de asta, deţinem şi declaraţiile lui Peter Gert, funcţionar de bancă concediat, aflat în prezent în arestul tribunalului.

— Mulţumesc, spuse Ervin Erkel. Încă o întrebare : Care este părerea direcţiei de criminalistică — Karol a tras sau n-a tras asupra celor doi agenţi ?

Karlo Guidoni se uită din nou la preşedintele tribunalului, şi după ce acesta făcu semn că încuviinţează întrebarea, rosti răspicat:

— Suntem convinşi că Dino Karol n-a tras.

— Mulţumesc, spuse din nou Erkel, după care adăugă : Aş mai pune o întrebare, nu lipsită de importanţă pentru situaţia clientului meu : Cine a introdus în penitenciar, în mod fraudulos, bineînţeles, pistolul automat cu douăzeci de gloanţe şi în ce scop ?

Guidoni se uită la Mendoz şi apoi răspunse :

— Tot Markard. Dispunem de declaraţia sa amplă, în care recunoaşte acest lucru, declaraţie căreia, presupun, i se va da citire în cursul dezbaterilor, la momentul potrivit. Markard susţine în declaraţia sa că şefii din străinătate ai bandei îşi pierduseră răbdarea

şi ţineau să se pună capăt cât mai urgent poveştii ăsteia cu procesul lui Karol. Markard, executând ordinul altcuiva, introdusese în mod fraudulos arma în închisoare, nu dintr-o dată, ci în trei reprize : pistolul putea fi demontat în aşa fel, încât, la un singur transport, nu se putea observa că e vorba de piesele componente ale unei arme de foc atât de periculoasă ; păreau mai degrabă nişte tuburi de medicamente. Tot Markard făcuse să-i parvină lui Karol şi gloanţele.

Erkel îi mulţumi din nou martorului, după care îi adresă ultima întrebare :

— Dar în ce scop ?

— Nu credem că pistolul i-a fost transmis lui Dino Karol pentru a-l folosi împotriva unei alte persoane.

Alte întrebări nu i se mai puseră martorului.

Instanţa îl mai audie în continuare pe gardianul care fusese de serviciu la trei martie şi care încercase să smulgă revolverul din mâinile lui Karol. Nici audierea acestui martor nu reuşi să arunce lumină asupra întâmplărilor din ziua respectivă : tentativa de sinucidere a lui Karol nu putea fi pusă la îndoială, fiindcă el îndreptase arma întâi asupra sa, dar nu se putu stabili dacă trăsese în faţă cuprins de furie sau apăsase pe trăgaci fără să vrea, de vină fiind poate şi gardianul, care îl apucase greşit făcând să se declanşeze automatul de la sine.

Se procedă apoi la interogarea, lui Peter Gert. Întrebările ce i se adresară se limitară la, participarea lui Dino Karol la acţiunile bandei. În general, Gert căută să-i ia apărarea lui Karol. Acesta, pretinse Gert, fusese recrutat de către bandă abia în ultima vreme, cu două-trei luni înainte de arestarea sa în port. Karol făcea parte din grupa care se ocupa cu desfacerea stupefiantelor. De tras, trăsese Markard, cu toate că ticălosul îi promisese şi lui, lui Gert, că în nici un caz nu va face uz de armă. Într-un cuvânt, luând apărarea lui Karol, Gert căută să se apere totodată pe el însuşi. Ei doi fuseseră prieteni şi vinovăţia unuia era egala cu a celuilalt; mai precis, erau la fel de nevinovaţi...

Printre altele, preşedintele Mendoz îl întrebă pe Gert dacă, după punerea în libertate condiţionată a inculpatului, încercase să intre în contact cu el.

— Am încercat, răspunse Gert. Numai că... mi-am dat seama din primul moment că am de-a face cu un cu totul alt om.

În sala de şedinţe se produse rumoare. Preşedintele Mendoz reluă :

— Cum v-aţi dat seama de asta ?

— Avea cu totul alţi ochi, vreau să spun, cu totul altă privire. Am observat asta numaidecât.

După interogatoriul lui Gert, doctorul Erkel propuse să fie audiată Verena Gerdan, susţinând că ea ar fi martorul cel mai indicat să

furnizeze instanţei date cu privire la starea actuală şi mai ales la memoria acuzatului. Cu toate acestea, tribunalul, după o scurtă consultare, respinse propunerea. Mendoz motivă decizia astfel : Tribunalul intenţionează să audieze în prealabil martorii care pot elucida gradul de vinovăţie al lui Dino Karol, cel dinainte de operaţie ; apoi, instanţa îl va audia pe doctorul Rinner, după care va invita acuzarea şi apărarea să-şi prezinte propunerile, pentru că abia în finalul dezbaterilor să se treacă la aprecierea culpei lui Dino Karol cel de după operaţie.

Era ora unsprezece fix, şi din nou o linişte desăvârşită se lăsă deasupra oraşului ; tăcea încordată atât asistenţa din sala de judecată, cât şi mulţimea de afară, amuţiseră şi cei aflaţi în faţa aparatelor de televiziune. În toată lumea, nenumăraţii translatori ai posturilor străine de televiziune putură să răsufle un pic ; fiecare îşi drese glasul, că să nu-şi trădeze emoţia când avea să reia transmisiunea.

— Să fie introdus profesorul Baltazar Rinner, rosti, în sfârşit, preşedintele Mendoz cu un glas uşor răguşit.

Tacticos, supraveghindu-şi fiecare pas, fiecare mişcare, îşi făcu apariţia doctorul Rinner : un bărbat, cum se spune, prezentabil — părul des, argintiu, era pieptănat cu îngrijire, iar costumul punea în evidenţă atât statura armonioasă a celui ce-l pună, cât şi excepţionala măiestrie a celui ce-l croise. Mendoz sună încetişor din clopoţel. Rinner se înclină uşor în faţa tribunei prezidenţiale.

— Stimate profesore, i se adresă Viktor Mendoz, anul acesta, la trei martie, în jurul orei zece, v-au fost aduşi, la clinica specială universitari, doi oameni grav răniţi : Leo Gerdan, renumitul scriitor, şi Dino Karol, acuzat de contrabandă cu stupefiante, omul a cărui culpă o dezbate acest tribunal. Vă rugăm să ne spuneţi la ce operaţie i-aţi supus pe cei doi răniţi şi care sunt, după părerea dumneavoastră, consecinţele acestei operaţii.

Profesorul Rinner se apropie încet de bară, postându-se în aşa fel, încât să-l poată vedea şi pe preşedinte, şi pe acuzat. Apoi, îşi trecu alene mâna peste frunte.

XXIV

— Într-adevăr, stimate domnule preşedinte, în ziua de trei martie, tocmai încheiasem cu succes extirparea unei tumori de pe creierul unei femei, când mi-a parvenit vestea uluitoare că Leo Gerdan a fost rănit extrem de grav şi că, în cel mult câteva minute, va fi adus la clinica noastră, împreună cu el a fost adus şi inculpatul Karol. Cei doi răniţi au fost transportaţi fără întârziere în sala mare de operaţii şi aşezaţi sub aparatele Roentgen. Leo Gerdan avea nouă gloanţe în plămâni şi alte două în inimă, iar Dino Karol un glonte în regiunea creierului mare : glontele îi perforase craniul şi distrusese o parte a scoarţei cerebrale ; după toate indiciile, leziunea era mortală. Am pus numaidecât în funcţiune, pentru amândoi, stimulatorii cordului, iar lui Gerdan i-am făcut şi circulaţia extracorporală *;* era însă absolut evident că nici unul din ei nu va trăi mai mult de o jumătate de oră, adică exact atât cât aveau să-şi facă efectul metodele amintite, combinate cu injecţiile de rigoare în asemenea împrejurări. Era absolut evident că, în faţa celor douăsprezece gloanţe pornite din pistolul automat al lui Dino Karol, clinica specială universitară va fi obligată să capituleze... Mă uitam la aparatura din faţa mea şi, deodată, m-a străfulgerat o idee : operaţia pe care am făcut-o de atâtea ori, dar numai fragmentar şi cu mai mult sau mai puţin succes, am putea-o încerca global de astă-dată... În secunda următoare, apăsam pe butonul care declanşa semnalul de alarmă pe întreaga clinică. Hotărâsem să încerc transplantarea creierului lui Gerdan, aflat în propriul său înveliş — dura mater — în craniul lui Dino Karol, din care urma să fie înlăturat creierul distrus. Nu ştiu dacă vă este cunoscut ce înseamnă semnalul de alarmă generală într-o clinică de genul clinicii noastre : în secundele imediat următoare, toţi componenţii echipei de „mari operaţii" — aşa îi spunem noi — aveau să fie la posturile lor. Din această echipă, în afară de mine şi de adjuncta mea, mai fac parte încă cinci chirurgi, alături de specialişti roentgenologi, în electromicroscopie, în radiografia pe baza radiaţiilor atomice, în documentarea acustică operativă. Au fost, tot atât de operativ, la posturile lor şi membrii serviciilor tehnice chirurgicale : specialiştii în tăieturi, executate prin diverse metode — mecanice, electrice, pe baza ultrasunetelor, a energiei atomice, prin radiaţia protonică etc. Sistemul aşa-numitei „punţi de comandă" sau „al căpitanului", care se aplică de vreo câţiva ani în chirurgie, face posibilă, în cazul unor operaţii complicate, activitatea simultană a unui mare număr de colaboratori şi, practic, asigura succesul inclusiv în cazurile în care, altădată, pe timpul chirurgiei manuale, era exclus un rezultat pozitiv, chiar daca intervenţia o făcea cel mai strălucit şi

mai abil chirurg „individual". Ştiţi, desigur, că şi înainte vreme chirurgul care opera era asistat în timpul operaţiei — dar de operat propriu-zis, opera el singur, iar ceilalţi, aproape întotdeauna, nu făceau decât să-l ajute. E cazul să subliniez aici, la începutul depoziţiei mele, că fără marile progrese înregistrate de practica chirurgicală în ultimii ani, ar fi fost exclusă reuşita unei operaţii atât de grele şi de complicate ca aceea efectuată asupra lui Leo Gerdan şi a lui Dino Karol. Au fost descoperite o serie de medicamente ajutătoare care înlesnesc pacientului suportarea operaţiei. Au fost descoperite, şi încă destul de demult, dar în vremea noastră au fost perfecţionate, metode de stabilire a aşa-zisei circulaţii extracorporale, au fost descoperiţi stimulatori tot mai perfecţionaţi ai activităţii inimii şi a tuturor celorlalte organe. Se ştie că mai ales la deschiderea craniului se produceau sângerări puternice, făcând necesară administrarea coagulanţilor ; astăzi acest neajuns este înlăturat datorită unor injecţii care micşorează circulaţia sângelui într-o zonă anumită. Şi alte piedici de această natură au fost înlăturate. Metodele de anesteziere sunt de mult perfecţionate, s-a extins considerabil aplicarea maselor plastice în chirurgie ; inima şi rinichiul din material plastic nu sunt astăzi cu nimic mai insolite decât danturile false, să zicem. Vă amintiţi de recentul scandal provocat în sânul federaţiei mondiale de atletism de cazul acelui alergător recordman căruia, s-a stabilit la un moment dat, prin aplicare de material plastic, i-a fost mărită capacitatea plămânilor. Toate acestea sunt lucruri foarte cunoscute, dar eu vi le reamintesc pentru că hotărârea mea de-a încerca o transplantare completă de creier să nu vi se pară o îndrăzneală monstruoasă sau chiar o insolenţă. Mă voi referi acum la progresele realizate în domeniul tăieturii însăşi. Au trecut demult vremurile când tăietura era făcută cu bisturiul şi când o executa chirurgul care opera cu propria lui mână, că să zic aşa. Bisturiul mai este folosit astăzi numai în cele mai înapoiate regiuni ale globului, care sunt din ce în ce mai restrânse, şi a dispărut din practica o dată cu cleştele de scos dinţii, o dată cu briciul de bărbierit. Nici nu ni-l mai putem imagina pe chirurg tăind el însuşi, aşa cum taie bucătarul bucăţi de carne de viţel sau de vacă... Chirurgul individual, acel om viteaz care a deschis cu curaj pântecele omenesc şi care apoi, îngrozit de cele văzute, l-a închis la loc, care cosea asemenea unei croitorese, căruia adesea i se reproşa că nu face cusăturile mai frumoase (după calitatea cusăturii era şi apreciat) de altfel acel chirurg, căruia se cuvine să-i acordăm întreaga cinste, a rămas definitiv de domeniul trecutului, a devenit o piesă de muzeu aidoma cavalerilor în armură sau cavaleriei. Marile progrese ale chirurgiei contemporane au creat posibilitatea ca la o operaţie să participe, sub conducerea chirurgului-şef, mai mulţi chirurgi de înaltă calificare, fiecare dintre ei având de îndeplinit sarcini precise în cadrul

intervenţiei. Operaţia aflată în discuţie n-ar fi fost posibilă dacă nu s-ar fi putut întreprinde, concomitent, intervenţii în mai multe zone. Creierului grefat trebuia să i se asigure de îndată legătura cu toate căile nervoase, atât cu cele motorii cât şi cu cele senzitive. Să luăm, de exemplu, asigurarea căii vizuale : dacă colega mea care avea, în cadrul operaţiei, misiunea să intervină asupra neuronilor căii vizuale şi să efectueze legătura dintre ochii lui Karol şi creierul grefat, dacă, deci, colega mea n-ar fi operat impecabil, de sub aparatura noastră ar fi rezultat un pacient orb. La fel şi cu celelalte căi senzitive : calea sensibilităţii kinestezice şi tactile, calea simţului durerii şi al temperaturii, calea auditivă, cea a gustului, cea statică. Totodată, a trebuit să fie asigurate şi căile motorii, sistemul de vene şi artere. Fiecare dintre chirurgii participanţi la intervenţie a avut tot timpul la dispoziţie imaginea zonei anatomice pe care opera ; de pildă, colega care a avut în sarcina ei calea vizuală a dispus din primul până în ultimul minut de radiografiile zonei respective, a avut proiectate în faţa ei, pe un ecran, electromicrogramele, fotografiile executate pe baza diverselor radiaţii, şi a avut, cum s-ar spune, ca în palmă, zona respectivă, totodată a avut la îndemână rapoartele de activitate ale chirurgului-robot, ale microrobotului.

Aş scoate în evidenţă aici încă o împrejurare care m-a influențat în luarea hotărârii de a întreprinde operaţia. E vorba de tehnica actuala de sutare a ţesuturilor, a vaselor de sânge, a nervilor, a oaselor şi aşa mai departe. Şi cu acest prilej, se cuvine să aduc un omagiu vechii chirurgii şi vechilor chirurgi, despre care ştim cât de mult s-au chinuit datorită tehnicii rudimentare şi puţinelor cunoştinţe de biologie de care dispuneau. Să luăm cazul unui muncitor căruia maşina i-a tăiat mâna de la articulaţie, să zicem. Până nu demult, acest muncitor rămânea fără mână. Chirurgia actuală, dacă intervenţia e făcuta la timp, aşază fără mare greutate partea tăiată a mâinii înapoi la locul ei : omul va sta o lună de zile cu mâna bandajată, ceva mai mult timp în convalescenţă, după care va redeveni întru totul cel ce a fost înainte. Am dat acest exemplu al mâinii retezate, aşezate din nou la loc, tocmai pentru a explica ce mare progres reprezintă tehnica sutării ţesuturilor. Carnea omului — muşchii şi vasele de sânge — este compusă dintr-un număr imens de celule : tăietura despre care vorbim le-a separat. Pe vremea când mâna era reataşată cu mai multă sau mai puţină exactitate, venele fiind cusute, asigurate şi legate, iar osul „ţintuit", succesul era mai mult decât îndoielnic, fiindcă nu erau restabilite absolut toate legăturile dintre cele două părţi ale mâinii, încât ele să intre din nou în contact, cu toate acestea, în ciuda coaserii oricât de perfecte, depărtarea dintre ele continua să rămână prea mare şi viaţa părţii retezate înceta repede. Astăzi, cu ajutorul stimulatorilor, putem prelungi atât cât este necesar viaţa părţii detaşate în aşa fel,

încât cu rare excepţii, o parte vie să se sudeze de cealaltă parte vie. Sistemul nostru, pe care-l putem numi sistemul lipirii, a înlocuit complet sistemul coaserii şi al copcilor, iar diversele mijloace auxiliare, în primul rând izotopii, au un rol atât de mare, încât, datorită lor, celulele celor două părţi, temporar despărţite, se grupează laolaltă întru totul, la fel ca înainte.

Dar cea mai importantă cucerire a chirurgiei — şi metoda e încă în curs de perfecţionare — este aşa-numitul microchirurg. Dispunem de aparate miniaturale de o mare precizie, care nu sunt altceva decât nişte chirurgi roboţi teleghidaţi: altădată chirurgul individual tăia pântecele bolnavului, astăzi microchirurgul descinde în stomac, iar chirurgul are în faţa sa, în timpul operaţiei, proiecţia activităţii acestuia, fiind în permanenţa la curent cu problemele cărora trebuie să le facă faţă microrobotul său, putându-l astfel dirija în operaţiile de joncţonare — şi cum secţionările nu se execută mecanic, adică cu bisturiul, care poate fi considerat mai degrabă o unealtă de măcelar, ci prin ultrasunete, prin diverse metode electrotehnice ori prin intermediul diverselor tipuri de radiaţii, nu se taie nici cu o miime de gram mai mult sau mai puţin decât e cazul.

În felul acesta, aşadar, având tot timpul în faţa ochilor proiecţiile diverselor faze ale operaţiei, executate de colaboratorii mei chirurgi şi de microroboţii lor, am dirijat şi eu acea extrem de complicată intervenţie de transplantare. Craniul golit al lui Dino Karol, care urma să primească transplantul, era înţesat pe dinăuntru de firişoare ultrafine ; firişoarele acestea erau tentaculele microchirurgilor, care aşteptau creierul cel nou pentru a se apuca temeinic de lucru : aveau să lege vasele de sânge, diversele complexe de nervi, ţesuturile, să lipească glandele dezlipite şi aşa mai departe. În prealabil, aceiaşi microroboţi făcuseră o serie de injecţii în craniul lui Karol, pentru a-l înmuia, şi îl pregătiseră în vederea aplicării aşa-zişilor izotopi de legătura, care trebuiau să înlesnească sutura, unificarea.

După ce şi-au încheiat misiunea, microchirurgii, cu extraordinara precizie de care sunt capabili numai roboţii, şi-au ridicat tentaculele fine, iar chirurgul, care urmărise proiecţiile fiecărei operaţii în parte, mărită de douăzeci sau cincizeci de mii de ori, le-a dirijat retragerea, având grijă ca, printr-o eventuală atingere, să nu fie compromisă lucrarea abia încheiată. E inutil să mai amintesc că transplantul a fost scos cu maximă precauţie din craniul lui Leo Gerdan, evitându-se cea mai uşoară zdruncinătură, cea mai mică zgâriere a vreunui nerv sau, să zicem, a vreunei zone senzitive. Şi se ştie că, pe vremuri, existau nervi pe care, la disecţie, chirurgul nici măcar nu-i vedea vreodată întregi !

În felul acesta, stând pe „puntea de comandă", am urmărit împreună cu colega şi colaboratoarea mea, doctor Vidassi, evoluţia

operaţiei în diversele ei sectoare. De îndată ce unul din chirurgi avea nevoie de ceva, el îmi semnaliza dificultatea, cerându-mi îndrumări ; cu ajutorul tabloului meu de comandă, îmi proiectam în faţă imaginea mărită a zonei în care acţiona chirurgul respectiv, vedeam în ce constă dificultatea şi-i dădeam explicaţia şi îndrumarea cerută. Tehnica „punţii de comandă" e în aşa fel concepută, încât, la nevoie, şi chirurgul-şef poate prelua un sector parţial sau altul ; am făcut acest lucru în două rânduri în cursul operaţiei, o dată la unirea complexului vertebral, a doua oara la intervenţia asupra căii auditive. Cât timp am lucrat eu direct, activitatea generala a condus-o doctoriţa Ana Vidassi.

Operaţia asupra preşedintelui Gerdan şi a lui Dino Karol a început la orele zece, şaptesprezece minute şi două secunde, când am făcut semn întregii echipe : „începem" şi, fracţiunea de secundă următoare, şaptesprezece microchirurgi şi-au început lucrul. Chirurgii clinicii noastre au acumulat o experienţă atât de vastă, încât fiecare din ei poate dirija concomitent mai multe dintre aceste minuscule ajutoare a noastre. Operaţia s-a încheiat la orele unsprezece, două minute şi trei secunde, când ultimul microchirurg a terminat partea sa de lucru şi a fost redeschis dulapul de operaţie. Trebuie să subliniez că introducerea dulapului de operaţie în practica noastră a produs o adevărată revoluţie în chirurgie : atâta timp cât cei ce operau şi ajutoarele lor erau nevoiţi să stea în aceeaşi încăpere cu pacientul, temperaturile nu puteau fi reglate conform necesităţilor diverselor faze a operaţiei. Şi ce chin pentru chirurgii înşişi, obligaţi să îmbrace nişte costume incomode, greoaie, în care transpirau şi munceau ca nişte adevăraţi martiri. Bine că toate acest sunt acum de domeniul istoriei medicinii !

M-aţi întrebat, domnule preşedinte, ce cred despre consecinţele operaţiei. Înainte de a răspunde, eu aş vrea să mă refer la principalul nostru succes, la elementul fără îndoială senzaţional, ca să-i zic, al operaţiei în cauză. Noi nu numai că am transplantat cu succes creierul în totalitatea sa, legându-l de noul context, că am legat căile motorii şi senzitive, am asigurat circulaţia sângelui etc., etc. dar am transpus totodată şi conştiinţa omului respectiv. Centrii de activitate din creier îşi au celulele lor, baza psihică a lor, în termeni populari — „mintea" lor. Creierul şi toate organele ce intră în legătură directă cu el e dirijat de grupe de astfel de celule ale „minţii", aceste grupe formând, în timpul procesului funcţional, un soi de federaţie. E interesant de observat cât de active sunt aceste grupe atunci când sunt în plin lucru şi cât de uşor adorm atunci când activitatea li se întrerupe temporar. În cele din urmă, se ştie, adorm pentru totdeauna. Procesul este, se pare, inevitabil. Tratând creierul izolat, scos din funcţie, al lui Leo Gerdan, noi am luat toate măsurile pentru a împiedica descompunerea. Am întrebuinţat, printre altele, diverşi stimulatori ;

am efectuat operaţia la o temperatură considerabil scăzută şi, în afară de asta, am transpus creierul în stare de somn, dirijând asupra lui fluxuri electroenergetice. Gândiţi-vă, creierul respectiv a fost obligat să stea o oră întreagă complet scos din funcţie ! Trebuie să recunosc că, după toate acestea, am fost foarte sceptic că viaţa şi, implicit, conştiinţa pacientului ar putea reapare. La câteva ore după operaţie, am eliminat stimulatorii circulaţiei, ai inimii, şi am constatat că viaţa nu încetează ; şi totuşi, am menţinut pe o durată foarte lungă starea de somn, procedând la alimentarea artificială a pacientului. Deplinul succes al operaţiei s-a evidenţiat, desigur, în momentul în care bolnavul şi-a revenit în simţiri ; oricine reflectează mai profund asupra naturii operaţiei va recunoaşte fără putinţă de dubiu că în pacient nu putea să renască decât conştiinţa, viaţa psihică a lui Leo Gerdan.

Care au fost consecinţele operaţiei ? Clinica specială universitară a strâns o documentaţie bogata în legătură cu pacientul numit în chip obişnuit de către noi „noul Gerdan". De altfel, noi am şi iniţiat cercetările pornind de la premisa că e vorba de Gerdan, şi memoria acestuia am studiat-o, comparându-i totodată timbrul şi dicţiunea cu înregistrările fotografice ale discursurilor lui Leo Gerdan, studiindu-i diversele particularităţi funcţionale, cum ar fi : tensiunea arterială, pulsul, temperatura, viteza de sedimentare, hemograma. Toate acestea au fost posibile pentru că preşedintele Leo Gerdan s-a aflat sub un permanent control medical, cu atât mai mult cu cât în ultimii ani a fost în două rânduri bolnav. Am constatat fără putinţă de dubiu că, transplantat într-un corp nou şi într-o ambianţă fizică de asemenea nouă, creierul său şi-a păstrat intactă memoria, inclusiv uriaşul bagaj de cunoştinţe de care dispunea Leo Gerdan cel dinainte de operaţie. E adevărat, au fost constatate şi anumite lapsusuri, mai ales în ce priveşte memorizarea culorilor, dar e greu de spus dacă lapsusurile respective îşi au originea în operaţie sau sunt imanente lui Gerdan cel dinainte de operaţie, sunt o deficienţă a creierului său însuşi. În definitiv, pot atesta eu însumi că şi vechiul Gerdan devenise, în ultima vreme, uituc, iar, dacă în cazul celui „nou", această carenţă s-a manifestat mult mai puţin pregnant, aceasta se explică probabil prin eforturile considerabile, prin insistenţa teribilă cu care Leo Gerdan cel de după operaţie a căutat să-şi amintească totul cu exactitate, multe din discuţiile purtate cu el având mai degrabă un caracter de interogatoriu.

Onorată instanţă, asta e tot ce am avut de declarat în legătură cu operaţia. Zilele acestea, de altfel, voi termina un amplu raport scris, pe care îl voi înainta spre a fi anexat la dosar. În încheierea depoziţiei mele, aş vrea să precizez că, afară de mine şi de doctoriţa Ana Vidassi, la operaţie au mai participat doctorii Ugo Matozzi, Edo Tives, Ana Gibson, Carmen Trag şi Boris Gribov, chirurgi ai clinicii speciale

universitare. Am lucrat impecabil — dovada pacientul nostru, care se găseşte în faţa dumneavoastră...

Doctorul Baltazar Rinner se înclină în faţa preşedintelui tribunalului şi a judecătorilor. Răsunară aplauze puternice în întreaga sală, dar preşedintele sună energic din clopoţel.

— Aveţi de pus întrebări profesorului Rinner ?

Nici procurorul, nici Ervin Erkel nu avură de pus vreo întrebare, aşa încât luă cuvântul Mendoz :

— Ţin să vă mulţumesc, stimate profesore, pentru expunerea dumneavoastră realmente exhaustivă, care ne-a înfăţişat nouă, profanilor, acest succes unic al ştiinţei noastre al ştiinţei în general. Îmi voi lua permisiunea să vă adresez o întrebare, care, de fapt, nu are o legătură directă cu cazul nostru. După anumite ştiri din presă, aţi fi fost solicitat să-l supuneţi pe un oarecare Green unei operaţii similare aceleia pe care ne-aţi prezentat-o. Ziarele afirmă că dumneavoastră aţi refuzat categoric să efectuaţi o a doua transplantare de creier.

Doctorul Rinner rămase tăcut câteva clipe, apoi îşi netezi părul.

— Da, domnule preşedinte, e absolut exact că mi-a fost adresată o asemenea cerere. În vederea acestei operaţii, au venit şi doi profesori din străinătate, unul dintre ei fiind cunoscutul neurochirurg Lindstrom. Au întreprins călătoria în dorinţa şi speranţa de a lua şi ei parte la operaţie, fie şi ca spectatori. Dar mie mi-a fost greu să accept. Domnule preşedinte, dumneavoastră ştiţi ce campanie s-a dezlănţuit împotriva mea în urma acestei operaţii, ştiţi că s-a ajuns până acolo încât am fost denumit ucigaşul lui Leo Gerdan şi taxat drept intrigant odios.

— Prin urmare, nu-l veţi opera pe acest Green ? insistă Mendoz.

— O voi face ! replică scurt Rinner. Mâine, douăzeci şi nouă septembrie, la orele zece. Cu aceiaşi colaboratori !

Se lăsă o tăcere grea. Mendoz părea să nu mai aibă îndrăzneala de a mai pune şi o altă întrebare ; întrebă totuşi, dar numai din ochi.

Doctorul Rinner înălţă capul şi îşi roti privirea prin sală ; ochii îi scânteiau.

— De ce voi face totuşi operaţia... probabil asta voiaţi să mă întrebaţi. Fiindcă sunt medic şi sunt dator să răspund la fel ca acel medic care, după bătălia de la Gheroneea, a fost întrebat cum de poate să tămăduiască cu aceeaşi grijă atât rănile prietenilor, cât şi pe cele ale duşmanilor. „Hiater eime" — sunt medic — a fost răspunsul lui, şi ce altceva aş putea răspunde eu ? Sunt medic şi-mi fac datoria.

XXV

Procesul avansase atât de rapid, încât tribunalul hotărî să asculte în aceeaşi şedinţă şi cuvântul procurorului. Era ora douăsprezece când Tom Laurent se ridică. Trebui să aştepte câteva clipe, pentru a se potoli freamătul care cuprinsese sala după expunerea doctorului Rinner.

— Onorată instanţă, începu procurorul, trebuie să recunosc că situaţia mea în cadrul acestui proces este foarte dificilă. Menirea mea în dezbaterea acestui caz, care a agitat atâta spiritele în oraşul nostru şi în întreaga ţară, este să reprezint poziţia acelei instituţii a cărei datorie primordială este să apere interesele societăţii. În cazul aflat în dezbatere, prin ce au fost lezate interesele societăţii ? O bandă de criminali internaţionali a organizat, că să folosesc un termen din jargonul lumii interlope, un „punct" al ei în oraşul nostru, în care, pe de-o parte, era recepţionată marfa expediată din porturile levantine, pe de alta, această marfă — derivaţi ai opiului — era transmisă mai departe, o anumită cantitate rămânând să fie desfăcută în ţara noastră. Dacă sunt tot mai numeroşi pacienţii sanatoriilor noastre de boli nervoase, acest fenomen se datoreşte, fără doar şi poate, şi activităţii grupului respectiv de contrabandişti.

Până foarte de curând, organele noastre de poliţie nu reuşisem să defere justiţiei pe toţi participanţii la această sumbră afacere. Spun — până foarte curând, întrucât, în continuarea procesului, va compare în faţa onoratei instanţe un grup întreg de contrabandişti de stupefiante şi va fi apreciat şi gradul de vinovăție al încă unui membru al bandei, care, în momentul arestării, a opus rezistenţă organelor direcţiei de criminalistică şi a decedat de pe urma rănilor contractate. În plus, procesul ce se desfăşoară în oraşul nostru va avea drept pandant un alt proces ce se va desfăşura într-o altă ţară, unde de asemenea au fost operate arestări în urma revelaţiilor anchetei direcţiei noastre de criminalistică. După cum a subliniat preşedintele completului de judecată, scopul dezbaterii de astăzi este ca, înainte de a fi aduşi în faţa acestei înalte instanţe ceilalţi indivizi implicaţi în traficul de stupefiante, să fie determinată situaţia acuzatului Dino Karol, omul pe care mulţi s-au obişnuit să-l numească „noul Leo“.

În calitatea mea de acuzator public, mă simt dator să încerc să fac lumină în acest caz, care e departe de a fi banal, departe de a fi întâlnit în fiecare zi. Societatea vrea ca vinovatul să fie pedepsit. Societatea vrea ca vinovatul, dacă există cât de cât o şansă în acest sens, să se îndrepte. Societatea vrea să se asigure că vinovatul nu va recidiva, nu îi va aduce alte prejudicii.

Fără a anticipa asupra consideraţiilor ulterioare, aş vrea să mă

refer mai întâi la chestiunea următoare : cât de mare a fost culpa lui Karol — vorbesc de Karol cel dinainte de operaţie, căci la această circumstanţă, operaţia, va trebui, fireşte, să mă refer în mod special. Toţi cei care au ascultat aici depoziţia şefului direcţiei noastre de criminalistică, căruia nici cel mai exigent critic nu-i poate contesta pregătirea profesională şi competenţa, capacitatea de a adopta hotărâri prompte şi raţionamentul infailibil, s-au convins că Dino Karol a reprezentat o rotiţa de foarte mică importanţă, într-un angrenaj cu vaste ramificaţii, că prezenţa sa în portul oraşului nostru a fost mai degrabă întâmplătoare, decât condiţionată de funcţionarea reţelei contrabandiştilor şi de rolul lui în cadrul acestei reţele. Pe de altă parte, şeful direcţiei de criminalistică şi-a afirmat în faţa noastră convingerea sa şi a direcţiei în fruntea căreia se află, că Dino Karol n-a făcut uz de armă în ciocnirea cu agenţii poliţiei. Acelaşi lucru se poate spune şi despre tragicele evenimente care s-au produs în sala de judecată în ziua de trei martie anul curent, evenimente la care au asistat personal atât preşedintele, cât şi membrii acestei instanţe. Aşa cum am văzut cu ochii noştri şi aşa cum reiese şi din depoziţiile martorilor, printre care unii reprezentanţi ai autorităţilor poliţieneşti, în frunte cu şeful direcţiei noastre de criminalistică, Dino Karol a săvârşit acel act, cu efecte, din nefericire, tragice, nu premeditat, ci într-un moment de nechibzuinţă. Tot datorită rapidei anchete poliţieneşti, încununată de succes deplin, ne-am convins că, de-a lungul întregului său proces, Karol a fost preocupat exclusiv de interesul copilului său, cu atât mai mult cu cât ştia că băiatul lui rămăsese fără mamă în urma unui accident sau, mai probabil, în urma unei crime ; în interesul copilului său, el era gata să-şi sacrifice şi viaţa. Mi se va obiecta poate că rolul meu este să acuz, nu să apăr, dar eu consider că datoria mea primordială este să stabilesc adevărul faptelor şi că numai în acest fel voi sluji pe deplin şi interesele societăţii. Rămâne totuşi faptul că din pistolul lui Karol a pornit un număr de gloanţe care l-au ucis pe ilustrul nostru concetăţean. Dar se ridică întrebarea — a tras el conştient fiind în Leo Gerdan, a fost el deplin conştient în momentul când a tras în şeful direcţiei de criminalistică Karlo Guidoni, sau a fost intervenţia gardianului prea puţin abilă, iar Karol într-o stare de surescitare extremă ? Am văzut că, de îndată ce i-a stat în putinţă, el şi-a dus la îndeplinire intenţia iniţială, cea principală : de a-şi zbura creierii, de a isprăvi odată, pentru a-şi feri copilul — aşa credea el, aşa îi dicta instinctul — de odioasa publicitate care, aidoma unui stigmat, l-ar fi însoţit de-a lungul întregii vieţi.

Dacă aş considera cazul Dino Karol ca având o importanţă deosebită din punct de vedere juridic, aş insista să cercetăm şi să analizăm la modul cel mai riguros culpa sa. Aşa, trecând mai departe

la examinarea cazului, mă voi mulţumi să-mi exprim convingerea fermă că în port, în ciocnirea cu agenţii poliţiei, Dino Karol n-a făcut uz de armă, că în sala de judecată intenţia sa a fost să se sinucidă, nu să ucidă, că în afacerea cu traficul de stupefiante el a constituit un factor secundar şi că a apărut în postură de vinovat principal numai pentru că, multă vreme, n-au putut fi traduşi în faţa instanţei ceilalţi contrabandişti, fiecare dintre aceştia mult mai vinovat decât el.

Voi trece acum la o chestiune care, neîndoielnic, ne interesează în cel mai înalt grad : în ce lumină să privim operaţia efectuată de colectivul de chirurgi al profesorului doctor Rinner. Voi scoate în evidenţă de la bun început o circumstanţă esenţială : cum a fost pregătit pentru operaţie Dino Karol - intenţionat n-am spus „corpul lui Dino Karol", ci Dino Karol. Craniul său a fost curăţat de creier : microchirurgii manevraţi de echipa doctorului Rinner au extirpat totul din craniu, pregătind, cu precizia extremă de care este capabilă astăzi ştiinţa, locul gol necesar creierului viu ce urma să fie introdus. E un fapt cert că Dino Karol îşi nimicise el însuşi conştiinţa şi că, înlăturând creierul din craniul său, chirurgii conduşi de profesorul Rinner n-au mai avut de înlăturat nici o conștiință aşadar, încă din prima secundă a operaţiei, a acestei faimoase operaţii, conştiinţa lui Dino Karol, formal, nu mai exista. Iar dacă este vorba să fie aplicată o sancţiune, această sancţiune trebuie îndreptată împotriva voinţei criminale, şi cum voinţa este legată de conştiinţă, iar conştiinţa de materia cenuşie a creierului — în ce fel vom sancţiona o voinţă şi o conştiinţă, care, nimicite de un glonţ sinucigaş, au fost eradicate total, prin îndepărtarea bazei materiale — creierul — de echipa de microchirurgi a profesorului Rinner ?

Aşa cum, după focurile de armă trase în sala de judecată şi după operaţia efectuată de profesorul Rinner, Dino Karol a încetat să mai existe pentru direcţia de criminalistică, tot astfel, după această operaţie, Dino Karol nu mai poate exista nici pentru acuzatorul public.

Să stăruim în continuare asupra altor două aspecte a aceleiaşi probleme : cum poate fi obţinută îndreptarea vinovatului şi cum ar putea fi apărată societatea de alte fapte infamante ale sale ? Vinovatul — dacă a fost sau nu mare vinovat, asta e altă chestiune — s-a pedepsit el însuşi, iar reputatul chirurg, conducătorul clinicii speciale universitare din oraşul nostru, prin intervenţia sa, a amendat acest act de autopedepsire : nouă nu ne rămâne decât să luăm cunoştinţă de faptul în sine. În craniul lui Karol, care a încetat să existe ca persoană, a fost introdusă o conştiinţă nouă, şi singura problemă pe care am putea-o dezbate ar fi dacă această nouă conştiinţă e necesar să fie îndreptată, dacă din partea acestei noi conştiinţe şi a voinţei legate de ea societatea se poate aştepta la vreun prejudiciu. Dar, la toate aceste întrebări cel mai bun răspuns l-au dat evenimentele de la treisprezece

septembrie anul curent, când purtătorul acestei noi conştiinţe, în dispreţul propriei sale vieţi, a sărit în ajutorul vasului „Leo Gerdan" şi prin intervenţia, prin fapta sa eroică a salvat vasul de la un adevărat dezastru.

Onorată instanţă, pentru toate motivele expuse, declar în calitatea mea de procuror că renunţ la urmărirea pe mai departe a acuzatului aflat în faţa noastră şi a cărui identitate presupun că va fi stabilită corespunzător, în urma unei dezbateri competente. Iar dumneavoastră, celui de pe banca acuzaţilor, vă doresc din partea mea numai bine în noua viaţă pe care o începeţi !

XXVI

În rumoarea vie a sălii, instanţa se retrase pentru deliberare. Aşteptarea dură foarte puţin. Preşedintele Mendoz dădu citire hotărârii tribunalului, prin care se accepta declarația procurorului, conform căreia acesta renunţa la urmărirea acuzatului, şi se recomanda deschiderea unui proces civil pentru rezolvarea problemei identităţii acestuia.

Gerdan ieşi din boxa acuzaţilor. Era frânt de oboseală, nervii şi-i simţea vibrând, capul îi vâjâia. Gardianul se repezi să-l ajute. Observându-i slăbiciunea, interveni şi alt gardian şi amândoi îl luară la braţ. Ocoliră banca apărării. Se întâlniră faţă în faţă cu Erkel, căruia gardienii i-l predară pe Leo.

— Ce e, nu vă simţiţi bine ? întrebă Erkel îngrijorat.

— Îmi vâjâie capul, spuse Leo. Nu-i nimic, o să-mi treacă!

Verena se apropie grăbită de ei.

— Aş vrea să merg acasă, Verena, spuse Leo. Îmi vâjâie capul şi mă dor şi genunchii. Am impresia că mi se întoarce vechiul reumatism.

Leo fu purtat aproape pe sus până la ieşire. Nici mai târziu nu izbuti să-şi amintească în ce chip ajunse pe impunătoarea scară a palatului justiţiei. Acolo, aerul rece îl învioră şi capul i se limpezi. Coborând scările, se trezi în faţa unei mari limuzine albe, de douăzeci de locuri : în faţa ei, în uniforma de gardă, erau aliniaţi marinarii şi maiştrii de pe „Leo Gerdan". Limuzina purta şi ea inscripţia: „Leo Gerdan".

— Domnule preşedinte, trebuie să mergeţi cu noi ! i se adresă căpitanul vasului. Trebuie să plecaţi cu noi în croazieră !

— Avem bilete, interveni Verena. Ne îmbarcăm mâine.

— Am pregătit totul pentru dumneavoastră, spuse căpitanul. Trebuie să veniţi cu noi. Astăzi, Leo Gerdan se cuvine să fie al nostru. Si dumneavoastră trebuie să veniţi cu noi, se întoarse căpitanul spre Verena.

— Am eu grijă de maşina voastră, îi spuse Erkel Verenei. Vin după voi în port.

N-avură ce face şi intrară în limuzină.

Pe Leo îl dureau genunchii, dar mintea îi era mai limpede ca niciodată. Privea străzile pe care treceau, înţesate de oameni, şi vedea pretutindeni numai feţe cordiale şi surâzătoare. Erau salutaţi din toate părţile, priviţi cu curiozitate, iar marea limuzină albă a vasului „Leo Gerdan" abia izbutea să-şi croiască drum prin aglomeraţia de pietoni şi de vehicule.

Deodată, o siluetă cunoscută îşi făcu loc prin mulţime şi se

apropie de portierele limuzinei. Era Augo Bernol, îmbrăcat de sus până jos în alb, cu voluminosul său aparat de fotografiat atârnat de gât.

I se deschise portiera, şi el intră repede.

— O declaraţie pentru ziarul nostru, de acord ?

— Care e ziarul ăsta ?

— O să vorbesc eu, interveni Verena şi luă în mână microfonul: Aici Verena Gerdan. Dragii noştri concetăţeni, după cum ştiţi, soţul meu a câștigat marea bătălie a vieţii lui: procurorul a renunţat la urmărire. Acum va începe alta, la tribunalul civil : să i se recunoască personalitatea preşedintelui Gerdan. Sunt convinsă că, la fel că şi până acum, veţi fi de partea noastră.

Leo şi Bernol zâmbiră. Apoi Leo spuse :

— Ar trebui să trecem astăzi după-masă pe la Rinner şi Ana. Oricum, e cazul să ne luăm rămas-bun de la ei. Şi să le şi mulţumim...

— N-o să puteţi, le explică Bernol. Profesorul Rinner a şi dat semnalul de alarmă pentru marile operaţii. Întreg colectivul de chirurgi s-a zăvorit în clinică încă de astăzi de la amiază, nimeni nu poate răzbate la vreunul din ei. Au început pregătirile pentru operaţia de mâine de la orele zece, când vor încerca să prelungească încă o viaţă.

Leo rămase pe gânduri.

— Dar spune-mi, Bernol, la ce ziar lucrezi ?

— La „Nova riječ." Eu scriu reportajul despre prima cursă a lui „Leo Gerdan".

— Şi la „Mediterana" când ai de gând să te întorci ?

Îşi îndreptară amândoi privirile spre stradă, unde agitaţia şi rumoarea creştea, şi ascultară câteva clipe strigătele mulţimii, nedesluşite, dar care erau din ce în ce mai asemănătoare cu ovaţiile, apoi Bernol îşi şterse lentilele fumurii ale ochelarilor şi răspunse cu un zâmbet uşor :

— Stimate preşedinte, cred că o să ne întoarcem împreună la „Mediterana" !

Redactor responsabil : VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor : GABRIELA ILIOPOLOS
Dat la cules 07.12.1967, Bun de tipar
29.02.1968. Apărut 1968.
Tiraj 30.140.
C.Z. pentru bibliotecile mici 8R-32.
Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii",
Bucureşti – Republica Socialistă România

Tocmai această voce îl determină, întîi să ridice brațul, apoi să se aplece și să mîngîie încă o dată pisoiul gri-vărgat. De data aceasta nu se uită la pisoi care se apucase din nou să toarcă și să dea din coadă – ci la mîna lui. Era mîna lui dreaptă, pe care și-o plimbă alene pe spatele pisoiului, o dată, de două ori, de trei ori. Și, ciudat, văzînd-o, i se păru a nu fi mîna lui. Trebuie ca totuși nu e conștient. Nu, nu e mîna lui. Mîna lui o știa scurtă, lătăreață, plinuță, cu unghii late și scurte, iar mîna care mîngîia pisica avea niște degete lungi, cu unghii frumoase, efeminate. Întoarse mîna cu palma în sus: ciudată, străină mînă! Se apucă să-și examineze stînga, care se odihnea pe pătura albastră. Aceeași impresie: pur și simplu, nu era mîna lui.

Lei 4

Table of Contents